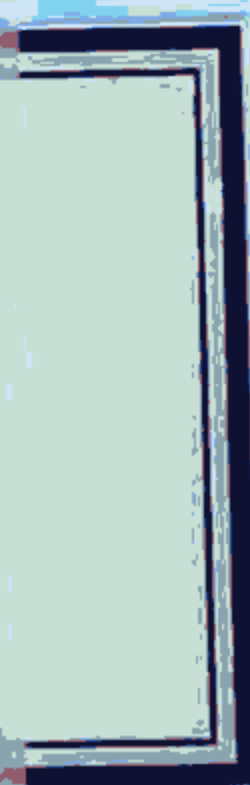
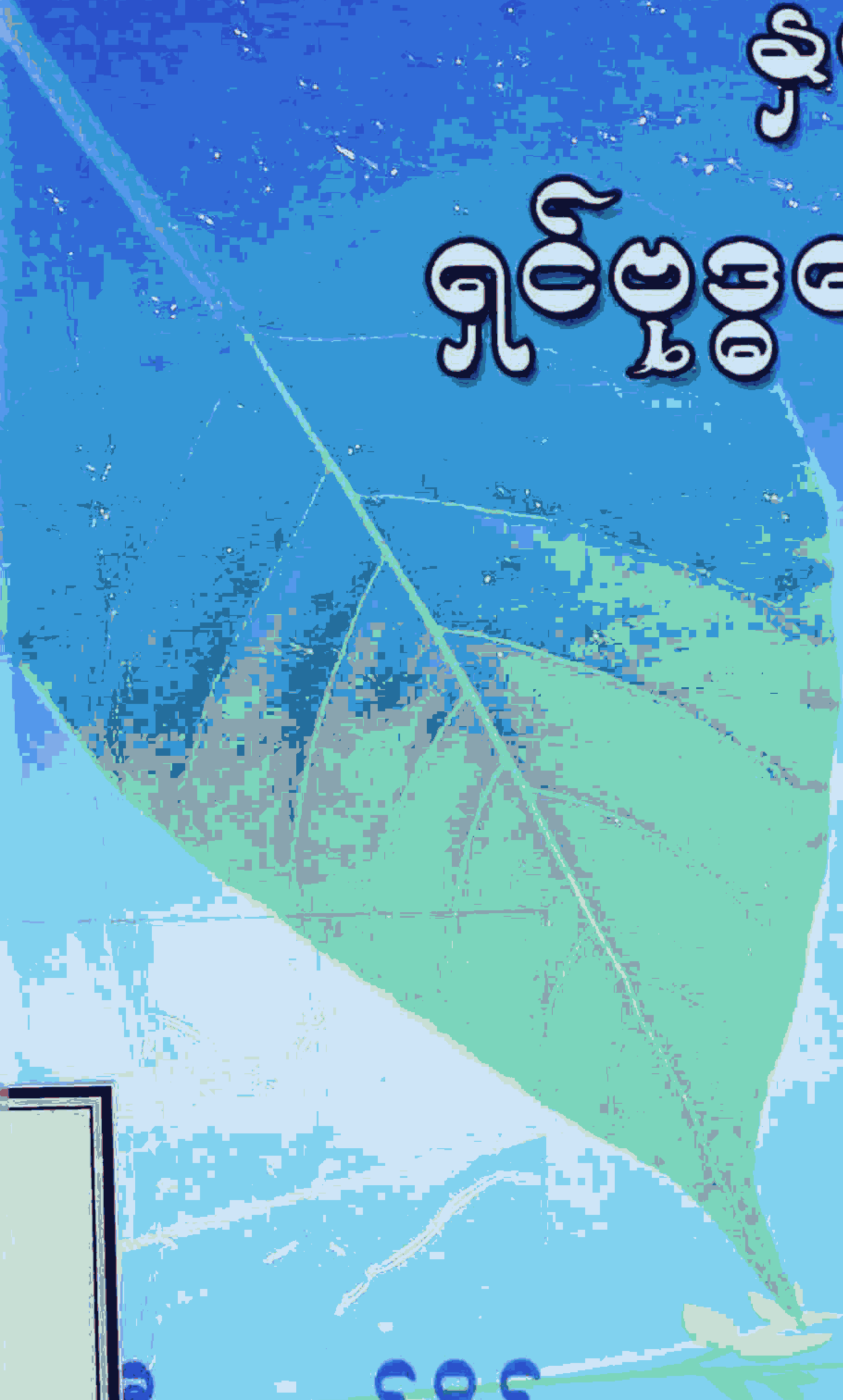

30၈

စေ့ပဒအာဏာ

၂၀၀၇

ရှင်ပဒယောသ

ဦးကျော်ရှိန်

(ဝဋ်သကာ ၊ မဟာဝိဇ္ဇာ)

မေ့ပဒအငှကထာ
ရှင်ဗဒယောသ

ဦးကျော်ရှိန်

(ဝဋ်သကာ ၊ မဟာဝိဇ္ဇာ)

ဝိ.တာဝန် အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး ဝိ.အရေး
တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ဝိ.အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဝိ.အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ်သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။
အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်မှုခိုင်မာရေး။
စည်းကမ်းပြည့်ဝသောဒီမိုကရေစီစနစ် ရှင်သန်ခိုင်မာအောင်တည်ဆောက်ရေး။
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

စိုက်ပျိုးရေးကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ပြီး ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံထူထောင်ရေးနှင့် အခြား စီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်တည်ဆောက်ရေး။
ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများ ဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
နိုင်ငံတော်စီးပွားရေး တစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။
အမျိုးဂုဏ် ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
စစ်မှန်သောမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၆၀၀၅၈၇၀၇၁၂
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၆၀၀၅၅၅၀၇၁၂
စီစဉ်သူ	- ဦးဉာဏ်ဇော်
ထုတ်ဝေသည့်အကြိမ်	- ပထမအကြိမ်
ထုတ်ဝေသည့်ကာလ	- သြဂုတ်လ ၊ ၂၀၁၂
ကွန်ပျူတာစာစီ	- ကိုပိန်၊ ကိုနော
မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း	- စိန်ရတနာ
အဖုံးဖလင်	- စိန်ရတနာ
အတွင်းဖလင်	- စိန်ရတနာ
စာအုပ်ချုပ်	- စိန်ရတနာ
အတွင်းပုံနှိပ်နှင့်	- ဦးအောင်စိန် (မြဲ - ၀၆၇၃၄)
မျက်နှာဖုံးပုံနှိပ်	စိန်ရတနာပုံနှိပ်တိုက် အမှတ်(၁၁၆)၊ ၂၉-လမ်း၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ် ရန်ကုန်မြို့။
ထုတ်ဝေသူ	- ဦးစိုးတင့် (မြဲ - ၀၄၅၃၀) ၆/၁၀ ရပ်ကွက်၊ ချင်းတွင်းလမ်း၊ ရွှေပြည်သာ မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
အုပ်ရေ	- ၁၀၀၀
တန်ဖိုး	- ၃၀၀၀

ထုတ်ဝေသည့် စာအုပ်ကတ်တလောက်အညွှန်း (CIP)

၂၉၄• ၃

ဦးကျော်ရှိန်(ဝဋ်သကာ၊ မဟာဝိဇ္ဇာ)
ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ
ရွှေပြည်သာစာပေ၊ ၂၀၁၂။
၂၇၃-စာ။ ၁၃ စင်တီမီတာ x ၂၀ စင်တီမီတာ
(၁) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

မာတိကာ

၁။	အမှာစာ	
၂။	စီစဉ်သူများ၏ အမှာစကား	
၃။	မူလအမှာစာ	
၄။	ဤစာတမ်းငယ်၏ အကျဉ်းချုပ်	
၅။	နိဒါန်း	၁
၆။	အခန်း (၁)	
	အက္ခရာစွဲ မဲ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုနှင့် ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း	၄၅
၇။	အခန်း (၂)	
	န ဟိ ဝေရေန- အစချီသော ဂါထာနှင့် ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း	၁၀၀
၈။	အခန်း (၃)	
	ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ- အစချီသော ဂါထာနှင့် ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း	၁၂၂
၉။	အခန်း (၄)	
	အနိက္ကသာဝေါ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုနှင့် ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း	၁၆၅
၁၀။	နိဂုံး	၂၂၅
၁၁။	ကိုးကားမှီငြမ်းပြုသောကျမ်းစာများ	၂၆၀
၁၂။	စာရေးသူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း	၂၆၇

အသေးစိတ်မာတိကာ

၁။	ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ	၁
၂။	ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ	၁၀
၃။	ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ	၁၃
၄။	ရှင်ဓမ္မပါလ	၁၄
၅။	ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ	၁၇
၆။	မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ	၂၃
၇။	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ	၂၆
၈။	ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ	၃၂
၉။	ဇာတကဋ္ဌကထာ	၃၅
၁၀။	အက္ခောန္တိ မံ အဝဓိ မံအဖွင့်	၇၂
၁၁။	အဇိနိ မံအဖွင့်	၇၅
၁၂။	အဟာသိ မေအဖွင့်	၈၀
၁၃။	ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိအဖွင့်	၈၁
၁၄။	ဝေရံ တေသံ န သမ္ပတိအဖွင့်	၈၈
၁၅။	ယေ စ တံ နပနယုန္တိ၊ ဝေရံ တေသုပသမ္ပတိအဖွင့်	၈၉
၁၆။	န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ၊ သမ္ပန္တိမ ကုဒါစနံအဖွင့်	၁၀၈
၁၇။	အဝေရေန စ သမ္ပန္တိအဖွင့်	၁၁၀
၁၈။	ဇသ ဓမ္မော သနန္တနောအဖွင့်	၁၁၃
၁၉။	ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ၊ မယမေတ္တ ယမာမသေအဖွင့်	၁၃၈
၂၀။	ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိအဖွင့်	၁၄၇
၂၁။	တတော သမ္ပန္တိ မေဂေါအဖွင့်	၁၄၇

၂၂။	အနိက္ကသာဝေါ ကာသာဝံအဖွင့်	၁၈၇
၂၃။	သဗ္ဗာကုသလာဘိသင်္ခါရာနှင့် သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္ပံ	၁၉၄
၂၄။	၁၅၀၀-ကိလေသာ	၁၉၅
၂၅။	ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိအဖွင့်	၂၀၄
၂၆။	အပေတော ဒမသစ္စေနအဖွင့်	၂၀၅
၂၇။	န သော ကာသာဝမရဟတိအဖွင့်	၂၁၁
၂၈။	ယော စ ဝန္တကသာဝဿအဖွင့်	၂၁၃
၂၉။	သီလေသု သုသမာဟိတောအဖွင့်	၂၁၆
၃၀။	ဥပေတော ဒမသစ္စေနအဖွင့်	၂၂၀
၃၁။	သ ဝေ ကာသာဝမရဟတိအဖွင့်	၂၂၁

အမှာစာ

၁၃၇၃-ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆုတ်(၅) (၁၇-၁၀-၁၁) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး သယံဇာတနှင့်သိုလ်မှုဝန်ကြီးဌာန မောင်ညွှန်ဇော်သည် စာရေးသူထံ ရောက်လာပြီး ‘ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓဇောသ’ စာတမ်းကို စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုရန် အခွင့်တောင်းခံလာသည်။ စာရေးသူသည် ယင်းစာတမ်းကို ၁၉၆၅-၆၈ ခုနှစ်အတွင်း ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ပါဠိဌာန (ယခု အရှေ့တိုင်းပညာဌာန)၌ မဟာဝိဇ္ဇာ(M.A)ဘွဲ့အတွက် ပြုစုခဲ့သည်ဖြစ်ရာ နှစ်ပေါင်း (၄၃)နှစ် ကြာရှည်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ၁၃၇၃-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၅)ရက်၊ (၃၁-၁၀-၁၁)နေ့တွင် ထားဝယ်ခရိုင် လောင်းလုံးမြို့နယ် သဘော့ဆိပ်ရွာ သဘော့ဆိပ်ကျောင်းမှ ဦးပညောဘာသသည် ကွန်ပျူတာစာစီ ယင်းစာတမ်းနှင့် အတူ ကြွလာပြီး စာအုပ်ထုတ်ဝေခွင့်ကို မိန့်ကြားလာပါသည်။

စာရေးသူက ဤစာတမ်းကို အဘယ်မှာ တွေ့ရှိခဲ့ပါသနည်း-ဟု မေးလျှောက်ရာ ‘မိမိနှင့် ဦးညွှန်ဇော်ဘာသာလင်္ကာရ (သင်းကျွန်း) (ယခု မောင်ညွှန်ဇော်)သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗာရာဏသီမြို့ ဆန်(ဆဲ)ခရစ်တက္ကသိုလ်၌ တက်ရောက်သင်ယူစဉ် ကျောင်းပိတ်ရက်အတွင်း ခရီးလှည့်

လည်ရင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပတ္တနားမြန်မာကျောင်းသို့ ရောက်ရှိတည်းခိုနေ
ခိုက် ပဓာနနာယကဆရာတော် ဒေါက်တာဦးဓမ္မာစာရ၏ စာအုပ်ဘီဒီတွင်
ယင်းစာတမ်းကို ဖတ်ရှုကြရာ ပါဠိစာပေလောကအတွက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်
နှင့် ဂုဏ်ယူဖွယ်လည်းဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိပါက စာ
အုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိအောင် ကြိုးပမ်းကြဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ မိမိ
တို့နှစ်ပါးသည် ထိုဆန်(ဆ်)ခရစ်တက္ကသိုလ်မှ မဟာဝိဇ္ဇာ(M.A)ဘွဲ့ ရရှိ
ကြပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနေထိုင်ကြသဖြင့် ယင်း
ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကြိုးပမ်းနေခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊
အမိန့်ရှိပြီး ယင်းစာတမ်း ကွန်ပျူတာစာမူကို အမှားအမှန် ဖတ်ရှုပြင်ဆင်
ပေးရန် ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

စာရေးသူသည် ယင်းစာမူကို ဖတ်ရှု၍ (၁) ပါဠိ+မြန်မာ စသည့်
အမှားအမှန်ကို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ (၂) ၁၉၆၅-၆၈ အတွင်းက မြန်မာစာလုံး
ပေါင်းသတ်ပုံကို နိုင်ငံတော်အစိုးရ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန မြန်မာစာအဖွဲ့မှ
၁၉၈၆- ခုနှစ်ထုတ် မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်းနှင့် ညှိနှိုင်းပြင်ဆင်
ခြင်း၊ (၃) စာတမ်းပါ 'အက္ခရာစွဲ' ကြိယာပုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကစွည်း
သဒ္ဒါကြီးကျမ်းပါ 'ကုသသွာ ဒီ စွဲ' သုတ်ကို 'ကုသော ဒီ စွဲ'ဟု စာရေး
သူ မှားယွင်းရေးခဲ့သည်ကို အမှန်ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် လိုအပ်သလို ဖတ်ရှု
ပြင်ဆင်ပြီး ဒုတိယအကြိမ် ကြွလာသော ဦးပညောဘာသသို့ ပေးအပ်
လိုက်ပါသည်။

ဦးပညောဘာသသည် နတ်တော်လဆုတ်(၇)ရက် (၁၇-၁၂-၂၀
၁၁)နေ့တွင် တတိယအကြိမ် ကြွလာရာတွင် ကွန်ပျူတာစာမူကို အမှန်
ပြင်ဆင်ရိုက်ကူးပြီး ရန်ကုန်မြို့ မောင်ညွှန်ဇော်ထံသို့ ပေးပို့ပြီး စာအုပ်

ထုတ်ခွင့် လျှောက်ထားသည့်စာ ရေးပေးရန် အမိန့်ရှိသဖြင့် စာရေးသူက လျှောက်လွှာရေးပေးလိုက်ပါသည်။

ထို့ပြင် အဆိုပါ ဘွဲ့စာတမ်းမူရင်းတွင် 'ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ' စာတမ်းနှင့် ပူးတွဲလျက် (၁) Index. (၂) ကျမ်းကိုးစာရင်း၊ (၃) ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတတို့ ပါရှိပေရာ စာတမ်းငယ်(Body)တွင် လိုအပ်သည့် အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များကို လက်လှမ်းမီသမျှ ရေးသား တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်ပြင် ပုံနှိပ်ရာ၌ လွယ်ကူစေခြင်းနှင့် ကုန်ကျစရိတ် အထိုက်အလျောက် သက်သာစေရေးကို ရှေးရှု၍ (၁) Index နှင့် (၃) ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတတို့ကို မထည့်တော့ဘဲ ကျမ်းကိုးစာရင်းကိုသာ စာတမ်း (Body)နှင့် အတူ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရန် ဦးပညောဘာသနှင့် ညှိနှိုင်းသဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် ၁၉၆၈-ခုနှစ်မှ ယခု ၂၀၁၁-ခုနှစ်အထိ သက်တမ်း (၄၀)ကျော်လာပြီ ဖြစ်သော ဘွဲ့စာတမ်းငယ်ကို စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိရန် စိတ်အားထက်သန်စွာ ကြိုးပမ်းလာကြသော ဦးပညောဘာသနှင့် မောင်ညွှန်ဇော်တို့အား အထူးကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဦးကျော်ရှိန်
ထားဝယ်မြို့။
(၁၃-၁၂-၂၀၁၁)

စီစဉ်သူများ၏

အမှာစကား

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဆရာကြီး၏ စာတမ်းကို ဖတ်ရှုမိကြသည်။ ထို စာတမ်း၌ စာပေချဉ်းကပ်ပုံကို စိတ်ဝင်စားကြသည်။ သုံးသပ်ထားပုံကို သဘောကျကြသည်။ ဆရာကြီး၏ မျက်လုံးကို အထင်ကြီးကြသည်။ တစ်နယ်တည်းသားချင်းဖြစ်၍လည်း ဂုဏ်ယူမိကြသည်။ ထို့ကြောင့် စာအုပ် ဖြစ်မြောက်ရန် အားထုတ်မိကြသည်။ ယခုအခါ စာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေ နိုင်ပြီဖြစ်၍ ပီတိဖြာနေကြသည်။

စာအုပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုသော ဆရာကြီးအား ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

စီစဉ်သူများ

ဦးပညောဘာသ(သဘော့ဆိပ်)
M.A(Sanskrit University, India)

မောင်ညွှန်ဇော်(သင်းကျွန်း)
M.A(Sanskrit University, India)
(30. 3. 2012)

ဗုဒ္ဓအဋ္ဌကထာ

ပါဠိစာပေတွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သော ဓမ္မပဒ ကျမ်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ သည်လည်း ထင်ရှားသော ကျမ်းတစ်ကျမ်း ဖြစ်လာသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် အဖွင့်ကျမ်းများ၏လက္ခဏာနှင့် ညီစွာ ဓမ္မပဒကျမ်းလာ အနက် အဓိပ္ပာယ်ငုပ်သော အဆိုအမိန့်များကို ထုတ်ဖော်သည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ် ကျဉ်းသော အဆိုအမိန့်များကို ချဲ့ပြသည်။ အဓိပ္ပာယ်ပြားသော အဆို အမိန့်များကို အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရှင်တို့သည် ဓမ္မပဒကျမ်းကို လေ့လာရာ၌ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အကူအညီကို ယူကြရ သည်။ ဓမ္မပဒကျမ်းကို ယင်းအဋ္ဌကထာနှင့် အတူယှဉ်တွဲ လေ့လာကြ သည်။

ယင်းသို့ လေ့လာရာ၌ စူးစမ်းဖွယ်ပြဿနာအချို့ကို တွေ့ရပေ ရာ တစ်ခုမှာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဆရာကား မည်သူနည်း ဟူသော ပြဿနာပင် ဖြစ်သည်။ အစဉ်အလာအားဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဆရာ သည် ရှင်ဗုဒ္ဓဇောသပင် ဖြစ်သည်။ ဤအစဉ်အလာအဆိုကို အိန္ဒိယ ပညာရှင် ဘီစီလောနှင့် သီဟိုဠ်ပညာရှင် မာလာလာဆေကေရတို့က လက်ခံကြသည်။

သို့သော် အနောက်တိုင်းသား ပညာရှင်များဖြစ်ကြသည့် တီဒဗ လျူရီ(စ်)ဒေးဗစ်၊ ဘာလင်ဂမ် စသည်တို့ကမူ ဤကျမ်းသည် ရှင်ဗုဒ္ဓဇော သ၏ လက်ရာမဟုတ်ဟု ဆိုကြသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ယင်းသို့ အဆိုကွဲပြားနေခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို စိစစ်လေ့လာရန် ထိုအချိန်က ပါဠိပါမောက္ခဖြစ်သော ဆရာဦးအောင်သန်းက ဤစာတမ်းရေးသူအား အကြံပေးပါသည်။ ယင်းအကြံပေးချက်ကို ခံယူ၍ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့အတွက် ဤစာတမ်းငယ်ကို ရေးသားပြုစုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်း၏ အမည်ကိုလည်း ဆရာကပင် 'ပါဠိစာပေလာ ဂါထာအချို့၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း' ဟု အမည်ပေးပါသည်။ ယင်းအမည်ကို ပညာရေးအဖွဲ့ငယ်သို့ တင်ပြသောအခါ အနည်းငယ်ပြင်ဆင်၍ 'ပါဠိစာပေရှိ ဂါထာအချို့နှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာဆရာများ၏ အဆိုအမိန့်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း' ဟု အမည်ပေးပါသည်။

ထိုအမည်မှာ ယခင်အမည်ထက် ပို၍ ကောင်းမွန်သော်လည်း ရှည်လျားခြင်း၊ ကျယ်ဝန်းခြင်းတို့ကြောင့် ရေးသားမည့် အကြောင်းအရာနှင့် ပိုမိုဆီလျော်သော အမည်သစ်တစ်ခုခုကို ထပ်မံရွေးချယ်ရန် လိုအပ်သည့်အတိုင်း မူလသတ်မှတ်ပေးထားသောအမည်ကို 'ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ' ဟု ပြင်ဆင်ခွင့်ပြုရန် ယခု ပါဠိဌာနမှူးမှတစ်ဆင့် ၁၉၆၇-ခု၊ စက်တင်ဘာလအတွင်း ကျင်းပခဲ့သော ရန်ကုန် ဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံတက္ကသိုလ် ပညာရေးအဖွဲ့ အစည်းအဝေးသို့ တင်ပြပန်ကြားခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ ပန်ကြားရာ၌ ဤအမည်သည် တိုခြင်း၊ တိကျမှုရှိခြင်း၊ ထို့အပြင် သုတေသန၏ ရလဒ်နှင့် ကိုက်ညီသည်ဟူ၍ အကြောင်းပြပါသည်။ ထိုအကြောင်းပြချက်ကို ပညာရေးအဖွဲ့က လက်ခံ၍ အမည်ပြောင်းလဲခွင့်ပြုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းငယ်ကို 'ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ' ဟူသောအမည်ဖြင့် ပြုစုရေးသားပါသည်။

ဤစာတမ်းငယ်ကို ရေးသားရာ၌ ဓမ္မပဒကျမ်း ယမကဝဂ်လာ ဂါထာ(၆)ခုကို ရွေးချယ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ရွေးချယ်ခြင်းမှာ အောက်ပါ အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ရွေးချယ်ထားသော ဂါထာ(၆)ခုအနက် ပထမဂါထာ(၃)ခုသည် သုတ္တန္တပိဋက မဇ္ဈိမနိကာယ်နှင့် ဝိနယပိဋက မဟာဝဂ္ဂကျမ်းတို့၌လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဇာတကကျမ်းတို့၌လည်းကောင်း၊ ပါရှိပါသည်။

ယင်းသို့ ပါရှိသဖြင့် ထိုကျမ်းတို့၏ အဖွင့်ဖြစ်သော မဇ္ဈိမနိကာယ အဋ္ဌကထာ (ပပဉ္စသုဒ္ဓနီ)၊ ဝိနယအဋ္ဌကထာ(သမန္တပါသာဒိကာ)နှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာ(ဇာတကတ္ထဝဏ္ဏနာ)တို့ကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်ပါသည်။ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာနှင့် ဝိနယအဋ္ဌကထာတို့သည် ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသပြုစုသော ကျမ်းများဖြစ်သည်ကို အများလက်ခံပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဇာတကဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသပင် ရေးသားသည် ဟု အစဉ်အလာအရ အသိအမှတ်ပြုစေကာမူ နှောင်းခေတ် ပညာရှင်တို့က ထိုအဆိုကို လက်မခံကြသေးပါ။

၂။ စတုတ္ထဂါထာသည် အထက်ပါကျမ်းတို့အပြင် ခုဒ္ဒကနိကာယ် ထေရဂါထာ၌လည်း ပါရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဂါထာနှင့် ပတ်သက်၍ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့နှင့်တကွ ရှင်ဓမ္မပါလ၏ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာကိုပါ ပူးတွဲလေ့လာနိုင်ပါသည်။

၃။ ပဉ္စမနှင့် ဆဋ္ဌဂါထာတို့သည် ထေရဂါထာနှင့် ဇာတကတို့၌ ပါရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဂါထာများ၏ အဖွင့်ကို ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၊ ဇာတကဋ္ဌကထာတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၄။ ယင်းသို့ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဖြစ်သော အဋ္ဌကထာများ၊ ရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဋ္ဌကထာ၊ ဇာတကဋ္ဌကထာတို့နှင့်တကွ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ပူးတွဲလေ့လာခြင်းဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ ဖြစ်နိုင်/ မဖြစ်နိုင် ဟူသောအချက်သည် ပိုမို၍ ပေါ်လွင်နိုင်ပါသည်။

ဤသို့ ဂါထာ၏ အဖွင့်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာတင်ပြရာတွင် ဝေါဟာရနှင့် စာအရေးအသားထက် အကြောင်းအရာနှင့် အနက်သဘော အယူအဆကို ပိုမို ဦးစားပေးပါမည်။ အကြောင်းမူ ဝေါဟာရနှင့် စာအရေးအသားအားဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ဝိနယအဋ္ဌကထာ စသည်တို့သည် များစွာ ခြားနားမှု မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာထက် များစွာနောက်ကျသော ရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဋ္ဌကထာများသည်ပင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ဝေါဟာရနှင့် စာအရေးအသားအားဖြင့် ခြားနားမှု မသိသာသည်ကို ပညာရှင်အများက ဝန်ခံပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းငယ်ကို ရေးသားနိုင်ရေးအတွက် ပါဠိစာပေကို ရှေးရိုးစနစ်ဖြင့် အခြေခံမှ စ၍ သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့ကြသော ထားဝယ်ခရိုင် သဠေရှောင်ရွာ တိုက်ကျောင်းဆရာတော်၊ ထားဝယ်မြို့၊ ယောသိတာရာမ တိုက်ဆရာတော်၊ မော်လမြိုင်မြို့၊ အရှေ့ဂန့်ဂေါ်ကျောင်းဆရာတော်၊ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး ရေဦးတိုက်သစ် ဇေယျသိန်ကျောင်းဆရာတော် အစရှိသော ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ကြီးများကို လည်းကောင်း၊ ခေတ်သစ် နည်းစနစ်ဖြင့် ပို့ချသင်ကြားပေးကြသော ပါဠိပါမောက္ခ ဆရာဦးအောင်သန်း၊ ကထိက ဆရာဦးဘလေး၊ ဆရာ ဒေါက်တာဇော်ထွန်း၊ ဆရာ ဒီဂူဟာ၊

ဆရာမ ဒေါ်ခင်သိန်း အမှု့ရှိသော ပါဠိဌာန ဆရာ ဆရာမများအား လည်းကောင်း၊ ဦးညွတ်လေးဗားခြင်းနှင့် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိခြင်းကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းငယ်ကို ရေးသားရာ၌ ရေးသားပုံနည်းစနစ်နှင့် တကွ လိုအပ်သည်များကို အကြံပေး အကူအညီပြုသော မိတ်ဆွေရင်းဖြစ်သူ ဦးတင်လွင်(ပါဠိဌာနမှူး)နှင့် ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းနှင့် အရေးအသားများ၌ လိုအပ်သည်ကို ကူညီပေးသော ရောင်းရင်းဖြစ်သူ ဦးလေးမြင့်အားလည်းကောင်း၊ အလားတူပင် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိခြင်းကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းငယ်၏ အကျဉ်းချုပ်

ဤစာတမ်းငယ်ကို (၁) နိဒါန်း၊ (၂) စာကိုယ်၊ (၃) နိဂုံး-ဟူ၍ သုံးပိုင်း ခွဲခြားထားပါသည်။

နိဒါန်းတွင် အဋ္ဌကထာစာပေသမိုင်း အကျဉ်းနှင့်တကွ ဤစာတမ်းငယ်၏ ပဓာနမှီရာဖြစ်သည့် အဋ္ဌကထာ (၅)ကျမ်းတို့၏ အကြောင်းအရာ အကျဉ်းကို ဖော်ပြပါသည်။

စာကိုယ်ကို ရွေးချယ်ထားသော ဂါထာ(၆)ခုကို တူရာပေါင်း၍ အခန်း(၄)ခန်း ခွဲခြားရေးသားပါသည်။ ထိုအခန်းအသီးသီး၌ ဂါထာနှင့် ယင်း ဂါထာ၏ မြန်မာပြန်ကို ဦးစွာဖော်ပြ၍ ထိုဂါထာ၏ မူရင်းကျမ်းများကို ညွှန်ပြပါသည်။ ထို့နောက် ဂါထာကို ဟောခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းများကို ထုတ်ဖော်၍ ထိုနိဒါန်းတို့၌ စိစစ်နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရှိပါက ဆက်လက်စိစစ်ပြပါသည်။

ထို့နောက် ဂါထာ၏ အဖွင့်ပါရှိသော အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို လည်းကောင်း၊ ထိုကျမ်းတို့၌ ပါရှိသော အဖွင့်အဋ္ဌကထာများနှင့် အနက်မြန်မာပြန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖော်ပြပါသည်။

ထိုမှတစ်ဖန် ယင်းအဖွင့်များကို စိစစ် နှိုင်းယှဉ်တင်ပြပါသည်။
ယင်းသို့ တင်ပြရာတွင်လည်း ထိုအဖွင့်များသာမက ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်
သော အခြားအဋ္ဌကထာများနှင့် ပိဋကတ်ကျမ်းများမှ အဆိုအမိန့်များကို
လည်း ထည့်သွင်းကိုးကား ဆွေးနွေးပါသည်။

နိဂုံးပိုင်း၌မူ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းပြုဆရာနှင့် ပတ်သက်၍
ပါဠိသုတေသီတို့၏ အဆိုပြုချက်များကို ဦးစွာ တင်ပြပါသည်။ ထိုသို့ တင်
ပြရာတွင် ဤစာတမ်းရေးသူ၏ ထင်မြင်ချက်ကိုပါ ပူးတွဲဖော်ပြပါသည်။

နောက်ဆုံးတွင်မူ စာကိုယ်ပိုင်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အကြောင်းအ
ရာများကို အကျဉ်းစုပေါင်း၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏
လက်ရာ မဖြစ်နိုင်- ဟူသော ရလဒ်ကို တင်ပြ၍ အဆုံးသတ်ပါသည်။

ဒုတိယ

ပါဠိဟူသည် ဘာသာစကားတစ်ရပ်၏ အမည်မဟုတ်၊ ပိဋကတ် ကျမ်းစာများ၏ အမည်သာ ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်၌မူ ပါဠိဟူသည် ရှေးကျ သော အိန္ဒိယဘာသာစကားတစ်ခု၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည့် စာပေမှန်သမျှကို ပါဠိစာပေခေါ်သည်ဟု လူတို့ နားလည်ကြသော်လည်း ရှေးခေတ်၌မူ ပါဠိဟူသည် ဘာသာစကားတစ်ရပ်၏ အမည်မဟုတ်ဘဲ သင်္ဂါယနာသုံးတန်တင်ပြီးသော ဗုဒ္ဓဝစနခေါ် ပိဋကတ် ကျမ်းစာကိုသာ ပါဠိခေါ်သည်ဟု နားလည်ကြသည်။ ယင်းပိဋကတ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ဘာသာစကားကိုမူ မာဂဗာသာ-ဟု လည်းကောင်း၊ မာဂဗီ-ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ခရစ်သက္ကရာဇ်(၁၃)ရာစု နှစ်လောက်၌ ရေးသားသည်ဟု ယူဆရသော စူဠဝံသကျမ်းလာ ရှင်ဗုဒ္ဓ ယောသ- ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၌ပင် ပါဠိမတ္တံ ဣဇာနိတံ၊ နတ္ထိ အဋ္ဌကထာ ဣဓ (ဤဇမ္ပုဒိပိကျွန်း၌ ပါဠိမျှကိုသာ ဆောင်ယူလာအပ်သည်။ အဋ္ဌကထာများ မရှိ)ဟု ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာ ခွဲခြား၍ ပိဋကတ်သုံးပုံကိုသာ ပါဠိအနေဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းထားပေသည်။ ယခုခေတ် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ ပင် ပိဋကတ်စာပေကဲ့သို့သော မူရင်းပါဠိကျမ်းစာများကို ပါဠိတော်ဟု ခေါ်ဝေါ်လျက်ပင် ရှိသေးသည်။

ဤသို့ ပါဠိတော်ဟု ခေါ်ဝေါ်သော ပိဋကတ်စာပေကို လေ့လာရာ
၌ အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့သည် မရှိမဖြစ်သော အထောက်အကူတစ်ရပ်အနေ
ဖြင့် အရေးပါအရာရောက်လျက် ရှိကြသည်။ စကားပြေဖြင့် ရှိသော ပိဋ
ကတ်စာပေအချို့ကို လေ့လာရာ၌ အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့၏ အကူအညီ
မလိုဘဲ နားလည်သဘောပေါက်နိုင်သည်ဟု ဆိုကောင်းဆိုနိုင်ပါသည်။
သို့ရာတွင် အချိုးနိဒါန်းလည်းမပါ စကားပြေလည်းမဖက် ဂါထာသက်
သက်ဖြင့်သာ ရှိနေကြသော ဓမ္မပဒ ဇာတကအစရှိသည့် ပိဋကတ်စာပေ
များကို လေ့လာရာတွင်မူ အဋ္ဌကထာ၏ အကူအညီကို မယူဘဲ နားလည်
သဘောပေါက်ရန် ခဲယဉ်းလှပါသည်။ စကားပြေဖြင့်ရှိသော ပိဋကတ်စာ
ပေအချို့ကို လေ့လာရာတွင်လည်း အချို့ချို့သောဝေါဟာရနှင့် အနက်
အဓိပ္ပါယ် အယူအဆတို့သည် အဋ္ဌကထာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖတ်ရှုမှသာ ပိုမို
ထင်ရှားသိသာနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့သည် ပိဋကတ်စာပေတို့ကို လေ့လာ
ရန်အတွက်သာ အရေးပါသည်မဟုတ်။ ရှေးခေတ်အိန္ဒိယပြည်၏ လူမှုရေး၊
စီးပွားရေး၊ ဘာသာရေး စသည်တို့ကို လေ့လာရာ၌လည်း ပိဋကတ်စာပေ
များနည်းတူ များစွာ အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆို
သော် အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့၌ ပိဋကတ်စာပေတွင် ပါရှိသော ဘုရားရှင်နှင့်
တကွ တပည့်ရဟန်းတို့၏ အကြောင်းများကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအချိန်က
စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခဲ့သော မင်းတို့၏ အကြောင်းများနှင့် ဘုရားရှင်နှင့် ခေတ်
ပြိုင် ပေါ်ထွန်းခဲ့ကြသည့် ဘာသာရေးဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်တို့၏ အကြောင်း
များကိုလည်းကောင်း၊ ပိဋကတ်စာပေတို့၌ မပါရှိသေးသော ရှေးခေတ်
အိန္ဒိယပြည်၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဖြည့်
စွက် ဖော်ပြထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ အရေးပါလှသော အဋ္ဌကထာကျမ်းစာတို့သည် နှောင်း
ခေတ်တွင်မှ သီးခြားအနေဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာသော်လည်း အမှန်အားဖြင့်
မူ ပိဋကတ်စာပေများကဲ့သို့ပင် တရွေ့ရွေ့ထွန်းကားတိုးတက်လာသော
စာပေတို့သာ ဖြစ်သည်။ ယင်းစာပေတို့သည် ဘုရားရှင်လက်ထက်ကပင်
အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ရှိခဲ့သည်ကိုလည်း အဋ္ဌက
ထာ-ဟူသော ဝေါဟာရကပင် ထောက်ခံလျက် ရှိပါသည်။

အဋ္ဌကထာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မဇ္ဈိမနိကာယဒီကာ၌ အတ္ထော ကထိ
ယတိ ဧတာယာတိ အတ္ထကထာ၊ သာယေဝ အဋ္ဌကထာ၊ ဣ-ကာရဿ ဋ္ဌ-
ကာရံ ကတွာ။ (အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုရာဆိုကြောင်းဖြစ်သော စကား
အစဉ်သည် အတ္ထကထာမည်၏။ ထိုအတ္ထကထာသည်ပင် ဣ-အက္ခရာကို
ဋ္ဌ-အက္ခရာပြု၍ အဋ္ဌကထာမည်သည်)ဟု ဖော်ပြထားသည်။မောင်းထောင်
ဆရာတော်ကလည်း သူ၏ သီလက္ခန္ဓာ ဒီကာသစ်၌ ယင်းဝေါဟာရ၏ အ
ဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြထားပါသည်။

ယာယတ္ထ မဘိဝဏ္ဏန္တိ၊ ဗျဉ္ဇနတ္ထပဒါနဂံ။
နိဒါနဝတ္ထုသမ္ပန္နံ၊ ဧသာ အဋ္ဌကထာ မတာ။

(အကြောင်းနိဒါန်း ဝတ္ထုနှင့် ဆက်စပ်၍ သဒ္ဒါ အနက် ပုဒ်သို့ အစဉ်လိုက်
သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုသည့် စကားအစဉ်ကို အဋ္ဌကထာဟု သိ
အပ်၏။)

ဘိဝိလောကလည်း အဋ္ဌကထာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဗုဒ္ဓဇောသ၏
အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ကျမ်းစာများ-ခေါ် စာအုပ်၌ ဤသို့ ရှင်းပြထားသည်။ အိန္ဒိ
ယလူမျိုးတို့၏ အစဉ်အလာအရ အဋ္ဌကထာဟူသည် ရှေးကျသော မူရင်း
ကျမ်းဂန်ကို မိမိလေ့လာသင်ကြားသော ပညာဗဟုသုတနှင့် ထင်မြင်သုံး
သပ်ချက်အရ အနက်အဓိပ္ပာယ်အသစ် ဖွင့်ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌက

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ထာသည် အခြားသူတို့၏ ပြောဆိုချက်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တို့ကို တိကျ မှန်ကန်နိုင်သမျှ ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤအဆိုများအရ မူလပြောဆိုအပ်သော စကားစု သို့မဟုတ် ဒေသနာတစ်ခု၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြောဆိုသူ ကိုယ်တိုင်က သော်လည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသူက သော်လည်းကောင်း၊ ထပ်မံရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုသော စကားစဉ် (ဝါ) စကားစုသည် အဋ္ဌကထာမည်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ယင်းသို့ဆိုလျှင် ပိဋကတ်စာပေတို့၌ပင် အဋ္ဌကထာ- ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သော ဒေသနာ သို့မဟုတ် သုတ္တတို့ကို များစွာ တွေ့နိုင်ပါသည်။

ပုံစံအားဖြင့် ဆိုရပါမူ ဘုရားရှင်သည် ဖောဓိပင်ရင်း၌ သဗ္ဗညုဉာဏ်တော်ကို ရရှိပြီးနောက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အနုလုံ ပဋိလုံအားဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူသည်ဟု ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ၌ ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုပင် နောင်အခါ ရဟန်းတို့အား ထပ်မံ ဟောကြားတော်မူသည်။ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ပါဝင်သော ဝေါဟာရအသီးသီး၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း အသေးစိတ် ရှင်းလင်း ညွှန်ပြတော်မူသည်။ ယင်းသို့ ရှင်းလင်း ဟောကြားသည့် ဒေသနာကို ဝိဘင်္ဂသုတ္တ-ဟုလည်းကောင်း၊ အကျဉ်း ဟောကြားသည်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သုတ္တ-ဟုလည်းကောင်း၊ သီယုတ္တနိကာယ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၌ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်တော၌ ပထမဒေသနာအဖြစ် ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦးတို့အား ဟောကြားအပ်သော ဓမ္မစကြာဒေသနာ၌ ပါရှိသည့် သစ္စာလေးပါးတို့၏ အကျယ်ကိုလည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာက ရဟန်းတို့အား ရှင်းလင်း ဟောကြားတော်မူသည်။ ထိုဒေသနာကို သစ္စဝိဘင်္ဂသုတ္တ-ဟူသော အမည်ဖြင့် မဇ္ဈိမနိကာယ် ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဤသို့လျှင် မူလဟောကြားအပ်သော ဒေသနာတစ်ခုလုံးကို သော်လည်းကောင်း၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထပ်မံ ရှင်းပြသောအနေဖြင့် ဘုရားရှင် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ တပည့်သာဝကတို့က ဖြစ်စေ၊ ဟောကြားအပ်သည်ဖြစ်၍ ဝိဘင်္ဂ၊ နိဒ္ဒေသ စသော အမည်တို့ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော သုတ္တတို့သည် အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့၏ ပထမမျိုးစေ့ (ဝါ) ပထမရှေ့ပြေး-ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

ဝိနယပိဋကဋ္ဌလည်း သုတ္တ သို့မဟုတ် ပါတိမောက္ခဟု ခေါ်သော သိက္ခာပုဒ်များကို အကြောင်းနိဒါန်း အနက် အဓိပ္ပါယ် အဆုံးအဖြတ်များ နှင့် တကွ ရှင်းလင်း ဖော်ပြသည့်ကျမ်းကို သုတ္တဝိဘင်္ဂ သို့မဟုတ် ဥဘ တောဝိဘင်္ဂ-ဟု အမည်ပေးထားပေသည်။ အဘိဓမ္မပိဋကတွင်လည်း ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ အစရှိသော အဘိဓမ္မာတရားတို့ကို အကျယ်ဝေ ဘန် ဖော်ပြသည့်ကျမ်းကို ဝိဘင်္ဂ-ဟုပင် အမည်မှည့်ထားပေသည်။ ထို ကျမ်းတို့သည် အဋ္ဌကထာတို့၏ ဒုတိယရှေ့ပြေး ဖြစ်ပါသည်။

ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ ပါဝင်သော မဟာနိဒ္ဒေသကျမ်းသည် သုတ္တနိပါ တကျမ်း မပေါ်မီကပင် သီးခြားတည်ရှိနေသော အဋ္ဌကဝဂ်ကို ဖွင့်ဆို၍၊ စူ ဠနိဒ္ဒေသကျမ်းသည် ပါရာယနဝဂ္ဂနှင့် ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တတို့ကို ဖွင့်ဆို သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်းတို့သည် အဋ္ဌကထာဟု ခေါ် ဆိုနိုင်သော ရှေးပေါ်ကျမ်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်းတို့သည် အဋ္ဌကထာတို့ ၏ တတိယရှေ့ပြေး ဖြစ်သည်။

သင်္ဂါယနာသုံးတန်တင်ပြီး နောက်မှ ပေါ်ထွက်လာသော နေတ္တိ နှင့် ပေဋကောပဒေသကျမ်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းသည် လည်းကောင်း၊ ပိဋကသုံးပုံ၌ ပါရှိသော အကြောင်းအရာများကို သူနည်း

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

နှင့်သူ ရှင်းလင်းဖော်ပြသည့်ကျမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်း ကျမ်းတို့သည် အဋ္ဌကထာတို့၏ စတုတ္ထရှေ့ပြေးဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါ သည်။

ကျမ်းဂန်အနေဖြင့် သီးခြားမရှိသော်လည်း အဋ္ဌကထာတို့၏ ပဉ္စ မရှေ့ပြေးဟု ယူဆနိုင်သောအချက်များကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာ တို့၌ တွေ့ရပါသည်။ ထိုအချက်များမှာ ပေါရာဏာစရိယခေါ် ရှေးဆရာတို့ ၏ အဆိုအမိန့် အဆုံးအဖြတ်များ ဖြစ်သည်။

ခရစ်နှစ် (၁၇)ရာစုနှစ်တွင် ပေါ်ထွက်ခဲ့သော ဂန္ထဝံသကျမ်းကမူ ထိုပေါရာဏာစရိယတို့သည် အခြားမဟုတ်ကြ။ သင်္ဂါယနာသုံးတန်၌ အ သီးသီး ပါဝင်ရွက်ဆောင်ခဲ့ကြသော ရဟန္တာပေါင်း (၂၂၀၀)တို့ ဖြစ်ကြ သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤစာတမ်းရေးသူ၏ အယူအဆအားဖြင့်မူ ထိုရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်များသာမက အခြားသောမထေရ်ကြီးတို့လည်း ပေါရာဏာစရိယ၌ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

ပထမသင်္ဂါယနာတင်သည်မှ စ၍ တတိယသင်္ဂါယနာတင်သည် အထိလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ဖန် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ မဟာအဋ္ဌကထာပေါ် ထွက်လာသည်အထိ လည်းကောင်း၊ ပိဋကတ်စာပေကို ဆရာအဆက် ဆက် သင်ကြားပို့ချ၍ ဆောင်ယူလာခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ သင်ကြားပို့ချရာ၌ မထေရ်မြတ်တို့သည် ပိဋကတ်စာပေနှင့်တကွ ရှေးဆရာတို့၏ အယူအဆ ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုစာပေနှင့် အယူအဆကို အမှီပြု၍ မိမိတို့၏ အယူအ ဆအဆုံးအဖြတ်များကိုလည်းကောင်း၊ တပည့်တို့အား သင်ကြားပို့ချလာ မည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပို့ချပေးခဲ့သော ဆရာမထေရ်တို့၏ အဆုံးအ ဖြတ် အယူအဆများသည်လည်း ပေါရာဏာစရိယတို့၏ အဆိုအမိန့်များ၌ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

ပါဠိစာပေသည် အိန္ဒိယပြည်မှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရောက်ရှိလာပြီး နောက် ခေတ်အတန်နှောင်းသောအခါ အဋ္ဌကထာဟုခေါ်ဆိုသော သီးခြားကျမ်းစာများ ပေါ်ထွက်လာကြသည်။ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားအပ်သောကြောင့် သီဟဋ္ဌအဋ္ဌကထာဟုလည်း ခေါ်တွင်သည်။ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့တွင် မဟာအဋ္ဌကထာသည် အစောဆုံး ဖြစ်သည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဆိုအားဖြင့် ထိုမဟာအဋ္ဌကထာသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည် မဟုတ်ပေ။ ယင်းအဋ္ဌကထာကို ပိဋကတ်တော်နှင့် အတူ သင်္ဂါယနာသုံးတန်တင်ခဲ့ကြသည်။ ရှင်မဟိန္ဒသည် ပိဋကတ်တော်ကို ယင်းအဋ္ဌကထာနှင့်အတူ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဆောင်ယူခဲ့သည်။ ထိုနောက်မှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသားတို့၏ အကျိုးငှါ ထိုအဋ္ဌကထာကို သီဟိုဠ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။

တစ်ဖန် ထိုမဟာအဋ္ဌကထာ၏ အရင်းမူလကို ထပ်မံစိစစ်ကြပြန်သောအခါ မဟာအဋ္ဌကထာဟု ဖြစ်ပေါ်လာသော အဋ္ဌကထာဟူသည်မှာ အခြားမဟုတ်ပါ။ ဘုရားရှင်သည်ပင် ထိုထိုဒေသနာတို့အပေါ် ရှင်းလင်းဟောကြားအပ်သော ပကိဏ္ဏကဒေသနာပင်ဖြစ်သည်-ဟု သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌ ဆိုထားပေသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသကမူ ဘုရားရှင်နှင့်တကွ တပည့်သာဝကတို့ ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းခဲ့သည်- ဟု ဆိုသည်။ ဤအဆိုများအရမူ မဟာအဋ္ဌကထာ၏ အခြေခံအဆင့်သည် ဘုရားရှင်လက်ထက်ကပင် ရှိနေခဲ့သည်-ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဘုရားမြတ်စွာသည် မိမိဟောကြားခဲ့သော ဒေသနာများ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ကိုယ်တိုင် ရှင်းပြလေ့ရှိသည်။ တပည့်သာဝကတို့လည်း ဖွင့်ဆိုရှင်းပြကြသည်။ ထိုရှင်းလင်းချက်များအနက် အချို့ကို ဝိဘင်္ဂ၊ နိဒ္ဒေသ-စသော အမည်တို့ဖြင့် ထပ်ဆင့် မှည့်ခေါ်ကာ ပိဋကတ်စာပေအဖြစ် ဆရာအဆက်ဆက် သင်ကြားပို့ချခဲ့ကြသည်။ ထိုနည်း

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

အတူပင် သီးခြား အမည်မရှိသော ရှင်းလင်းချက်များကိုလည်း ပကိဏ္ဍက ဒေသနာဟူသော အမည်ဖြင့် မှတ်သား ဆောင်ယူလာခဲ့ကြသည်။ ထို ပကိဏ္ဍကဒေသနာသည်ပင် နောင်အခါ အဋ္ဌကထာ (ဝါ) မဟာအဋ္ဌက ထာအဖြစ် ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုသင့်ပေသည်။

ဝင်တာနစ်ကမူ ပထမသင်္ဂါယနာတင်ချိန်မှ စ၍ အဋ္ဌကထာတို့ရှိခဲ့ သည်-ဟူသော ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဆိုကို လက်မခံပေ။ အဋ္ဌကထာများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းနှင့် ပတ်သတ်၍ ထိုဆရာကြီး၏ ဆိုလိုရင်းသဘောမှာ ဤသို့ ဖြစ်သည်။

ပိဋကတ်တော်များကို စုပေါင်းစီစဉ်ပြီးသည့် အချိန်မှ စ၍ ယင်းပိ ဋကတ်တော်ကို အိန္ဒိယပြည်ရှိ ရဟန်းတို့သည် စတင်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုခဲ့ကြ သည်။ သုံးစွဲသောဘာသာမှာလည်း ပါဠိဖြစ်သည်။ ထိုရှေးဆရာများကို နှောင်းအဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဆရာတို့က မကြာခဏ ကိုးကား ဖော်ပြကြ သည်။ အိန္ဒိယပြည်၌ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြားသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်းတို့က ပိုမိုလွှမ်းမိုးလာသောအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ ရဟန်းတော်များ၏ ကျောင်းတိုက်တို့သည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို လေ့လာရာဌာနများ ဖြစ် လာသည်။ ထိုအခါ ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးထားသမျှသော အဋ္ဌကထာတို့ကို သီဟိုဠ်ဘာသာသို့ ပြန်လည်ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ဂါထာတို့ကိုသာ မူရင်း ပါဠိအတိုင်း ထားရှိခဲ့ကြသည်။ သီဟိုဠ်ရဟန်းတော်များ ကိုယ်တိုင်လည်း တသီးတခြားအနေဖြင့် သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများကို ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ပါဠိအရေးအသားကိုလည်း ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအလေ့အကျင့်သည် တိုးတက်လာသဖြင့် ခရစ်နှစ် (၅)ရာစုသို့ ရောက်သောအခါ ရှင်ဗုဒ္ဓယော သအဖို့ ပါဠိကို ချောမောပြေပြစ်စွာ ရေးသားနိုင်ရန် အခြေအနေသည် အ ဆင်သင့် ဖြစ်နေပေပြီ။

ဤစာတမ်းရေးသူ၏ အယူအဆအားဖြင့်မူ ပကိဏ္ဏကဒေသနာ ဟူသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပကိဏ္ဏကဒေသနာသည်ပင် အဋ္ဌကထာဖြစ် သည်-ဟူသော အဆိုကိုလည်းကောင်း၊ လုံးဝ ငြင်းပယ်ရန် မသင့်ပေ။ ဘုရားရှင် လက်ထက်မှ စ၍ မဟာအဋ္ဌကထာ ပေါ်ပေါက်လာသည်အထိ ပိဋကတ်တော်ကို ဆရာအဆက်ဆက် သင်ကြားပို့ချလာခဲ့ကြသည်။ ထို သို့ သင်ကြားပို့ချရာ၌ အများလက်ခံကြသော ရှင်းလင်းချက်များကို ပကိဏ္ဏကဒေသနာအဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အခြားအမည် တစ်ခုခု ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အစဉ်အဆက် မှတ်သား ပို့ချလာကြပေမည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အဆိုအမိန့်ကိုမူ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆိုအဖြစ် ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပေါရာဏာစရိယ၏ အဆိုအမိန့်အဖြစ်သော် လည်းကောင်း၊ မှတ်သား ဆောင်ယူလာခဲ့ကြပေမည်။ ထိုရှင်းလင်းချက် အားလုံးတို့သည် နှောင်းခေတ် အဋ္ဌကထာစာပေ၏ အခြေခံ(ဝါ) မှီရာစာ ပေဖြစ်လာသည်ဟု လက်ခံလိုပေသည်။

ယင်းသို့ အစဉ်အလာ အဆိုအမိန့်များကို အခြေပြု၍ မဟာအဋ္ဌ ကထာကျမ်း ပေါ်ထွက်လာပြီးနောက် ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာ၊ ပစ္စရိအဋ္ဌကထာ- စသော သီဟိုဠ်ဘာသာရေး အဋ္ဌကထာကျမ်းများ ပေါ်ထွက်လာသည်။ အိန္ဒိယပြည်တောင်ပိုင်း၌လည်း အနွကအဋ္ဌကထာကျမ်း စသည်တို့ ပေါ် ထွက်လာကြသည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ယင်းသို့ သီဟိုဠ်ဘာသာနှင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းဘာသာတို့ဖြင့် ပြုစုရေးသားထားသော အဋ္ဌကထာကျမ်းများ ပေါ်ထွက်လာပြီးနောက် ခရစ်နှစ် (၅)ရာစုသို့ ရောက်သောအခါ ထိုအဋ္ဌကထာများကို အမှီပြု၍ အဋ္ဌကထာကျမ်းသစ်တို့ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ပြုစုရေးသားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦး ပေါ်ထွန်းလာသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကား ရှင်ဗုဒ္ဓယောသပင် ဖြစ်သတည်း။

စူဠဝံသကျမ်း၏ အဆိုအားဖြင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဗောဓိပင်အနီး၌ မွေးဖွားသော ဗြာဟ္မဏအမျိုးသားဖြစ်သည်။ ယင်းအမျိုးသားသည် ဝေဒကျမ်းတို့နှင့်တကွ အယူဝါဒအမျိုးမျိုး၌ နားလည်ကျွမ်းကျင်သည် ဖြစ်၍ အယူဝါဒပြိုင်ရန် လှည့်လည်စဉ် ရှင်ရေဝတနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ထိုအခါ မထေရ်နှင့် အယူဝါဒ ဆိုင်ပြိုင်ပြောဆိုကြရာတွင် မထေရ်သည် မေးသမျှကို ဖြေဆိုနိုင်သည်။ မထေရ်က တစ်ဖန် ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ မေးခွန်းကို မေးမြန်းသောအခါ ထိုအမျိုးသားသည် မဖြေနိုင်တော့ပေ။ ထိုအခါ ယင်းဗုဒ္ဓဝါဒကို သင်ကြားပေးရန် အရှင်မြတ်အား တောင်းပန်သည်။ မထေရ်မြတ်က ရဟန်းပြုလျှင် သင်ပေးမည်ဟု ဆိုသဖြင့် အမျိုးသားသည် ဗုဒ္ဓဝါဒကို သင်

ယူနိုင်ရန် ရဟန်းပြုလေသည်။ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ပိဋကသုံးပုံကို သင်ကြား တတ်မြောက်သောအခါ ဤဓမ္မသည်သာ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားနိုင်သည့် တစ်ခု တည်းသောလမ်းကြောင်းဖြစ်သည်-ဟု သဘောပေါက်ယုံကြည်လာသည်။ ဘုရားရှင်၏ အသံတော်ကဲ့သို့ နက်နဲသောအသံရှိသောကြောင့်လည်း ရဟန်း၏ဘွဲ့အမည်မှာ ဗုဒ္ဓယောသ-ဟု တွင်သည်။ ထို့နောက် ရှင်ရေဝတ ၏အထံ၌ ဆက်လက်နေထိုင်လျက် ဉာဏောဒယကျမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော အဋ္ဌသာလီနိကျမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ရေး သားပြုစုသည်။

ထို့နောက် ပရိတ္တအဋ္ဌကထာကို စတင်ပြုစုသောအခါ ရှင်ရေဝ တ-က ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ ပါဠိမျှသာရှိသည်။ အဋ္ဌကထာများမရှိကြ။ အာစ ရိယဝါဒတို့လည်း ပျက်စီးချွတ်ယွင်းနေကြသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌မူ သန့် ရှင်းစင်ကြယ်သော သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများ ရှိကြသည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာ များကို မာဂဓ (ပါဠိ)ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပါ။ ဤသို့ ပြန်ဆိုခြင်းသည် တစ် လောကလုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်လိမ့်မည်ဟု အမိန့်ရှိသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓ ယောသသည် မထေရ်မြတ်မိန့်ဆိုချက်ကို ခံယူ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကြွ ရောက်လေသည်။

ထိုကျွန်းတွင် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်လျက် သယံ ပါလမထေရ်ထံမှ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများကို ကြားနာသင်ယူသည်။ ထို့ နောက် ရဟန်းသံဃာတော်များကို စုရုံးပြီးလျှင် အဋ္ဌကထာများ ရေးသား ပြုစုရန် ကျမ်းစာအုပ်ကို ပေးပါ- ဟု လျှောက်ထားသည်။ သံဃာ့အဖွဲ့ကမူ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အရည်အချင်းကို စူးစမ်းလိုသဖြင့် ဂါထာနှစ်ခု၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပထမဖွင့်ဆိုရေးသားခိုင်းသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ထိုဂါ ထာနှစ်ခုကို အခြေပြုကာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို ရေးသားသည်။ ထိုကျမ်းကို

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ရဟန်းတော်များ ကြားနာရသောအခါ လွန်စွာကျေနပ်နှစ်သက်ကြသဖြင့် အရိယမေတ္တယျဘုရားပင် ဖြစ်လိမ့်မည်- ဟု အံ့ဩချီးကျူးကြသည်။ အဋ္ဌကထာကျမ်းများ ပြုစုရန်လည်း သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်သုံးပုံကို ပေးအပ်သည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ထိုအဋ္ဌကထာများကို မာဂဓ (ပါဠိ)ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားတော်မူသည်။ ဤအရှင် ပြုစုခဲ့သော ကျမ်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

- (၁) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊
- (၂) ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ(သမန္တပါသာဒိကာ)၊
- (၃) ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာ(သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ)၊
- (၄) မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ(ပပဉ္စသုဒ္ဓနီ)၊
- (၅) သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ(သာရတ္ထပ္ပကာသိနီ)၊
- (၆) အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ(မနောရထပူရဏီ)၊
- (၇) အဘိဓမ္မပိဋကဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ(အဋ္ဌသာလိနီ)၊
- (၈) အဘိဓမ္မပိဋကဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ(သမ္မောဟဝိနောဒနီ)၊
- (၉) အဘိဓမ္မပိဋက ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ။

ဂန္ထဝံသကျမ်း၏ အဆိုအားဖြင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် အောက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့ကိုလည်း ပြုစုသည်ဟု သိရသည်။

- (၁၀) ခုဒ္ဒကနိကာယ ခုဒ္ဒကပါဌနှင့် သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာ (ပရမတ္ထဇောတိကာ)၊
- (၁၁) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊
- (၁၂) ဇာတကအဋ္ဌကထာ၊
- (၁၃) ပါတိမောက္ခအဋ္ဌကထာ(ကင်္ခါဝိတရဏီ)။

ရှင်ဗုဒ္ဓဒဏ္ဍ

အဋ္ဌကထာဆရာကြီး ရှင်ဗုဒ္ဓယောသနှင့် တစ်ခေတ်တည်းတွင် ပေါ်ထွန်းသည်ဟု ယူဆကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးမှာ ရှင်ဗုဒ္ဓဒဏ္ဍဖြစ်သည်။ ဤအရှင်သည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း စောဠတိုင်း ကာဝေရီမြစ်၏ တောင်ဘက်ကမ်းရှိ ဥရဂပူရ၌ မွေးဖွားသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓပူရရှိ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌ စာပေသင်ကြားလေ့လာသည်။ ရေးသားပြုစုသော ကျမ်းတို့မှာ အောက်ပါတို့ ဖြစ်သည်။

- (၁) ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ(မရသာရတ္ထဝိလာသိနီ)၊
- (၂) ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊
- (၃) ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယ၊
- (၄) အဘိဓမ္မဝတာရ၊
- (၅) ရူပါရူပဝိဘာဂ၊
- (၆) ဇိနာလင်္ကာရ။

ထိုကျမ်းများအနက် အဘိဓမ္မဝတာရသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဘိဓမ္မပိဋကအဋ္ဌကထာကို အကျဉ်းချုံး၍ ရေးသားအပ်သော ကျမ်းစာဖြစ်၍ ဝိနယဝိနိစ္ဆယနှင့် ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယတို့သည် ထိုအရှင်၏ ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာကို အကျဉ်းချုံး ရေးသားအပ်သော ကျမ်းစာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ရှင်ဓမ္မပါလ

အထက်ပါ အရှင်နှစ်ပါး မရေးသားဘဲ ကျန်ရှိနေသေးသော ပိဋကတ်ကျမ်းစာတို့ကို ဆက်လက်ဖွင့်ဆိုရေးသားသော အဋ္ဌကထာကျမ်းပြု ဆရာတစ်ဦးမှာ ရှင်ဓမ္မပါလဖြစ်သည်။ အာစရိယဓမ္မပါလ-ဟုလည်း ခေါ်တွင်သည်။ ဤအရှင် ပေါ်ထွန်းသောခေတ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဆိုအမိန့်များ ကွဲပြားနေကြသည်။ မစွပ်ရိပ်ဒေးဗစ်က ရှင်ဓမ္မပါလသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ ရှေး သို့မဟုတ် နောက် မကြာမီ ပေါ်ထွန်းသည်-ဟု ဆိုသည်။ တီဒဗလျူရိပ်ဒေးဗစ်ကလည်း ခရစ်နှစ်(၅)ရာစု နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်ထွန်းသည် ဟု ဆိုသည်။ ဒေါက်တာ မာလာလာဆေကေရ- ကမူ ခရစ်နှစ် (၇)ရာစု မတိုင်မီ ပေါ်ပေါက်သည်ဟု ဆိုသည်။

မာလာလာဆေကေရ၏ အဆိုကို တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်နိဒါန်းက ငြင်းပယ်သည်။ ယင်းနိဒါန်း၏ အဆိုအားဖြင့် ရှင်ဓမ္မပါလသည် ခရစ်နှစ် (၁၀)ရာစုနှစ်အတွင်း ပေါ်ထွန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရှင်ဓမ္မပါလသည် ခရစ်နှစ် (၉) ရာစု သို့မဟုတ် (၈)ရာစုအတွင်း ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ရှင်အာနန္ဒာ၏မူလဋီကာများကို ဖွင့်ဆိုရေးသားသူလည်း ဖြစ်သည်။ သူရေးခဲ့သော ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာတွင်လည်း ရှင်အာ

နန္ဒာ၏ ကထာဝတ္ထုမူလဒီကာ အဆိုကို ညွှန်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်ဓမ္မပါလသည် ရှင်အာနန္ဒာ၏ နောက်မှ ပေါ်ထွန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရပေမည်-ဟု ထိုနိဒါန်း၌ ရှင်းပြထားသည်။ ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ကျမ်းညွှန်းမျှဖြင့်ပင် ရှင်ဓမ္မပါလသည် ရှင်အာနန္ဒာ နောက်မှ ပေါ်ထွန်း၍ အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ပြုစုသည်မှာ ထင်ရှားနေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုတိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်နိဒါန်း၏ အဆိုကို ငြင်းဆိုပယ်ရှားရန် အကြောင်းမမြင်ပေ။ ထိုရှင်ဓမ္မပါလ ရေးသားပြုစုခဲ့သော အဋ္ဌကထာကျမ်းများမှာ အောက်ပါတို့ ဖြစ်သည်။

- (၁) ဥဒါနအဋ္ဌကထာ၊
- (၂) ဣတိဝုတ္တကအဋ္ဌကထာ၊
- (၃) ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၊
- (၄) ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၊
- (၅) ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၊
- (၆) ထေရီဂါထာအဋ္ဌကထာ၊
- (၇) စရိယပိဋကအဋ္ဌကထာ၊
- (၈) နေတ္တိအဋ္ဌကထာ။

ထိုကျမ်းများအနက် အမှတ်(၁)မှ (၆)အထိ ပါရှိသော အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့ကို ပရမတ္ထဒီပနီ-ဟု အမည်ပေးထားသည်။

ရှင်ဓမ္မပါလသည် အထက်ပါ အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့ သာမက အောက်ပါ ဒီကာကျမ်းတို့ကိုလည်း ရေးသားခဲ့သေးသည်။

- (၁) ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဒီကာ(အဋ္ဌသာလိနီအနုဒီကာ)၊
- (၂) ဝိဘင်္ဂအနုဒီကာ(သမ္မောဟဝိနောဒနီအနုဒီကာ)၊
- (၃) ပဉ္စပကရဏအနုဒီကာ၊
- (၄) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဒီကာ၊

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

(၅) ဒီဃ၊ မဇ္ဈိမ၊ သံယုတ္တနိကာယ အဋ္ဌကထာတို့၏ ဋီကာများ၊

(၆) အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ၏ ဋီကာ တစ်ပိုင်းတစ်စ၊

(၇) နေတ္တိဝိဘာဝနီဋီကာ။

ရှင်ဓမ္မပါလ ရေးသားပြုစုပြီးနောက် ပိဋကတ်ဝင်စာပေတို့တွင် ခုဒ္ဒကနိကာယ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ၊ နိဒ္ဒေသနှင့် အပဒါန်ပါဠိတို့သာ ကျန်ရှိတော့ သည်။ ထိုကျမ်းတို့တွင် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာကို ရှင်မဟာ နာမ-က လည်းကောင်း၊ နိဒ္ဒေသ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာကို ရှင်ဥပသေန-က လည်းကောင်း၊ ဖွင့်ဆိုရေးသားသည်။ အပဒါန်၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာကို လည်း ရှင်ဓမ္မပါလပင် ပြုစုသည်-ဟု ဆိုသည်။ ထိုအဆိုသည် ခိုင်မာသော အထောက်အထား မရှိ-ဟု တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်နိဒါန်း၌ ဖော်ပြ ထားသည်။

ယင်းအဋ္ဌကထာကျမ်းတို့တွင် ဤစာတမ်းငယ် ပြုစုရန်အတွက် အောက်ပါ အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၏ အဆိုအမိန့်တို့ကို ပဓာနပြုပါသည်။

- (၁) ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ(သမန္တပါသာဒိကာ)၊
- (၂) မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ(ပပဉ္စသုဒနီ)၊
- (၃) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊
- (၄) ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၊
- (၅) ဇာတကအဋ္ဌကထာ။

(၁) ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ

(သမန္တပါသာဒိကာ)

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာကျမ်းများအနက် သမန္တပါသာဒိကာမည်သော ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာသည် ဝိနယပိဋကကို ဖွင့်ဆိုသောကျမ်း ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသဖြစ်၍ ရှင်ဗုဒ္ဓသီရိ၏ တောင်းပန်ချက်ဖြင့် ရေးသားသည်-ဟု ကျမ်းဦးဂါထာတို့၌ ဖော်ပြထားသည်။ ရေးသားရာတွင်လည်း မဟာအဋ္ဌကထာနှင့် မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာကို ကိုယ်ပြုလျက်(အရင်းပြုလျက်) ကုရုန္တိ - စသော အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်သည့် အဆုံးအဖြတ်ကိုလည်း မစွန့်ပယ်မူ၍ ရေးသားပါမည်-ဟု ဝန်ခံထားသည်။

ဤအဋ္ဌကထာကို ရေးသားသည့် အချိန်နှင့် ပတ်သက်၍မူ ဖာ်ကျစွာ ဆုံးဖြတ်ရန် မလွယ်ကူပေ။ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ ပဉ္စဝဂ္ဂိယကထာ၌ ပါရှိသော ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ်ကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် ပပဉ္စသုဒ္ဓနီမည်သော မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာကို ညွှန်းထားသည်။ ဤအညွှန်းကို ထောက်ပါက ဤဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာကို ရေးသားချိန်တွင် မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ ထွက်ပေါ်နေပြီဟု ဆိုနိုင်သည်။ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာကို ရေးပြီးနေကလည်း သုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာ ထွက်နေ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ပြီး ဖြစ်တော့သည်။ အကြောင်းမူ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ၏ နိဒါန်း၌ ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာ၏ နိဒါန်းကို ညွှန်းထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ တစ်နေရာတွင် ဝိနည်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကရုဏ်းလေးပါး၊ သမထခုနစ်ပါး စသည်တို့၏ အဆုံး အဖြတ်ကို သမန္တပါသာဒိကာ၌ ဆိုအပ်ပြီ-ဟု ဝိနယအဋ္ဌကထာကို ညွှန်း ထားပြန်သည်။ ယင်းသို့ အပြန်အလှန် ညွှန်းထားသဖြင့် ဝိနယအဋ္ဌကထာ ကို ရှေးဦးစွာ ရေးသည်။ သို့မဟုတ် သုတ္တန္တပိဋက အဋ္ဌကထာကို ရှေးဦးစွာ ရေးသည်ဟု သေချာစွာ ဆုံးဖြတ်ရန် ခဲယဉ်းနေပေသည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဝိနယပိဋကကို မဖွင့်ဆိုမီ ဗာဟိရနိဒါနက ထာကို ပထမ ရေးသားသည်။ ဤနိဒါနကထာ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဝိနယ ပိဋကစာပေ ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် ယင်းပိဋကကို ဆရာအစဉ်အဆက် နှုတ် တက်သင်ကြားဆောင်ယူလာပုံကို ပြလို၍ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ထိုဝိနယပိဋက၏ အရင်းအမြစ် ခိုင်မာပုံကို ပြလို၍ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရန်လည်း ဗာဟိရနိဒါနကထာကို သင်္ဂါယနာသုံးတန်အလိုက် အ ပိုင်း သုံးပိုင်း ခွဲခြားစီစဉ်ထားသည်။

ပထမပိုင်း၌ ပထမသင်္ဂါယနာအကြောင်းကို ဖော်ပြ၍ ထိုသင်္ဂါယ နာ၌ ရွတ်ဆိုအပ်သော ဗုဒ္ဓဝစနကို ရသ၊ ဓမ္မဝိနယ၊ ပိဋက၊ နိကာယ၊ အင်္ဂါ- စသည်အားဖြင့် ထပ်မံ ခွဲခြားဝေဖန်ပြသည်။ ထိုသို့ ဝေဖန်ရာတွင် ဝိနယ၊ သုတ္တ၊ အဘိဓမ္မ-ဟူသော ဝေါဟာရတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် နိကာယ် ငါးပါးတို့၏ ကျမ်းစာပမာဏကို လည်းကောင်း၊ အင်္ဂါကိုးတန်တို့၏ ခြား နားချက်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ထို့နောက် ပထမသင်္ဂါ ယနာ၌ စုပေါင်းရွတ်ဆိုအပ်သော ဝိနယပိဋကကို မည်သို့မည်ပုံ ဆောင် ယူလာသည်ကို ဆက်လက်ရေးသားသည်။ ထိုရေးသားချက်အရ ဝိနယ

ပိဋက ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် ဆောင်ယူလာပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) ဤပိနယပိဋကကို ရှင်ဥပါလိသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက်တော်မှ သင်ကြားဆောင်ယူလာသည်။

(၂) ထိုမထေရ်ထံမှ ဘုရားမြတ်စွာ သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်တွင် ထောင်ပေါင်းများစွာသော ရဟန်းတော်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံလတ်သော် ရှင်မဟာကဿပ အမှူးရှိသော ပထမသင်္ဂါတိကာရကမထေရ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သင်ကြား ဆောင်ယူလာခဲ့ကြသည်။

(၃) ထိုမှတစ်ဖန် တတိယသင်္ဂါယနာတိုင်အောင် ဇမ္ဗူဒီပခေါ် အိန္ဒိယပြည်၌ ဆရာအစဉ်အဆက် သင်ကြားဆောင်ယူလာခဲ့ကြသည်။ ထိုဆရာအစဉ်ဆက်မှာလည်း ရှင်ဥပါလိ၊ ရှင်ဒါသက၊ ရှင်သောဏက၊ ရှင်သိဂ္ဂဝနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်တို့ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဆရာအစဉ်အဆက်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့် ပထမပိုင်းကို အဆုံးသတ်ထားသည်။

ဒုတိယပိုင်း၌ ဒုတိယသင်္ဂါယနာအကြောင်းကို အကျဉ်းဖော်ပြ၍ ထိုသင်္ဂါယနာ၌ပင် မထေရ်ကြီးတို့သည် အနာဂတ်ဗုဒ္ဓသာသနာအရေး မြှော်တွေးကြပုံကိုလည်းကောင်း၊ အသောကမင်းလက်ထက်၌ သာသနာ့အန္တရာယ်ပေါ်ပေါက်မည့်အရေး မြင်ကြပုံကို လည်းကောင်း၊ ထိုအန္တရာယ်ကို ပယ်ရှင်း၍ သာသနာတော်ကို ချီးမြှောက်နိုင်မည့် တိဿဗြဟ္မာကြီး အကြောင်းနှင့် ထိုဗြဟ္မာကြီးထံ သွားရောက်၍ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းကာ သာသနာကို ချီးမြှောက်ရန် တိုက်တွန်းပုံစသည်ကို လည်းကောင်း၊ ဖော်ပြထားသည်။

တတိယပိုင်းတွင်မူ ရှေ့ပိုင်း၌ တိဿဗြဟ္မာကြီးအဖြစ်မှ သက်ဆင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် အကြောင်းနှင့် အသောကမင်းအကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ရှင်မဟိန္ဒ ရဟန်းပြုပုံကိုလည်းကောင်း၊ အလေးပေး ရေးသား၍ တတိယသင်္ဂါယနာအကြောင်းကို အကျဉ်း ဖော်ပြသည်။ နောက်ပိုင်း၌မူ (၉)ဌာနသို့ သာသနာပြုအဖွဲ့များ စေလွှတ်ပုံနှင့် ထိုဌာနတို့၌ သာသနာပြုပုံကို အကျဉ်း ဖော်ပြသည်။ ထို့နောက် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရှင်မဟိန္ဒ သာသနာပြု ကြွရောက်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းအကြောင်းနှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသမိုင်းကိုလည်းကောင်း၊ အကျယ် ရေးသားသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရှင်မဟိန္ဒ သာသနာပြု ကြွရောက်သောနှစ်သည် သာသနာတော်နှစ် (၂၃၆) ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဇာတသတ်မင်းမှ စ၍ အသောကမင်းတိုင်အောင် သော အိန္ဒိယပြည်ရှိ မင်းတို့၏ နန်းစံနှစ်တို့ဖြင့် တွက်ချက် ပြဆိုထားသည်။ ဝိဇယမင်းမှစ၍ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းတိုင်အောင်သော သီဟိုဠ်မင်းတို့၏ အစဉ်အဆက်ကိုလည်း အိန္ဒိယပြည်ရှိ ခေတ်ပြိုင်မင်းတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြသည်။ ရှင်မဟိန္ဒမှစ၍ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသခေတ်သို့တိုင်အောင် ဝိနယပိဋကကို ဆောင်ယူလာသော သီဟိုဠ်ဆရာအစဉ်အဆက်ကိုလည်း ညွှန်ပြထားသည်။

ထို့ကြောင့် ဗာဟိရနိဒါနကထာသည် ဝိနယပိဋကသမိုင်းကို ဖော်ပြသည်ဟု ဆိုရစေကာမူ စင်စစ်သော်ကား ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သည်မှ စ၍ ရှင်မဟိန္ဒ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြုကြွသောကာလတိုင်အောင် နှစ်ပေါင်း(၂၃၆)နှစ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အိန္ဒိယပြည်၏ ဗုဒ္ဓသာသနာ့သမိုင်းကို လည်းကောင်း၊ ဝိနယပိဋက အပါအဝင် ပါဠိပိဋကတ်စာပေသမိုင်းကိုလည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယပြည်နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့၏ နိုင်ငံရေးသမိုင်းအကျဉ်းကိုလည်းကောင်း၊ ရှင်မဟိန္ဒမှစ၍ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသတို့ခေတ်

တိုင်အောင်သော သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ ဆရာအစဉ်အဆက်ကို လည်းကောင်း၊ ဖော်ပြထားသော အဖိုးတန် မှတ်တမ်းကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသင့်ပါ သည်။

ဝိနယပိဋကကို ဖွင့်ဆိုရာတွင်လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဝိ နည်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ဝေါဟာရအသီးသီး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဝိနယပိဋက၌ ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မြို့ပြပြည်ရွာများ အ ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ရှင်းလင်း ဖော်ပြသည်။ ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ် နှင့် ပတ်သက်၍ ကျမ်းဦး၌ ဝန်ခံခဲ့သည့်အတိုင်း မဟာအဋ္ဌကထာ၊ မဟာ ပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၊ ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာ- စသည်တို့၏ အဆိုအမိန့်များကိုပါ ထည့်သွင်းတင်ပြသည်။ ဝိနည်းကျမ်းကျင်ကြသော မထေရ်ကြီးတို့၏ အ ဆိုအမိန့်များကိုလည်း ကိုးကားညွှန်းပြသည်။ ဝိနယပိဋကလာ အဆိုအ မိန့်နှင့် မညီညွတ်ဟု ထင်မြင်သော မဟာအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုများကို လည်း စိစစ်၍ ပယ်သင့်က ရဲဝံ့စွာ ပယ်ရှားသည်။

ရဟန်းတို့၏ အရေးအခင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရ သော ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရှိရမည့် အရည်အချင်းကို လည်းကောင်း၊ သုတ္တ၊ သုတ္တာနုလောမ၊ အာစရိယဝါဒ၊ အတ္တနောမတိ- ဟူသော ဝိနယ လေးမျိုးတို့၏ အရေးပါပုံကိုလည်းကောင်း၊ မှုခင်းတစ်ခုခုကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့် ဒေသ ကာလ- စသော ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအ နေများကို လည်းကောင်း၊ ရှင်းလင်း စိစစ်ပြသည်။ သိက္ခာပုဒ်အသီးသီး အတွက် အရေးကြီးသော အကြောင်းအရာတို့ကိုလည်း ညွှန်ပြသည်။

ပုံစံအားဖြင့် ပထမပါရာဇိကနှင့် သက်ဆိုင်သောပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ တို့ အရွယ်အစား၊ ဒုတိယပါရာဇိကနှင့် သက်ဆိုင်သော ခိုးခြင်း (၂၅) ပါး၊ တတိယပါရာဇိကနှင့် သက်ဆိုင်သော လူသတ်မှု၏ လုံ့လပယောဂများ စ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သည်တို့ ဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် ဝိနည်းဥပဒေနှင့် ပတ်သက်၍ အဖက်ဖက်၌ ပြည့်စုံစွာ ပါရှိခြင်းကြောင့် ဝိနယပိဋကကို လေ့လာသင်ကြားသူများသည် ဝိနယအဋ္ဌကထာကို မူရင်းဝိနယပိဋကကဲ့သို့ပင် ဂရုတစိုက် ဆည်းပူးလေ့လာကြသည်။ ဝိနည်းနှင့် ပတ်သက်သော မှုခင်းကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌လည်း ဝိနည်းမိရ်မထေရ်တို့သည် ဤအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအမိန့်ကို မူရင်းဝိနယပိဋကကဲ့သို့ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြသည်။

ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာသည် ဝိနည်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာတို့ကို ပြည့်စုံစွာ ဖွင့်ဆိုသကဲ့သို့ပင် ဝိနယပိဋက၌ ပါရှိသော သုတ္တန္တဆိုင်ရာ ဒေသနာများကိုလည်း အလေးပေး ရှင်းပြသည်။ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌ ပါရှိသော ဈာန်လေးပါး၊ ဝိဇ္ဇာ သုံးပါးတို့၏ အကြောင်းများ၊ တတိယပါရာဇိက၌ ပါရှိသော အာနာပါနဿတိအကြောင်း စသည်တို့ကို နိကာယအဋ္ဌကထာများ၌ကဲ့သို့ပင် အသေးစိတ် ဖွင့်ပြသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာအစပိုင်း၌ ပါဝင်ခဲ့ကြသော ရှင်ယသ-အမှူးရှိသည့် ရဟန္တာငါးကျိပ်ငါးပါး၊ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယသုံးကျိပ် စသည်တို့၏ အတိတ်အကြောင်းများကိုလည်း ဖော်ပြသည်။ ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ နောက်ပိုင်းတွင်သာ လွန်စွာချဲ့လွန်းသည်ကို ကြောက်ရွံ့ကြသောသူတို့၏ စိတ်ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်လိုသည် ဖြစ်၍ သုတ္တန္တကထာကို မဖွင့်တော့ဘဲ ဝိနယကထာကိုသာ ဖွင့်ဆိုတော့မည် ဟု ဆိုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း လုံးဝ မဖွင့်ဆိုဘဲ ချန်ထားခဲ့သည်ကား မဟုတ်ပေ။ သုတ္တန္တဆိုင်ရာ ဒေသနာတို့၏ အနက်ကိုမူ အကျဉ်းအားဖြင့် ရှင်းပြသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာသည် သုတ္တန္တဒေသနာနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အထောက်အကူပြုသောကျမ်းကြီးတစ်ဆူဖြစ်သည်ဟု ဆိုသော် မှားမည် မထင်ပါ။

(၂) မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ
(ပပဉ္စသုဒဒနီ)

မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာကို ပပဉ္စသုဒဒနီ-ဟု ခေါ်သည်။ ဤအဋ္ဌကထာကိုလည်း ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ တောင်းပန်၍ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသပင် ပြုစုရေးသားသည်။ ဤကျမ်း၏ နိဒါန်း၌ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီဃနိကာယအဋ္ဌကထာကို ညွှန်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီဃနိကာယအဋ္ဌကထာနောက်မှ ဤကျမ်းကို ဆက်လက်ပြုစုသည်ဟု အတိအကျ ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ကျမ်းဦးဂါထာတို့၌ မိမိရေးသားခဲ့သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကိုလည်း ညွှန်းထားသည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဤအဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းဦးနိဒါန်းအဖြစ်ဖြင့် မူရင်းဖြစ်သော မဇ္ဈိမနိကာယပါဠိတော်၏ ပမာဏကို ဦးစွာ စိစစ်ရေတွက်ပြသည်။ ယင်းစိစစ်ချက်အရ မဇ္ဈိမနိကာယပါဠိတော်သည် (၁) ပဏ္ဏာသအားဖြင့် -၃- ခု၊ (၂) ဝဂ္ဂအားဖြင့် -၁၅- ဝဂ်၊ (၃) သုတ္တအားဖြင့် -၁၅၂- သုတ်၊ (၄) ပဒအားဖြင့် -၈၀၅၂- ပုဒ်၊ (၅) အက္ခရာအားဖြင့် -၇၄၀၀၅၃- လုံး၊ (၆) ဘာဏဝါရအားဖြင့် -၈၀- ကျော်မျှ ရှိသည်ဟု သိရပါသည်။

ဒီဃနိကာယအဋ္ဌကထာကဲ့သို့ပင် ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဘုရားရှင်ဟောကြားအပ်သော သုတ္တတို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် (၄)မျိုး ခွဲပြသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၎င်းတို့မှာ...

- (၁) အတ္တဇ္ဈာသယသုတ္တနိက္ခေပ = မိမိ၏(ဘုရားရှင်၏)အလိုဆန္ဒအရ ဟောကြားအပ်သောသုတ္တများ။
- (၂) ပရဇ္ဈာသယသုတ္တနိက္ခေပ = သူတစ်ပါး၏ အလိုအဇ္ဈာသယကို ကြည့်၍ ဟောကြားအပ်သောသုတ္တများ။
- (၃) ပုတ္တဝသိက = သူတစ်ပါးတို့ ဆွေးနွေးမေးမြန်းသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားအပ်သောသုတ္တများ။
- (၄) အဋ္ဌပုတ္တိ = ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းအားလျော်စွာ ဟောကြားအပ်သောသုတ္တများ-တို့ ဖြစ်သည်။

ထိုပြင် မဇ္ဈိမနိကာယပါဠိတော်၌ ပါရှိသော ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာဒေသနာများ၊ ဘုရားရှင်နှင့် ခေတ်ပြိုင်ပေါ်ထွန်းသော ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တို့၏ အယူဝါဒများကိုလည်း ရှင်းပြသည်။ အရိယ-ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပါယ်၊ ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးတို့၏ ဖြစ်ပုံကြောင်းများ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိငါးမျိုး၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်းငါးမျိုး၊ ပထဝီ စသော ဓာတ်တို့၏ အမျိုးအစား၊ တထာဂတ- ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပါယ် ရှစ်သွယ်၊ ကောဓ၊ ဥပနာဟ-စ သော ဥပက္ကိလေသတို့၏ အဓိပ္ပါယ်များကို ဖွင့်ပြသည်။

သရဏဂုံနှင့် ပတ်သက်၍ သရဏ၊ သရဏဂမန-တို့၏ အဓိပ္ပါယ်များ၊ သရဏဂုံ အမျိုးအစားနှင့် သရဏဂုံကို ဆည်းကပ်ခြင်း၏ အကျိုးစသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါသက၏ အဓိပ္ပါယ်၊ ဥပါသကပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျင့်သီလနှင့် အသက်မွေးမှု စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မုတိဒေသနာနှင့် ပရမတ္ထဒေသနာ-တို့၏ အကြောင်းများကိုလည်းကောင်း၊ ရှင်းပြသည်။

ပါဏာတိပါတ အဒိန္နာဒါန- စသော အကုသလကမ္မပထတရား၊ ဣသလ ကမ္မပထတရား-တို့၏ အဆုံးအဖြတ်၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံ ငါးပါး-တို့၏ အကြောင်းများကိုလည်း အသေးစိတ် စိစစ်ပြသည်။ ပရိယတ် စသော သာ သနာတော် သုံးရပ်တို့ ကွယ်ပျောက်ပုံနှင့် ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်- စသော ပရိနိဗ္ဗာန် သုံးမျိုးစသည်တို့ကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဗုဒ္ဓသာ သနာတော်၌ ထင်ရှားသော ရှင်ရဋ္ဌပါလ၊ ရှင်အင်္ဂုလိမာလ၊ ရှင်ဗာဏုလ၊ စ သည်တို့၏ အဋ္ဌပုတ္တိနှင့် ဇေတဝန၊ ယောသိတာရာမ-စသော ကျောင်း တိုက်များ၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ အင်္ဂုတ္တရာပထဇနပဒ- စသော မြို့ရွာတို့၏ သမိုင်းကို လည်း တင်ပြသည်။

ဝိနည်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အဓိကရုဏ်းလေးပါး၊ သမထ-ခုနစ်ပါး၊ သံဃာကွဲပြားခြင်း၏ အကြောင်း တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့ကိုလည်း အကျဉ်း အားဖြင့် ဖော်ပြ၍ အကျယ်ကို သမန္တပါသာဒိကာ-မည်သော ဝိနယအဋ္ဌက ထာကို ညွှန်းထားသည်။ အဘိဓမ္မာနှင့် သက်ဆိုင်သော ဇနကကံ၊ ဥပထမ္ဘ ကကံ စသည်တို့ကိုလည်း ရှင်းပြသည်။

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဆိုရပါမူ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာသည် သုတ္တန္တပိဋကဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများအပြင် ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်များကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးခေတ် အိန္ဒိယပြည်၏ ဘာသာရေး စသည်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော သမိုင်းကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဖော်ပြ သည့် ကျမ်းကြီးတစ်ဆူ ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ခုဒ္ဒကနိကာယ်၏ ဒုတိယကျမ်းစာ ဖြစ်သော ဓမ္မပဒကို ဖွင့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာဖြစ်သည်။ ဤအဋ္ဌကထာကို ရှင်ကုမာရကဿပ တောင်းပန်၍ ရေးသည်ဟု ကျမ်းဦးဂါထာစု၌ ဖော်ပြသည်။ ဂန္ထဝံသကျမ်း၏ အဆိုအားဖြင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည်ပင် ဤကျမ်းကို ပြုစုသည်ဟု သိရသည်။

သို့ရာတွင် ထိုအဆိုကို ယခုခေတ် ပါဠိသုတေသီအချို့ကသာလက်ခံသည်။ အချို့ကမူ ဤကျမ်းသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာမဟုတ်ဟု ဆိုကြသည်။ ကျမ်းထွက်ပေါ်ချိန်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဤအဋ္ဌကထာသည် ဇာတကအဋ္ဌကထာထက် နောက်ကျသည်ဟု ဆိုကြသည်။ (ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ကျမ်းထွက်ပေါ်ချိန်ကို နိဂုံးပိုင်းတွင် ထပ်မံဆွေးနွေးတင်ပြပါမည်)။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၊ ရှင်ဓမ္မပါလ - စသော အဋ္ဌကထာ ကျမ်းပြုဆရာ တို့သည် ကျမ်းဦးဂါထာများကို ရေးသားပြီးနောက် မိမိဖွင့်ဆိုမည့် ကျမ်း၏ နိဒါန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထိုကျမ်း၏ အစီအစဉ်နှင့် ပမာဏကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဦးစွာ ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုနောက်မှသာ ထိုမူရင်းကျမ်း ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဆိုင်ရာကို ဆက်လက် ရေးသားကြသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌ ကထာ၌မူ ဤသို့ မဟုတ်ပေ။ ကျမ်းဦးဂါထာများကို ရေးသားပြီးနောက် မူ လဓမ္မပဒကျမ်း၏ နိဒါန်းကိုလည်းကောင်း၊ ကျမ်း၏အစီအစဉ် စသည်ကို လည်းကောင်း လုံးဝ ရေးသားခြင်း မရှိပေ။ ကျမ်းဦးဂါထာများ အဆုံး၌ ကျမ်း၏ အဖွင့်ကို စတင် ရေးသားထားပေသည်။ ဤသည်မှာ အခြားသော အဋ္ဌကထာကျမ်းများနှင့် ခြားနားချက်ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ စတင် ရေးသားရာ၌လည်း ဓမ္မပဒကျမ်းလာ ဂါထာတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်မျှကိုသာ ဖွင့်ဆိုသည် မဟုတ်ပေ။ ထိုဂါထာများကို ဘုရား ရှင်သည် မည်သည့်နေရာ၌ မည်သူ့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားတော်မူ သည်- ဟူသော အကြောင်းနိဒါန်းကိုပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။

အမှန်အားဖြင့်လည်း ဓမ္မပဒသည် ဘုရားရှင် ဟောကြားအပ် သော ဂါထာသက်သက်ကိုသာ စုဆောင်းစီစဉ်ထားသောကျမ်း တစ်ကျမ်း ဖြစ်သည်။ ထိုဂါထာတို့သည်လည်း အကြောင်းမဲ့ ပေါ်ပေါက်လာသည် မ ဟုတ်ပါ။ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းဝတ္ထုကို အစွဲပြု၍ ပေါ်ပေါက်လာ ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုဆရာသည် ထိုအကြောင်းနိဒါန်းများကို ဦးစွာ ရေး သားသည်။ ထိုနောက်မှသာ ဂါထာ၏ အဖွင့်ကို ဖော်ပြသည်။ ဤမျှသာမ ကသေးပါ။ ထိုဂါထာများကို ဟောကြားခြင်းဖြင့် သက်ရောက်သောအကျိုး ကိုလည်း ထည့်သွင်းပြဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို အောက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

- (၁) ဂါထာ သို့မဟုတ် ဂါထာစုတစ်ခုကို ဘုရားရှင်ဟောကြားရာဌာန၊
- (၂) ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းခံပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၃) ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်စဉ် သို့မဟုတ် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊
- (၄) ထိုဖြစ်စဉ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားအပ်သော ဂါထာ သို့မဟုတ် ဂါထာစု၊
- (၅) ထိုဂါထာ သို့မဟုတ် ဂါထာစုကို ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းချက်များ၊
- (၆) ယင်းဂါထာဒေသနာကို ကြားနာရသူတို့ ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူး၊
- (၇) အကယ်၍ အကြောင်းခံပုဂ္ဂိုလ်၏ အတိတ်ဝတ္ထုကိုပါ ဖော်ပြပါက ဇာတကကဲ့သို့ ဇာတ်ပေါင်းခန်းလည်း ပါရှိတတ်ပါသည်။ တစ်ခါ တစ်ရံမူ အကြောင်းခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်စဉ်ကို အတိတ်ဘဝမှ စတင်ဖော်ပြ တတ်သည်။

ပုံစံအားဖြင့် ကာဠယက္ခိန္နိဝတ္ထု- စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ကာဠယက္ခိန္နိဝတ္ထု၌ ဘုရားရှင်လက်ထက် မတိုင်မီ ရန်ငြိုးထားခဲ့ကြသော အမျိုးသမီးနှစ်ဦးတို့၏ အကြောင်းကို အတိတ်ဘဝသုံးခုတို့ဖြင့် ဖော်ပြ၍ စတုတ္ထဘဝ ဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ကာဠယက္ခိန္နိဘီလူးမနှင့် လူသား အမျိုးသမီးဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြသည်။ မယဝတ္ထု၌လည်း ယခုလက်ရှိ သိကြားမင်း၏အဖြစ်ကို အတိတ်ဘဝ မယလုလင်အဖြစ်မှ စတင် ဖော်ပြသည်။

အချို့သော အကြောင်းနိဒါန်း၌မူ အကြောင်းခံပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးတည်း၏ ဝတ္ထုသာမက ၎င်းနှင့် ဆက်သွယ်သော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကြောင်းအရာများကိုပါ ပူးတွဲ ဖော်ပြထားတတ်သည်။ ထိုအခါ အကြောင်းနိဒါန်းသည် များစွာ ရှည်လျားနေပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့် သာမာဝတီဝတ္ထု၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ သာမာဝတီဝတ္ထု၌ သာမာဝတီ၏ အကြောင်းသာမက ထိုအမျိုး

သမီးနှင့် ဆက်သွယ်နေသော ယောသကသူဌေး၊ ဥတေနမင်း စသည်တို့ အပြင် ဥတေနမင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စက္ကပဇ္ဇောတမင်းအကြောင်းကို ပူးတွဲ ဖော်ပြထားသည်။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု၌လည်း ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အကြောင်းအပြင် ရှင်ယသ၊ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယ- စသော မထေရ်တို့၏ အတိတ်အကြောင်းကိုလည်း ပူးတွဲ ဖော်ပြထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂါထာတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ (၁၀)ပုံ (၉)ပုံမျှ ပါရှိနေပေသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရသော် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် မူရင်းဂါထာတို့၏အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာထက် အကြောင်းနိဒါန်းဖြစ်သောဝတ္ထုတို့ကို အလေးပေးသကဲ့သို့ ရှိနေပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဘာလင်ဂမ်-က ဤကျမ်းသည် အမည်နှင့်ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် အဋ္ဌကထာဖြစ်သည်။ အချက်အလက်နေဖြင့်ကား ကြီးမားလှသော ပုံပြင်ဝတ္ထုပေါင်းချုပ်တစ်ခု ဖြစ်နေပေသည်ဟု ဆိုသည်။ ဝင်တာနစ်ကမူ ဤကျမ်းကို အဋ္ဌကထာ-ဟု ခေါ်ရန် မသင့်လျော်ဟု မှတ်ချက်ချထားသည်။

ထို့ပြင် မူရင်းဓမ္မပဒကျမ်း၌ ဂါထာပေါင်း (၄၂၃)ခု- ပါရှိရာ ထိုဂါထာတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းမှာမူ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ နိဂုံးလာ အဆိုအရ (၃၀၅)ခုသာ ရှိသည်။ ထို(၃၀၅)ခုတွင်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်းကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နိဒါန်းဝတ္ထုတို့က နှစ်ခုသုံးခု စသည် ပါဝင်လျက် ရှိသည်။

ပုံစံအားဖြင့် ရှင်သာရိပုတ္တရာကို အရင်းခံ၍ အကြောင်းနိဒါန်း(၈)ခု၊ ရှင်အာနန္ဒာ-ကို အရင်းခံ၍ (၄)ခု၊ ရှင်မဟာကဿပကို အရင်းခံ၍ (၃)ခု၊ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းဝတ္ထုများကို သုတ္တန္တပိဋကနှင့် ဝိန

ယပိဋက၌ လည်းကောင်း၊ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာများနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာ၌ လည်းကောင်း၊ အလားတူ တွေ့ရသည်။ ကျမ်းပြုဆရာသည် ရံဖန်ရံခါ ပိဋကတ်ကျမ်းများကို ညွှန်းတတ်သော်လည်း အဋ္ဌကထာကျမ်းများကိုမူ ညွှန်းခြင်းမရှိပေ။ ထိုသို့ မညွှန်းခြင်းသည် အကြောင်းဝတ္ထုများကို ထိုအဋ္ဌကထာများမှ တိုက်ရိုက်ကူးယူခြင်း မဟုတ်မူ၍ ဤကျမ်း၏ မှီရာ မူလ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာမှသော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် အဋ္ဌကထာအားလုံး၏ မှီရာ ကျမ်းရင်း တစ်ခုခုမှသော်လည်းကောင်း၊ ကူးယူခြင်းကြောင့် ဖြစ်တန်ရာပေသည်။

ဤဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို လေ့လာရာ၌ ဘုရားရှင်၏ ဖြစ်တော်စဉ် အကျဉ်းနှင့် ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ ရှင်မောဂ္ဂလာန်၊ ရှင်မဟာကဿပ၊ ရှင်အာနန္ဒာ-စသော မထေရ်မြတ်တို့၏ အကြောင်းကို လည်းကောင်း၊ ခေမာ၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ၊ ပဋ္ဌာစာရာ- စသော ထေရ်တို့၏ အကြောင်းကို လည်းကောင်း၊ သိရှိနိုင်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာကို များစွာ အထောက်အပံ့ပြုသော အနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါ စသည်တို့၏ အကြောင်းကို တွေ့ရှိနိုင်သကဲ့သို့ ပသေနဒိကောသလ၊ ဥတေန-စသော မင်းတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဆက်ဆံရေး စသည်တို့ကိုလည်း သိရှိနိုင်ပါသည်။ အာဇီဝက၊ ဇဋိလ-စသော အခြားဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တို့၏ အယူဝါဒကို တစေ့တစောင်း နားလည်နိုင်သကဲ့သို့ ထိုထိုဘာသာဝင်တို့၏ ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ် သဘောထားကိုလည်း သိရှိနိုင်ပါသည်။ ဇောတိက၊ မေဏ္ဍက-စသော သူဌေးသူကြွယ်များ အကြောင်းကို လေ့လာနိုင်သကဲ့သို့ ယက်ကန်းသည်၊ ပန်းသည်၊ နွားကျောင်းသားစသော လက်လုပ်လက်စားတို့၏ ဘဝကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုရပါမူ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ဘီစီ (၅)ရာစုအတွင်း အိန္ဒိယပြည် မဇ္ဈိမဒေသရှိ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီး

ပွားရေး စသည်တို့ကို လေ့လာရာ၌ များစွာ အထောက်အကူပြုနိုင်သော ကျမ်းတစ်ဆူ ဖြစ်ပါသည်။ ဤမျှသာမက ဝိသာခါဝတ္ထုလာ အိမ်ရှင်မတို့၏ လိုက်နာဖွယ်များ၊ သာမာဝတီ၏ စိတ်သဘောထား၊ ဥတေနမင်း၏ ဇာတိ မာန်၊ မဃလုလင်၏ လူမှုရေးလုပ်ငန်း စသည်တို့သည် ယခုခေတ်တိုင် မရိုးနိုင်သော သင်္ခန်းစာများကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် လမ်းညွှန်ကျမ်း တစ် ကျမ်းလည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

(၄) ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ
(ပရမတ္ထဒီပနီ)

ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာသည် ခုဒ္ဒကနိကာယ်လာ အဋ္ဌမကျမ်းစာ ဖြစ်သော ထေရဂါထာကို ဖွင့်ဆိုသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ကျမ်း၏အမည်မှာ ပရမတ္ထဒီပနီ ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှင်ဓမ္မပါလ ဖြစ်သည်။ ဤ ကျမ်း၌ ဥဒါနအဋ္ဌကထာ၊ ဣတိဝုတ္တကအဋ္ဌကထာများကို ညွှန်းထားသဖြင့် ရှင်ဓမ္မပါလသည် ထိုအဋ္ဌကထာများကို ရေးသားပြီးမှ ဤကျမ်းကို ဆက် လက် ပြုစုသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းပြုအရှင်သည် ထေရဂါထာများကို မဖွင့်ဆိုမီ မူရင်းကျမ်း၏ အစီအစဉ်နှင့် ကျမ်းပမာဏကို ဦးစွာ ဖော်ပြသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြချက် အရ ထေရဂါထာကျမ်းကို ဧကနိပါတ၊ ဒုကနိပါတ စသည်ဖြင့် နိပါတ ပေါင်း (၂၃) ခု ခွဲခြားစီစဉ်၍ ဧကနိပါတ၌ မထေရ်(၁၂၀)တို့၏ ဂါထာ (၁၂၀)၊ ဒုကနိပါတ၌ မထေရ်(၄၉)ပါးတို့၏ ဂါထာ(၉၀) စသည်ဖြင့် နိပါတ အသီးသီး၌ ပါဝင်သော မထေရ်များနှင့် ဂါထာတို့၏ စာရင်းကို သိနိုင်ပါ သည်။ ထိုနောက်မှ တစ်ဖန် စုစုပေါင်းစာရင်းချုပ်ကို ဖော်ပြပါသည်။ ထိုစာ

ရင်းချုပ်အရ ထေရဂါထာ၌ မထေရ်ပေါင်း(၂၆၄)ပါး ပါဝင်၍ ဂါထာပေါင်း (၁၃၆၀) ပါရှိသည်။ မစွပ်ရိပ်ဒေးဗစ်ကလည်း ထိုအတိုင်းပင် ဖော်ပြပါ သည်။ ဝင်တာနစ်ကမူ မထေရ်ပေါင်း(၁၀၇)ပါးရှိ၍ ဂါထာပေါင်းမှာ(၁၂၇၉) ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဝင်တာနစ်၏ အဆိုသည် ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ ၏ စာရင်းနှင့် ကွဲပြားလျက်ရှိရာ မည်သည့်ကျမ်းကို အခြေပြု၍ ဤသို့ ကွဲ ပြားသည်ကို မသိရပေ။

ထေရဂါထာများကို ဖွင့်ဆိုရာ၌လည်း ထိုဂါထာများကို ရွတ်ဆို သော မထေရ်တို့၏အကြောင်းကို ဦးစွာဖော်ပြသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရာ တွင် များသောအားဖြင့် ထေရာပဒါန်ပါဠိတော်ကို ကိုးကားသည်။ အချို့ သော မထေရ်များ၏ အဋ္ဌပုတ္တိအကျယ်ကိုမူ အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာတို့၌ လာသည်ဟု ညွှန်းထားသည်။ မိ မိ ရေးသားပြီးသော ဥဒါနအဋ္ဌကထာ၊ ဣတိပုတ္တကအဋ္ဌကထာတို့ကိုလည်း ညွှန်းသည်။

ထိုမထေရ်များ၏ အဋ္ဌပုတ္တိအရ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် တည် ထောင်စကပင် လူတန်းစားအမျိုးမျိုး၏ အားထားဆည်းကပ်ရာ ဖြစ်ခဲ့ သည်ကို သိနိုင်ပါသည်။ ဘဒ္ဒိယ၊ မဟာကပ္ပိန စသော အုပ်ချုပ်သူ မင်းတို့ ပါဝင် ရဟန်းပြုကြသကဲ့သို့ မဟာကစ္စာယန၊ ကာဠုဒါယီ စသော ပညာရှိ မှူးမတ်များ သာသနာတော်၏အကျိုးကို သည်ပိုးကြသည်ကိုလည်း တွေ့ နိုင်ပါသည်။ အာနန္ဒ၊ အနုရုဒ္ဓ စသော ခတ္တိယအနွယ်ဝင်များ၊ မဟာကဿ ပ၊ သာရိပုတ္တစသော ဗြာဟ္မဏအနွယ်ဝင်များ ပါဝင်သကဲ့သို့ ဆတ္တာသည် ဥပါလီ၊ အမှိုက်ကျုံးသမား သုနီတ စသော အနိမ့်လွှာမှ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခိုလှုံ ရာ ဖြစ်သည်ကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။ အမျိုးနှင့် ဥစ္စာကို အကြောင်းပြု၍ ထောင်လွှားကြသော ဇေနုပုရောဟိတပုတ္တ စသည့် မာနရှင်တို့ မာန်စွယ်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ကျိုးကာ ဝင်ရောက်လာကြသကဲ့သို့ သင်္ချိုင်းစောင့် သုပ္ပိယစသော အပယ်
ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရဟန်းပြုခွင့် ရပုံကိုလည်း လေ့လာနိုင်ပါသည်။

အိုးလုပ်သည် ဓနိယ စသော လက်မှုပညာသည်၊ ကခြေသည်
ဘာလပုဋ္ဌ စသော အနုပညာသည်များ ပါဝင်သကဲ့သို့ အင်္ဂုလိမာလ စ
သော ဆိုးသွမ်းသူတို့၏ ဘဝလမ်းစဉ် ပြောင်းလဲရာ ဖြစ်သည်ကိုလည်း
သိရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌ
ကထာကဲ့သို့ပင် ရှေးခေတ်အိန္ဒိယပြည်၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း အသက်
မွေးမှုလုပ်ငန်း စသည်တို့ကို လေ့လာရာ၌ များစွာ အကူအညီ ပေးနိုင်
သော ကျမ်းတစ်ကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။

(၅) ဇာတကဋကထာ

ဇာတကဋကထာသည် ခုဒ္ဒကနိကာယ်လာ ဒသမကျမ်းစာဖြစ်သော ဇာတကပါဠိကို ဖွင့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာဖြစ်သည်။ လက်ရှိ ပိဋက ခွဲဝေပုံအရ ဇာတကသည် စကားပြေမဖက် ဂါထာသက်သက်ကို စုဆောင်းစီစဉ်ထားသောကျမ်း ဖြစ်သည်။ ထိုဂါထာတို့သည် များသောအားဖြင့် အတိတ်ဝတ္ထု၌ ပါဝင်သော ဇာတ်ကောင်တို့၏ ပြောဆိုချက်များ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဘုရားလောင်း၏ အဆိုအမိန့်များ ပို၍ ပါဝင်သည်။ ထိုမူရင်းဇာတကကျမ်း၌ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းများ မပါရှိပေ။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့အနေဖြင့် နားလည်နေကြသော ဇာတ်တော် နိပါတ်တော်ဟူသည်မှာ ထိုဇာတကပါဠိတော်ကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်ဘဲ ဇာတကဋကထာမှ လာသော ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းများသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဇာတကဋကထာကို ဝင်တာနစ်စသော ပညာရှင်တို့က ဇာတကတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ယင်းသည်လည်း ကျမ်းဦးဂါထာစဉ် ပါရှိသော ဇာတကတ္ထဝဏ္ဏနံ ဟူသောစကား၊ နိဒါနကထာ၏အစဉ် ပါရှိသော သာပနာယံ ဇာတကဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟူသော စကားကို ထောက်၍ ခေါ်ဆိုကြဟန်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် အဋ္ဌကထာနှင့် အတ္ထဝဏ္ဏနာသည် အနက်တူ ပရိယာယ်ပုဒ်များသာ ဖြစ်သည်။

ရှင်ဓမ္မပါလသည် သူ၏ အဋ္ဌကထာကျမ်း ကျမ်းဦးဂါထာစဉ် ယ ထာဗလံ ကရိဿာမိ၊ ဥဒါနဿတ္ထဝဏ္ဏနံ၊ ဣတိဝုတ္တကဝဏ္ဏနံ စသည်ဖြင့် အတ္ထဝဏ္ဏနံ- ဟူသော စကားကို သုံးစွဲလေ့ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ထို ကျမ်းများကို ညွှန်းရာတွင်မူ အဋ္ဌကထာ-ဟူ၍ ဖြစ်စေ၊ ဝဏ္ဏနာ-ဟူ၍ ဖြစ် စေ၊ ခေါ်ဆိုလေ့ရှိပါသည်။ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၌ပင် တထာဂတ-ပုဒ်၏ အဖွင့်အကျယ်ကို ပရမတ္ထဒီပနီမည်သော ဥဒါနအဋ္ဌကထာနှင့် ဣတိဝုတ္တ ကအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုခဲ့ ပြီးသောနည်းဖြင့် သိပါလေ-ဟု အဋ္ဌကထာအမည် ဖြင့် ညွှန်းသကဲ့သို့ ဘဂဝါ-ပုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း အကျယ်ကို ဣတိ ဝုတ္တကဝဏ္ဏနာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် သိပါလေ-ဟု ဝဏ္ဏနာအမည်ကို သုံးစွဲထားပေသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကိုလည်း ဓမ္မပဒဝဏ္ဏနာယံ အာဂတ မေဝ - ဟု ဝဏ္ဏနာအမည်ဖြင့်ပင် ညွှန်းထားပေသည်။

ဇာတကဋ္ဌကထာဆရာသည် ဇာတကအဖွင့် အသီးသီး၏ အဆုံး ၌ အပဏ္ဏကဇာတကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာစသည်ဖြင့် ဝဏ္ဏနာအမည်ကို အသုံး ပြုထားသော်လည်း သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာဆရာကမူ ဒုရေနိဒါန်း အ ကျယ်နှင့် ပတ်သက်၍ သာ ပနေသာ ဇာတကဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာတိ ဣဓ န ဝိတ္တာရိတာ (ဒုရေနိဒါန်းကို ဇာတကဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီး ဖြစ်သော ကြောင့် ဤ၌ အကျယ်မချဲ့တော့ပြီ-ဟု ဇာတကဋ္ဌကထာဟူသော အမည် ဖြင့် တိတိကျကျ ညွှန်းထားပေသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဆရာကမူ ကျမ်း ၏ နိဂုံး၌ ဓမ္မပဒအတ္ထဝဏ္ဏနာဟူသောအမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌက ထာဟူသော အမည်ကို လည်းကောင်း၊ သုံးနှုန်းထားပေသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာနှင့် အတ္ထဝဏ္ဏနာသည် အနက်တူ ပရိယာယ်ပုဒ်များသာ ဖြစ် သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

အစဉ်လာအားဖြင့်ကား မူရင်းပါဠိတော်ကို ဖွင့်ဆိုသည့်ကျမ်းကို အဋ္ဌကထာ၊ ထိုအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ဆိုသည့်ကျမ်းကို ဋီကာဟု ခွဲခြားခေါ်ဆို လေ့ရှိသည်။ ထို့ပြင် သီဟိုဠ်ဘာသာရေး ဇာတကဋ္ဌကထာဟောင်းနှင့် ခြား နားစေရန် ပါဠိဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသားသည့် ဇာတကအဖွင့်ကို ဇာတ ကတ္ထဝဏ္ဏနာ-ဟု ခေါ်သင့်သည် ဆိုပါကလည်း ယခုအခါ သီဟိုဠ်ဘာသာ ရေး ဇာတကဋ္ဌကထာဟောင်းသည် မရှိတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ဇာတကဋ္ဌက ထာဟုဆိုက အဟောင်းလော၊ အသစ်လော-ဟု တွေးတောဖွယ်မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းရေးသူအနေဖြင့် လက်ရှိ ဇာတကအဖွင့်ကို ဇာတ ကဋ္ဌကထာဟုပင် ခေါ်ဆိုလိုပေသည်။

ဤအဋ္ဌကထာကို ပြုစုသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပတ်သက်၍မူ အယူအဆ ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ဂန္ထဝံသကျမ်းကမူ ဤကျမ်းကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသပင် ပြုစုသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအဆိုကို ဒေါက်တာချစ်လ်ဒါးက လက်ခံသည်။ တီဒဗလျူရိစ်ဒေးဗစ်၊ ဘာလင်ဂမ် စသည်တို့မူ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ မဖြစ်နိုင်ဟု ဆိုကြသည်။ ဝင်တာနစ်ကလည်း ဤကျမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကျမ်းပြုဆရာဟု ခေါ်ဆိုသည်ထက် စာစုသူများ သို့မဟုတ် စာတည်းသူ များဟု ခေါ်ဆိုခြင်းက ပိုမို လျော်ကန်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဒေါက်တာ မာလာလာဆေကေရ-ကမူ ဇာတတ္ထုတ်နှင့် သော တတ္ထုတ်နိဒါန်းများကို ရေးသားသော စူဠဗုဒ္ဓယောသပင် ဖြစ်ဘွယ်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစူဠဗုဒ္ဓယောသ-ဟူသောအမည်ကို ထင်ရှားကျော်ကြား သော မဟာဗုဒ္ဓယောသက လွှမ်းမိုး ဖုံးအုပ်ခဲ့ဟန်တူသည်ဟု ဆိုသည်။ ကျမ်းထွက်ပေါ်ချိန်နှင့် ပတ်သက်၍ကား ရှင်ဗုဒ္ဓယောသနောက် မကြာမီ ခေတ်အတွင်း ပေါ်ထွက်သည်ဟု အထက်ပါ ပညာရှင်တို့က ယူဆကြ သည်။ ဘာလင်ဂမ်ကမူ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာများ ထွက်ပေါ်ချိန်

နှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပေါ်ထွက်ချိန်တို့၏ ကြားကာလတွင် ထွက်ပေါ်သည်ဟု ဆိုသည်။ (ကျမ်းပြုဆရာနှင့် ကျမ်းထွက်ပေါ်ချိန်ကို နိဂုံး၌ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့်အတူ ထပ်မံ ဆွေးနွေးပါဦးမည်)။

ဤဇာတကဋ္ဌကထာကို ရှင်အတ္ထဒဿီ၊ ရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တနှင့် မဟိသာသကဂိုဏ်းဝင် ရှင်ဗုဒ္ဓဒေဝတို့ တောင်းပန်၍ ရေးသားသည်ဟု ကျမ်းဦး ဂါထာစဉ်၌ ဖော်ပြထားသည်။ ကျမ်းပြုဆရာသည် ဇာတကများကို မဖွင့်ဆိုမီ နိဒါနကထာကို ဦးစွာ ရေးသားသည်။ နိဒါနကထာဟူသည်မှာလည်း ဇာတကများကို ဟောကြားတော်မူသော ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်တော်စဉ်ကို အကျဉ်းဖော်ပြသော ဗုဒ္ဓဝင်မှတ်တမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းနိဒါနကထာကို ဒုရေနိဒါန်း အဝိဒူရေနိဒါန်း သန္တိကေနိဒါန်း ဟူ၍ သုံးပိုင်း ခွဲခြားဖော်ပြသည်။

ဒုရေနိဒါန်းကို လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်တွင် ပွင့်တော်မူသော ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရင်း၌ သုမေဓာရသေ့အဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူသည်မှစ၍ ဘုရားမဖြစ်မီ နောက်ဆုံးဘဝ တုသိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်သည်အထိ ပိုင်းခြားထားသည်။ ထိုကာလအတွင်း သုမေဓာပုဏ္ဏားအဖြစ်မှ စ၍ ဝေဿန္တရာမင်းအဖြစ်တိုင်အောင် ပါရမီဖြည့်ကျင့်ခဲ့ပုံ၊ ဘုရားအဆူဆူထံ၌ ဗျာဒိတ်ရခဲ့ပုံများကို အကျဉ်းဖော်ပြသည်။ ဖော်ပြရာ၌လည်း ဗုဒ္ဓဝံသနှင့် စရိယပိဋကပါဠိတို့ကို ကိုးကားထားသည်။

အဝိဒူရေနိဒါန်းကို တုသိတာနတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းသည်မှ စ၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရသည်အထိ ပိုင်းခြား ဖော်ပြသည်။ သန္တိကေနိဒါန်းကိုမူ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရသည်မှ စ၍ အနာထပိဏ် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသော ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ကို အ

လှူခံသည်အထိ ပိုင်းခြားဖော်ပြသည်။ အမှန်အားဖြင့် သန္တကေနိဒါန်း ဟူသည် ထိုထိုဒေသနာကို ဟောကြားရာဌာန အသီးသီးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းကိုလည်း သန္တကေနိဒါန် ပန တေသု တေသု ဌာနေသု ဝိဟရတော တသ္မိ တသ္မိယေဝ ဌာနေ လတ္တတိ(သန္တကေနိဒါန်းကိုကား ထိုထိုရပ်ဌာနတို့၌ နေတော်မူစဉ် ထိုထိုနေရာ၌ပင် ရအပ်၏) ကျမ်းပြုဆရာ ကိုယ်တိုင် ညွှန်ပြထားပေသည်။

ထိုသန္တကေနိဒါန်းကို ဇေတဝန်ကျောင်းကို အလှူခံသည်အထိသာ သတ်မှတ် အဆုံးသတ်သည်နှင့် ပတ်သက်၍ ဝင်တာနစ်ကံ အကြောင်း ထင်ရှားစွာ မရှိဘဲ အဆုံးသတ်ထားသည်ဟု ဆိုထားပါသည်။ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သန္တကေနိဒါန်းဟူသည်မှာ ထိုထိုဒေသနာကို ဟောကြားရာဌာနပင် ဖြစ်ရာ ဇေတဝန်ကျောင်းကို အလှူခံခြင်းသည် ထိုကျောင်း၌ သီတင်းသုံး၍ ဇာတကတို့၏ အစပထမဖြစ်သော အပဏ္ဏကဇာတ်ကို ဟောကြားရန် အနီးကပ်ဆုံး ဖြစ်သည်ကို သတိပြုမိပါက သန္တကေနိဒါန်းကို ဇေတဝန်ကျောင်းကို အလှူခံရာတွင် အဆုံးသတ်ခြင်းသည် အကြောင်းမလုံလောက်ဟု ဆိုဖွယ် မရှိတော့ပေ။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည်လည်း အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာကို ရေးသားရာတွင် ကျမ်းဦးအစ၌ နိဒါန်းသုံးမျိုးကိုပင် ဖော်ပြထားသည်။ ထိုသုံးမျိုးအနက် သန္တကေနိဒါန်းကို ဘုရားရှင် အဘိဓမ္မာကို ဟောကြားရာဖြစ်သည့် တာဝတိံသာနတ်ပြည် ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်းဝယ် သီတင်းသုံးချိန်တွင် အဆုံးသတ်ထားသည်။ အကြောင်းကား ထိုအချိန်သည် အဘိဓမ္မာကို ဟောကြားရာ အနီးကပ်ဆုံးကာလဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ဒုရေနိဒါန်းနှင့် အဝိဒုရေနိဒါန်းတို့၏ အပိုင်းအခြားနှင့် ပတ်သက်၍မူ အဋ္ဌသာလိနီနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာတို့၏ အဆိုသည် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

နိဒါနကထာကို ရေးသားပြီးနောက် ဇာတကအသီးသီးကို ဆက်လက်ဖွင့်ဆိုရာတွင် အောက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း ရေးသားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

- (၁) ဇာတကကို ဘုရားရှင်ဟောကြားရာဌာန၊
- (၂) ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းခံပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၃) ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်စဉ် သို့မဟုတ် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊
- (၄) ထိုပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့် နီးနွယ်သော အတိတ်ဝတ္ထု၊
- (၅) ဂါထာ သို့မဟုတ် ဂါထာများ၊
- (၆) ထိုဂါထာတို့ကို ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်များ၊
- (၇) ဇာတ်ပေါင်းခန်း။

၎င်းတို့အနက် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုများ၌ အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးကို တွေ့ရပါသည်။ ရဟန်းတော်များစွာတို့၏ အကြောင်း၊ ဒေဝဒတ်နှင့် ပတ်သက်သော အဖြစ်အပျက်များ၊ ကောသလ၊ အဇာသတ်အစရှိသော မင်းတို့၏ အကြောင်းအရာ စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်လက်ထက် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ဖြစ်ရပ်တို့ကို ထိုပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုများ၌ လေ့လာနိုင်သည်။ ထိုဝတ္ထုများအနက် အချို့ကို ဝိနယပိဋကနှင့် သုတ္တန္တပိဋကတို့မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသည်။ အချို့တို့သည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာတို့၌ ပါရှိသော အကြောင်းအရာတို့နှင့် တူညီကြသည်။ အချို့တို့ကား မည်သည့် ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌မျှ မပါရှိပေ။ ယင်းသို့ မပါရှိသော အကြောင်းအရာတို့သည် အတိတ်ဝတ္ထုကို မှီ၍ ကျမ်းပြုဆရာ တို့ထွင်ထားသည်ဟု ဝင်တာနစ်-က ဆိုသည်။

အတိတ်ဝတ္ထု၌လည်း ဇာတ်လမ်းမျိုးစုံကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ လူတန်းစား အသီးသီး၏ ဘဝများသာမက ဆင်၊ မျောက်၊ ခြင်္သေ့၊ ဥဒေါင်း၊ ကျီး စသော သားငှက် တိရစ္ဆာန်များ၏ ဖြစ်ရပ်များလည်း ပါရှိသည်။ ဝတ္ထု

အသီးသီး၌ ဂေါတမဘုရားလောင်းသည် အရေးပါသော ဇာတ်ကောင် အနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဇာတ်ရံအနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပွဲကြည့်ပရိသတ်တစ်ဦးအနေဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ပါဝင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အတိတ်ဝတ္ထုတိုင်းကို ဘုရားလောင်း၏ ဘဝဖြစ်စဉ် တစ်ရပ်အနေဖြင့် ယူဆကြသည်။ ဇာတ်တော် နိပါတ်တော်ဟုဆိုကာ ထိုအတိတ်ဝတ္ထုများကိုပင် ဆိုလိုကြောင်း အများက နားလည်ကြသည်။

ဂါထာတို့သည် များသောအားဖြင့် အတိတ်ဝတ္ထုတို့၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ အချို့သော ဂါထာတို့သည် ဘုရားလောင်းအစရှိသော အရေးပါသော ဇာတ်ကောင်တို့၏ ဟောပြောဆုံးမချက်တို့ ဖြစ်သည်။ အချို့တို့သည် ဇာတ်ကောင်အချင်းချင်း ပြောဆိုချက် ဖြစ်၍ အချို့တို့မှာမူ ဇာတ်ကြောင်းဖော် ဂါထာတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အနည်းငယ်သော ဂါထာတို့သည်သာ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရားရှင် ဟောကြားချက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဇာတကဋကထာသည် ဖော်ပြပါ အစီအစဉ်အရ ရေးသားထားသော်လည်း ဓမ္မပဒအဋကထာကဲ့သို့ပင် ဂါထာတို့၏ အဖွင့်ထက် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့် အတိတ်ဝတ္ထုတို့က ကျမ်း၏ (၁၀)ပုံ (၉)ပုံမျှ ပါရှိနေပေသည်။ အထူးသဖြင့် အတိတ်ဝတ္ထုဖြစ်သည့် ဇာတ်တော်များက ပို၍ ထင်ရှားနေပေသည်။ ဇာတကဋကထာကို လေ့လာရာ၌ ဂါထာအဖွင့်ထက် ထိုဇာတ်တော်များကိုပင် ပိုမို ဦးစားပေးကာ ဖတ်ရှုကြသည်။

ထို့ပြင် ဇာတ်တော်အချို့သည် ပုံပြင်ဝတ္ထုအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ဂန္ထဝင်တွင် ထင်ရှားလျက် ရှိပေသည်။ ဇာတကဋကထာ၌ ပါရှိသော ဇာတ်တော်များစွာတို့သည် မဟာဘာရတ၊ ရာမာယဏ၊ ဟိတောပဒေသ အစရှိသော ရှေးဟောင်း အိန္ဒိယစာပေများ၌ သာမက ကမ္ဘာ့ပုံပြင်များစွာတို့၌လည်း

အလားတူ ပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝင်
တာနစ်သည် အိန္ဒိယစာပေသမိုင်း ဒုတိယတွဲ၌ အသေးစိတ် ဖော်ပြထား
သည်။

ပုံစံအနည်းငယ်ထုတ်ပြုရပါမူ သီဟစမ္မဇာတက(၁၈၉)လာခြင်သေ့
အရေခြုံသော မြည်း၏ဝတ္ထုကို အိစ္စပိဒဏ္ဍာရီ၌ အလားတူ တွေ့ရ၍ တန္တ
ကွာယိက၌ ကျားသစ် အရေခြုံသူ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စတန္တနှင့်
ဟိတောပဒေသ၌ ကျားရေခြုံသူ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖော်ပြထား
သည်။ ဇမ္ဗုဒ္ဓါဒကဇာတ် (၂၉၄)လာ ကျီးကို မြှောက်ပင့်၍ သပြေသီးကို ရ
ယူ စားသုံးသော မြေခွေးကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အန္ဓဇာတ်(၂၉၅)လာ မြေ
ခွေးကို မြှောက်ပင့်၍ နွားသေ၏ အသားကို ရယူ စားသုံးသော ကျီးကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ ကျီးကို မြှောက်ပင့်၍ ဒိန်ခဲကို ရယူ စားသုံးသော မြေခွေး
၏ ပုံပြင်ကို အနောက်တိုင်းပုံပြင်စာအုပ်တို့၌ ပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

နစ္စဇာတ်(၃၂)လာ ပရိသတ်အလယ်၌ ကပြမိသဖြင့် ဒေါင်းမကို
လက်လွှတ်ခဲ့ရသော ဒေါင်းဖို၏ ဝတ္ထုကို ဂရိပုံပြင်၌လည်း ဖော်ပြထား
သည်။ ရာမဇာတ်(၁၉၈)လာ မိမိခင်ပွန်းအပေါ် သစ္စာဖောက်သော ပုဏ္ဏား
မကို အပြစ်ဆိုမိသဖြင့် အသတ်ခံရသော ကျေးသား၏ပုံဝတ္ထုကို အာရေဗျ
ညများနှင့် ချောစာ၏ ပုံပြင်များ၌ အလားတူ တွေ့ရသည်။ ဗကဇာတ်
(၃၈)လာ ပုစ္ဆန်လုံး၏ လက်မဖြင့် လည်ဖြတ်ခံရသော ကြိုးကြာ၏ ဝတ္ထုကို
ပဉ္စတန္တနှင့် တန္တကွာယိကတို့၌လည်းကောင်း၊ အနောက်တိုင်း ပုံပြင်စာ
အုပ်များ၌လည်းကောင်း၊ အလားတူတွေ့ရသည်။ ဤသို့အားဖြင့် အတိတ်
ဝတ္ထုများသည် ပုံပြင်အနေဖြင့် အခြားစာပေတို့၌ ပါရှိသည်ကို တွေ့ရပါ
သည်။

ထိုမှတစ်ပါး ဇာတ်တော်များသည် စာပေကြွယ်ဝ တိုးတက်ရေး၌ လည်း များစွာ အထောက်အကူ ပြုပေးသေးသည်။ ဇာတ်ကတို့သည် အခြားသော ပါဠိစာပေကဲ့သို့ နက်နဲခက်ခဲလှသည် မဟုတ်သည့်အပြင် ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းမျိုးစုံ ပါရှိသဖြင့် လူတိုင်း စိတ်ဝင်စားကြသည်။ သဘောပေါက်နားလည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်ကကို တိဗက်၊ တရုတ် စသော အရှေ့တိုင်းဘာသာဖြင့်သာမက အင်္ဂလိပ် ဂျာမန်စသော အနောက်တိုင်းဘာသာများဖြင့်လည်း ပြန်ဆိုပြီး ဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့ကား ထိုဇာတ်တော်များကို ရိုးရိုးစကားပြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ လင်္ကာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးဟောင်း မြန်မာရသစာပေ ကြီးပွားရေးအတွက် အားထုတ်ခဲ့ကြသည်။

ဇာတ်ကတို့သည် စာပေတိုးတက်ရေးအတွက် သာမက ပန်းချီပန်းပုစသော အနုပညာအတွက်လည်း များစွာအကူအညီ ပြုလျက်ရှိသည်။ ဘီစီသုံးရာစုအတွင်း တည်ထားခဲ့သော ဆန်ချီစေတီနှင့် ဘာရ်ဟုတ်စေတီတို့၏ ကျောက်နံရံများပေါ်၌ လည်းကောင်း၊ အေဒီနှစ်ရာစုအတွင်း တည်ထားခဲ့သော အမရဝတီလိုဏ်ဂူနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အဂ္ဂန္တလီလိုဏ်ဂူအတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ဇာတ်တော်ကို အခြေပြု၍ ထုလုပ်ခဲ့သော ရုပ်လုံး ရုပ်ကြွများကို ယခုတိုင် တွေ့နိုင်သေးသည်။ အေဒီကိုးရာစုတွင် တည်ဆောက်ခဲ့သော ဂျာဗားကျွန်းရှိ ဗာရာဗိုဒိုစေတီတော်၌လည်း အလားတူ တွေ့နိုင်သည်။

မြန်မာပြည်၌မူ အေဒီ(၁၁)ရာစု အနော်ရထာမင်း လက်ထက်မှ စ၍ ယခုခေတ်တိုင်အောင်ပင် စေတီပုထိုးနှင့် တန်ဆောင်းစသည့် ဘာသာရေး အဆောက်အအုံများ၌ ဆေးရေးပန်းချီအနေဖြင့်တစ်မျိုး ရုပ်လုံး ရုပ်ကြွ အနေဖြင့်တစ်သွယ် ပန်းပုရုပ်တို့အနေဖြင့်တစ်ဖုံ စသည်ဖြင့် ဇာတ်တော်ကို အမှီပြု၍ အနုပညာတိုးပွားရေးအတွက် လုံ့လပြုကြသည်။ ထို့

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ကြောင့် ပါဠိစာပေနယ်ပယ်တွင် ဇာတကဋ္ဌကထာသည် စာပေနှင့် အနုပညာကို အများဆုံး ကျေးဇူးပြုသည့် စာပေတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ရှေးခေတ်အိန္ဒိယပြည်၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ သမိုင်း စသည်ကို လေ့လာရာ၌လည်း ဇာတကဋ္ဌကထာသည် အခြားသောအဋ္ဌကထာများထက် တန်ဖိုး မလျော့ပေ။ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုတို့သည် ဘုရားရှင်လက်ထက်ဖြစ်သော ဘီစီ (၆)ရာစုရှိ အိန္ဒိယပြည်၏ သမိုင်းကို လေ့လာရာ၌ လက်မလွှတ်နိုင်လောက်အောင် တန်ဖိုးရှိသကဲ့သို့ အတိတ်ဝတ္ထုများသည်လည်း ဘုရားရှင် မပွင့်မီ အလွန်ရှေးကျသော အိန္ဒိယပြည်၏ သမိုင်းကို လေ့လာရာ၌ အလားတူ အရေးပါလှပါသည်။

ဤစာတမ်းကို ရေးသားရာတွင် အထက်ပါ အဋ္ဌကထာကြီး ငါးကျမ်းကို အခြေခံပါသည်။ အထူးအားဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို အခြေခံပါသည်။ စင်စစ်သော် ထိုငါးကျမ်းအနက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည်သာ ပဓာနဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ယင်းဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြဿနာကို တတ်စွမ်းသမျှ ဖြေရှင်းရန်မှာ ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။

အခန်း (၁)

အက္ခရာစွဲ မဲ-အစရှိသော ဂါထာနှစ်ခုနှင့်

ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း

ခုဒ္ဒကနိကာယ် ဓမ္မပဒ ယမကဝဂ်တွင် အောက်ပါ ဂါထာနှစ်ခုတို့ ပါဝင်ပါသည်။

- (၁) အက္ခရာစွဲ မဲ အဝဓိ မဲ ၊ အဇိနိ မဲ အဟာသိ မေ။
ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ ၊ ဝေရံ တေသံ န သမ္ပတိ။ ။
- (၂) အက္ခရာစွဲ မဲ အဝဓိ မဲ ၊ အဇိနိ မဲ အဟာသိ မေ။
ယေ စ တံ နုပနယုန္တိ ၊ ဝေရံ တေသုပသမ္ပတိ။ ။

(၁) ဤသူသည် ငါ့ကို ဆဲရေးခဲ့၏ ၊ ငါ့ကို နှိပ်စက်ခဲ့၏၊ ငါ့ကို အောင်
နိုင်ခဲ့၏၊ ငါ၏ ဥစ္စာကို ဆောင်ယူခဲ့၏-ဟု အကြင်သူတို့သည် ထိုဆဲရေး
ခြင်း စသည်ကို စိတ်၌ ဖွဲ့ထား(ငြိုးထား)ကုန်၏၊ ထိုသူတို့အား ရန်သည်
မငြိမ်းအေးနိုင်။ ။

(၂) ဤသူသည် ငါ့ကို ဆဲရေးခဲ့၏၊ ငါ့ကို နှိပ်စက်ခဲ့၏၊ ငါ့ကို အောင်
နိုင်ခဲ့၏၊ ငါ၏ ဥစ္စာကို ဆောင်ယူခဲ့၏- ဟု အကြင်သူတို့သည် ထိုဆဲရေး
ခြင်း စသည်ကို စိတ်၌ မဖွဲ့ထား(ငြိုးမထား)ကုန်၊ ထိုသူတို့အား ရန်သည်
ငြိမ်းအေး၏။ ။

ကျမ်းရင်းများ

ထိုဂါထာတို့သည် ဓမ္မပဒ၌သာမက အောက်ပါ ကျမ်းများ၌လည်း
ထပ်တူထပ်မျှ ပါရှိကြပါသည်။

- (က) ဝိနယ မဟာဝဂ္ဂ- ကောသမ္ပကက္ခန္ဓက၊
- (ခ) မဇ္ဈိမနိကာယ- ဥပရိပဏ္ဏာသ- ဥပက္ကိလေသသုတ္တ၊
- (ဂ) ခုဒ္ဒကနိကာယ- ဇာတက (ပထမတွဲ) ဒီဃီတိကောသလဇာတက၊
- (ဃ) ။ ။ ။ ကောသမ္ပိယဇာတက၊

သို့သော် ထိုကျမ်းများ၌ ပါရှိပုံမှာ ထိုဂါထာနှစ်ခုကိုသာ ကွက်၍
ဖော်ပြခြင်းမျိုး မဟုတ်မူ၍ အခြားသော ဂါထာတို့နှင့် ရောညှပ်၍ ပါရှိနေ
ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ကောသမ္ပကက္ခန္ဓက၊ ဥပက္ကိလေသသုတ္တ
နှင့် ကောသမ္ပိယဇာတကတို့တွင် ဂါထာ-၁၀-ခုအတွင်း၌ တတိယနှင့် စ
တုတ္ထဂါထာတို့အဖြစ် ပါရှိခြင်းဖြစ်၍ ဒီဃီတိကောသလဇာတကတွင်မူ ဂါ
ထာ -၆- ခု အတွင်းဝယ် စတုတ္ထနှင့် ပဉ္စမဂါထာတို့အနေဖြင့် ပါဝင်နေကြ
ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဂါထာတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်း

ဤသို့ ဂါထာများ ပါဝင်ပုံချင်း မတူညီသကဲ့သို့ ထိုဂါထာတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းသည်လည်း ကွဲပြားလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့ရာတွင် ကွဲပြားခြင်းမှာမူ ဓမ္မပဒကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော အကြောင်းနိဒါန်းနှင့် အခြားကျမ်းတို့၌ ပါရှိသော အကြောင်းနိဒါန်းဟူ၍ နှစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရပါမူ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော အကြောင်းနိဒါန်းသည် အခြားကျမ်းတို့၌ ပါရှိသော အကြောင်းနိဒါန်းနှင့် မတူပါ။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော အကြောင်းနိဒါန်းကား ဤသို့ ဖြစ်သည်။

ဘုရားမြတ်စွာသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်၏ အရီးတော်သားဖြစ်သော တိဿသည် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သောအခါ သာသနာတော်၌ ရဟန်းပြုလေသည်။ ထိုတိဿရဟန်းကြီးသည် ဘုရားရှင်အား ရည်စူး၍ ပေါ်ပေါက်လာသော လာဘ်လာဘကို သုံးဆောင်ရသဖြင့် ဆူဖြိုးသော ကိုယ်ရှိ၏။ သစ်လွင်သော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၏အလယ် စည်းဝေးခန်းမ၌ ထိုင်နေလေ့ရှိသည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်အား ဖူးမြင်ရန် လာကြသော ရဟန်းတို့သည် ထိုတိဿကို မထေရ်ကြီးတစ်ပါးဟု ထင်မှတ်၍ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုခွင့်ပေးရန် ပန်ကြားကြသည်။ တိဿကမူ ထိုသို့ ပန်ကြားခြင်းကို မငြင်းပယ်။ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ထိုရဟန်းတို့အား အရိုအသေပေးခြင်း စသည်တို့ကို မပြုမူ၍ တိတ်တဆိတ်သာ နေလေ့ရှိ၏။

(တစ်ခါတွင်) ရဟန်းတစ်ပါးက တိဿကို ရဟန်းဝါ မည်မျှရှိသနည်းဟု မေးမြန်းရာ တိဿက ရဟန်းဝါ မရှိသေးပါ။အသက်ကြီးမှ ရဟန်း

ပြုသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းငယ်က သင်သည် မိမိ၏ အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို မသိ၊ မထေရ်ကြီးများကို တွေ့မြင်ပါလျက် အရိုအသေပြုဖော်မျှပင် မရ စသည်ဖြင့် အပြစ်တင် ပြောဆိုလေသည်။

ထိုအခါ တိဿရဟန်းသည် မင်းမျိုးမင်းနွယ်ဟူသော မာန်ကို အမှီပြု၍ ရဟန်းများကို ခြိမ်းခြောက်ပြီးလျှင် ငိုယိုလျက် ဘုရားရှင်ထံ သွားသည်။ ဘုရားရှင်လည်း မေးမြန်းတော်မူ၍ ဖြစ်ရပ်အမှန်ကို သိတော်မူသော် မထေရ်ကြီးများအား ကန်တော့ရန် တိဿကို တိုက်တွန်းတော်မူသည်။ သို့ပါသော်လည်း တိဿက မကန်တော့နိုင်ပါဟု ငြင်းဆန်နေပေသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့က တိဿသည် အပြောခက်လှ၏ဟု ဆိုကြသော် ဘုရားရှင်က ၎င်းသည် ဤဘဝ၌သာ မဟုတ်၊ ရှေး၌လည်း ဤသို့ပင် အပြောခက်သူ ဖြစ်ခဲ့ပြီဟု မိန့်ဆိုကာ ဒေဝိလနှင့် နာရဒ ရသေ့နှစ်ပါးတို့ ပါဝင်သော အတိတ်ဝတ္ထုကို ဟောကြားတော်မူသည်။

ယင်းသို့ ဟောကြား၍ တိဿသည် ဒေဝိလရသေ့ဖြစ်စဉ်ကလည်း ဤသို့ပင် အပြောခက်သူ ဖြစ်ခဲ့ပြီဟု ဆက်လက် မိန့်ကြားတော်မူသည်။ ထို့နောက် ဘုရားရှင်သည် တိဿရဟန်ကြီးကို `တိဿ ရဟန်းမည်သည် ဤသူသည် ငါ့ကို ဆဲရေးခဲ့၏ စသည်ဖြင့် တွေးတောသတိရနေက ရန်မငြိမ်းနိုင်၊ ဤသို့ မတွေးမှသာ ရန်ငြိမ်းနိုင်၏`ဟု ပြောဆိုကာ ဖော်ပြပါ ဂါထာနှစ်ခုကို ဟောကြားတော်မူသည်။

ကောသမ္မကက္ခန္ဓက၊ ဥပက္ကိလေသသုတ္တ၊ ဒီယီတိကောသလဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ဧကောသမ္ပိယဇာတကဋ္ဌကထာတို့၌ ပါရှိသောအကြောင်း နိဒါန်းသည် အောက်ပါအတိုင်း တစ်မျိုးတည်းဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားမြတ်စွာသည် ကောသမ္ပိပြည် ယောသိတာရုံကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းတစ်ပါးသည် အပြစ်တင်ခုကို လွန်ကျူးမိ

သည်။ ထိုအပြစ်အရ အာပတ်သင့်၏ဟုလည်း မှတ်ယူသည်။ အခြားသော ရဟန်းတို့ကမူ အပြစ်မဖြစ်၊ အာပတ်မသင့်ဟု မှတ်ယူကြသည်။ ထိုရဟန်း သည် နောင်အခါ အာပတ်မသင့်ဟု မှတ်ယူ၍ အခြားရဟန်းတို့က အာပတ်သင့်၏ဟု မှတ်ယူကြပြန်သည်။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းကို အခြားရဟန်း တို့က ထိုအာပတ်ကို ရှုရန် (ဝန်ခံရန်)ပြောဆိုကြသော် မိမိ အာပတ်မသင့် ပါဟု ဆို၍ ငြင်းဆန်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်းအား အာပတ်ကို ဝန် မခံမူဖြင့် အခြားရဟန်းတို့က ဥက္ကေပနီယကံ (ဝိုင်းပယ်ခြင်းသံဃာ့ကံ)ကို ပြုကြသည်။ ကံပြုခံရသော ရဟန်းကလည်း မိမိ၌ အပြစ်မရှိ အာပတ် မသင့်ပါဘဲလျက် မတရားသဖြင့် ကံပြုခံရကြောင်းကို ပြောပြကာ မိမိ၏ မိတ်ဆွေရဟန်းများကို စည်းရုံးသည်။ စည်းရုံးမိ၍ အားရှိလာသောအခါ ကံပြုခဲ့ကြသော ရဟန်းတို့နှင့် ယှဉ်ပြိုင်၍ ပြောဆို၏။ ကံပြုခဲ့ကြသော ရဟန်းတို့ကလည်း ထိုရဟန်းနောက်သို့ မလိုက်ကြရန် တိုက်တွန်းပြောဆို ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် သံဃာနှစ်စု ကွဲပြားလာသည်။

ဘုရားရှင်သည် ဤအကြောင်းကို သိတော်မူသော် ကံပြုကြ သော ရဟန်းတို့ထံ ကြွရောက်၍ သံဃာကွဲပြားမည့်အရေးကို ရှေးရှုလျက် ဥက္ကေပနီယကံ မပြုသင့်ကြောင်းကို ပြောဟောတော်မူသည်။ ကံပြုခံရ သော ရဟန်း၏ နောက်လိုက်တို့ထံ ကြွပြန်၍ အပြစ်ကို ကျူးလွန်မိပါက အာပတ်မသင့်ဟု ယူဆစေကာမူ သံဃာကွဲပြားမည့်အရေးကို အလေးပြု သောအားဖြင့် အာပတ်ကို ဝန်ခံသင့်ကြောင်း ဆုံးမတော်မူသည်။

ထိုသို့ နှစ်ဖက်သော သံဃာစုထံ ကိုယ်တိုင်ကြွရောက် ဆုံးမပါ သော်လည်း ညီညွတ်မှုကို မရဘဲ အစုကွဲလျက်သာ ရှိသည်။ အစုကွဲကြ သည့်အလျောက် တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အငြင်းပွားနေကြသည်။ ခိုက်ရန် ဖြစ်ပွားလာကြသည်။ ဘုရားမြတ်စွာသည် ထိုရဟန်းများကို နှစ်ကြိမ်တိုင် တိုင် ဆုံးမတော်မူသည်။ သို့သော်လည်း ရဟန်းများ မလိုက်နာကြပေ။ ထို

အခါ ဒိယာဝုဇာတ်ကို အကျယ်ဟောကြားတော်မူသည်။ ထို့နောက် ဤသို့ လက်နက်စွဲကိုင်၍ တိုက်ခိုက်ကြသော ရန်သူမင်းတို့ပင် အချင်းချင်း သည်းခံမှုရှိနိုင်ကြပါသေးလျှင် ငါဘုရား၏ အဆုံးအမဖြစ်သော သာသနာ တော်၌ ရဟန်းပြုလာကြသော သင်တို့သည် ပို၍ပင် သည်းခံမှု ရှိသင့်ကြ သည်ဟု ဆုံးမတော်မူပြန်သည်။ ယင်းသို့ ဆုံးမပြီးနောက် ငြင်းခုံခိုက်ရန် မပြုကြရန် တတိယအကြိမ်အားဖြင့် တိုက်တွန်းတော်မူသည်။ ရဟန်းတို့ ကား မလိုက်နာကြပေ။ ထို့ကြောင့် နောက်တစ်နေ့ နံနက်ဆွမ်းခံရာမှ အပြန်တွင် သံဃာ့အလယ်၌ ရပ်တံ့လျက် အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခု အပါအ ဝင် ဂါထာ(၁၀)ခုတို့ကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ထိုဂါထာ(၁၀)ခုနှင့် အ နက်မြန်မာပြန်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ပုထုသသဒ္ဓေါ သမဇနော ၊ န ဗာလော ကောစိ မညထ။
သံယသ္မိ ဘဇ္ဇမာနသ္မိ ၊ နာညံ ဘိယျော အမညရုံ ။ ။
(ဤခိုက်ရန်ငြင်းခုံကြသော ရဟန်းအားလုံးသည်) ကျယ်လောင် ဆူညံသော အသံရှိ၏။ အားလုံး အတူတူဖြစ်၏။ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ ငါ မိုက်ပေစွဟု မထင်မှတ်ကြ၊ ငါ့ကြောင့် သံဃာကွဲပြား၏ ဟူသော အ ကြောင်းကိုလည်း မထင်မြင်ကြ။)

(၂) ပရိမုဋ္ဌာ ပဏှိတာဘာသာ ၊ ဝါစာဂေါစရဘာဏိနော ။
ယာဝိစ္ဆန္တိ မုခါယာမံ ၊ ယေန နိတာ န တံ ဝိဒူ။ ။
(သတိကင်းလွတ်၍ ပညာရှိယောင်ဆောင်ကြသော ရဟန်းတို့ သည် ခံတွင်း ကျယ်သလောက် စကားများ၍သာ နေကြကုန်၏။ ခိုက်ရန် ဖြစ်ပွားနေသဖြင့် ယင်းသို့ အရှက်ကင်းမဲ့သည့်အဖြစ်သို့ ရောက်သွား သည်ကို မသိကြကုန်။)

- (၃) အက္ခရာစွဲ မံ အဝဓိမံ--လ--ဝေရံ တေသံ န သမ္ပတိ။ ။
(ဤသူသည် ငါ့ကို ဆဲရေးခဲ့၏ ---လ-- ရန် မငြိမ်းနိုင်။)
- (၄) အက္ခရာစွဲ မံ အဝဓိ မံ--လ--ဝေရံ တေသုပသမ္ပတိ။ ။
(ဤသူသည် ငါ့ကို ဆဲရေးခဲ့၏ --လ-- ရန်သည် ငြိမ်းအေး၏)
- (၅) န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ ၊ သမ္ပန္နိမ ကုဒါစနံ ။
အဝေရေန စ သမ္ပန္နိ ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော ။
(ဤလောက၌ ရန်တို့သည် ရန်တုံ့မှုသဖြင့် တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ မ
ငြိမ်းနိုင်ကုန်၊ ရန်တုံ့ မမှုမှသာ ငြိမ်းကုန်၏၊ ဤသဘောတရားသည် ရှေး၌
ဖြစ်သော အစဉ်အလာတည်း။)
- (၆) ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ ၊ မယမေတ္တ ယမာမသေ ။
ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ ၊ တတော သမ္ပန္နိ မေခဂါ ။ ။
(ဤသံဃာ့အလယ်၌ ပညာမရှိသော ရဟန်းတို့သည် သေမင်းအ
ထံသို့ ငါတို့ သွားရကုန်အံ့-ဟု မသိကုန်၊ ထိုသံဃာ့အလယ်၌ သိသော
ရဟန်းတို့အား ထိုသို့ သိခြင်းကြောင့် ငြင်းခုံခြင်းတို့သည် ငြိမ်းကုန်၏။)
- (၇) အဋ္ဌစိန္တာ ပါဏဟရာ ၊ ဂဝဿ ဓနဟာရိနော။
ရဋ္ဌဝိလုမ္မမာနာနံ ၊ တေသမ္ပိ ဟောတိ သင်္ဂတိ။
ကသ္မာ တုမှာက နော သိယာ။ ။
(အရိုးကို ဖြတ်၍ အသက်ကို သတ်ပြီးလျှင် နွားမြင်းဥစ္စာကို
ဆောင်ယူလျက် တိုင်းနိုင်ငံကို လုယက်ဖျက်ဆီးကြသော ရန်သူတို့အား
ပင်လျှင် စေ့စပ်ညီညွတ်ခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်တုံ့သေး၏၊ အဘယ်ကြောင့်
သင်တို့အား မဖြစ်နိုင်ရာသနည်း။)

(၈) သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ ၊ သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိ ဝီရံ။
အဘိဘုယျ သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ ၊ စရေယျ ကေနတ္တမနော
သတိမာ။ ။

(သတိရှိသူသည် အတူကျင့်ဖော်ဖြစ်သော ကောင်းစွာ နေလေ့ရှိ
သော တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိရှိ၍ ရင့်ကျက်သောပညာနှင့် ပြည့်စုံသော
အပေါင်းအဖော်ကို အကယ်၍ ရပါလျှင် အလုံးစုံသော ဘေးရန်ကို လွှမ်း
မိုး၍ ထိုအပေါင်းအဖော်နှင့် အတူတကွ နှစ်လိုဝမ်းသာ ကျင့်သုံးရာ၏။)

(၉) နော စေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ ၊ သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိ ဝီရံ ။
ရာဇာဇ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယ ၊ ဧကော စရေ မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ။ ။

(အတူကျင့်ဖော်ဖြစ်သော ကောင်းစွာနေလေ့ရှိသော တည်ကြည်
ခြင်း သမာဓိရှိ၍ ရင့်ကျက်သော ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော အပေါင်းအဖော်ကို
အကယ်၍ မရပါလျှင် တိုင်းနိုင်ငံကို စွန့်၍ ရသေ့ရဟန်းပြုသော မင်းကဲ့သို့
လည်းကောင်း ၊ မာတင်္ဂအမျိုး၌ ဖြစ်သော ဆင်ပြောင်ကြီးကဲ့သို့ လည်း
ကောင်း ၊ တောမြိုင်ကြီး၌ တစ်ယောက်ထီးတည်း ကျင့်ရာ၏။)

(၁၀) ဧကဿ စရိတံ သေယျော ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။
ဧကော စရေ န စ ပါပါနိ ကယိရာ ၊ အပ္ပေါဿုက္ကော မာတင်္ဂ
ရညေဝ နာဂေါ။

(တစ်ယောက်ထီးတည်း ကျင့်ရခြင်းသည် မြတ်၏။ သူမိုက်၌ အ
ပေါင်းအဖော် ဖွဲ့ရခြင်းကား မြတ်သည်မရှိ။ မာတင်္ဂအမျိုး၌ ဖြစ်သော ဆင်
ပြောင်ကြီးသည် တောမြိုင်ကြီး၌ ကြောင့်ကြမဲ့နေသကဲ့သို့ တစ်ယောက်
ထီးတည်း နေရာ၏။ မကောင်းမှုတို့ကိုလည်း မပြုရာ။)

ယင်းသို့ ဟောကြားပြီးနောက် ဘုရားမြတ်စွာသည် ကောသမ္ဗိ
ပြည်မှ ဖဲခွာကာ ဗာလကလောဏက (ဆားချက်ရွာ)ရွာသို့ ရောက်၍ ရှင်

ဘဝအား တရားဓမ္မ ညွှန်ပြတော်မူသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် ပါစီနဝံသတောသို့ ကြွချီကာ ရှင်အနုရုဒ္ဓ အမှူးရှိသော ရဟန်းတော်သုံးပါးတို့၏ ညီညွတ်စွာ နေထိုင်ခြင်းနှင့် မမေ့မလျော့ တရားအားထုတ်ခြင်းကို ချီးကျူး၍ ဥပက္ကိ လေသတရားကို ဆက်လက် ဟောကြားတော်မူသည်။ ထို့နောက် ပါလိ လေယျကတောသို့ ကြွရောက်၍ ဝါဆိုနေထိုင်တော်မူသည်။

အကြောင်းနိဒါန်းတို့ကို စိစစ်ခြင်း

အထက်ပါ အကြောင်းအရာများကို ထောက်ဆ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌက ထာ၌ လာရှိသော အကြောင်းနိဒါန်းသည် ကောသမ္မကက္ခန္ဓက၊ ဥပက္ကိ လေသသုတ္တနှင့် ဇာတကဋကထာတို့၌ လာရှိသော နိဒါန်းနှင့် မတူသည် ကို သိနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အကြောင်းနိဒါန်းနှင့် မတူသော်လည်း အ ကျိုးဂါထာများတွင် တူညီသော သာဓကတို့သည် ပါဠိစာပေ၌ များစွာရှိ ကြပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် ဘုရားရှင်သည် ဂါထာတစ်မျိုး တည်းကိုပင် ဆီလျော်သောအကြောင်းကို ငဲ့၍ တစ်နေရာမက သုံးစွဲ ဟောကြားတော်မူလေ့ရှိပါသည်။

ပုံစံထုတ်ပြရပါမူ အောက်ပါ ဂါထာသည် သံယုတ္တနိကာယကော သလသံယုတ္တ ပထမဝဂ္ဂ ပိယသုတ္တ၌ ကောသလမင်းနှင့် မလ္လိကာမိဖုရား တို့က မိမိကိုယ်သာ အချစ်ဆုံးဖြစ်ပါသည်ဟု လျှောက်ထားချက်ကိုလည်း ကောင်း၊ ယင်းသံယုတ္တ ဒုတိယဝဂ္ဂ ဒုတိယအပုတ္တကသုတ္တ၌ ပစ္စည်းဥစ္စာ ကြွယ်ဝသော်လည်း မိမိကိုယ်တိုင် မသုံးစွဲ၊ သူတစ်ပါးကိုလည်း မပေး ကမ်း၊ သားထောက် သမီးခံလည်း မရှိသဖြင့် သေဆုံးသောကာလ ကျန် ရစ်သော ပစ္စည်းတို့ မင်းဘဏ္ဍာသာ ဖြစ်ရသော သူကြွယ်တစ်ဦးကို အ ကြောင်းပြု၍လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင် ဟောကြားအပ်သော ဂါထာများ အနက် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

တသ္မာ ကရေယျ ကလျာဏံ ၊ နိစယံ သမ္ပရာယိကံ။

ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ ပါဏိနံ။ ။

(ထို့ကြောင့် တမလွန်ဘဝ၌ ကောင်းကျိုးပေးတတ်သော ဆည်းပူးအပ်သည့် ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်ရာ၏။ ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့သည် တမလွန်လောက၌ သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာ ဖြစ်ကုန်၏။)

အောက်ပါ ဂါထာသည်လည်း သံယုတ္တနိကာယ၌ နတ်သားနှစ်ပါးက ဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက်၌ ရွတ်ဆိုသောအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဿတ္ထေရဂါထာ၌ အမျက်ဒေါသ မာန်မာနကြီးမားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရားရှင်က တိဿရဟန်းကြီးကို ဟောကြားဆုံးမသောအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ မဟာမောဂ္ဂလာနတ္ထေရဂါထာစုတွင်လည်း ရှင်မောဂ္ဂလာနဟောကြားခဲ့သော ဂါထာတစ်ခုအနေဖြင့်လည်းကောင်း ပါရှိနေပါသည်။

သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော ၊ ဥယုမာနောဝ မတ္တကေ ။

ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ ။ ။

(လုံမဖြင့်ထိုးဆွခံနေရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဦးထိပ်၌မီးလောင်နေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရဟန်းသည် သတိရှိ၍ ကာမရာဂကို ပယ်ခွါခြင်းငှါ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရာ၏။)

ထို့ကြောင့် ကောသမ္ပကက္ခန္ဓက စသည်တို့နှင့် အကြောင်းနိဒါန်း ကွဲပြားခြင်းအတွက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို အပြစ်မဆိုသာပါ။

တစ်ဖန် ထိုဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ နိဒါန်းကို ပြန်၍ကောက်ရပါလျှင် ယင်းနိဒါန်းပါ တိဿရဟန်းကြီး၏အကြောင်းကို အောက်ပါကျမ်းများတွင်လည်း ရှာဖွေတွေ့ရှိရပါသည်။

- (က) သီယုတ္တနိကာယ နိဒါနဝဂ္ဂ ဘိက္ခုသံယုတ္တ တိဿသုတ္တနှင့် ၎င်း၏အဋ္ဌကထာ၊
- (ခ) သီယုတ္တနိကာယ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တ ထေရဝဂ္ဂတိဿသုတ္တနှင့် ၎င်း၏ အဋ္ဌကထာ၊
- (ဂ) ခုဒ္ဒကနိကာယ ထေရဂါထာ တိဿထေရဂါထာနှင့် ၎င်း၏ အဋ္ဌကထာ။

ထိုကျမ်းတို့၌ ပါရှိသော အကြောင်းအရာတို့ကို စုပေါင်းစီစဉ်ပါက ရှင်တိဿ၏ အကြောင်းအဋ္ဌပွတ် အပြည့်အစုံကို ဤသို့ သိရှိနိုင်ပါသည်။

ဤတိဿသည် ရှေးဘုရားတို့၌ ကောင်းမှုပြုခဲ့သည်၊ ထိုထိုဘဝ တို့၌လည်း ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ကုလိလ်ကို ဆည်းပူးခဲ့သည်၊ တိဿဘုရားသခင်၏ ဗောဓိပင်ရင်းဝယ် သစ်ရွက်ဟောင်းတို့ကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ခဲ့သည်၊ ဤကောင်းမှုကြောင့် နတ်ရွာလူ့ပြည်၌ ကျင်လည်စံစား၍ ဤဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ကပိလဝတ်ပြည်ဝယ် ဘုရားမြတ်စွာ၏ အရီးတော်သား ဖြစ်လာသည်။ နောင်အခါ ဘုရားရှင်ကို အတုယူ၍ ရဟန်းပြုသည်၊ ရဟန်းပြုသောနေ့၌ အခြားရဟန်းတို့သည် တိဿကို ရဟန်းပြုပေး၍ ကောင်းမွန်သော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံစေကာ မျက်စဉ်းခတ်ပေးခြင်း ဦးခေါင်းကို ဆေးဒန်းမြင်းသီလာဖြင့် လိမ်းကျံပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် မိမိတို့၏ နေရာသို့ အသီးသီး ပြန်သွားကြသည်၊ ရဟန်းပြုစဖြစ်သော တိဿမူကား ရဟန်းမည်သည် ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေထိုင်သင့်သည်' ဟု မသိသဖြင့် ဆွမ်းစားကျောင်းသို့ သွားကာ အင်းပျဉ်ကြီး (ကွပ်ပြစ်ကြီး)ပေါ်၌ ထိုင်နေသည်။

အရပ်တစ်ပါးမှ ရောက်လာကြသော ဧည့်သည်ရဟန်းတို့သည် ဘုရားရှင်ထံ မသွားမီ မိမိတို့ ပရိက္ခရာကို သိမ်းဆည်းထားရန် ဆွမ်းစားကျောင်းသို့ သွားကြသည်၊ ထိုအခါ တိဿရဟန်းကို တွေ့မြင်ကြသည်။

တိဿကလည်း မတုန်မလှုပ် ထိုင်နေသည်။ ရဟန်းတို့က ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုခွင့်ပေးရန် ပန်ကြားကြသော် တိဿက “ရဟန်းဝါ မည်မျှ ရှိကြပြီနည်း”ဟု မေးသည်။ ရဟန်းတို့က “မိမိတို့ ဝါ မရကြသေးပါ”ဟု ပြန်ပြောကြသည်။ တိဿကိုလည်း ရဟန်းဝါ မည်မျှ ရှိသနည်းဟု မေးမြန်းရာ ထိဿက “မိမိသည် ယနေ့ ရဟန်းပြုသူ ဖြစ်ပါသည်”ဟု ဖြေဆိုသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့က “သင်သည် မိမိထက် ဝါကြီးသူတို့က ပန်ကြားပြောဆိုနေပါလျက် မတုန်မလှုပ် ထိုင်နေဘိသည်” စသည်ဖြင့် အပြစ်တင် ကြိမ်းမောင်းကြသည်။ တိဿရဟန်းသည် ငိုယိုလျက် ဘုရားရှင်ထံ သွားသည်။ ဘုရားမြတ်စွာက “အဘယ့်ကြောင့် ငိုယိုသနည်း” ဟု မေးလတ်သော် “ရဟန်းတို့သည် ကျွန်ုပ်ကို နှုတ်ဖြင့် ထိုးနှက်နှိပ်စက်ကြပါသည်။ (ကြိမ်းမောင်းကြပါသည်)” ဟု လျှောက်ထားသည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က “သင်သည် ယခုအခါ၌ နှုတ်လှံထိုးခြင်းကိုသာ ခံရသည်။ ရှေးဘဝ၌မူ တိုင်းပြည်မှပင် နှင်ထုတ်ခံခဲ့ရသည်” ဟု မိန့်ကြားလျက် ဇာတိမာနှင့် မာတင်္ဂရသေ့နှစ်ပါး ပါဝင်သော အတိတ်ဝတ္ထုကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ထို့နောက် တိဿကို သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ရဟန်းပြုသောသူသည် မိမိလည်း သူတစ်ပါးကို ပြောဆိုဆုံးမ၍ သူတစ်ပါး၏ အပြောအဆို အဆုံးအမကိုလည်း မိမိက ခံနိုင်ရည်ရှိမှသာ လျော်ကန်သည်။ မိမိကသာ ပြောဆို၍ မိမိအား သူတစ်ပါးက ပြောဆိုသည်ကို သည်းမခံက မလျော်ကန်” ဟု ဆုံးမတော်မူသည်။ ဂါထာဒေသနာကိုလည်း ဟောကြားသည်။

တိဿသည် ထိုအဆုံးအမနှင့် တရားဒေသနာကို ကြားနာပြီးနောက် သံဝေဂရ၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်နေထိုင်သည်။ ယင်းသို့ အားထုတ်နေထိုင်စဉ် အခါတစ်ပါး၌ ရှင်တိဿသည် ရဟန်းတို့ကို “ငါ့ရှင်တို့ ငါ၏ ကိုယ်သည် လေးလံသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ငါ့အား အရပ်မျက်နှာ

တို့သည် မထင်ကုန်၊ ထိနမိဒွသည် ငါ၏ စိတ်ကို လွမ်းမိုး၍ တည်သည်၊ တရားတို့၌လည်း ငါ၏ ယုံမှားခြင်းသည် ဖြစ်၏”ဟု ပြောဆိုသည်။

ရဟန်းတို့သည် ထိုအကြောင်းကို ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားကြသည်။ ဘုရားမြတ်စွာသည် ရှင်တိဿကို ခေါ်၍ မေးတော်မူသည်၊ တိဿက ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို လျှောက်ထားသည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က “ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ တပ်မက်ခြင်း မကင်းသေးသူအဖို့ ထိုခန္ဓာတို့ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းကြောင့် သောက ပရိဒေဝ စသည်တို့ ဖြစ်ရသည်။ တပ်မက်ခြင်း ကင်းသူတို့အဖို့ ဤသို့ မဖြစ်- ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုခန္ဓာတို့ကို ငါ၏ ဥစ္စာမဟုတ်၊ ငါ၏ အတ္တမဟုတ်-ဟု ရှုဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရနိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဟောကြားတော်မူသည်။ ရှင်တိဿသည် ထိုတရားတော်ကို ကြားနာရပြီးနောက် ဆက်လက်၍ အားထုတ်ရာ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေသည်။

ဤသို့လျှင် ရှင်တိဿ၏ အကြောင်းကို သံယုတ္တနိကာယ၊ ထိုနိကာယ၏ အဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာတို့၌ ဖော်ပြကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ခတ္တိယဟူသော အမျိုးဇာတ်ကို အကြောင်းပြု၍ မာန်ထောင်လွှားခြင်း အမျက်ဒေါသကြီးခြင်းတို့ကြောင့် ရှင်တိဿအား ပထမဆုံး ဘုရားရှင် ဆုံးမဟောကြားအပ်သော ဂါထာတို့မှာ တစ်ကျမ်းနှင့် တစ်ကျမ်း မတူကြပါ။

(က) သံယုတ္တနိကာယ်၏ အဆိုအားဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ရှင်တိဿအား အောက်ပါ ဂါထာကို ဟောကြားပါသည်။

ကိံ န ကုဇ္ဈသိ မာ ကုဇ္ဈိ ၊ အက္ကောဇော တိဿ တေ ဝရံ။
ကောဓောနမက္ခဝိနယတ္ထံ ဟိ ၊ တိဿ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ။
(တိဿ အဘယ့်ကြောင့် အမျက်ထွက်သနည်း၊ အမျက်မထွက်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ပါလင့်၊ အမျက်မထွက်ခြင်းသည် သင့်အဖို့ မြတ်၏။ တိဿ အမျက်ဒေါသ မာန်မာနနှင့် သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း မကွတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးသင့်၏။)

(ခ) ဓမ္မပဒကျမ်းနှင့် ယင်း၏အဋ္ဌကထာတို့ အဆိုအားဖြင့် ဘုရားမြတ် စွာသည် အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အက္ခရာစွဲ မ-အစရှိသည့် ဂါထာ(၂) ခုကို ဟောကြားပါသည်။

(ဂ) ထေရဂါထာနှင့် ယင်း၏ အဋ္ဌကထာ၌မူ အောက်ပါ ဂါထာကို ဟောကြားသည်ဟု ဆိုပါသည်။

သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော ၊ ဥယုမာနောစ မတ္ထကေ။
ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ။ ။

(လုံမဖြင့်ထိုးဆွခံနေရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဦးထိပ်၌မီးလောင် နေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရဟန်းသည် သတိရှိ၍ ကာမရာဂကို ပယ်ခွါ ခြင်းငှာ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရာ၏။)

ရှင်တိဿအကြောင်းကို ဖော်ပြသော ကျမ်းများအနက် သံယုတ္တ နိကာယသည်သာလျှင် ပိဋကဝင်အဖြစ် အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့ထက် များစွာ စောသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုနိကာယ်၌ ပါရှိသော အချက်အလက်တို့သာ ဖြစ်ရပ်အမှန်နှင့် အနီးစပ်ဆုံးဟု ယူဆရပါသည်။ ထိုအရှင်၏ အကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ် အသေးစိတ်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဖော်ပြပါ အဋ္ဌကထာ (၃) ကျမ်းတို့သည် ကွဲပြားလျက် ရှိကြသည်။ ဤသို့ ကွဲပြားခြင်းသည် မှီရာ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာအချင်းချင်း ကွဲပြားနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင် ပါသည်။ ဤတွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသပင် ပြုစုသည်ဟု

သော အစဉ်အလာ မှတ်ယူချက်ကို ဆန်းစစ်ရန်အကြောင်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် သံယုတ္တနိကာယ အဋ္ဌကထာကိုလည်း ပြုစုသူ ဖြစ်ပါသည်။ နိကာယအစဉ်အလိုက် ဆိုပါက သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာတို့ကို ရေးသားပြီးမှသာ ခုဒ္ဒကနိကာယ၌ ပါဝင်သော ဓမ္မပဒကျမ်း၏ အဋ္ဌကထာကို ရေးသားရာသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ရေးသားရာ၌ ရှိနှင့်ပြီးသော သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့ကို ပါဠိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခြင်း မျှသာ ဖြစ်သည်ဟု ဝန်ခံခဲ့စေကာမူ ထိုရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌ မမှန်ဟု ထင်မြင်သော အချက်တို့ကို ထောက်ပြသူလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ပိဋကဝင် ကျမ်းစာတို့နှင့် မညီညွတ်ဟု ယူဆသော အဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအမိန့်များကို ရဲဝံ့စွာ ပယ်ရှားသူလည်း ဖြစ်ပါသည်။ အာစရိယဝါဒ ခေါ် အဋ္ဌကထာ၏ အဆိုတစ်တစ်ခုသည် သံဂါယနာသုံးတန်ဝင် သုတ္တတစ်ခုခုနှင့် ကွဲပြားနေက သုတ္တ၏ အဆိုကိုသာ အလေးပြုရမည်ဟု ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာ၌ ညွှန်ကြားသူလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် သီဟိုဠ်ဘာသာရေး အဋ္ဌကထာကို ပါဠိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားသော ကျမ်းတစ်ဆူဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြန်ဆိုရေးသားသည် ဖြစ်ပါက ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ မှီရာသီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတွင် ရှိသော တိဿ၏ အကြောင်းသည် သံယုတ္တနိကာယလာ တိဿသုတ္တနှင့် ကွဲလွဲနေသည်ကို သတိပြုမိတန် ရာသည်။ မိမိရေးသားပြုစုခဲ့သော သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုနှင့် မညီသည်ကိုလည်း နှလုံးသွင်းမိတန်ရာသည်။ အထူးသဖြင့် ရှင်တိဿကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားအပ်သော ဂါထာတို့ မတူကြသည်ကို တွေ့

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

မြင်တန်ရာသည်။ ထိုအခါ မမှန်ဟု ထင်သော အဆိုအမိန့်ကို ပယ်ရှားခြင်း
သော်လည်းကောင်း၊ ကွဲလွဲနေသော အဆိုများကို ညှိနှိုင်းခြင်းသော်လည်း
ကောင်း၊ သို့မဟုတ် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု အဆိုကွဲပြားကြောင်းကို ညွှန်ပြခြင်း
သော်လည်းကောင်း ပြုသင့်တန်ရာသည်။

သို့ပါသော်လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ထိုကဲ့သို့ ကွဲပြားခြင်းနှင့်
ပတ်သက်၍ မည်သို့မျှ ညွှန်ပြခြင်းမရှိပေ။ မည်သည့်သုတ္တကိုမျှလည်း ကိုး
ကား ဖော်ပြခြင်းမပြုပေ။ ထို့ကြောင့် သံယုတ္တနိကာယနှင့်လည်းကောင်း၊
ထိုနိကာယ၏ အဋ္ဌကထာနှင့်လည်းကောင်း၊ အဆိုအမိန့်ကွဲပြားနေသော
ဤဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကိုလည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသပင် ရေးသားခဲ့သည် ဆိုရာ
၌ များစွာ သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိပါသည်။

ဤမျှဖြင့် ရှင်တိဿနှင့် ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို နှိုင်း
ယှဉ်ဆွေးနွေးပြီးနောက် ကောသမ္ဗိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ အကြောင်းနှင့်
ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို ဆက်လက် စိစစ်ပါမည်။

ကောသမ္ဗိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကို ဖော်ပြ
သောကျမ်းများမှာ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ
ကောသမ္ဗကက္ခန္ဓက၊ မဇ္ဈိမနိကာယ ဥပက္ကိလေသသုတ္တ၊ ကောသမ္ဗိယ
ဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ဒီပီတိကောသလဇာတကဋ္ဌကထာတို့ ဖြစ်ပါသည်။
ထိုကျမ်းများအပြင် မဇ္ဈိမနိကာယ ကောသမ္ဗိယသုတ္တနှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌက
ထာတို့၌လည်း ထိုကောသမ္ဗိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ အကြောင်းကို ဖော်ပြ
ထားပါသည်။ ထိုကျမ်းများအနက် ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ ကောသမ္ဗကက္ခန္ဓက
သည် အကြောင်းအရာ အစုံလင်ဆုံးဟု ဆိုရပါမည်။ ထိုကျမ်း၌ ကောသမ္ဗိ
ပြည်သား ရဟန်းတို့ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းအဖြစ်
ရဟန်းတစ်ပါး၏ အပြစ်ကျူးလွန်မိခြင်း၊ ထိုအပြစ်ကို မရှုခြင်း(ဝန်မခံခြင်း)

ကြောင့် အခြားရဟန်းတို့က ထိုရဟန်းအား ဥက္ကေပနီယကံ ပြုခြင်းများကို ဖော်ပြပါသည်။ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အငြင်းအခုံဖြစ်နေကြသော ရဟန်း များ ပြန်လည်ညီညွတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပုံဆောင်ထုတ်ပြသော ဒီဃာ ဝုဇာတ်ကိုလည်း ထိုကောသမ္မကက္ခန္ဓက္ခန္ဓာသာလျှင် အပြည့်အစုံ တွေ့ရပါ သည်။ သို့ရာတွင် ဥက္ကေပနီယကံပြုခြင်းခံရသော ရဟန်းသည် မည်သို့ သော အပြစ်ကို လွန်ကျူးခဲ့သည်ကိုမူ ဖော်ပြခြင်းမရှိပါ။

မဇ္ဈိမနိကာယ ဥပက္ကိလေသသုတ္တတွင်မူ အငြင်းအခုံဖြစ်ပွားခြင်း ၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒီဃာဝုဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထည့် သွင်း ဖော်ပြခြင်းမရှိပေ။ သို့ရာတွင် ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှုကြောင့် ဘုရား ရှင် ဟောကြားအပ်သော ဂါထာတို့မှာ (၁၀)ခုလုံးပင် ပါရှိနေပါသည်။ ထို ဂါထာစုတွင် သတ္တမဂါထာသည် အချင်းချင်းတိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည် ညီညွတ်ခြင်းတို့ကို ပုံဆောင်ထုတ်ပြသော ဒီဃာဝု စသည့် ပုံပြင် တစ်ခုခု နှင့် သက်ဆိုင်သောဂါထာသာ ဖြစ်ပါသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသကလည်း ဤ ဂါထာသည် ဇာတက၌ လာသည့် ဗြဟ္မဒတ်နှင့် ဒီဃာဝုသတို့သားကို ရည် ရွယ်၍ ဆိုသည်ဟု မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ ဥပက္ကိလေသသုတ် အဖွင့် တွင် ညွှန်ပြထားပါသည်။ ယင်းသို့ ဂါထာနှင့် သက်ဆိုင်သော ပုံပြင်မပါဘဲ ထိုသတ္တမဂါထာကိုပါ ထည့်သွင်းထားခြင်းမှာ ထိုဂါထာ(၁၀)ခုတို့သည် ကဗျာစုတစ်ခုအနေဖြင့် စု ပေါင်းတည်ရှိနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆ ရပါ သည်။

ထို့ပြင် ယင်းဥပက္ကိလေသသုတ္တ၏ ပဓာနရည်ရွယ်ချက်မှာလည်း ကောသမ္မိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်းနှင့် မသက် ဆိုင်ပေ။ ပါဠိနဝံသတောတွင် နေထိုင်သော ရှင်အနုရုဒ္ဓါ-က "ကျွန်ုပ်သည် တရားကို မမေ့မလျော့ အားထုတ်ပါလျက် ထိုတရားနှင့် ပတ်သက်၍ ပေါ်

ပေါက်လာသောဉာဏ်အမြင်တို့သည် ကြာရှည်မတည်ဘဲ ပျောက်ကွယ်လွယ်ပါသည်”ဟု ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားသည်။ ထိုသို့ လျှောက်ထားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရားမြတ်စွာက မိမိ၏ ကိုယ်တွေ့ကို ဖော်ပြကာ တရားအားထုတ်ရာ၌ အနှောင့်အယှက် အတားအဆီးဖြစ်သော တရားတို့ကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ထိုတရားအားလုံးတို့ကို ဥပက္ကိလေသဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းသုတ္တန်ကိုလည်း ဥပက္ကိလေသသုတ္တဟုပင် ခေါ်တွင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကောသမ္ဗိရဟန်းတို့၏ အရေးအခင်းကား ပါစီနဝံသတောသို့ ဘုရားရှင် မကြွရောက်မီ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အကြောင်းအခြင်းအရာတို့သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကောသမ္ဗိယဇာတကဋ္ဌကထာ၌ကား ကောသမ္ဗိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ အရေးအခင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ ကောသမ္ဗကက္ခန္ဓကကို ညွှန်း၍ အကျဉ်းမျှသာ ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ဥက္ခေပနိယကံပြုခြင်းခံရသော ရဟန်း၏ ကျူးလွန်သောအပြစ်နှင့် ပတ်သက်၍မူ ဤသို့ ဖော်ပြထားပါသည်။

ယောသိတာရုံကျောင်း၌ သုတ္တန်ဆောင်ရဟန်းနှင့်ဝိနည်းဆောင်ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့၏ နောက်လိုက်တပည့်ရဟန်းများနှင့် တသီးတခြားစီ နေထိုင်ကြသည်။ တစ်နေ့တွင် သုတ္တန်ဆောင်ရဟန်းသည် ဝစ္စကုဋီတွင် သန့်သက်ရေကို ရေခွက်၌ အမှတ်တမဲ့ ချန်ထားမိခဲ့သည်။ ဝိနည်းဆောင်ရဟန်းသည် ထိုရေကျန်ကိုမြင်သဖြင့် မေးမြန်းလတ်သော် သုတ္တန်ဆောင်က မိမိပင် ချန်ထားမိကြောင်းကို ဝန်ခံသည်။ ဝိနည်းဆောင်က ယင်းသို့ ချန်ထားခြင်းသည် ဝိနည်းဥပဒေအရ အပြစ်ရှိသည်ဟု ဆိုသော် သုတ္တန်ဆောင်က အပြစ်ရှိလျှင် ထိုအပြစ်ကို ဝန်ခံ၍ ဝိနည်းအရ ကုစားပါမည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအခါ ဝိနည်းဆောင်ရဟန်းက အမှတ်တမဲ့ပြုမိပါက အပြစ်မရှိဟု ဆိုပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် သုတ္တန်ဆောင်သည် မိမိ၌ အပြစ်

မရှိဟု မှတ်ယူခဲ့ပေသည်။

ဝိနည်းဆောင်ရဟန်းသည် မိမိ၏ တပည့်ရဟန်းတို့အား သုတ္တန်ဆောင်သည် မိမိ၌ အာပတ်သင့်သည်ကိုပင် မသိဟု ပြောဆိုသည်။ ထိုရဟန်းတို့က တစ်ဖန် သုတ္တန်ဆောင်၏ တပည့်ရဟန်းတို့အား ဤအကြောင်းကို ပြောကြားကြသည်။ ထိုတပည့်တို့က မိမိတို့ဆရာအား ပြန်လည် လျှောက်ထားကြသည်။ ထိုအခါ သုတ္တန်ဆောင်ရဟန်းက ဤဝိနည်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပြစ်မရှိဟု ငါ့ကို ပြောခဲ့ပြီး ယခုတစ်ဖန် အပြစ်ရှိ၏ဟု ဆိုပြန်သည်ဟု ပြောလေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် အပြန်အလှန်ပြောဆိုကြရာမှ အစပြု၍ အချင်းချင်း ငြင်းခုံကြကာ ဝိနည်းဆောင်ရဟန်းသည် သုတ္တန်ဆောင်ရဟန်းအား ဥက္ကေပနီယကံကို ပြုလေသည်။

ဒီဃီတိကောသလဇာတကသည် အမည်ကွဲပြားသော်လည်း အကြောင်းအရာတို့မှာ ကောသမ္ဗိယဇာတကနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီဃီတိကောသလဇာတကဋကထာ၌ ကောသမ္ဗိရဟန်းတို့၏ အကြောင်းကိုပင် ညွှန်းထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ဒီဃီတိကောသလဇာတက၌ ပါရှိသော ဂါထာများကို ရွတ်ဆိုသူမှာ ကောသမ္ဗိယဇာတက၌ကဲ့သို့ ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် မဟုတ်ပေ။ ဇာတက၌ ဂါထာ(၆)ခု ပါရှိရာ ဒုတိယဂါထာကို ဗြဟ္မဒတ်မင်းက ရွတ်ဆို၍ ကျန်ဂါထာ (၅)ခုကိုမူ ဒီဃာဝုမင်းသားက ရွတ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဒီဃာဝုမင်းသားသည် မိမိ၏ ရင်ခွင်၌ လဲလျောင်းနေသော ဗြဟ္မဒတ်မင်းကို သတ်မည်ဟု သံလျက်ကို ချိန်ရွယ်လိုက်သောအခါ ခမည်းတော်၏ အဆုံးအမကို သတိရလာသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ အသက်ကိုပင် စွန့်ရသော်လည်း ခမည်းတော်၏ သြဝါဒကိုမူ မပယ်ရှားတော့အံ့ဟု ကြံစည်၍ အောက်ပါ ဂါထာကို ရွတ်ဆိုသည်။

(၁) ဧဝံ ဘူတဿ တေ ရာဇာ ၊ အာဂတဿ ဝသေ မမ ။
အတ္ထိန တေ ကောစိ ပရိယာယောယော တံ ဒုက္ခာ ပမောစယေ ။
(မင်းကြီး ဤသို့ ရင်ခွင်၌ လဲလျောင်းသည်ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်၏ အလို
သို့ ရောက်လာသော သင်မင်းကြီးအား ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်မည့် အ
ကြောင်း တစ်စုံတစ်ခု ရှိပါသေးသလော)။

ထိုအခါ ဗြဟ္မဒတ်မင်းက ဤသို့ ပြန်ကြားပြောဆိုသည်။

(၂) ဧဝံ ဘူတဿ မေ တာတ ၊ အာဂတဿ ဝသေ တဝ ။
နတ္ထိ နော ကောစိ ပရိယာယောယော မံ ဒုက္ခာ ပမောစယေ ။
(ချစ်သား ဤသို့ ရင်ခွင်၌ လဲလျောင်းသည်ဖြစ်၍ သင်၏အလိုသို့
ရောက်လာသော ငါ့အား ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်မည့် အကြောင်း တစ်စုံတစ်
ရာ မရှိပါ။)

ထို့နောက် ဘုရားလောင်းဒိယာဝု-က အောက်ပါ ဂါထာ(၄)ခုကို ရွတ်ဆို
လေသည်။

(၃) နာညံ သုစရိတံ ရာဇ ၊ နာညံ ရာဇ သုဘာသိတံ ။
တာယတေ မရဏကာလေ ၊ ဧဝမေဝိတရံ ခနံ ။
(မင်းကြီး (မိဘတို့၏ အဆုံးအမတည်းဟူသော) ကောင်းသော
အကျင့် ၊ ကောင်းသော စကားမှတစ်ပါး သေခါနီးကာလ၌ စောင့်ရှောက်
မည့် ဥစ္စာ မရှိပါ။)

(၄) အက္ခောန္တိ မံ အဝဓိ မံ -- လ -- န သမ္ပတိ ။
(၅) အက္ခောန္တိ မံ အဝဓိ မံ -- လ -- တေသုပသမ္ပတိ ။
(၆) န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ -- လ -- ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော ။
ဤသို့လျှင် ဒီဃီတိကောသလဇာတကနှင့် ကောသမ္ပိယဇာတက

တို့သည် အကြောင်းအရာအားဖြင့် တူကြသော်လည်း ဂါထာအရေအတွက်နှင့် ထိုဂါထာများကို ရွတ်ဆိုဟောကြားသူတို့အနေဖြင့်ကား မတူကြပေ။ ၎င်းပြင် ထိုဇာတကဋကထာတို့က ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ ကောသမ္ဗကက္ခန္ဓကကို ညွှန်းထားကြစေကာမူ ထိုခန္ဓက၌ ပါရှိသော ဒီဃာဝုသည် ဘုရားလောင်း ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြခြင်း မရှိပေ။ ဇာတကဋကထာတွင်သာ ယင်းဒီဃာဝုသည် ဘုရားလောင်းဖြစ်ကြောင်းကို ဆိုထားပေသည်။

ကောသမ္ဗိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ အရေးအခင်းကိုပင် အကြောင်းပြု၍ ဘုရားရှင် ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာတစ်ခုမှာ မဇ္ဈိမနိကာယလာ ကောသမ္ဗိယသုတ္တပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသုတ္တ၌ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒီဃာဝုဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂါထာ(၁၀)ခုကိုလည်းကောင်း၊ ဖော်ပြခြင်း မရှိပေ။ ဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းတို့ ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားသည်ကို ကြားသိလေသော် ၎င်းတို့ကို ခေါ်ယူစေ၍ မေးမြန်းတော်မူသည်။ ရဟန်းတို့က ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို ဝန်ခံသောအခါ ဘုရားရှင်က ဤသို့ အငြင်းအခုံဖြစ်ပွားနေချိန်တွင် သီတင်းသုံးဖော် အချင်းချင်းအပေါ်၌ မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံများ ထားရှိကြပါသလောဟု မေးမြန်းတော်မူပြန်သည်။ မထားရှိကြောင်းကို လျှောက်ထားသောအခါ သင်တို့သည် အဘယ်ကို သိမြင်၍ ဤသို့ ငြင်းခုံကြပါသနည်းဟု အပြစ်တင်တော်မူသည်။ ထို့နောက် အချင်းချင်း ချစ်ခင်လေးစား၍ ညီညွတ်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော သာရဏီယတရား (၆)ပါးကို ဟောကြားတော်မူသည်။

၎င်းတို့မှာ...

(၁) သီတင်းသုံးဖော်တို့အပေါ်၌ မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော ကာယကံကို ထားခြင်း။

(၂) ။ ။ ဝစီကံကို ထားခြင်း။

(၃) ။ ။မနောကံကို ထားခြင်း။

(၄) တရားသဖြင့် ရလာသောပစ္စည်းတို့ကို သီတင်းသုံးဖော်တို့နှင့် ခွဲဝေ သုံးဆောင်ခြင်း။

(၅) သီတင်းသုံးဖော်တို့နှင့် စောင့်စည်းမှုသီလ တူညီခြင်း။

(၆) သီတင်းသုံးဖော်တို့နှင့် ဉာဏ်အမြင် တူမျှခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဤ(၆)ပါးအနက် ဉာဏ်အမြင် တူမျှခြင်းသည် အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်သည်ဟု မိန့်ဆို၍ ထိုဉာဏ်အမြင်ကို အကျယ်ဝေဖန်ရှင်းပြတော်မူသည်။

ဤကောသမ္ဗိယသုတ္တသည် ထိုရဟန်းတို့၏ အငြင်းအခုံငြိမ်းအေး မှုနှင့် ညီညွတ်မှုအတွက် တိုက်ရိုက်ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုဒေသနာဖြင့် ကောသမ္ဗိရဟန်းတို့ အငြင်းအခုံ ငြိမ်းအေးခြင်း ရှိ/မရှိကိုမူ ထိုသုတ္တ၌ ဖော်ပြခြင်း မပြုပါ။

ဤကောသမ္ဗိယသုတ္တ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌက ထာ၌လည်း အငြင်းအခုံဖြစ်ပွားခြင်း၏ အကြောင်းကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌လည်း ထိုကောသမ္ဗိရဟန်းတို့၏ အငြင်း အခုံဖြစ်ပွားပုံကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုအကြောင်းကိုမူ "ပရေ စ န ဝိ ဇာနန္တိ" အစချီသော ဂါထာတွင် ထပ်မံဖော်ပြရှင်းလင်းပါမည်။

ဤသို့လျှင် ကောသမ္ဗိပြည်သားရဟန်းတို့၏ အရေးအခင်းနှင့် ပတ်သက်သော မှတ်တမ်းကို သင်္ဂါယနာဝင်ဖြစ်သော ဝိနယမဟာဝဂ္ဂနှင့် မဇ္ဈိမနိကာယ ကောသမ္ဗိယသုတ္တ၊ ဥပက္ကိလေသသုတ္တတို့၌လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာကျမ်းစာဖြစ်ကြသော မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌက ထာနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာတို့၌လည်းကောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထိုကျမ်း များအနက် ကောသမ္ဗိယသုတ္တသည် အငြင်းအခုံဖြစ်ပွားစတွင် ဟောကြား အပ်သော ဒေသနာတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ယူဆရန်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ဟော

ကြားဆုံးမသော်လည်း ငြင်းခုံခိုက်ရန် မငြိမ်းအေးဘဲ ဆက်လက်ဖြစ်ပွား နေခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာတို့ကို ကောသမ္မကက္ခန္ဓ က၌ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ယင်းခန္ဓက၌ ပါရှိသော အကြောင်းအရာတို့ကို တစ်ဖန် ဥပက္ကိလေသသုတ္တ၌ ပါစီနဝံသတောသို့ ဘုရားရှင် မကြွမီ ဖြစ် ပေါ်ခဲ့သော အရေးအခင်းအနေဖြင့် နောက်မှ ထည့်သွင်းထားသည်ဟု ယူ ဆရာပါသည်။

ကောသမ္မိယဇာတကဋကထာနှင့် ဒီယီတိကောသလဇာတကဋ ကထာတို့သည် ကျမ်းစာတစ်ခုတည်း၌ ပါဝင်သော်လည်း ထိုဇာတကလာ ဝါထာများကို ရွတ်ဆိုသူတို့ မတူကြခြင်းမှာ ထိုဇာတကတို့၏ မူရင်းကျမ်း များပင် ကွဲပြားနေခြင်းကြောင့်ဟု ဆိုရန်ရှိပါသည်။

ဤမျှဖြင့် ဂါထာ(၂)ခုကို ဟောကြားခြင်း၏အကြောင်းနိဒါန်းကို ဖိစစ်ဆွေးနွေးပြီးနောက် ထိုဂါထာတို့၏အဖွင့်ကိုဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်။

ဂါထာတို့၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာများ

ထိုအက္ခောစ္ဆိ မံ အစချီသော ဂါထာ(၂)ခုတို့၏အဖွင့် အဋ္ဌကထာ တို့မှာ အောက်ပါတို့ ဖြစ်သည်။

- (၁) ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ(ပါစီတျာဒိအဋ္ဌကထာ)၊
- (၂) မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ(ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ)၊
- (၃) ဇာတကဋကထာ(တတိယတွဲ)၊
- (၄) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ)၊

၁။ ၎င်းတို့အနက် ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ နှင့် ဇာတကဋကထာ ကောသမ္မိဇာတကဋကထာတို့၏ အဖွင့်အဆိုသည် အားလုံး တူညီနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအဋ္ဌကထာတို့၏အဆိုကို တစ် ပေါင်းတည်းပြု၍ (၄-၁) ဟူသော အမှတ်ဖြင့် ဖော်ပြပါမည်။

၂။ ဇာတကဋ္ဌကထာ ဒီဃီတိကောသလဇာတကဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအမိန့်ကိုမူ (၄-၂)ဟူသော အမှတ်ပြု၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်အဆိုကို ကား (၄-၃)ဟု အမှတ်ပြုထားပါသည်။ ထိုအဋ္ဌကထာတို့၏ အဖွင့်ပါဠိနှင့် အနက် မြန်မာပြန်တို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ (၄-၁)

ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိတိ တံ အက္ကောတ္ထိ မန္တိ အာဒိကံ အာကာရံ ယေ ဥပနယုန္တိ။

ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိတိ - ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ ဟူသည်ကား၊ အက္ကောတ္ထိ မန္တိ အာဒိကံ- အက္ကောတ္ထိ မံ ဤသို့ အစရှိသော (ဝါ) ငါ့ကို ဆဲ ရေးခဲ့၏- ဤသို့အစရှိသော၊ တံ အာကာရံ- ထိုအခြင်းအရာကို၊ ယေ- အကြင်သူတို့သည်၊ ဥပနယုန္တိ-(စိတ်၌) ဖွဲ့သိုထားကြကုန်၏။

၂။ (၄-၂)

မဟာရာဇ ယေ ပုရိသာ- အယံ မံ အက္ကောသိ၊ အယံ မံ ပဟာရိ၊ အယံ မံ အဇိနိ၊ အယံ မမ သန္တကံ အဟာသိ-တိ ဧဝံ ဝေရံ ဥပနယုန္တိ၊ ဗန္ဓိတွာ ဝိယ ဟဒယေ ဌပေန္တိ၊ တေသံ ဝေရံ န ဥပသမ္ပတိ၊ ယေ စ ပနေ တံ န ဥပနယုန္တိ ဟဒယေ န ဌပေန္တိ၊ တေသံ ဝူပသမ္ပတိ။

မဟာရာဇ- မင်းကြီး၊ ယေ ပုရိသာ- အကြင်ယောက်ျားတို့သည်၊ အယံ- ဤသူသည်၊ မံ- ငါ့ကို၊ အက္ကောသိ- ဆဲရေးခဲ့၏၊ အယံ- ဤသူသည်၊ မံ- ငါ့ကို၊ ပဟာရိ- ရိုက်ပုတ်ခဲ့၏၊ အယံ-ဤသူသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ အဇိနိ- အောင်နိုင်ခဲ့၏၊ အယံ- ဤသူသည်၊ မမ- ငါ၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာကို၊ အဟာသိ-ဆောင်ခဲ့၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝေရံ-ရန်ကို၊ ဥပနယုန္တိ-ဖွဲ့ကုန်၏၊ ဟဒယေ-နှလုံး၌၊ ဗန္ဓိတွာဝိယ- ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့၊ ဌပေန္တိ- ထားကြကုန်၏၊ တေသံ -ထို သူတို့အား၊ ဝေရံ- ရန်သည်၊ န ဥပသမ္ပတိ- မငြိမ်း။

ယေ ပန- အကြင်သူတို့သည်ကား၊ ဧတံ- ဤရန်ကို၊ န ဥပနယုန္တိ- မဖွဲ့
ကုန်၊ ဟဒယေ- နှလုံး၌၊ န ဌပေန္တိ- မထားကြကုန်၊ တေသံ-ထိုသူတို့အား၊
ဝေရံ- ရန်သည်၊ ဥပသမ္ပတိ- ငြိမ်း၏။

၃။ (၄-၃)

တတ္ထ အက္ခောန္တိတိ အက္ခောသိ၊ အဝဓိတိ ပဟရိ၊ အဇိနိတိ ကုဋသက္ခိဩ
တာရဏေန ဝါ ဝါဒပဋိဝါဒေန ဝါ ကရကုတ္တရိယကရဏေန ဝါ အဇေသိ၊
အဟာသိ မေတိ မမ သန္တက ပတ္တာဒိသု ကိဉ္စိဒေဝ အဝဟရိ၊ ယေ စ တန္တိ
ယေ ကေစိ ဒေဝတာ ဝါ မနဿာ ဝါ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ တံ
အက္ခောန္တိ မန္တိ အာဒိဝတ္ထုကံ ကောဓံ သကဋ္ဌဓရံ ဝိယ နဒ္ဓိနာ ပူတိမတ္တာဒိနိ
ဝိယ စ ကုသာဒိဟိ ပုနပျုနံ ဝေဋ္ဌေတွာ ဥပနယုန္တိ၊ တေသံ သက္ခိ ဥပန္နံ ဝေ
ရံ န သမ္ပတိတိ န ဝုပသမ္ပတိ။

ယေ စ တံ နပနယုန္တိတိ အသတိယာ အမနသိကာရဝသေန ဝါ
ကမ္ပဿကတာပစ္စဝေက္ခကာဒိဝသေန ဝါ ယေ တံ အက္ခောသာဒိဝတ္ထုကံ
ကောဓံ တယာပိ ကောစိ နိဒ္ဒေါသော ပုရိမဘဝေ အက္ခုဋ္ဌော ဘဝိဿတိ၊
ပဟဇ္ဇော ဘဝိဿတိ၊ ကုဋသက္ခိ ဩတာရေတွာ ဇိတော ဘဝိဿတိ၊
ကဿစိ တေ ပသယု ကိဉ္စိ အတ္တိန္နံ ဘဝိဿတိ၊ တသ္မာ နိဒ္ဒေါသော
ဟုတွာပိ အက္ခောသာဒိနိ ပါပုကာသိတိ ဧဝံ န ဥပနယုန္တိ၊ တေသု ပမာ
ဒေန ဥပန္နံမိ ဝေရံ ကုမိနာ အနပနယုနေန နိရန္တုနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ
ဝုပသမ္ပတိ။

တတ္ထ- ထိုဂါထာတို့တွင်၊ အက္ခောန္တိတိ- အက္ခောန္တိ ဟူသည်ကား၊
အက္ခောသိ-ဆဲရေးခဲ့၏၊ အဝဓိတိ- အဝဓိဟူသည်ကား၊ ပဟရိ- ရိုက်ပုတ်
ခဲ့၏၊ အဇိနိတိ- အဇိနိဟူသည်ကား၊ ကုဋသက္ခိဩတာရဏေန ဝါ- စဉ်းလဲ
သော သက်သေကို သွင်းသဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဝါ) မတရားသက်သေကို

သွင်းသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါဒပဋိဝါဒေန ဝါ- စကားတုံကို ဆိုစေသဖြင့်
လည်းကောင်း၊ ကရကုတ္တရိယကရဏေန ဝါ- တုံပြန်ထပ်ဆင့် ပြုလုပ်သ
ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဇေသိ- အောင်နိုင်ခဲ့၏။ အဟာသိ မေတိ- အဟာသိ
မေ ဟူသည်ကား၊ မမ-ငါ၏။ သန္တကံ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပတ္တာဒိသု- သပိတ်
စသည်တို့တွင်၊ ကိစ္ဆိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုကိုသာလျှင်၊ အဝဟရိ-ဆောင်ယူခဲ့
၏။ ယေ စ တန္တိ- ယေ စ တံ ဟူသည်ကား၊ ယေကေစိ- အမှတ်မရှိ ခပ်
သိမ်းကုန်သော၊ ဒေဝတာ ဝါ- နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မနဿာ ဝါ-
လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဂဟဋ္ဌာဝါ- လူဝတ်ကြောင်တို့သည်လည်း
ကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ- ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ အက္ကောဋ္ဌိ မန္တိ
အာဒိဝတ္ထုကံ- အက္ကောဋ္ဌိ မံ စသည် အကြောင်းရှိသော (ဝါ) ငါ့ကို ဆဲရေး
ခဲ့၏- စသည် အကြောင်းခံသော၊ တံ ကောခံ- ထိုအမျက်ကို၊ သကဋုရရံ-
လှည်းဦးကို၊ နဒ္ဒိနာ- သားရေကြိုးဖြင့်၊ ဥပနယန္တိ ဝိယ- ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ ပူတိမတ္တာဒိနိ- ငါးပုပ်စသည်တို့ကို၊ ကုသာဒိဟိ-သမန်း
မြက်စသည်တို့ဖြင့်၊ ပုနပွါနံ- အထပ်ထပ်၊ ဝေဠေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဥပနယန္တိ
ဝိယ- ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဥပနယန္တိ- ဖွဲ့သိုထားကုန်၏။ တေ
သံ- ထိုသူတို့အား၊ သကိ- တစ်ကြိမ်၊ ဥပုန္နံ-ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ ဝေရံ-ရန်
သည်၊ န သမ္ပတိတိ- န သမ္ပတိ ဟူသည်ကား၊ န ဝူပသမ္ပတိ- မငြိမ်း။

ယေ စ တံ နပနယန္တိတိ- ယေ စ တံ နပနယန္တိ ဟူသည်ကား၊
အသတိယာ ဝါ- သတိမထားသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အမနသိကာရဝ
သေန ဝါ- နှလုံးမသွင်းသည်၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဿ
ကတာပစ္စဝေက္ခဏာဒိဝသေန ဝါ- ကံကို ဆင်ခြင်ခြင်းစသည်တို့၏ အစွမ်း
ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တယာ- သင်သည်၊ ပုရိမဘဝေ- ရှေးဘဝ၌၊
ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ နိဒ္ဒေါသော- အပြစ်မဲ့သူကို၊ အက္ခုဠော-
ဆဲရေးခဲ့ဘူးသည်၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ပဟဠော- ရိုက်ပုတ်ခဲ့ဘူး

သည်။ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်မည်။ ကုဋသက္ကိ- စဉ်းလဲသော သက်သေကို (ဝါ) မတရား သက်သေကို၊ သြတာရေတွာ- သွင်း၍၊ ဇိတော- အနိုင်ယူခဲ့ ဘူးသည်။ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်မည်။ တေ-သင်သည်။ ပသယု- အနိုင်အ ထက်ပြု၍၊ ကဿစိ- တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ ကိဉ္စိ- တစ်စုံတစ်ခုသော ပစ္စည်းကို၊ အစ္စန္တိ- လုယူခဲ့ဘူးသည်။ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်မည်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ နိဒ္ဒေါသော ဟုတွာပိ- အပြစ်ကင်းသော်လည်း၊ အက္ကောသာ ဒီနိ- ဆဲရေးခြင်းစသည်တို့သို့၊ ပါပုဏာသိ- ရောက်ရ၏။ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့ ဆင်ခြင်၍၊ အက္ကောသာဒိဝတ္ထုကံ၊ ဆဲရေးခြင်းစသည် အကြောင်းခံသော၊ တံ ကောဓံ- ထိုအမျက်ကို၊ န ဥပနယုန္တိ- မဖွဲ့သိုကြကုန်၊ တေသု- ထိုသူ တို့၌၊ ပမာဒေန- မေ့လျော့သဖြင့်၊ ဥပ္ပန္တံ- ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော၊ ဝေရမ္ပိ- ရန် သည်လည်း၊ နိရန္တနော- မီးစာမရှိသော၊ ဇာတဝေဒေါ ဝိယ- မီးကဲ့သို့၊ ဝူပသမ္ပတိ- ငြိမ်းအေး၏။

အဖွင့်တို့ကို စိစ်လေ့လာခြင်း

အထက်ပါ အဖွင့်သုံးမျိုးအနက် (၄-၁)အုပ်စုသည် ပထမဂါထာ ၏ တတိယပါဒကိုသာ ဖွင့်ဆိုသဖြင့် အကျဉ်းဆုံးဖြစ်သည်။ (၄-၂)သည် ဂါ ထာတို့၌ ပါရှိသော ပုဒ်အသီးသီး၏ အနုစိတ်အနက်(အဝယဝတ္ထ)ကို ခွဲ ခြား ဖွင့်ဆိုခြင်းမပြုဘဲ ဂါထာနှစ်ခုလုံး၏ အပေါင်းအနက်(သမုဒါယတ္ထ)ကို သာ အတ္ထယောဇနာနည်းမျိုးဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။ (၄-၃)၌မူ ပုဒ်အသီးသီး ၏ အနက်ကို ခွဲခြားရှင်းပြသည့်အပြင် ဆိုလိုသော အနက်သဘော ပိုမို ပေါ်လွင်စေရန်လည်း ဥပမာစကားရပ်တို့ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြပါသည်။ ထို အချက်များ ထင်ရှားစေရန် ဂါထာတို့၏ ပါဒအလိုက် အဖွင့်အဆိုများကို အသေးစိတ် စိစစ်တင်ပြပါမည်။

၁။ အက္ခောန္တိ မံ အဝဓိ မံ ၊

(က) အက္ခောန္တိ အက္ခောသိ (၄-၂၊ ၄-၃)။

အက္ခောန္တိ-ကို (၄-၂နှင့် ၄-၃)တို့၌သာ ဖွင့်ဆိုပါသည်။ (၄-၁)အုပ် ရ၌ ဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိပါ။ ယင်းအက္ခောန္တိသည်လည်း အသုံးနည်းလှသော ပါဠိ ကြိယာပုဒ် တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ဤကြိယာပုဒ်ကို အထက်ပါ ဂါထာ(၂)ခုတို့ ၌သာ တွေ့ရ၍ အခြားသော ပါဠိစာပေတို့၌ မတွေ့ရပါ။

အက္ခောသိ-ကား အသုံးများသောကြိယာပုဒ်တစ်ခုဖြစ်၍ ဂါထာ နှင့် စကားပြေနှစ်ရပ်လုံး၌ တွေ့ရပါသည်။ ယင်းအက္ခောသိ- သည် (အာ/ ကုသ်)ဓာတ်မှ တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိယာပုဒ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအက္ခောန္တိ- ဟူသော ကြိယာပုဒ်ကို အက္ခောသိ- ဟု လဲလှယ် ဖွင့်ဆိုရာ ၌ အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏အဘော် မည်သို့ ရှိသည်ကို သိသာနိုင်ရန် ယင်း အက္ခောန္တိ- ဟူသောကြိယာပုဒ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းများ၏ အ ဆိုအမိန့်တို့နှင့် ပူးတွဲ ဖော်ပြပါမည်။

၁။ ကစွည်းပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း၌ အက္ခောန္တိ-သည် ကုသ်/ဓာတ်နောင် ဤ-ဝိဘတ်ကို စွံ-ပြု၊ ဓာတ်ဆုံးဗျည်း သ်-ကိုချေခြင်းဖြင့် ပြီးလာသော ကြိ ယာပုဒ်ဖြစ်၍ ဆဲရေး၏-ဟူသောအနက်ကို ဟောနိုင်ပါသည်။

၂။ သဒ္ဒန်တိသုတ္တမာလာကျမ်းအရမူ ကုပံ/ ဓာတ်နောက် ဤ- ဝိ ဘတ်ကို စွံ-ပြု၍ အထက်ပါ ကစွည်းသဒ္ဒါ၏နည်းအတိုင်း ဖြစ်လာပါသည်။ ဤအဆိုအရ အက္ခောန္တိ- သည် အမျက်ထွက်၏- ဟူသောအနက်သာ ရ နိုင်ပါသည်။

၃။ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်း၏ အဆိုအားဖြင့်ကား အာ/ကုသ်-ဓာတ်နောက် ဤ-ဝိဘတ်ကို စွံ- ပြု၊ ဓာတ်ဆုံးဗျည်း သ်-ကိုချေ၊ ရှေ့ဆက် အာ- ကို

အ- ပြု၍ ပြီးသည်။ ပုံစံ အက္ခရာစွဲ မံ- ကို ပြု၍ အက္ခရာသိ ဝါ- ဟုလည်း မူကွဲပါ ဖော်ပြထားပါသည်။

၄။ မောဂ္ဂလာန်ကျမ်းအရလည်း အာ/ကုသ်- ဓာတ်နောက် ဤ- ဝိဘတ်ကို ဆိ- ပြု။ ဓာတ်ဆုံးဗျည်း သ်- ကို စ်- ပြု။ ရှေ့ဆက် အာ- ကို အ- ပြု၍ ပြီးသည်။ ဤနောက်ဆုံးကျမ်း (၂)စောင်တို့၏ အဆိုအားဖြင့်လည်း အက္ခရာစွဲ- ဆဲရေး၏-ဟု အနက် ပြန်ဆိုရပါမည်။

ဤအဆိုတို့အနက် အာပုဗ္ဗ ကုသ် ဓာတ်သည် ပထမကြိယာ (ဘူဝါဒိ)ဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်၍ ပါဠိသဒ္ဒါနည်းအရ ယင်း ကုသ် ဓာတ်နောက် အ- ပစ္စည်းဆက်လျှင် အက္ခရာသ-တည်ပုဒ်ဖြစ်၏။ ယင်းနောက် တိ- ဝိဘတ် သက်ပါက အက္ခရာသတိ- ဖြစ်သကဲ့သို့ အဇ္ဇတနီ ဤ- ဝိဘတ် ဆက်ပါက လည်း အက္ခရာသိ- ဖြစ်၏။ ဝိနယပိဋကမဟာဝဂ္ဂပါဠိတော် ဒဏ္ဍကမ္မဝတ္ထု (နာ-၁၁၇)၌ ဘိက္ခု အက္ခရာသတိ ပရိဘာသတိ (ရဟန်းတို့ကို ဆဲရေး၏ ကြိမ်းမောင်း၏)ကို ထောက်၍ အက္ခရာသတိ၊ အက္ခရာသိ- စသည် ဖြစ်နိုင်ပါ၏။

ရူပသိဒ္ဓိဆရာသည် ကစ္စည်းဆရာသို့လိုက်၍ အက္ခရာစွဲ- ကြိယာ ပုဒ်ကို ဖော်ပြသော်လည်း အက္ခရာသိ ဝါ-ဟု တစ်နည်းဖော်ပြသည်မှာ အဆိုပါ မဟာဝဂ္ဂပါဠိနှင့် ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ကုပံ ဓာတ်သည် တတိယကြိယာ(ဒိဝါဒိ)ဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်၍ ကုပံ+ ယ=ကုပု- ဟုသာ တည်ပုဒ်ရပြီး ဤ-ဝိဘတ် ဆက်ပါက ကုပိ-သာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဤ- ဝိဘတ်ကို စွဲ- ပြုဟု ဆိုခြင်းမှာမူ သဒ္ဒဗေဒနည်းအရ အကြောင်း ဝေးလှသည်ဟု ထင်မြင်ပါသည်။

ကုသ်- ဓာတ်သည် သက္ကတ ကရုသျှိ(Kruś)နှင့် အနက်သဘော တူညီပါသည်။ ထို ကုသ်- ဓာတ်သည် ပထမကြိယာ(ဘူဝါဒိ)ဂိုဏ်းဝင် ဓာတ်ဖြစ်၍ အာ/ကုသ်-နောက် ဂိုဏ်းပစ္စည်း အ- ကို ဆက်ပါက အက္ခရာ သ-ဟု တည်ပုဒ် ဖြစ်လာပါသည်။ ယင်းတည်ပုဒ်နောက် အဇ္ဇတနီ ဤ (ဣ)ဝိဘတ် ဆက်ပါက အက္ခရာသိ- သာ ဖြစ်လာဖို့ ရှိပါသည်။ ထို ဤ- ဝိ

ဘတ်ကို စွံ-သို့မဟုတ် ဆိ- ပြု၍ အက္ခရာစွံ- ဖြစ်နိုင်ရန်မှာမူ အထက်ပါ အတိုင်းပင် သဒ္ဒဗေဒနည်းနှင့် မကိုက်ညီဟု ဆိုရပါမည်။

အမှန်အားဖြင့်ကား အက္ခရာစွံ-သည် သက္ကတ Akrauṣit နှင့် တူညီပါသည်။ akrauṣit သည် အာ/ကရသျှ(Kruś)ဓာတ်နောက် သ် (s) ကို သွင်းပါက ယင်း သ်(s)သည် ရှိ(ṣ)သို့လည်းကောင်း၊ ဓာတ်ဆုံးဗျည်း သျှ(ś)သည် က်(k)သို့ လည်းကောင်း၊ ပြောင်းလဲသည်ဟု သက္ကတသဒ္ဒါ ကျမ်းတို့၌ ဆိုပါသည်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲသည့်အလျောက် Akrauṣ- ဟူ သော တည်ပုဒ်ကို ရပါသည်။

ယင်းတည်ပုဒ်နောက် ဣ- သရခံ၍ အဇ္ဇတနီ(t)ကို ဆက်ပါက Akrauṣit ဟူသော သက္ကတကြိယာပုဒ်ရပါသည်။ ထိုသက္ကတကြိယာပုဒ် ကို ပါဠိသို့ ပြန်ဆိုသောအခါ (ကရ)သည် (က္က)သို့လည်းကောင်း (au) သည် (ဩ)သို့လည်းကောင်း၊ ကိ(kṣ)သည် စွံ- သို့လည်းကောင်း၊ ပြောင်း လဲ၍ အဆုံးဗျည်း တ်(t) သည် ကျေပျောက်သွားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိ ဘာသာ၌ အက္ခရာစွံ- ဟူသော ကြိယာပုဒ်ကို ရရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သက္က တ (kṣ)သည် ပါဠိဘာသာ၌ စွံ- သို့မဟုတ် ကွံ- နှင့် တူညီသည်ကို အောက်ပါ ပုံစံအချို့တို့၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။

သက္ကတ	ပါဠိ	မြန်မာ
Kuṣi	ကုစွံ	ဝမ်းဗိုက်
Īkṣu	ဥဇ္ဈ/ဣက္ခ	ကြံ
Vṛkṣa	ရက္ခ	သစ်ပင်
Akṣi	အစွံ /အကိ	မျက်စိ

ထို့ကြောင့် အက္ခရာစွံ- ကို အက္ခရာသိ- ဟု အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် မူလဓာတ်ရင်းနှင့် ကြိယာဖြစ်တည်ပုံကို ဖော်ပြသော ပဒ သံဝဏ္ဏနာ မဟုတ်မူ၍ အက္ခရာစွံ-၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသော အတ္ထသံဝဏ္ဏ နာသာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသင့်ပါသည်။

(ခ) အဝဇ္ဇိ ပဟာရီ၊ (၄-၂၊ ၄-၃)။

အဝဇ္ဇိ- ၌ ဝဇ္ဇိ- ဓာတ်သည် သတ်ဖြတ်ခြင်း။ ရိုက်ပုတ်နှိပ်စက်ခြင်း အနက်နှစ်မျိုးကို ဟောပါသည်။ အထက်ပါ ဂါထာတို့၌မူ ဒုတိယ အနက်ဖြစ်သော ရိုက်ပုတ်နှိပ်စက်ခြင်းအနက်ကို ယူစေလိုသဖြင့် အဋ္ဌကထာ နှစ်ကျမ်းလုံး၌ ပဟာရီ- ဟူသော အနက်တူ ကြိယာပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။

၂။ အဇိနိ ဝံ အဟာသိ မေ။

(က) အဇိနိ အဇေသိ (၄-၃)။

အဇိနိ- ကို (၄-၃)၌သာ အဇေသိ- ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းများအရ အဇိနိ- နှင့် အဇေသိ- ဟူသောကြိယာပုဒ်နှစ်ခု၏ မူရင်းဓာတ်သည် ဇိ- တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဇိ-ဓာတ်သည် ပထမကြိယာ (ဘူဝါဒိ)ဂိုဏ်းနှင့် ပဉ္စမကြိယာ(ကိယာဒိ) ဂိုဏ်းတို့၌ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကြိယာဂိုဏ်းတို့အားလျော်စွာ ပထမကြိယာဂိုဏ်း၌ ဇေ၊ ဇယ- ဟူသော တည်ပုဒ်ကိုရ၍ ပဉ္စမကြိယာဂိုဏ်း၌ ဇိနာ- ဟူသော တည်ပုဒ်ကိုရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာဆရာသည် အဇိနိ-ဟူသော ကြိယာပုဒ်ကို အဇေသိ- ဟူသော ဓာတ်တူကြိယာတစ်မျိုးဖြင့် လဲလှယ် ဖွင့်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ယင်းသို့ အဇိနိ- ကို အဇေသိ- ဟု ဖွင့်ဆိုရာ၌ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဆိုလိုသော ရည်ရွယ်ချက်သည် ဤမျှသာ ရှိပါသလောဟု မေးမြန်းဖွယ် ရှိပါသည်။ ထိုပြဿနာကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့၏ အဆိုများဖြင့်ပင် ဆက်လက် ဖော်ပြပါမည်။

သဒ္ဒါနိတိဓာတုမာလာကျမ်းနှင့် ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းများအရ ဇိ-ဓာတ်သည် (၁) အောင်နိုင်ခြင်းနှင့် (၂) ရုံးနိမ့်ခြင်း အနက်နှစ်မျိုးကို ဟောနိုင်ပါသည်။ ထိုဇိ-ဓာတ်၏ ရုံးနိမ့်ခြင်းအနက်၌ အသုံးပြုသော ဗုံစံများ အနေဖြင့် အောက်ပါ သာဓကတို့ကို ထုတ်ပြကြပါသည်။

၁။ သော န ဟန္တိ န ယာတေတိ ၊ န ဇိနာတိ န ဇာပယေ ။

မေတ္တံသော သဗ္ဗဘူတေသု ၊ ဝေရံ တဿ န ကေနစိ။ ။

ယော- အကြင်သူသည်။(သတ္တေ-သတ္တဝါတို့ကို၊) နဟန္တိ-မသတ်၊ န ယာ
တေတိ- သူတစ်ပါးကိုလည်း မသတ်စေ၊ န ဇိနာတိ- ဥစ္စာရှုံးခြင်းကိုလည်း
မပြု၊ န ဇာပယေ- ဥစ္စာဆုံးရှုံးအောင်လည်း မပြုစေ၊ မေတ္တံသော- မေတ္တာ
စိတ်ရှိသော၊ တဿ- ထိုသူအား၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်နှင့်၊ ဝေရံ-
ရန်သည်၊ န အတ္ထိ- မရှိ။

၂။ ဇိနော ရထသံ မဏိကုဏ္ဍလေ စ၊ပုတ္တေ စ ဒါရေ စ တထေဝ
ဇိနော။ သဗ္ဗေသု ဘောဂေသု အသေသကေသု၊ ကသ္မာ န
သန္တပ္ပသိ သောကကာလေ။

မဟာရာဇ-မင်းကြီး၊ တံ- သင်သည်၊ ရထသံ စ - ရထားနှင့်မြင်းကိုလည်း
ကောင်း၊ မဏိကုဏ္ဍလေစ-ပတ္တမြားနားချောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပုတ္တေ
စ- သားသမီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒါရေ စ- မယားတို့ကိုလည်းကောင်း၊
တထေဝ- ထိုအတူသာလျှင်၊ ဇိနော- ရှုံးခဲ့ပြီ၊ သဗ္ဗေသု- ခပ်သိမ်းကုန်
သော၊ အသေသကေသု- အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သော၊ ဘောဂေသု
စည်းစိမ်တို့၌၊ ဇိနော- ရှုံးခဲ့ပြီ၊ (အထ- ထိုသို့ ရှုံးခဲ့ပါလျက်)၊ သောကကာ
လေ- စိုးရိမ်သောကဖြစ်သင့်သည့်အချိန်အခါ၌၊ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်၊
န သန္တပ္ပသိ- မပူပန်ပါသနည်း။

၃။ သိဂီလ ဗာလ ဒုမ္မေစ ၊ အပ္ပပညောသိ ဇမ္ဗုက။

ဇိနော မစ္ဆေ စ ပေသိ စ ၊ ကပဏောဝိယ ဈာယသိ။ ။

ဗာလ- မိုက်မဲသော၊ ဒုမ္မေစ- ပညာမရှိသော၊ ဇမ္ဗုက- ဇမ္ဗုကဟုလည်းခေါ်
သော၊ သိဂီလ- မြေခွေး၊ တံ- သင်သည်၊ အပ္ပပညော- နည်းသောအသိ
ဉာဏ်ရှိသည်၊ အသိ- ဖြစ်၏၊ တံ- သင်သည်၊ မစ္ဆေ စ- ငါးတို့ကိုလည်း
ကောင်း၊ ပေသိ စ- အသားတုံးကိုလည်းကောင်း၊ ဇိနော- ဆုံးရှုံးခဲ့သည်
ဖြစ်၍၊ ကပဏော ဝိယ- အထီးကျန်သူကဲ့သို့၊ ဈာယတိ- ကြံမှိုင်ရ၏။

၄။ သုဒဿံ ဝဇ္ဇမညေသံ ၊ အတ္တနော ပန ဒုဒ္ဒဿံ။

ဇိနာ ပတိဉ္စ ဇာရဉ္စ ၊ မညေ တုညေဝ ဈာယသိ။

(ဒုဿီလေ၊ သီလမရှိသောမိန်းမ) အညေသံ- သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဝဇ္ဇ-အပြစ်ကို၊ သုဒဿံ- မြင်လွယ်၏၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဝဇ္ဇ ပန- အပြစ်ကိုကား၊ ဒုဒ္ဒဿံ- မြင်နိုင်ခဲ့၏၊ တုညေဝ- သင်သည်သာလျှင်၊ ပတိ စ-အဘပေးစားသော လင်ကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ဇာရဉ္စ- လင်ငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇိနော- ဆုံးရှုံးခဲ့သည်ဖြစ်၍၊ ဈာယသိ မညေ- ငါ့ထက် ကြံ့မိုင်ယောင် တကား။

အထက်ပါ ပုံစံပြဂါထာတို့ကို အထောက်အထားပြု၍ ဇိ- ဓာတ်သည် ရှုံးနိမ့်ခြင်းအနက်၌လည်း ဖြစ်သည်ဟု သဒ္ဒါကျမ်းပြုမထေရ်တို့ မိန့်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဆုံးရှုံးခြင်း ရှုံးနိမ့်ခြင်းအနက်ကိုလည်း ဇိနာတိ-ဟူသော ပဉ္စမကြိယာဂိုဏ်းနှင့် ဇိနော ဇိနာ ဟူသော အတိတ်ကိတ်နာမ်တို့ဖြင့်သာ ဖော်ပြကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စမကြိယာဂိုဏ်းဝင်အဖြစ် အသုံးပြုသော ဇိ- ဓာတ်သည် အောင်မြင်ခြင်းအနက်နှင့် ဆုံးရှုံးခြင်းအနက်နှစ်မျိုး၌ဖြစ်၍ ပထမကြိယာဂိုဏ်းဝင်အဖြစ်၌ကား အောင်မြင်ခြင်းအနက်ကိုသာ ဟောသည်ဟုလည်း ယူဆနိုင်ပါသည်။

ဤအချက်ကို ထောက်ဆပါက အဇိနိ- သည်လည်း အောင်နိုင်ခြင်းနှင့် ရှုံးနိမ့်ခြင်း အနက်နှစ်မျိုး၌ ဖြစ်နိုင်သဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်းအနက်ကိုသာ ဤဂါထာ၌ ယူစေလိုသဖြင့် အဇေသိ- ဟူသော ထင်ရှားသည့် အနက်တူ ကြိယာပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပြန်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဇိ- ဓာတ်သည် ဆုံးရှုံးခြင်းအနက်၌ဖြစ်သည်ဟူသော အဆိုကို ဤနေရာ၌ အနည်းငယ် ဆွေးနွေးလိုပါသည်။

ပရာ- ဟူသော ရှေ့ဆက်ပါရှိသည့် ဇိ- ဓာတ်၏ ဆုံးရှုံးခြင်း ရှုံးနိမ့်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုမူ "ဟိတွာ ဇယပရာဇယံ" စသော ပါဠိ အသုံးအနှုန်းများကို ထောက်၍ ယုံမှားဘွယ် မရှိပါ။ ရှေ့ဆက်မပါသော ဇိ- ဓာတ်သက်သက်၏ ဆုံးရှုံးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ဆိုရာတွင်မူ တိုက်ရိုက်

အနက် (သဒ္ဓတ္ထ)မဟုတ်၊ ဆင့်ပွားအနက်(ဝါ) အဓိပ္ပါယ်ကျအနက် (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)သာ ဖြစ်သည်ဟု ယူသင့်ပါသည်။

အကြောင်းကား ပါဠိစာပေတို့၌ ဇိန-ဟူသော ဣ- သရနှင့်လည်းကောင်း၊ ဇိန- ဟူသော ဤ- သရနှင့်လည်းကောင်း၊ ဇိ-ဓာတ်၏ အတိတ်ကိတ်နာမ်နှစ်မျိုးကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဣ- သရနှင့် ရှိသော ဇိန-သည် အောင်မြင်သောသူ (ဝါ) အောင်မြင်သော မြတ်စွာဘုရား- ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ဖြစ်၍ ပြုလုပ်သူ ကတ္တားကို ဖော်ပြပါသည်။ ဤ- သရနှင့် ရှိသော ဇိန- သည် အောင်မြင်အပ်သော (ဝါ) အောင်မြင်ခြင်း ခံရသောသူကို ဟော၍ အပြုခံရသူ(ကမ္မတ္ထ)ကို ဖော်ပြပါသည်။ အောင်မြင်ခြင်းခံရသူ (ဝါ) အနိုင်ခံရသူသည်လည်း ရုံးနိမ့်သူ- ဟူသောအနက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇိ- ဓာတ်၏ ရုံးနိမ့်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ဟုရာ၌ တိုက်ရိုက်အနက်မဟုတ်ဘဲ ကမ္မဘာဝအနက်မှ တဆင့် ပွားလာသော အနက်သာ ဖြစ်သည်ဟု ယူသင့်ပါသည်။

ဇိန- ဟူသော ကိတ်နာမ်သာ မဟုတ်သေး၊ ဇိယ- ဟူသော ကမ္မဘာဝကြိယာပုဒ်ကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်း ယူသင့်သည်ကို အောက်ပါ ဂါထာ၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။

သီဟော စေ နံ ဝိဟောဋ္ဌေယျံ ။ ဗျဇ္ဈေါ ဒီပိ စ လက္ခဏံ ။
နေဝ ဇာလီကုမာရဿ ။ ကုတော ကဏှာ ဇိနာ သိယာ ။
ဥဘယေနေဝ ဇိယေထ ။ ပတိ ပုတ္တေ စ လက္ခဏာ ။ ။

လက္ခဏံ- ကောင်းခြင်းလက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံသော၊ နံ- ထိုမဒ္ဒိမိဖုရားကို၊ သီဟော-ခြင်သော်လည်းကောင်း၊ ဗျဇ္ဈေါ စ- ကျားသည်လည်းကောင်း၊ ဒီပိ စ- ကျားသစ်သည်လည်းကောင်း၊ စေ ဝိဟောဋ္ဌေယျံ- အကယ်၍ ညှဉ်းဆဲကုန်ငြားအံ့၊ ဇာလီကုမာရော- သားတော် ဇာလီကုမာရသည်၊ နေဝ အဿ- မရှိရာ၊ ကဏှာ ဇိနာ- သမီးတော် ကဏှာဇိနသည်၊ ကုတော သိယာ- အဘယ်မှာ ရှိရာအံ့နည်း၊ (တသွာ-ထို့ကြောင့်)၊ လက္ခဏာ- ကောင်းခြင်းလက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံသော မဒ္ဒိမိဖုရားသည်၊ ပတိ စ- ကြင်ယာတော် ဝေဿန္တရာကိုလည်းကောင်း၊ ပုတ္တေစ- သားသမီးတို့ကိုလည်းကောင်း။

ဥဘယေနေဝ - နှစ်ပါးစုံသော အဘို့ဖြင့်သာလျှင်၊ ဇီယေထ- ဆုံးရှုံးရာ၏။
ဤသို့ ဆင့်ပွားအနက်ကို လိုက်၍ ကမ္မဘာဝကြိယာပုဒ်ကို
ကတ္တားဟောအနေဖြင့် အသုံးပြုသောအခါ ယင်းကြိယာ၏ ကံပုဒ်သည်
လည်း ကတ္တားပုဒ် ဖြစ်လာရပါသည်။ ထိုသို့သော ကတ္တားမျိုးကို ကမ္မ
ကတ္တား- ဟူ၍ သဒ္ဒါဆရာတို့ ခေါ်ဆိုကြပါသည်။ ဤသဘောကို အောက်
ပါ ပုံစံများ၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။

၁။ ကုသုလော ဘိဇ္ဇတေ သယံ။
ကျီသည် ကိုယ်တိုင် (ဝါ) အလိုလိုပြုကျသည်။

၂။ ပီယတေ ပါနီယံ သယံ။
ရေသည် ကိုယ်တိုင်(ဝါ) အလိုလို ဝင်သွားသည်။

ဤပုံစံများ၌ ပါရှိသော ဘိဇ္ဇတေနှင့် ပီယတေတို့သည် ကမ္မဘာဝကြိယာ
ပုဒ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် သယံ- သဒ္ဒါ မပါဘဲ အထက်ပါ ဝါကျ
တို့ကို အနက်ပြန်ဆိုပါက “ကုသုလော- ကျီကို၊ ဘိဇ္ဇတေ- ဖြိုအပ်၏။”
“ပါနီယံ- ရေကို၊ ပီယတေ- သောက်အပ်၏။” ဟု ကမ္မဘာဝအနက် ပြန်ဆို
ရပါမည်။

သို့ရာတွင် ကျီကို ဖြိုဖျက်ခြင်း၊ ရေကို သောက်ခြင်းသည်
လွယ်ကူရကား ကျီသည် ကိုယ်တိုင်ပြုကျသွားသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
ရေသည် ကိုယ်တိုင် လည်ချောင်းသို့ ဝင်သွားသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဖြစ်
သည်ကို ဖော်ပြလို၍ သယံ- ဟူသောပုဒ်နှင့် ယှဉ်တွဲပြဆိုထားပါသည်။
ထိုသို့ ပြဆိုထားသဖြင့် ထို ကုသုလော၊ ပါနီယံတို့သည် ခံရသော အနက်
သဘောထက် ပြုလုပ်သော ကတ္တားအနက် သဘောကို ပိုမို ပေါ်လွင်စေ
ပါသည်။ ထိုသို့ မူလက ကံပုဒ်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း အနက်သဘော ပြောင်း
လဲသည်ကို လိုက်၍ (ကတ္တားဖြစ်လာရသော)ပုဒ်များဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။
ထို့ပြင် ကျီ၏ ဖြိုဖျက်ခံခြင်းနှင့် ပြုပျက်ခြင်း၊ ရေ၏ အသောက်ခံခြင်း
နှင့် လည်ချောင်းသို့ ဝင်သွားခြင်းတို့သည်လည်း အဓိပ္ပါယ်ကျအားဖြင့် အ
တူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အဇိနိ-ကို အဇေသိ-ဟု ဖွင့်ဆိုရာ၌ ပါဠိ
သဒ္ဒါကျမ်းတို့၏ အဆိုမှတစ်ပါး သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၏ အဆိုဖြင့်လည်း

ဤသို့ စိစစ်နိုင်ပါသေးသည်။

သက္ကတသဒ္ဒါနည်းအရ ဇိနာတိ နှင့် ဇယတိ-တို့၏ မူရင်းဓာတ်သည် တစ်မျိုးတည်း မဟုတ်ပါ။ ဇိနာတိ- ၏ မူရင်းဓာတ်သည် ဇိ (jī)ဖြစ်၍ (kryādi) ပါဠိ ကိယာဒိဂိုဏ်းဝင်ဓာတ် ဖြစ်ပါသည်။ ဇယတိ- ၏ မူရင်းဓာတ်သည် ပါဠိဋ္ဌကဲ့သို့ပင် ဇိ- ဓာတ်ဖြစ်၍ (bhvādi) ပါဠိ ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဝင်ဓာတ်ဖြစ်ပါသည်။ ဇိ- ဓာတ်သည် အောင်မြင်ခြင်းအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဇိ- ဓာတ်သည်လည်း လွမ်းမိုးခြင်းအနက် အောင်မြင်ခြင်းအနက်တို့ကို ဟောပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇိ- ဓာတ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အဇိနိ- ကို ဇိ- ဓာတ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အနက်တူ အဇေသိ- ကြိယာပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြသည်ဟု ယူသော် ရသင့်နိုင်ပါသေးသည်။

(၄-၃)ဆရာသည် အဇိနိ- ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ ပုဒ်အနက်ကိုသာ မဖွင့်မူ၍ အနိုင်ယူပုံနည်းများကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ထည့်သွင်းပြဆိုပါသည်။

- ၁။ ကုဋသက္ခိဩတာရက- မတရားသက်သေ တင်သွင်းခြင်း။
- ၂။ ဝါဒပဋိဝါဒ- စကားတုံ့ ဆိုစေခြင်း။
- ၃။ ကရကုတ္တရိယကရက- တုံ့ပြန်ထပ်ဆင့် ပြုမှုခြင်း။

ဤစကားစုဖြင့် ရုံးနိမ့်သူသည် မိမိအပေါ် တစ်ဖက်သား အနိုင်ယူပုံ သာမက မည်သို့မည်ပုံ အနိုင်ယူခဲ့ပုံကိုပါ ပြန်လှန်တွေးတောခြင်း၊ ထိုသို့ တွေးတောခြင်းဖြင့် အမျက်ရန်ငြိုး ပိုမိုကြီးထွား ခိုင်မာလာခြင်းတို့ကိုပါ ဖော်ပြလို ဟန်ရှိပါသည်။

(ခ) အဟာသိ = အဝဟရီ (၄-၃)။

အဟာသိ၌ ဟရိ- ဓာတ်သည် ဆောင်ယူခြင်းအနက်ကို ဟောပါသည်။ သို့ရာတွင် ရိုးရိုး ဆောင်ယူခြင်းအနက်ကိုသာမက ခိုးယူသွားခြင်း (ဝါ) လုယူသွားခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်း အောက်ပါ ပါဠိအရ သိနိုင်ပါသည်။

အာဒိယေယျာတိ အာဒိယေယျ အဝဟရေယျ ဣရိယာပထံ ဝိကောပေယျ ဌာနာ စာဝေယျ သင်္ကေတံ ဝီတိနာမေယျ။

အာဒိယေယျာတိ- ကား၊ အာဒိယေယျ- ယူငြားအံ၊ ဟရေယျ- ဆောင်ယူငြားအံ၊ အဝဟရေယျ- ဝှက်ယူငြားအံ၊ ဣရိယာပထံ- ဣရိယာ ပုထံကို၊ ဝိကောပေယျ-ပျက်စေငြားအံ၊ ဌာနာ- နေရာမှာ၊ စာဝေယျ- ရွေ့ စေငြားအံ၊ သင်္ကေတံ- အချိန်းအချက်ကို၊ ဝီတိနာမေယျ- လွန်စေငြားအံ။

ဤကောက်နုတ်ချက်သည် ဒုတိယပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ ပါရှိ သော အာဒိယေယျ- ဟူသောပုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုသည့် စာပိုဒ်ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိ ယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်သည် သူတစ်ပါးဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းအပြစ်နှင့် သက် ဆိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဒိန္နံ အာဒိယေယျ- သည် မပေးသောဥစ္စာကို ယူခြင်း (ဝါ) ခိုးယူခြင်းအနက်ကို ဖော်ပြသည်ဖြစ်၍ ထိုအာဒိယေယျနှင့် အနက်တူအဖြစ် ပြဆိုသော ဟရေယျ၊ အဝဟရေယျ- တို့သည်လည်း ခိုး ယူခြင်း လုယူခြင်းအနက်ကို ဟောသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

ထို့ကြောင့် အဟာသိ- ကို အဝဟရိ- ဟု ဖွင့်ဆိုရာ၌ သာမန် ဆောင်ယူသွားခြင်း မဟုတ်မူ၍ ခိုးယူသွားခြင်း (ဝါ) လုယူသွားခြင်း အ နက်ကို ယူစေလိုသော သဘောပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယဂါထာလာ မိမိ၏ အတိတ်ကံကို ပြန်လှန်တွေးတောသည့်သဘောကို ဖော်ပြရာတွင်လည်း အဟာသိ-၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် ကိုက်ညီအောင် အစ္ဆိန္နံ = လုယူခဲ့ဘူးသည်ဟု ပြဆိုထားပါသည်။

၃။ ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ။

- (က) တံ အက္ကောစ္ဆိ မန္တိအာဒိကံ အာကာရံ ယေ ဥပနယုန္တိ။ (၄-၁)
- (ခ) ဧဝံ ဝေရံ ဥပနယုန္တိ၊ ဗန္ဓိတွာ ဝိယ ဟဒယေ ငှပေန္တိ။ (၄-၂)
- (ဂ) တံ အက္ကောစ္ဆိ မန္တိအာဒိဝတ္ထုကံ ကောဝံ ---လ--- ဥပနယုန္တိ။ (၄-၃)

ဂါထာ၏ ဤတတိယပါဒကို အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့၌ ဖွင့်ဆိုပါ သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုရာ၌ အယူအဆ ကွဲပြားနေကြသည်။ အထူးသဖြင့် တံ- ၏ အနက်ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ ကွဲပြားမှု ပိုမိုသိသာပါသည်။

(က) (၄-၁)၏ အဆိုအားဖြင့် ယေ စ တံ- ဌိ တံ- သည် အက္ခရာစွဲ မံ စသည်ဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဆဲရေးခြင်းစသော အပြုအမူ (အာကာရ) ကို ညွှန်းပြပါသည်။ ထိုအဆိုအရ ယေ- အကြင်သူတို့သည်၊ တံ- ထိုဆဲရေး ခြင်းစသော အပြုအမူကို၊ ဥပနယုန္တိ- ဖွဲ့သိုထားကြကုန်၏- ဟု မူရင်းဂါ ထာပါဒကို အနက်ပြန်ဆိုရပါမည်။

(ခ) (၄-၂)၏ အလိုအားဖြင့် တံ- သည် ရန်ငြိုး (ဝေရ)ကို ညွှန်းပြပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ယေ- အကြင်သူတို့သည်၊ တံ- ထိုရန်ငြိုးကို၊ ဥပနယုန္တိ- ဖွဲ့သိုထားကြကုန်၏-ဟု အနက်ပေးရပါမည်။

(ဂ) (၄-၃)ကမူ တံ- သည် ဆဲရေးခြင်း စသည်တို့ကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျက်ဒေါသ(ကောဓ)ကို ဖော်ပြပါသည်။ ထိုဖော်ပြ ချက်အတိုင်း ယေ- အကြင်သူတို့သည်၊ တံ- ဆဲရေးခြင်း စသည်တို့ ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိုအမျက်ဒေါသကို၊ ဥပနယုန္တိ- ဖွဲ့သိုထားကြ ကုန်၏- ဟု အနက်ပြန်ဆိုရပါမည်။

ဤသို့ အဆိုကွဲပြားခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တ- သဒ္ဒါ၏ အသုံးကို ဦး စွာ ဖော်ပြပါမည်။ ထို့နောက် ထိုအသုံးအနှုန်းအရ ကွဲပြားပုံကို ဆက်လက် တင်ပြပါမည်။

သဒ္ဓသာရတ္ထဇာလိနိကျမ်းတွင် ယ (ပယောဂဝန္တ-ယ)နှင့် မယုဉ် သော တ-သဒ္ဒါ၏ အသုံးသည် သုံးမျိုးရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ...

- (၁) ပက္ကန္တဝိသယ- တ၊
- (၂) ပသိဒ္ဓဝိသယ- တ၊
- (၃) အနဘူတဝိသယ- တ၊

(၁) ထိုသုံးမျိုးအနက် ရှေ့ပါကျ တစ်ခုခု၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသောနာမ်ကိုဖြစ်စေ၊ နာမ်စားကိုဖြစ်စေ၊ ပြန်လည်ညွှန်ပြသော တ- ကို ပက္ကန္တဝိသယ- တ- ဟု

ခေါ်ပါသည်။ ထိုပက္ကန္တဝိသယ- တ - သည် ယခုခေတ်သုံး ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း တို့၌ ခေါ်ဆိုသော နာမ်စား -တ- ကိုပင် ဆိုလိုပါသည်။

ပြယုဂ်- တဿာဟံ ဝစနံ သုတွာ ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယံ။

(အဟံ- ငါသည်၊ တဿ- ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝစနံ- စကားကို၊ သုတွာ- ကြားရ၍၊ စိတ္တံ- စိတ်ကို၊ ဘိယျော- လွန်စွာ၊ ပသာဒယံ- ကြည်ညိုစေပြီ။)

ဤပြယုဂ်၌ ပါရှိသော တဿ-၏ တ- သည် ရှေ့ဂါထာတို့၌ ဖော်ပြခဲ့သော ဗုဒ္ဓ-ဟူသော နာမ်ကို ပြန်လည်ညွှန်ပြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်း တ- သည် ပက္ကန္တဝိသယ - တ (ဝါ) နာမ်စား တ- ဖြစ်ပါသည်။

(၂) နာမ် သို့မဟုတ် နာမ်စား တစ်ခုခုနှင့် တွဲ၍ အသုံးပြုသော တ-သည် ပသိဒ္ဓဝိသယ -တ- ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း တ- သည် ယခုခေတ်သုံး ပါဠိသဒ္ဒါနည်း အရ နိဒဿနနာမဝိသေသန တ- ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပြယုဂ်...နမာမိ တဿ ဗုဒ္ဓဿ ၊ လောကဇဋ္ဌဿ တာဒိနော။

တဿေဝ ဓမ္မရတနံ ၊ သံယဉ္ဇာပိ နိရင်္ဂကံ။ ။

လောကဇဋ္ဌဿ- လူတို့တွင် အကြီးမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ တာဒိနော- သည်းခံခြင်းစသော တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ တဿ ဗုဒ္ဓဿ- ထိုမြတ်စွာဘုရားအား၊ နမာမိ- ရှိခိုးပါ၏။ တဿေဝ- ထိုဘုရားရှင်၏သာလျှင်၊ ဓမ္မရတနံ- တရားရတနာကိုလည်းကောင်း၊ နိရင်္ဂကံ- ကိလေသာမရှိသော၊ သံယဉ္ဇာပိ- သံယာတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ နမာမိ- ရှိခိုးပါ၏။

ဤဂါထာ၌ ပါရှိသော တဿ- ၏ တ-သည် ဗုဒ္ဓဿ-ဟူသော နာမ်နှင့်ယှဉ် တွဲ၍ အသုံးပြုသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ -တ- ဖြစ်ပါသည်။ (ဝါ) နိဒဿနနာမဝိသေသန -တ- ဖြစ်ပါသည်။ တဿေဝ-၏ -တ- သည် ဗုဒ္ဓဿ- ဟူသောနာမ်ကို ပြန်လည်ညွှန်ပြသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ- တ (ဝါ) နာမ်စား- တ- ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ရှေ့ဝါကျ၌ ဖော်ပြခဲ့သော ကြိယာ (ဝါ) အပြုအမူကို ညွှန်ပြသော တ-သည် အနဘူတဝိသယ- တ- ဖြစ်ပါသည်။

ပြယုဂ်... အတိတ် နာနသောစာမိ ၊ နပွဇပွာမိ နာဂတံ။

ပစ္စုပ္ပန္နေန ယာပေမိ ၊ တေန ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ။

(အဟံ- ငါသည်၊ အတိတ်- လွန်လေပြီးသော အတိတ်ကို၊ နာနသောစာမိ- ပြန်လည် မပူဆွေး၊ အနာဂတံ-လာမည့် အနာဂတ်ကို၊ နပွဇပွာမိ- မတမော့၊ ပစ္စုပ္ပန္နေန- ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်ဖြင့်၊ ယာပေမိ- ရောင့်ရဲမျှတ၏၊ တေန- ထိုဆိုခဲ့ပြီးသောအကြောင်းကြောင့်၊ ဝဏ္ဏော- ငါ၏ အဆင်းသည်၊ ပသီဒတိ- ကြည်လင်၏။

ဤဂါထာ၌ ပါရှိသော တေန- သည် ရှေ့ဝါကျတို့၌ ဖော်ပြခဲ့သော အတိတ်ကို ပြန်၍ မပူဆွေးခြင်း၊ အနာဂတ်ကို မတမော့ခြင်း၊ စသည်တို့ကို ညွှန်ပြပါသည်။ ထို့ကြောင့် တေန- ၏ -တ- သည် အနဘူတဝိသယ - တ- ဖြစ်ပါသည်။

ဤဖော်ပြပါ -တ- သဒ္ဒါ၏ အသုံး(၃)မျိုးဖြင့် စိစစ်သည်ရှိသော် 'ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ-၌ ပါရှိသော တံ- ၏ တ- သည် နာမ်၊ နာမ်စား တစ်ခုခုနှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် ပသီဒ္ဓဝိသယ -တ (ဝါ) နိဒဿနနာမဝိသေသန -တ- မဖြစ်နိုင်ပါ။ အဏ္ဏောန္တိ မံ- စသည်တို့၌ ပါရှိသော မံ- ဟူသော နာမ်စားကို ပြန်လည်ညွှန်ပြသော ပက္ကန္တဝိသယ -တ- (ဝါ)နာမ်စား -တ- လည်း မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဆဲရေးခြင်း အနိုင်ယူခြင်း စသော အပြုအမူကို ပြန်လည်ညွှန်ပြသော အနဘူတဝိသယ-တ-သာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် တံ- ထိုငါ့ကို ဆဲရေးခဲ့၏- စသော အပြုအမူ(အာကာရ)ကို (၄-၁)၌ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဆိုပါ -တ- အသုံးအနှုန်းနှင့် ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

(၄-၂)၌ တံ- ကို ဝေရံ- ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ထိုဝေရံ- သည် ဂါထာ၏ ရှေ့ပိုင်း၌ မပါရှိပေ။ ဝေရံ တေသံ န သမ္ပတိ-ဟူသော စတုတ္ထပါဒ၌ ပါ

ရှိသော ဝေရ-ကို ညွှန်းသည်ဟုလည်း မဆိုနိုင်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် -တ-သည် ဆိုခဲ့ပြီးသည်ကိုသာ ပြန်လည်ညွှန်းလေ့ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(၄-၃)၌လည်း တံ- ကို ဆဲရေးခြင်းစသည်ကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျက်ဒေါသ(ကောဓ)ကို-ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။ ထိုကောဓသည် ဂါထာ၌ မပါရှိသော နာမ်ပုဒ်တစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် (၄-၂)နှင့် (၄-၃)တို့၌ ပါရှိသော အဆိုများသည် -တ-သဒ္ဒါ၏ အသုံးအနှုန်းနှင့် မညီညွတ်ဟု ဆိုရပါမည်။ အနက်သဘောအားဖြင့် စိစစ်ပါကလည်း ထိုအဋ္ဌကထာ(၃)မျိုး တို့၏ အဆိုသည် ကွဲပြားမှုရှိသည့်အပြင် (၄-၁)၏ အဆိုက ပိုမိုဆီလျော် သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

အက္ခရာစွဲ မံ- အစချီသော ဂါထာတစ်ခုလုံး၏ အနက်သဘောကို စိစစ်ပါက အကြောင်းအကျိုး ဆက်သွယ်ပုံကို ဤသို့ မြင်နိုင်ပါသည်။

- ၁။ ဆဲရေးခြင်း အနိုင်ယူခြင်း ရိုက်ပုတ်နှိပ်စက်ခြင်း လုယူခြင်းတို့ကို တစ်စုံတစ်ယောက်က အခြားသူတစ်ဦးအား ပြုမှုသည်။
- ၂။ ထိုအပြုအမှုကို ခံရသူ၏ စိတ်၌ စွဲထင်ထားရှိသည် (ဝါ) မမေ့ မပျောက်နိုင်အောင် အမှတ်ရနေသည်။
- ၃။ ထိုသို့ အမှတ်ရတိုင်း (ဝါ) ပြန်လည်တွေးတောတိုင်း အမျက်ဒေါသ ဖြစ်ပေါ်ကြီးထွားနေသည် (ဝါ) ရန်ငြိုးကြီးထွားနေသည်။
- ၄။ ထိုရန်ငြိုးအရ တုံ့ပြန်လက်စားချေခြင်းဖြင့် ရန်မငြိမ်းနိုင်ဟူသော အချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ အကြောင်းအကျိုးဆက်သွယ် ဖြစ်ပေါ်ပုံများအနက် (၄-၁)အရ အမှတ် (၂)သည် ရန်မငြိမ်းနိုင်ခြင်း၏ ပဓာနအကြောင်းဖြစ်၍ (၄-၂) နှင့် (၄-၃)တို့အရ အမှတ် (၃)သည် ရန်မငြိမ်းနိုင်ခြင်း၏ ပဓာနအကြောင်း ဖြစ်နေပေသည်။

သို့ရာတွင် သူတစ်ပါးတို့၏ စော်ကားသော အပြုအမူကို မမေ့မပျောက်နိုင်ခြင်းသည်သာ ရန်များခြင်း၊ ရန်မငြိမ်းခြင်း၏ မူလပဓာန အကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ လောက၌ ရန်ငြိုးထားရှိခြင်း၊ ထိုရန်ငြိုးအရ လက်စားချေခြင်း စသည်တို့သည် မိမိတို့၏ ခံစားချက်ကို မမေ့နိုင်၍သာ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ သူတစ်ပါး၏ စော်ကားသော အပြုအမူ အပြောအဆိုတို့ကို မေ့ပျောက်ခွင့်လွှတ်နိုင်ပါက ထိုအပြုအမူနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ထပ် သတိရဖွယ် တွေးတောနေဖွယ် မရှိတော့ပေ။ ထိုသို့ မတွေးတောပါက အမျက်ဒေါသလည်း ထပ်မံဖြစ်ပေါ်လာမည် မဟုတ်ပေ။ တုံ့ပြန် လက်စားချေလိုစိတ်လည်း ရှိမည် မဟုတ်ပေ။ ထိုအခါ ရန်စစ်ကားမှုသည်လည်း အလိုအလျောက် ပြီးပျောက်ငြိမ်းအေးသွားမည်သာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သူတစ်ပါး၏ ရန်စစ်ကားခြင်းကို မေ့မေ့ပျောက်ပျောက် သဘောထားနိုင်ခြင်းသည် ရန်ငြိမ်းခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ် သကဲ့သို့ ထိုအပြုအမူကို မမေ့မပျောက်နိုင်လောက်အောင် အခိုင်အမာ စွဲလမ်းထားရှိခြင်းသည်လည်း ရန်ငြိုးထားခြင်း၊ ရန်မငြိမ်းခြင်းတို့၏ ပဓာနအကြောင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထို့ကြောင့် (၄-၁)၏ အဆိုသည် အကြောင်းအကျိုး ဆက်သွယ်မှုသဘောအရ ပိုမိုအရင်းကျသည် အခြေခံကျသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဥပနယုန္တိ -ဟူသော ကြိယာပုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ (၄-၂)၌ ဗန္ဓိတွာဝိယ ဟဒယေ ငှပေန္တိ၊ (ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့ စိတ်နှလုံး၌ထားကုန်၏)ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ဤစကားရပ်ဖြင့် "ဝေရ" ခေါ် ရန်ငြိုး၏ ခိုင်မာခြင်းကို ဖော်ပြပါသည်။

(၄-၃)၌လည်း ခိုင်မာခြင်း အနက်သဘောကိုပင် (၁) သကဋ္ဌဓရံဝိယ နဒ္ဒိနာ (လှည်းဦးကို သားရေကြိုးဖြင့် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း)၊ (၂) ပူတိမတ္တာဒိနိ ဝိယ စ ကုသာဒိဟိ (ငါးပုပ်စသည်တို့ကို သမန်းမြက်စသည်တို့ဖြင့် အထပ်ထပ် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း) အမျက်ကို ဖွဲ့သို့ကြ၏- ဟု ဥပမာများဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။

ထိုဥပမာနှစ်ရပ်အနက် ပထမဥပမာဖြင့် အမျက်ဒေါသ၏ ခိုင်မာခြင်းကို ညွှန်ပြ၍ ဒုတိယဥပမာဖြင့် ယင်းသို့ ခိုင်မာမှုသာမက ထိုအမျက်ဒေါသ၏ မကောင်းကျိုးကိုဖန်တီးတတ်ခြင်း (ဝါ) အကျိုးစီးပွားကို ဖျက်ဆီးတတ်ခြင်း သဘောကိုလည်း ဖော်ပြလိုဟန် ရှိပါသည်။

ထိုဒုတိယဥပမာကို ဖော်ပြရာ၌ (၄-၃)ဆရာသည် အောက်ပါ ဂါထာကို အတုယူဟန် ရှိပါသည်။

ပူတိမစ္ဆံ ကုသဂ္ဂေန ၊ ယော နရော ဥပနယုတိ ၊

ကုသာပိ ပူတိ ဝါယန္တိ ၊ ဧဝံ ဗာလူပသေဝနာ ၊

ယောနရော- အံကြင်သူသည်။ ပူတိမစ္ဆံ- ငါးပုပ်ကို၊ ကုသဂ္ဂေန- သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်၊ ဥပနယုတိ- ထုပ်ချည်၏၊ တဿ- ထိုသူ၏၊ ကုသာပိ- သမန်းမြက်ဖျားတို့သည်လည်း၊ ပူတိ (ပူတိယာ)- အပုပ်နံ့ဖြင့်၊ ဝါယန္တိ- လှိုင်ပျံ့ကုန်၏၊ ဗာလူပသေဝနာ- သူမိုက်နှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်းသည်၊ ဧဝံ- ဤသို့ ငါးပုပ်ကို သမန်းမြက်နှင့် ထုပ်ချည်သည်နှင့် တူ၏။

ဂါထာ၏အဆိုအရ သူမိုက်သည် ငါးပုပ်နှင့်တူ၍ ထိုသူမိုက်နှင့် ဆက်ဆံပေါင်းခြင်းသည် ငါးပုပ်ကို သမန်းမြက်နှင့် ထုပ်ချည်သည်နှင့် တူ၏။ ဤအဆိုကို လိုက်၍ (၄-၃)ဆရာသည်လည်း အမျက်ဒေါသကို ငါးပုပ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ထိုဒေါသကို လက်ခံမွေးမြူသူကို သမန်းမြက်နှင့်လည်းကောင်း၊ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထား၏။

ဒေါသသည် ကြမ်းတမ်းခြင်း ဖျက်ဆီးခြင်း သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုဒေါသကို မွေးမြူလက်ခံသူသည် အနည်းဆုံး စိတ်နလုံး ညစ်ညူးခြင်း မကြည်သာခြင်း စသော စိတ်ဆင်းရဲမှုကို ရရှိမည်သာ ဖြစ်၏။ ဒေါသ အလျောက် သူတစ်ဦးဦးကို ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးမိပါကလည်း ကျူးလွန်သူနှင့် ခံရသူပါ မကောင်းကျိုးကို ရရှိလေတော့၏။ ဤသဘောတို့ကို သိစေလို၍ ပူတိမစ္ဆာဒီနိ- စသော ဒုတိယဥပမာကို (၄-၃)၌ ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အမျက်ဒေါသ၏ ဖျက်ဆီးတတ်သောသဘောကိုလည်း အောက်ပါ

အတိုင်း ဘုရားရှင် ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

အနတ္တဇနနော ကောဓော ၊ ကောဓော စိတ္တပ္ပကောပနော ။

အဘယမန္တရတော ဇာတံ ၊ တံ ဇနော နာဝဗုဇ္ဈတံ ။ ။

ကောဓော- အမျက်ဒေါသသည်၊ အနတ္တဇနနော-အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ ကောဓော- အမျက်ဒေါသသည်၊ စိတ္တပ္ပကောပနော- စိတ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ အန္တရတော- ဒေါသရှိသော အတွင်းစိတ်ဓာတ်မှ၊ ဘယံ-ဘေးသည်၊ ဇာတံ- ဖြစ်ပေါ်၏၊ တံ- ထိုအကြောင်းကို၊ ဇနော- လူအပေါင်းသည်၊ နာဝဗုဇ္ဈတံ- မသိ။

ဤသို့လျှင် (၄-၃)ဆရာသည် ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ- ဟူသော ပိုဒ်၌ တံ-၏ အနက်ကို ဆဲရေးခြင်းစသည်ကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသောအမျက်ဒေါသကို ယူသဖြင့် တ- ၏ အသုံးအနှုန်းနည်းနှင့်အကြောင်းအကျိုးဆက်သွယ်ပုံအရ မကိုက်ညီလှဟု ဆိုရသော်လည်း ထိုအမျက်ဒေါသ ဖွဲ့သို့ပုံကို ရှင်းပြရာ၌မူ ဥပမာတို့ဖြင့် ထင်ရှား ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြနိုင်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

၄။ ဝေရံ တေသံ န သမ္ပတိ၊

ဤဝါကျ၌ ပါရှိသော ဝေရံ- ၏ အနက်ကို မည်သည့်အဋ္ဌကထာ၌ မျှ ဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိပေ၊ သို့ရာတွင် မူရင်းကျမ်းစာ တစ်ခုဖြစ်သော ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ၌မူ ဒိယာဝုသတို့သားက ဗြဟ္မဒတ်မင်းအား ပြန်ကြားပြောဆိုသောအနေဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ယထာဟံ ဒေဝံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေယျံ ၊ ယေ ဒေဝဿ အတ္ထကာမာ တေ မံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေယျံ၊ ယေ မေ အတ္ထကာမာ တေ တေ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေယျံ ။ ဒေဝံ တံ ဝေရံ ဝေရေန န ဝုပသမေယျံ။

(အကယ်၍ ကျွန်ုပ်သည် ရှင်မင်းကြီးကို သတ်ငြားအံ့၊ ရှင်မင်းကြီး၏ အကျိုးကို လိုလားသူတို့သည် ကျွန်ုပ်ကို သတ်ကြရာ၏၊ ထိုသူတို့ကို (တစ်ဖန်) ကျွန်ုပ်အကျိုးကို လိုလားသူများက သတ်ကြရာ၏၊ ဤသို့လျှင် ထိုရန်သည် တုံ့ပြန်ရန်ပြုခြင်းဖြင့် မငြိမ်းအေးနိုင်ရာ။)

ဤစကားကို ထောက်ဆ၍ ဝေရသည် ရန်ငြိုးဟူသော အနက် သာမက တုံ့ပြန်ရန်ပြုခြင်း (ဝါ) လက်စားချေခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟော သည်ဟု သိနိုင်ပါသည်။ (၄-၃)ဆရာသည်လည်း ဤတုံ့ပြန်ရန်ပြုခြင်း အ နက်ကိုပင် န ဟိ ဝေရန- အစချီသော ဂါထာ၏ အဖွင့်၌ ဖော်ပြပါသည်။

န သမ္ပတိ ၊

န ဥပသမ္ပတိ၊ (၄-၂)၊

န ဝုပသမ္ပတိ၊ (၄-၃)၊

န သမ္ပတိ-ကို (၄-၁)၌ ဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိသော်လည်း (၄-၂)၌ န ဥပသမ္ပတိ- ဟု ဆို၍ (၄-၃)၌ န ဝုပသမ္ပတိ- ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ဥပသမ္ပ တိနှင့် ဝုပသမ္ပတိ-တို့သည် အနက်တူတူပင်ဖြစ်၍ ငြိမ်းအေးသည် ဟု သောအနက်ကို ဟောပါသည်။ သို့ရာတွင် သမ်-ဓာတ်သည် ငြိမ်းအေးခြင်း အနက်မှ တစ်ပါး...

(၁) အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နဿ ကာယော သမ္ပတိ (ခရီးရှည် သွားသူ၏ ကိုယ်သည် ပင်ပန်း၏)၊ ဒီယံ သန္တဿ ယောဇနံ(ခရီးပန်းသူအား တစ်ယူဇ နာခရီးသည် ရှည်လျား၏) စသည်တို့၌ ပင်ပန်းခြင်း။

(၂) ပရိဿာဝနံ န သမ္ပတိ (ရေစစ်သည် မလုံလောက်) စသည် တို့၌ လုံလောက်ခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ နေရာ၌ ငြိမ်းအေးခြင်းအနက်ကို ယူစေလိုသဖြင့် ဥပသမ္ပတိ၊ ဝုပသမ္ပတိ- ဟု ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။

၅။ ယေ စ တံ နပနယုန္တိ ၊ ဝေရံ တေသုပသမ္ပတိ၊

ဒုတိယဂါထာတွင် ပထမပါဒနှင့် ဒုတိယပါဒတို့သည် ပထမဂါထာ ၏ ပါဒတို့နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပါဒတို့ကို အဋ္ဌက ထာတို့၌ ထပ်မံဖွင့်ဆိုခြင်း မပြုတော့ပါ။ တတိယနှင့် စတုတ္ထပါဒဖြစ်သော အထက်ပါ စာပိုဒ်ကိုလည်း (၄-၁)၌ ဖွင့်ဆိုခြင်းမရှိပါ။ (၄-၂)၌မူ ထိုပါဒ များကို အတ္ထယောဇနာနည်းဖြင့်ပင် အကျဉ်းဖွင့်ဆိုပါသည်။ ထိုအဖွင့်

သည်လည်း ပထမဂါထာ၏ အဖွင့်နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

(၄-၃)တွင်မူ ထိုပါဒတို့၌ ပါရှိသော ယေ စ တံ နပနယုန္တိ- ကို ဤသို့ ဖွင့်ဆိုပါသည်။

ယေ စ တံ နပနယုန္တိတိ အသတိယာ အမနသိကာရဝသေန ဝါ ကမ္မပစ္စဝေက္ခကာဒိဝသေန ဝါ--လ--တံ အက္ခောတ္ထိ မန္တိ အာဒိဝတ္ထုကံ ကောဓံ န ဥပနယုန္တိ။

ထိုစကားရပ်ဖြင့် အမျက်ဒေါသကို မဖွဲ့မသို-ဟူသည်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျက်ဒေါသကို ဖြေဖျောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုဟန် ရှိပါသည်။ ယင်းအမျက်ဖြေနည်းများကိုလည်း ဤသို့ ညွှန်ပြပါသည်။

၁။ အသတိယာ အမနသိကာရဝသေန = သတိမထား နှလုံးမသွင်းခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊

၂။ ကမ္မပစ္စဝေက္ခကာဒိဝသေန = ကံကို ဆင်ခြင်ခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း(အမျက်ကို မဖွဲ့သိုကြကုန်)။

(၄-၃)ဆရာသည် ဤအမျက်ဖြေနည်းကို မိမိကိုယ်တိုင် ကြံစည် ညွှန်ပြခြင်းမဟုတ်ဘဲ အဂုံတ္ထရနိကာယလာ အောက်ပါ ပါဠိမှ ထုတ်နုတ် ညွှန်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယသ္မိ ပုဂ္ဂလေ အာယာတော ဇာယေထ ၊ မေတ္တာ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ ကရုဏာ၊ ဥပေက္ခာ၊ အသတိ အမနသိကာရော၊ ကမ္မဿကတာ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ ဧဝံ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ အာယာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗာ။

(အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌ ရန်ငြိုးဖြစ်ပေါ်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌ ချစ်ခြင်း မေတ္တာကို ပွားများအပ်၏၊ သနားခြင်းကရုဏာကို ပွားများအပ်၏၊ လျစ်လျူရှုခြင်း ဥပေက္ခာကို ပွားများအပ်၏၊ သတိမထား နှလုံးမသွင်းခြင်းကို ဆောက်တည်အပ်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အပေါ်၌ ကံသာလျှင် မိမိဥစ္စာ ရှိခြင်းကို ဆောက်တည်အပ်၏၊ ဤသို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌ ရန်ငြိုးကို ပယ်ဖျောက်အပ်၏။)

ဘုရားရှင်သည် ဤဒေသနာဖြင့် အမျက်ဖြေနည်း(၅)မျိုးကို ညွှန်ပြပါသည်။ ထို(၅)မျိုးအနက် စတုတ္ထဖြစ်သော အသတ် အမနသိကာရနှင့် ပဉ္စမဖြစ်သောကမ္မဿကတာပစ္စဝေက္ခဏာကို (၄-၃)ဆရာ ဖော်ပြ၍ ကမ္မပစ္စဝေက္ခဏာဒိ-၌ ပါရှိသော အာဒိ-သဒ္ဓါဖြင့် ကြွင်းကျန်သော မေတ္တာ စသည်ကို ရည်ညွှန်းဟန် ရှိပါသည်။

(၄-၃) ဆရာသည် တိုက်ရိုက်ဖော်ပြသော အမျက်ဖြေနည်း နှစ်မျိုးအနက် အသတ် အမနသိကာရ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ထပ်မံရှင်းပြခြင်း မပြုပါ။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ၌မူ ဤသို့ ဖွင့်ဆိုပါသည်။

အသတ် အမနသိကာရောတိ ယထာ သော ပုဂ္ဂလော န ဥပဋ္ဌာတိ ကုဏ္ဍဒီဟိ အန္တရိကော ဝိယ ဟောတိ၊ ဧဝံ တသ္မိ အသတ် အမနသိကာရော အာပဇ္ဇိတဗ္ဗော။

အသတ် အမနသိကာရောတိ- အသတ် အမနသိကာရော ဟူသည်ကား၊ ယထာ- အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သော ပုဂ္ဂလော- ထိုအမျက်ထားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ဥပဋ္ဌာတိ- မထင်၊ ကုဏ္ဍဒီဟိ- နံရံစသည်တို့ဖြင့်၊ အန္တရိကော ဝိယ- ခြားနေသကဲ့သို့၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဧဝံ- ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တသ္မိ- ထိုအမျက်ထားသောပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌၊ အသတ် အမနသိကာရော- သတ်မထားခြင်း နှလုံးမသွင်းခြင်းကို၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗော- ရောက်သင့်၏။

ထိုစကားရပ်ဖြင့် သတ်မထား နှလုံးမသွင်း ဟူသည်မှာ ထိုအမျက်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မိမိ၏စိတ်၌ ထင်မလာအောင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို စိတ်မကူးမိအောင် ထားရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်သော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မေ့မေ့ပျောက်ပျောက်ထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ကမ္မပစ္စဝေက္ခဏာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ကား (၄-၃) ဆရာသည် ဤသို့ ရှင်းပြပါသည်။

တယာပိ ကောစိ နိဒ္ဒေါသော ပုရိမဘဝေ အတ္တုဋ္ဌော ဘဝိဿတိ၊ ပဟဋ္ဌော ဘဝိဿတိ၊ ကုဋ္ဌသက္ခိ သြတာရေတွာ ဇိတော ဘဝိဿတိ၊ ကဿစိ တေ

ပသယု ကိစ္ဆိ အတ္ထိန္တံ ဘဝိဿတိ၊ တသ္မာ နိဒ္ဒေါသော ဟုတွာပိ အက္ကော
သာဒီနိ ပါပုဏာသိ၊ (အနက်ကို ရှေ့၌ ဖော်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်)

ဤစာပိုဒ်ဖြင့် (၄-၃)ဆရာသည် အက္ကောန္တိ မံ- အစချီသော ဂါ
ထာကို အခြေပြု၍ ကမ္မပစ္စဝေက္ခကာ (ကံကိုဆင်ခြင်ပုံ)ကို ရှင်းပြပါသည်။
ယင်းသို့ ကံကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပုံမှာလည်း ဖြစ်သူအဟောင်း- ဟူသော
စကားအရ ခံရသူအနေဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို မူတည်၍ အတိတ်အ
ကြောင်းဖြစ်သော ကံကို သုံးသပ်ရှုမြော်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤကံကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်နည်းဖြင့် အမျက်ဖြေနည်းကို ရှင်ဗုဒ္ဓ
ယောသ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌လည်း ဖော်ပြပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းအရ
ယင်းသို့ ကံကို ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် အမျက်ဖြေနည်းကို နှစ်မျိုး ခွဲခြားပြပါ
သည်။ ၎င်းတို့မှာ မိမိ၏ ကမ္မဿကသဘောကို ဆင်ခြင်ခြင်းနှင့် သူတစ်
ပါး၏ (ဝါ) မိမိအမျက်ထားသူ၏ ကမ္မဿကသဘောကို ဆင်ခြင်ခြင်းတို့
ဖြစ်ပါသည်။

ထိုနှစ်မျိုးအနက် မိမိ၏ ကမ္မဿကသဘောကို ဆင်ခြင်ပုံမှာ ဤ
သို့ ဖြစ်ပါသည်.....အချင်းသင်သည် ထိုသူအား အမျက်ထွက်သည်ဖြစ်၍
အဘယ်သို့ ပြုမည်နည်း၊ ထိုဒေါသကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော
မကောင်းမှုကံသည် သင်၏ အကျိုးမဲ့မှုအတွက်သာ ဖြစ်မည်မဟုတ်ပါ
လော၊ သင်သည် သင်၏ ကံသာ ဥစ္စာရှိ၏၊ ကံ၏သာ အမွေခံ ဖြစ်၏၊
ကံသာ အမျိုး၊ ကံသာ အဆွေ၊ ကံသာ အားထားရာရှိ၏၊ သင်သည်
(သင်)ပြုပြုသမျှသော ကံ၏ အမွေခံ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ဤဒေါသကြောင့်
ဖြစ်သောကံသည်လည်း သမ္မာသမ္မောဓိ- စသော ကောင်းကျိုးကို မဖြစ်
စေနိုင်၊ စင်စစ်အားဖြင့် ငရဲစသော ဆင်းရဲဒုက္ခများကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်ပေ
မည်၊ ထိုသင်သည် ဤမကောင်းမှုကို ပြုလတ်သော် လက်နှစ်ဖက်တို့ဖြင့်
မီးကျိုးခဲ သို့မဟုတ် မစင်ကို ကိုင်၍ သူတစ်ပါးကို ပုတ်ခတ်လိုသော
ယောက်ျားကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် ဦးစွာ ပူလောင်စေ၏၊ မကောင်း
သော အနံ့ရှိအောင် ပြုသည် မည်၏။

သူတစ်ပါး၏ ကမ္မဿကသဘောကို ဆင်ခြင်ရာ၌မူ ဤသို့ ဖော်ပြပါသည်..... "ဤသူသည် သင့်ကို အမျက်ထွက်၍ မည်သို့ ပြုမည်နည်း၊ ဤသူ၏ မကောင်းမှုကံသည် သူ၏ အကျိုးမဲ့ရန်သာ ဖြစ်မည်မဟုတ်ပါလော၊ ဤသူလည်း ကံသာ ဥစ္စာရှိ၏၊ ကံ၏ အမွေခံဖြစ်၏၊ ပြုပြုသမျှသော ကံ၏ အမွေခံ ဖြစ်ရမည် ဖြစ်၏၊ ထိုကံသည်လည်း သမ္မာသမ္မောဓိ- စသော ကောင်းကျိုးကို မဖန်တီးသည့်အပြင် ငရဲ၌ ကျရောက်ခြင်းစသော ဆင်းရဲဒုက္ခကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ဤမကောင်းမှုကံကို ပြုသော ထိုသူသည် လေညာ၌ ရပ်တည်၍ သူတစ်ပါးကို မြူဖွံ့ဖြင့် ကြံဖျန်သောသူကဲ့သို့ သူ့ကိုယ်ပေါ်သို့သာ အပြစ်ကျရောက်ပေလိမ့်မည်။

ဤအဆိုအရ ကမ္မဿကသဘောကို တွေးတောဆင်ခြင်ရာ၌ (၄-၃)၌ကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို မူတည်၍ အတိတ်အကြောင်းကံကို ဆင်ခြင်ခြင်း မဟုတ်ပေ၊ ပစ္စုပ္ပန်အပြုအမူကို မူတည်၍ အနာဂတ်အကျိုးကို ရှုမြော် သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် ပြုသူအသစ်- ဟူသော စကားအရ မကောင်းမှုကံကို ပြုလုပ်သူအနေဖြင့် ရှုမြော်ဆင်ခြင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းသို့ ကံ၏ သဘောကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရာ၌ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအယူအဆနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အယူအဆကို နှိုင်းယှဉ်သင့်ပါသည်။ ဤကျမ်း (၂)ဆူတို့၏ အဆိုအမိန့်သည် ကွဲပြားလျက် ရှိပါသည်။ ဤသို့ အဆို မတူကွဲပြားခြင်းမှာလည်း ရှုထောင့်ခြားနားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းပြု အရှင်သည် ရန်ကို ရန်ချင်းတုံ့ပြန်လိုသူအနေဖြင့် ကမ္မဿကသဘောကို ရှုမြော်သုံးသပ်၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ အစော်ကားအညှဉ်းဆဲခံအနေဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ကွဲပြားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြုသူအသစ်၊ ဖြစ်သူအဟောင်း- ဟု ဆိုလေ့ရှိပါသည်။ ပြုသူအသစ်- ဟူသည်မှာ ဤဘဝ၌ ကောင်းမှု မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်သူသည် ကံသစ်ကို ပြုသူဖြစ်သည်-ဟု

ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မိမိ၏ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှု တစ်စုံတစ်ခုမျှ မပါရှိဘဲ ဤဘဝ၌ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး(ဝါ) ဆင်းရဲ ချမ်းသာကို ခံ စံ ရသူ သည် ဖြစ်သူအဟောင်း- ဟု ဆိုပါသည်။ ကံဟောင်း၏ အရှိန်ကြောင့် ဖြစ် လာသည်- ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော မယုံ သဿု ရော ပုရာဏံ ခါဒတီ (ကျွန်ုပ်၏ ယောက္ခမသည် အဟောင်းကိုသာ စားပါ သည်)ဟူသော စကားမှာလည်း ဖြစ်သူအဟောင်း- ဟူသော အဆိုနှင့် ဆီ လျော်ပါသည်။ ထိုဆိုရိုးစကားအရ (၄-၃)ဆရာသည် ဖြစ်သူအဟောင်း- ဟူသော ရှုထောင့်မှ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းပြု အရှင်ကမူ ပြုသူ အသစ် -ဟူသော ရှုထောင့်မှနေ၍ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကျမ်းနှစ်ကျမ်းတို့၏ အဆိုသည် အချင်းချင်းမတူကြသော် လည်း ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ကြပါ။ သဗ္ဗေ သတ္တာ ကမ္မဿကာ- ဟူသော ဒေသနာနှင့်အညီ သတ္တဝါမှန်သမျှတို့သည် မိမိတို့ပြုခဲ့သမျှသောကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိကြသည်။ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့က သာ မိမိတို့၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ်ကို ပြုပြင်ဖန်တီးကြသည်။ ကုသိုလ်ကံ သည် ဆာယာဝ အနပါယိနီ- ဟူသည်နှင့်အညီ ကောင်းကျိုးကို ပေးစွမ်း နိုင်ရန် အရိပ်ပမာ လိုက်ပါနေသကဲ့သို့ အကုသိုလ်ကံသည်လည်း စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ- ဟူသည့်အတိုင်း ဆိုးပြစ်ကို ဖန်တီးရန် နွားခြေရာ နောက် လိုက်ပါနေသော လှည်းဘီးပမာ အခွင့်အခါကို စောင့်မျှော်လျက် လိုက် နေသည်။

ထို့ကြောင့် မျက်မှောက်ဘဝ၌ မိမိ၏ ဉာဏ်စွမ်း လုံလစွမ်းမပါဘဲ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို ခံစားရခြင်းသည် အတိတ်ကုသိုလ်ကံ၏ အစွမ်း ကြောင့်ဖြစ်သည်- ဟု ဆိုနိုင်သကဲ့သို့ မိမိ၌ အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါဘဲ လျက် မကောင်းကျိုးကို ခံစားရခြင်းသည်လည်း အတိတ်အကုသိုလ်ကံ၏ လက်ရာပင်ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုသော် ရနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက် ကို ထောက်ဆ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ခံရသူအနေဖြင့် ကံသဘောကို သုံး သပ်ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ရှုထောင့်အားလျော်စွာ မှန်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌မူ မမြင်သာမထင်သာသော အတိတ်ဘဝ၏ အကြောင်းကံကို ပြန်လှန်တွေးတောခြင်းထက် ယခုမျက်မှောက်ဘဝ၏ အပြုအမူကို ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်းကို ပိုမိုနှစ်သက်ဟန် ရှိပါသည်။ ခံရသူအနေထက် တုံ့ပြန်ရန်ပြုလိုသူအနေဖြင့် ရှုမျှော်ဆင်ခြင်ခြင်းကို ပိုမိုသဘောကျဟန်လည်း ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္မဿကသဘောကို ဆင်ခြင်ရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်အပြုအမူဖြင့် အနာဂတ်အကျိုးကို ညွှန်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အတိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်သည် အကြောင်းနှင့် အကျိုးအားဖြင့် ဆက်စပ်မှု ရှိသကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်သည်လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ဆက်စပ်မှု ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အဆိုသည်လည်း ရှုထောင့်အားလျော်စွာ မှန်ကန်သည်သာ ဖြစ်ပါ သည်။

ယင်းသို့ အဆိုနှစ်မျိုးရှိရာတွင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အဆိုသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုထက် ပိုမိုထင်လွယ်မြင်လွယ်ရှိသည်ဟု ယူဆပါသည်။ အတိတ်ဘဝက ပြုခဲ့သော အကုသိုလ်ကံကြောင့် မကောင်းကျိုးကို ခံရသည် ဟူသော အဆိုကို ကမ္မဝါဒီတို့သာ လက်ခံနိုင်သည်။ ဒေါသဖြင့် တုံ့ပြန်ရန်ပြုခြင်းသည် မိမိနှင့် သူတစ်ပါးအတွက်ပါ ကောင်းကျိုးမရှိ ဆိုးကျိုးသာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ကိုမူ ကမ္မဝါဒီ ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ လက်ခံနိုင်ပါသည်။ သဘောလည်း ပေါက်နိုင်ပါသည်။ ဒေါသဖြင့် သူတစ်ပါး၏ ဒေါသကို တုံ့ပြန်ခြင်းသည် မီးဖြင့် မီးကို ကစားခြင်းကဲ့သို့ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုသာ အဖတ်တင်မည်ကို စဉ်းစားတတ်သူတိုင်း နားလည်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အဆိုသည် ပိုမိုထင်လွယ်မြင်လွယ်ရှိသည်ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အနက်သဘောအားဖြင့် သာမက အကိုးသာဓကအားဖြင့်လည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အဆိုက ပိုမိုဆီလျော်သည်ကို အင်္ဂုတ္တရနိကာယလာအောက်ပါ ဒေသနာတို့ဖြင့် သိသာနိုင်ပါသည်။

ကမ္မဿကောမိ ကမ္မဒါယာဒေါ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိဿ ရဏော၊ ယံ ကမ္မံ ကရိဿာမိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ ဝါ၊ တဿ ဒါယာဒေါ ဘဝိဿာမိတိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသေန ဝါ ဂဟ ဋ္ဌေန ဝါ ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ။

(ငါသည် ကံသာလျှင် မိမိ ဥစ္စာရှိ၏၊ ကံ၏ အမွေခံဖြစ်၏၊ ကံသာ အကြောင်း၊ ကံသာ အဆွေအမျိုး၊ ကံသာ ကိုးကွယ်မှီခိုရာ ရှိ၏၊ ကောင်း သည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ငါပြုမိသော ကံ၏ အမွေခံသာဖြစ်ရ ပေမည်-ဟု မိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ၊ မပြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏)။

ဤဒေသနာဖြင့် မိမိ၏ ကမ္မဿကသဘောကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ရန် ဘုရားရှင် ဟောညွှန်ပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းလာ မိမိ၏ ကမ္မဿကသ ဘောကို ဆင်ခြင်ပုံသည် ဤဒေသနာနှင့် ကိုက်ညီပါသည်။

ယင်းဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌ပင် ဖော်ပြသော သူတစ်ပါး၏ ကမ္မဿက သဘောကို ဆင်ခြင်ရန် ညွှန်ပြပုံသည်လည်း အင်္ဂုတ္တရနိကာယလာ အောက်ပါ သာဓကနှင့် ဆီလျော်သည်ကို တွေ့နိုင်ပြန်ပါသည်။

ယသ္မိံ ဘိက္ခဝေ ပုဂ္ဂလော အာယာတော ဇာယေထ၊ ကမ္မဿက တာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌတဗ္ဗာ၊ ကမ္မဿကော အယမာယသ္မာ ကမ္မဒါ ယာဒေါ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိဿရဏော၊ ယံ ကမ္မံ ကရိဿတိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ ဝါ တဿ ဒါယာဒေါ ဘဝိဿတိတိ ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာယာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။

(မိမိရန်ငြိုးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အပေါ်၌ ကမ္မဿကသဘောကို ထားရှိအပ်၏။ ဤအရှင်သည် ကံသာလျှင် မိမိဥစ္စာရှိ၏၊ ကံသာ အမွေခံ ဖြစ်၏၊ ကံသာအကြောင်း ကံသာ အဆွေအမျိုး ကံသာ ကိုးကွယ်မှီခိုရာ ရှိ ၏၊ ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ သူသည် သူပြုသောကံ ၏ အမွေခံဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ထားရှိရမည်။ ဤသို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ ရန်ငြိုးထား ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ရမည်။)

ဤသို့လျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အဆိုသည် ဖော်ပြပါ ဒေသနာနှစ်ခုနှင့် ညီညွတ်ဆီလျော်သည် သာမက ထိုသုတ္တန်နှစ်ခုလုံးတို့၌လည်း ကမ္မသမာဓိသဘောကို ဖော်ပြရာတွင် အတိတ်ကံနှင့် ထိုအတိတ်ကံ၏ အကျိုးကို ညွှန်ပြခြင်း မရှိပေ။ မိမိသည် မိမိပြုသော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ၏သာ အမွေခံဖြစ်သကဲ့သို့ တစ်ပါးသူသည်လည်း ထိုသူပြုသော ကံ၏ အမွေခံ ဖြစ်သည်ကိုသာ ညွှန်ပြထားသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်သော် ဤဘဝတွင် ပြုလုပ်မည့်ကံနှင့် ထိုကံ၏အကျိုးကို ခံယူရမည့်သူအဖြစ်ကိုသာ ညွှန်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အဆိုသည် ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာများနှင့်လည်း ပိုမိုညီညွတ်ခြင်း ရှိပါသည်။

စုပေါင်းနှိုင်းယှဉ်ချက်

ဤမျှဖြင့် ဂါထာအဖွင့်တို့၏ အနုစိတ်လေ့လာချက်များကို တင်ပြပြီးဖြစ်၍ အဆုံးသတ်နိဂုံးအနေဖြင့် ထိုအဖွင့်အားလုံးကို စုပေါင်းတင်ပြပါမည်။

အက္ခရာစွဲ မ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဖွင့်အဋ္ဌကထာ (၅) ကျမ်းကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို(၅)ကျမ်းအနက် ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာနှင့် မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာကို ပြုစုရေးသားသူမှာ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ဖြစ်ပါသည်။ ကျမ်းပြုဆရာ တစ်ဦးတည်း၏ လက်ရာဖြစ်သည့် အတိုင်း ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းတို့၏ အဖွင့်အဆိုသည် တူညီကြပါသည်။ ထိုနှစ်ကျမ်းလုံးတို့၌ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ပထမဂါထာ၏ တတိယပါဒကိုသာ ဖွင့်ဆိုပါသည်။ တတိယပါဒတွင်လည်း တံ- ၏ အနက်ကိုသာ ပဓာနပြု၍ ရှင်းပြပါသည်။

ဇာတကဋ္ဌကထာ၌မူ ထိုဂါထာနှစ်ခုတို့၏ အဖွင့်ကို နှစ်နေရာ၌ တွေ့ရပါသည်။ ယင်းသို့ တွေ့ရခြင်းမှာလည်း ဇာတကပါဠိ၌ ဇာတ်တော်တစ်ခုတည်းကို အမည်နှစ်မျိုးဖြင့် နိပါတ်နှစ်ခုတို့၌ ခွဲခြား ပါရှိနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ အဖွင့်နှစ်မျိုးပါရှိသော်လည်း ထိုအဖွင့်တို့

သည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု မတူပါ။ ကောသမ္ဗိယဇာတကဋ္ဌံ ပါရှိသော ဂါထာများကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် လုံးဝ တူညီနေပါသည်။ ဝတ္ထုကြောင်းသည်လည်း မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ ကောသမ္ဗိယသုတ်၏ အဖွင့်နှင့် တူညီနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဒီဃီတိကောသလဇာတကဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဂါထာတို့ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌မူ ကောသမ္ဗိယဇာတက၏ အဖွင့်နှင့် မတူဘဲ တစ်မျိုးတစ်ဘာသာ ဖြစ်နေပါသည်။ ရေးသားပုံစာဟန်လည်း မတူသည့်အပြင် အယူအဆလည်း ကွဲပြားနေပြန်သည်။ ယင်းသို့ အဋ္ဌကထာတစ်ကျမ်းတည်း၌ ဖြစ်ပါလျက် အရေးအသား အယူအဆ ကွဲပြားနေခြင်းမှာ မှီငြမ်းပြုသောကျမ်းတို့ ကွဲပြားနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

ကောသမ္ဗိယဇာတကဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် မှီရာမူရင်းကျမ်းအားဖြင့် တူညီ၍ ဒီဃီတိကောသလဇာတကဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော အဆိုအမိန့်မှာမူ ကျမ်းပြုဆရာကိုယ်တိုင် အသစ်ရေးသားခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အခြားကျမ်းရင်းတစ်ခုခုမှ ယူထားခြင်းသော်လည်းကောင်း ဖြစ်တန်ရာပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်အဆိုများမှာမူ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာများနှင့် လုံးဝမတူဘဲ တသီးတခြားဖြစ်နေပါသည်။ ဝတ္ထုကြောင်းသည်ပင် တခြားစီဖြစ်သကဲ့သို့ ဂါထာအဖွင့်သည်လည်း တစ်မူတစ်ဘာသာ ဖြစ်နေပါသည်။ ဝတ္ထုကြောင်းသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာနှင့် သာမန်အားဖြင့် တူသော်လည်း အသေးစိတ်အားဖြင့် ကွဲပြားနေကြသည်။ ဂါထာအဖွင့်နှင့် အနက်သဘော အယူအဆသည်လည်း အထက်ပါ ဝိနယအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာတို့နှင့် မတူဘဲ ရှိနေပါသည်။

၁။ ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ- ၌ ပါရှိသော တံ- ၏ အနက်ကို ဝိနယအဋ္ဌကထာစသည်တို့၌ ဆဲရေးခြင်း စသော အပြုအမူကို ယူ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ထိုအပြုအမူကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျက်ဒေါသကို ယူပါသည်။

၂။ ကံ၏သဘောကို ဆင်ခြင်ရာ၌လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ ဝိသုဒ္ဓိ
မဂ္ဂကျမ်းနှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုတို့သည် ကွဲပြားနေကြသည်။ ထို့
ကြောင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်သည်ဟု
ဆိုရန် ခဲယဉ်းပါသည်။

အခန်း (၂)

န ဟိ ဝေရေန-အစချီသော ဂါထာနှင့်

ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း။

၃။ န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ ၊ သမ္ပန္နိမ ကုဒါစနံ။

အဝေရေန စ သမ္ပန္နိ ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော။ ။

၃။ ဤလောက၌ ရန်တုံ့မူသဖြင့် ရန်တို့သည် တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ မငြိမ်းအေးနိုင်ကြကုန်၊ ရန်တုံ့မမူသဖြင့်သာလျှင် ရန်တို့သည် ငြိမ်းအေးကြကုန်၏။ ဤရန်တုံ့မမူသဖြင့် ရန်ငြိမ်းအေးခြင်းသည် ရှေး၌ ဖြစ်သော အစဉ်အလာတည်း။

ကျမ်းရင်းများ

ဤဂါထာသည် ဓမ္မပဒ ယမကဝဂ်၏ ပဉ္စမဂါထာ ဖြစ်သည်။
အောက်ပါ ကျမ်းတို့၌လည်း အလားတူပါရှိပါသည်။

- (က) ဝိနယ မဟာဝဂ္ဂ ကောသမ္ပကက္ခန္ဓက၊
- (ခ) မဇ္ဈိမနိကာယ ဥပရိပဏ္ဏာသ ဥပက္ကိလေသသုတ္တ၊
- (ဂ) ခုဒ္ဒကနိကာယဇာတက(ပထမတွဲ)ဒီယီတိကောသလဇာတက
- (ဃ) ခုဒ္ဒကနိကာယ ဇာတက(ပထမတွဲ) ကောသမ္ပိယဇာတက၊

ထိုကျမ်းတို့၌မူ အက္ခရာစွဲ မံ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုတို့နှင့် တစ်ဆက်
တည်း ပူးတွဲ၍ ကဗျာစုတစ်ခုအနေဖြင့် ပါရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်း

ဤဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းမှာ နှစ်မျိုး ရှိပါ
သည်။ ၎င်းတို့မှာ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ စသည်တို့၌ လာရှိသော နိဒါန်းနှင့် ဓမ္မ
ပဒအဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသော နိဒါန်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ စသည်
တို့၌ လာသော နိဒါန်းသည် အက္ခရာစွဲ မံ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုကို
ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်း ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမူ ဤဂါထာ
ကို ထို အက္ခရာစွဲ မံ- စသော ဂါထာတို့နှင့်အတူ ပူးတွဲ၍ ကဗျာစုတစ်ခုအ
နေဖြင့် ဟောကြားထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ
ဤဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏အကြောင်းနိဒါန်းကို သီးခြားဖော်ပြပါသည်။
ထိုအကြောင်းနိဒါန်းသည် ကာဠယက္ခိနိဝတ္ထုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုအ
ကျဉ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

သူကြွယ်သားတစ်ဦးသည် အမျိုးသမီးတစ်ယောက်နှင့်လက်ထပ်
ပေါင်းသင်းရာ ထိုအမျိုးသမီးသည် အမြဲမဖြစ်၍ သားသမီး တစ်စုံတစ်
ယောက်ကိုမျှ မမွေးဖွားနိုင်ဘဲ ရှိသည်။ထိုအခါ မိခင်က သားထောက်သမီး

ခံမရှိသောအမျိုးသည် အဆက်အနွယ်ပြတ်လိမ့်မည် ဖြစ်၍ အခြားတစ်ပါး
သော အမျိုးသမီးကို ထပ်မံလက်ဆက်ရန် သားကို အကြိမ်ကြိမ် တိုက်
တွန်းလေသည်။ ယင်းသို့ တိုက်တွန်းပြောဆိုသည်ကို ဇနီးဖြစ်သူ ကြားသ
ဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်ပင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို ဆောင်နင်းပေးသည်။ သို့ရာ
တွင် ဇနီးငယ်သည် သားသမီးတစ်ဦးတစ်ယောက်ကို မွေးဖွားပါက တစ်
အိမ်လုံးကို အုပ်စီးရတော့မည်ကို စိုးရိမ်သော ဇနီးကြီးသည် ဇနီးငယ်
ကိုယ်ဝန်ရှိတိုင်း ထိုကိုယ်ဝန်ကို ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။ ယင်းသို့ နှစ်ကြိမ်တိုင်
တိုင် ဖျက်ဆီးခံရပြီးနောက် တတိယအကြိမ် ကိုယ်ဝန်တည်သောအခါ
ဇနီးကြီးအား ကိုယ်ဝန်တည်ကြောင်းကို အသိမပေးတော့ပေ။ ကိုယ်ဝန်ရင့်
လာသောအခါကျမှ ဇနီးကြီး သိရတော့သည်။ ထိုသို့ သိရှိပြီးနောက် အ
ခွင့်သာသောအခါ ဇနီးကြီးသည် ထိုကိုယ်ဝန်ကို ဖျက်ဆီးပြန်သည်။ ဤ
အကြိမ်၌မူ ကိုယ်ဝန်ရင့်မာလေပြီ ဖြစ်ရကား မိခင်လောင်းဇနီးငယ်ပါ သေ
ဘေးနှင့် ကြုံရတော့သည်။ သေခါနီးဆဲဆဲတွင် ဇနီးငယ်သည် နောက်ဘဝ
တွင် ဘီးလူးမဖြစ်၍ သင်၏ သားများကို စားနိုင်ရပါစေဟု ဆုတောင်းခဲ့
သည်။ ဇနီးကြီးသည်လည်း ထိုကိုယ်ဝန် ဖျက်ဆီးခြင်းကြောင့် လင်
ယောက်ျား၏ ရိုက်ပုတ်နှိပ်စက်ခြင်းကို ခံရသဖြင့် သေဆုံးခဲ့သည်။

ဇနီးငယ်သည် ဒုတိယဘဝတွင် ကြောင်မ ဖြစ်လာသည်။ ဇနီးကြီး
ကား ကြက်မ ဖြစ်လာသည်။ ကြက်မ အဥ ဥသောအခါ ကြောင်မသည်
လာ၍ စားသည်။ ထိုအခါ ကြက်မက နောက်ဘဝ၌ ကြောင်မကို သား
သမီးနှင့်တကွ စားနိုင်ရပါစေကြောင်းကို ဆုပန်ခဲ့ပြန်သည်။ ဆုပန်သည့်
အတိုင်းပင် ကြက်မသည် တတိယဘဝ၌ ကျားသစ်မ ဖြစ်၍ ကြောင်မ
သည် သမင်မ ဖြစ်လာသည်။ ကျားသစ်မသည် သမင်မ မွေးဖွားသမျှကို
လာစားလေသည်။ ထို့ကြောင့် သမင်မသည် နောက်ဘဝ၌ ကျားသစ်မ၏

သားသမီးများကို စားနိုင်ရန် ဆုတောင်းပြီး သေဆုံးခဲ့ရာ စတုတ္ထဘဝဖြစ်
 သော ဤဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တွင် ဘီလူးမ ဖြစ်လာသည်။ ကျားသစ်
 မသည်လည်း သာဝတ္ထိပြည်၌ အမျိုးသမီးတစ်ဦး ဖြစ်လာသည်။ ၎င်းသည်
 အိမ်ထောင်ကျ၍ သားသမီး မွေးဖွားသောအခါ ဘီလူးမသည် မိတ်ဆွေ
 အမျိုးသမီးအသွင်ဖြင့် လာ၍ ကလေးကို သတ်စားလေသည်။ အမျိုးသမီး
 သည် ဤအကြောင်းကို သိသဖြင့် တတိယအကြိမ်တွင် မိမိ၏ မိဘတို့ထံ
 သွား၍ ကလေးကို မွေးဖွားသည်။ ထိုအချိန်၌ ဘီလူးမသည် ဝေဿဝဏ်
 နတ်မင်းကို ရေခပ်ပိုရန် အလှည့်ကျသဖြင့် မွေးဖွားသော သားငယ်ကို
 လာရောက် စားသောက်ခွင့် မရဘဲ ရှိသည်။ ထို့နောက် အမျိုးသမီးသည်
 ခင်ပွန်းနှင့်အတူ သားငယ်ကို ဆောင်ယူကာ မိမိနေအိမ်သို့ ပြန်လာရာ
 ဇေတဝန်ကျောင်း အနီးရှိ ရေကန်၌ ရေချိုးပြီးနောက် သားငယ်ကို နို့
 တိုက်နေလေသည်။ ဘီလူးမလည်း ရေခပ်လှည့်ပြီးဆုံးသဖြင့် အမျိုးသမီး
 ရှိရာသို့ လိုက်လာရာ အမျိုးသမီးသည် ၎င်းကို မြင်သဖြင့် အော်ဟစ်
 လျက် သားငယ်ကို ပွေ့ချီပြီး ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်ပြေး၍ ဘုရားရှင်၏ ခြေ
 တော်ရင်း၌ သားကို ချထားလေသည်။ ဘီလူးမလည်း ဘုရားရှင်အထံသို့
 ရောက်လာသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက သင်တို့သည် အဘယ့်ကြောင့်
 ဤသို့ ပြုမူကြသနည်း။ သင်တို့သည် ငါကဲ့သို့သော ဘုရားရှင်၏ မျက်
 မှောက်သို့ ရောက်မလာပါက ကျိုးနှင့် ခင်ပုတ်ငှက်များကဲ့သို့လည်း
 ကောင်း၊ ဝံနှင့် ကြို့ပင်တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့ရန်သူများ ဖြစ်နေ
 ကြတော့မည်။ ရန်ဟူသည် တုံ့ပြန်က မငြိမ်းနိုင်၊ မတုံ့ပြန်မှသာ အေးငြိမ်း
 နိုင်သည်- ဟု မိန့်ဆိုပြီးလျှင် “န ဟိ ဝေရေန” အချီသော အထက်ပါ ဂါ
 ထာကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ဂါထာ၏ အဆုံး၌ ဘီလူးမသည် သော
 တာပန်တည်သည်။ အမျိုးသမီးနှင့်လည်း ရန်ငြိမ်းကာ တစ်ဦးအပေါ် တစ်
 ဦး အကျိုးပြုသော မိတ်ဆွေများ ဖြစ်လာကြသည်။

အကြောင်းနိဒါန်းကို စိစစ်ခြင်း

ဤဂါထာနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာလာနိဒါန်းနှင့် အခြား ကျမ်းလာ နိဒါန်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ ယင်းနိဒါန်းတို့၏ အကျဉ်းချုပ်မှာ...

- ၁။ ကောသမ္ပိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ အချင်းချင်း ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ် ပွားခြင်း။
- ၂။ အမျိုးသမီးနှစ်ဦးတို့ အချင်းချင်း ရန်ငြိုးထားကာ အတုံ့အပြန် လက်စားချေခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုနှစ်ရပ်အနက် ပထမနိဒါန်းမှာ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂစသော ကျမ်းတို့၌ ပါရှိ သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်၍ ဒုတိယနိဒါန်းမှာမူ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌သာ ပါရှိပါ သည်။ ဤနိဒါန်းနှစ်ရပ်တို့သည် ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းအနေဖြင့် ကွဲပြား ခြားနား ကြသော်လည်း သဘောမှာမူ တစ်မျိုးတည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသ ဘောမှာ “အတုံ့အပြန် ရန်ပြုခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းမှု မရနိုင်၊ ရန်တုံ့မမှုကြမှ သာ ရန်ငြိမ်းနိုင်သည်” ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဓမ္မ ပဒအဋ္ဌကထာတွင် ပါရှိသော နိဒါန်းသည် အခြားကျမ်းများ၌ ပါရှိသော နိ ဒါန်းထက် ပိုမို၍ အထက်ပါ ဂါထာ၏ အနက်သဘောကို ပေါ်လွင်ထင်ရှား စေသည်ဟု ထင်ရပါသည်။

ဂါထာ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာများ

ဤဂါထာ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာတို့မှာ အောက်ပါတို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ(ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ)၊
- ၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ အဋ္ဌကထာ(ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ)၊
- ၃။ ဇာတကဋ္ဌကထာ(တတိယတွဲ)၊
- ၄။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ)၊

၁။ ထိုကျမ်းများအနက် ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာ ကောသမ္ဘိယဇာတကဋ္ဌကထာတို့သည် ဂါထာ၏ စတုတ္ထပါဒ၌ ပါရှိသော သနန္တနော-ဟူသော ပုဒ်ကိုသာ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ အဖွင့်အားလုံးသည်လည်း တစ်မျိုးတည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ကို (၄-၁)ဟု ခေါ်ဆိုပါမည်။

၂။ ဇာတကဋ္ဌကထာ ဒီဃိတိကောသလဇာတကဋ္ဌကထာ၌မူ ဂါထာ၏ အဖွင့်ကို အနည်းငယ်မျှ ပိုမိုပြဆိုပါသည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို (၄-၂) ဟု ခေါ်ဆိုပါမည်။

၃။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကိုမူ (၄-၃) ဟု ခေါ်ဆိုပါမည်။ ထိုအဖွင့်သုံးမျိုးတို့၏ ပါဠိနှင့် အနက်မြန်မာပြန်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ (၄-၁) သနန္တနောတိ ပေါရာဏော။

သနန္တနောတိ- သနန္တနောဟူသည်ကား၊ ပေါရာဏော- ရှေး၌ ဖြစ်သော။

၂။ (၄-၂) ဝေရာနိ ဟိ န ကဒါစိ ဝေရေန သမ္ပန္နိ ၊ အဝေရေနေဝ ပန သမ္ပန္နိ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနောတိ ဧသော ပေါရာဏကော ဓမ္မော၊ စိရကာလပွဝတ္တော သဘာဝေါ။

ဟိ- မှန်၏။ ဝေရာနိ- ရန်တို့သည်။ ဝေရေန- ရန်တုံ့မူသဖြင့်၊ ကဒါစိ- တစ်ရံတစ်ဆင့်မျှ။ န သမ္ပန္နိ- မငြိမ်းအေးနိုင်ကုန်၊ အဝေရေနေဝ ပန- ရန်တုံ့မူသဖြင့်သာလျှင်၊ သမ္ပန္နိ- ငြိမ်းအေးနိုင်ကုန်၏။ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနောတိ- ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော ဟူသည်ကား။ ဧသော- ဤရန်တုံ့ မူသဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ပေါရာဏကော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော- သဘောတည်း။ စိရကာလပွဝတ္တော- ကြာမြင့်စွာသော ကာလမှ ဖြစ်ပေါ်လာ

ခဲ့သော၊ သဘာဝေါ- သဘောတည်း။

၃။ (၄-၃) တတ္ထ န ဟိ ဝေရေနာတိ ယထာ ဟိ ခေဋ္ဌသိယံာဏိကာ ဒီဟိ အသုစိဟိ မက္ခိတံ ဌာနံ တေဟေဝ အသုစိဟိ ဓောဝန္တာ သုဒ္ဓံ နိဂ္ဂန္ဓံ ကာတုံ န သက္ကောန္တိ၊ အထ ခေါ တံ ဌာနံ ဘိယျောသော မတ္တာယ အသုဒ္ဓ တရဉ္စေဝ ဒုဂ္ဂန္ဓတရဉ္စ ဟောတိ၊ ဧဝမေဝ အက္ကောသန္တံ ပစ္စက္ကော သန္တော ပ ဟရန္တံ ပဋိပဟရန္တော ဝေရေန ဝေရံ ဝူပသမေတုံ န သက္ကောတိ၊ အထ ခေါ ဘိယျော ဘိယျော ဝေရမေဝ ကရောတိ၊ ဣတိ ဝေရာနိ နာမ ဝေရေန ကိသ္မိန္ဒိကာလေ န သမ္ပန္တိ၊ အထ ခေါ ဝမုန္တိယေဝ။

အဝေရေန စ သမ္ပန္တိတိ ယထာ ပန တာနိ ခေဋ္ဌာဒီနိ အသုစိနိ ဝိပု သန္ဓေန ဥဒကေန ဓောဝိယမာနာနိ နဿန္တိ၊ တံ ဌာနံ သုဒ္ဓံ ဟောတိ သု ဂန္ဓံ၊ ဧဝမေဝ အဝေ ရေန ခန္တိမေတ္တာဒကေန ယောနိသော မနသိကာရေန ပစ္စဝေက္ခကေန ဝေရာနိ ဝူပသမ္ပန္တိ ပဋိပဿမ္ပန္တိ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။

ဧသ ဓမ္မော သနန္တနောတိ ဧသ အဝေရေန ဝေရူပသမနသင်္ခါ တော ပေါရာဏကော ဓမ္မော သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဝိကာသဝါနံ ဂတ မဂ္ဂေါ။

တတ္ထ- ထိုဂါထာ၌၊ န ဟိ ဝေရေနာတိ- န ဟိ ဝေရေန ဟူသည် ကား၊ ဟိ- ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားအောင် ပြဆိုအံ့၊ ခေဋ္ဌသိယံာဏိကာဒီဟိ- တံထွေး နှပ် အစရှိကုန်သော၊ အသုစိဟိ- အညစ်အကြေးတို့ဖြင့်၊ မက္ခိတံ ဌာနံ- လိမ်းကျသည့်နေရာကို၊ တေဟေဝ အသုစိဟိ- ထိုတံထွေးစသော အညစ်အကြေးတို့ဖြင့်သာလျှင်၊ ဓောဝန္တာ- ဆေးကြောကြသူတို့သည်၊ သုဒ္ဓံ- စင်ကြယ်အောင်၊ နိဂ္ဂန္ဓံ- မကောင်းသောအနံ့ ကင်းအောင်၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှါ၊ န သက္ကောန္တိ- မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ အထခေါ- စင်စစ်သော်ကား၊ တံ ဌာနံ- ထိုနေရာသည်၊ ဘိယျောသော မတ္တာယ- အတိုင်းထက် လွန်စွာ

သော (ဝါ) ရှေးကထက် လွန်စွာသော၊ အသုဒ္ဓတရဉ္စ - ပိုမိုမစင်ကြယ်
 သည်လည်းကောင်း၊ ဒုဂ္ဂန္ဓတရဉ္စ - မကောင်းသောအနံ့ ပိုမိုလိုက်သည်
 လည်းကောင်း။ ဟောတိ ယထာ - ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ - ဤအတူသာ
 လျှင်၊ အက္ခောသန္တံ - ဆဲရေးသူကို၊ ပစ္စက္ခောသန္တော - တုံ့ပြန်ဆဲရေးသူ
 သည်၊ ပဟရန္တံ - ရိုက်နှက်ပုတ်သူကို၊ ပဋိပဟရန္တော - တုံ့ပြန်ရိုက်နှက်သူ
 သည်၊ ဝေရေန - ရန်တုံ့မူသဖြင့်၊ ဝေရံ - ရန်ကို၊ ဝူပသမေတုံ - ငြိမ်းအေး
 စေခြင်းငှါ၊ န သက္ခောတိ - မစွမ်းနိုင်၊ အထခေါ - စင်စစ်သော်ကား၊
 ဘိယျော ဘိယျော - လွန်စွာလွန်စွာ၊ ဝေရမေဝ - ရန်ကိုသာလျှင်၊ ကရော
 တိ - ပြု၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝေရာနိ နာမ - ရန်တို့မည်သည်၊ ဝေရေန - ရန်
 တုံ့မူသဖြင့်၊ ကိသ္မိန္ဒိ ကာလေ - တစ်စုံတစ်ခုသောကာလ၌၊ န သမ္ပန္နိ - မ
 ငြိမ်းအေးနိုင်ကုန်၊ အထခေါ - စင်စစ်သော်ကား၊ ဝမုန္တိယေဝ - တိုးပွားကုန်
 သည်သာတည်း။

အဝေရေန စ သမ္ပန္နိတိ - အဝေရေန စ သမ္ပန္နိ ဟူသည်ကား၊ ခေ
 ဣဒိနိ - တံထွေးအစရှိကုန်သော၊ တာနိ အသုစီနိ - ထိုအညစ်အကြေးတို့
 ကို၊ (ဝါ) ထိုအညစ်အကြေးတို့သည်၊ ဝိပုသန္ဓေန - ကြည်လင်သန့်ရှင်း
 သော၊ ဥဒကေန - ရေဖြင့်၊ ဂေဝိယမာနာနိ - ဆေးကြောအပ်ကုန်သည်ရှိ
 သော်။ နဿန္တိ - ပျောက်ပျက်ကုန်၏၊ တံဌာနံ - ထိုအညစ်အကြေးပေကျ
 သောနေရာသည်၊ သုဒ္ဓံ - စင်ကြယ်သည်၊ သုဂန္ဓံ - ကောင်းသော အနံ့ရှိ
 သည်၊ ဟောတိ ယထာ - ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ - ထိုအတူသာလျှင်၊ အဝေ
 ရေန - ရန်တုံ့မူခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ခန္တိမေတ္တာဒကေန - သည်းခံခြင်း
 ချစ်ခြင်းတည်းဟူသော ရေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယောနိသော မနသိကာရေ
 န - အသင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝေရာနိ - ရန်တို့သည်၊ ဝူပသမန္တိ -
 ငြိမ်းအေးကုန်၏၊ ပဋိပဿမ္ပန္နိ - တစ်ဖန်ငြိမ်းအေးကုန်၏၊ အဘာဝံ - မရှိ
 ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ - ရောက်ကုန်၏။

ဧသ ဓမ္မော သနန္တနောတိ- ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော- ဟူသည် ကား၊ အဝေရေန- ရန်တုံ့မမူသဖြင့်၊ ဝေရူပသမနသင်္ခါတော- ရန်ငြိမ်းခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော၊ ပေါရာဏကော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဧသ ဓမ္မော- ဤတ ရားသည်၊ သဗ္ဗေသံ- ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓဝိကာသဝါနံ- ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ရဟန္တာတို့၏၊ ဂတမဂ္ဂေါ- သွားရာလမ်းခရီးတည်း။

အဖွင့်တို့ကို စိစစ်လေ့လာခြင်း

၁။ န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ ၊ သမ္ပန္နိမ ကုဒါစနံ။

ဂါထာ၏ ရှေ့ပိုင်းဖြစ်သော ဤစာပိုဒ်ကို ဝိနယအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမ နိကာယအဋ္ဌကထာနှင့် ကောသမ္ဘိယဇာတကဋ္ဌကထာဖြစ်သော (၄-၁) အုပ်စု၌ မည်သို့မျှ ဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိပေ၊ (၄-၂)၌လည်း ဤစာပိုဒ်ကို စကား ပြေအနေဖြင့် ဖော်ပြရုံသာ ရှိသည်၊ ဝေရေန- သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောသည် စသည်ဖြင့် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုခြင်း မပြုပေ၊ (၄-၃)၌သာလျှင် ဤ စာပိုဒ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုပါသည်။

အက္ကောသန္တံ ပစ္စက္ကောသန္တော ပဟရန္တံ ပဋိပဟရန္တော ဝေရေန ဝေရံ ဝူပသမေတုံ န သက္ကောတိ၊ အထ ခေါ ဘိယျော ဘိယျော ဝေရမေဝ ကရောတိ၊ ဣတိ ဝေရာနိ နာမ ဝေရေန ကိသ္မိန္ဒိကာလေ န သမ္ပန္နိ၊ အထ ခေါ ဝဗုန္တိယေဝ။

ထိုစကားရပ်တွင် အက္ကောသန္တံ ပဟရန္တံ- ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် မူ ရင်းဂါထာ၌ ပါရှိသော ဝေရာနိ-၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စက္ကော သန္တော ပဋိပဟရန္တော-တို့ဖြင့် ဝေရေန-၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အ သီးသီး ဖော်ပြပါသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ ဝေရ-သဒ္ဒါသည် ဤဂါထာ၌ အ မျက်ထွက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးထားခြင်းဟူသော အနက်ကို မဟောမူ၍ ရန်စပြု ခြင်း၊ တုံ့ပြန်လက်စားချေခြင်း အနက်ကိုသာ ဟောသည်ဟု ဆိုလိုပါ

သည်။ (၄-၃) ဆရာသည် ဤစာပိုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ အက္ခရာစွဲ မံ အဝမ် မံ-
ဟူသော ရှေ့ဂါထာပါ စကားရပ်ကိုပင် အမှီပြု၍ ရှင်းပြသည်ကို သတိပြု
ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

ဤဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကာဠ
ယက္ခိနိဝတ္ထုကို အခြေခံပါမူ တစ်ဦးကို တစ်ဦး တုံ့ပြန်သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြင့်
ရန်စသည် မည်သည့်အခါမျှ မငြိမ်းအေးနိုင်-ဟု ဖွင့်ဆိုသင့်ရာသည်။ ယင်း
သို့ ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြင့် အကြောင်းနိဒါန်းနှင့် ဂါထာ၏ အဖွင့်သည် ပိုမိုနီးနှော
မိရာသည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ (၄-၃)ဆရာ၏ အဆိုအမိန့်သည် ဝိနယမဟာ
ဝဂ္ဂ ကောသမ္ပကခန္ဓက၌ ပါရှိသော ဒီယာဝုသတို့သား၏ စကားနှင့် ညီ
ညွတ်ခြင်းရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် (၄-၃)ဆရာသည် တုံ့ပြန်ရန်ပြုခြင်းဖြင့် ရန်မငြိမ်းနိုင်ပုံကို
ထင်ရှားစေခြင်းငှါ အညစ်အကြေးဥပမာဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားပါသည်။
တံထွေး နှပ်စသော အညစ်အကြေး ပေကျံနေသည့် နေရာတစ်ခုကို
အလားတူ အညစ်အကြေးဖြင့် ဆေးကြောသုတ်သင်ပါက ထိုနေရာသည်
သန့်ရှင်းမလာဘဲ ပိုမို၍သာ ညစ်ပေလာပေမည်။ ပို၍သာ နံစော်လာပေ
မည်။ ဤနည်းအတူပင် နှုတ်ကို နှုတ်ချင်း၊ လက်ကို လက်ချင်း၊ တုတ်ကို
တုတ်ချင်း တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရန်စကိုပင်
မရှင်းနိုင်။ ရန်မီးကို မငြိမ်းသတ်နိုင်သည့်အပြင် ရန်ကို အားပေးခြင်းသာ
ဖြစ်သည်။ မီးကို မီးဖြင့် အားပေးခြင်းကဲ့သို့ ရန်စကို ကြီးထွားကျယ်ပြန့်
အောင် အားပေးခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

၂။ အဝေရေန စ သမ္ပန္နိ၊

ဤတတိယပါဒကိုလည်း (၄-၁၊ ၄-၂)တို့၌ အထူးဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိပါ။ (၄-၃)၌သာ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြပါသည်။

အဝေရေန ခန္တိမေတ္တာဒကေန ယောနိသော မနသိကာရေန ပစ္စဝေက္ခကေန ဝေရာနိ ဝုပသမ္ပန္နိ ပဋိပဿမ္ဘန္တိ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။

အဝေရေန- ၌ အဝေရသည် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ရန်မရှိခြင်း (ဝါ) အမျက်ဒေါသမရှိခြင်း အနက်ကို ဟောပါသည်။ ပါဠိစာပေများ၌ကား အဝေရ- သဒ္ဒါကို မေတ္တာနှင့် အနက်တူ ပရိယာယ်အဖြစ် သုံးစွဲသည်ကို အောက်ပါ စကားရပ်တို့ဖြင့် သိသာပါသည်။

(က) ယတော ခေါ ကဿပ ဘိက္ခု၊ အဝေရံ အဗျာပဇ္ဇံ မေတ္တစိတ္တံ ဘာဝေတိ။ (ကဿပ အကြင်ကြောင့် ရဟန်းသည် ရန်မရှိသော ငြိငြင်ခြင်း မရှိသော မေတ္တာစိတ်ကို ပွားများ၏။)

(ခ) သဗ္ဗလောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဒေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ (တစ်လောကလုံးသို့ ပြန့်ပြောသော မြင့်မြတ်သော အတိုင်းအရှည်မရှိသော ရန်မရှိသော မငြိငြင်သော မေတ္တာနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေ၏။)

(ဂ) မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိံ ၊ မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာကံ ၊ ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယဉ္စ ၊ အသမ္မာဓံ အဝေရ မသပတ္တံ။ (တစ်လောကလုံး၌ အထက်သို့လည်းကောင်း၊ အောက်သို့လည်းကောင်း၊ အပိုင်းအခြားမရှိသော မကျဉ်းမြောင်းသော ရန်မရှိသော ရန်သူ၏အဖြစ် မရှိသော မေတ္တာကို ပွားများရာ၏။)

ယင်းသို့ အဝေရ- သဒ္ဒါကို မေတ္တာ၏ အနက်တူ ပရိယာယ်အဖြစ် ဖြင့် အသုံးပြုသော်လည်း (၄-၃) ဆရာသည်ကား ဤဂါထာပါ အဝေရေန- နှင့် ပတ်သက်၍ အဝေရ-၏ တိုက်ရိုက်အနက်နှင့် အသုံးအနှုန်းကိုသာ မ ယူမူ၍ ရန်ငြိမ်းခြင်း အကြောင်းတို့ကို အလေးပေး ဖော်ပြလိုဟန် ရှိပါ သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အဝေရေန- ကို ဤသို့ ဖွင့်ဆိုပါသည်။

၁။ ခန္တီမေတ္တာဒကောန၊

၂။ ယောနိသော မနသိကာရေန ပစ္စဝေက္ခဏေန၊

ဤစကားစုဖြင့် ခန္တီ၊ မေတ္တာ ၊ ယောနိသော မနသိကာရပစ္စဝေက္ခဏ- ဟူ သော ရန်ငြိမ်းကြောင်း သုံးပါးကို ဖော်ပြပါသည်။

၁။ ထိုသုံးပါးအနက် ခန္တီ- ဟူသည်မှာ သည်းခံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သည်းခံခြင်းဟူသည်မှာလည်း တစ်ပါးသူတို့က ဆဲရေးတိုင်းထွာသည် ဖြစ် စေ၊ ရိုက်ပုတ်နှိပ်စက်သည်ဖြစ်စေ၊ အမျက်ဒေါသထွက်ဘဲ ခံနိုင်ရည်ရှိ ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုခန္တီတရားလက်ကိုင်ရှိသူတို့အဖို့ သူတစ်ပါးတို့၏ ရန်စ ဖော်ကားခြင်းကို အမျက်ထွက်ခြင်း တုံ့ပြန်လက်စားချေလိုခြင်း ရှိ မည် မဟုတ်ပေ။ ထိုအခါ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသော ရန်သည်လည်း အ လိုအလျောက် ငြိမ်းအေးသွားမည်သာ ဖြစ်သည်။

၂။ မေတ္တာ- ဟူသည်မှာ ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ချစ် ခင် မြတ်နိုးခြင်းဟူသည်မှာလည်း မိမိ မေတ္တာရှိသူ၏ ကောင်းကျိုးစီးပွားကို လို လားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့သဘောရှိသည့် မေတ္တာသည် ဒေါသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပါသည်။ စတင်ရန်ပြုခြင်း ရန်တုံ့ပြန်ခြင်းသည်လည်း ဒေါသအရင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာတရားကို ပွားများနိုင်သူအဖို့ ဒေါသအရင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ရန်စကို ဒေါသဖြင့် တုံ့ပြန်ခုခံမည် မဟုတ်ပေ။ မေတ္တာဖြင့်သာ ထိုရန်ကို တုံ့ပြန် ငြိမ်းအေးစေ

လိမ့်မည်။

၃။ ယောနိသော မနသိကာရ- ဟူသည်မှာ အကြောင်းအားလျော်စွာ နှလုံးသွင်းခြင်း၊ နည်းလမ်းတကျ နှလုံးသွင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တီဒဗလျူ ရိစ် ဒေးဗစ်က အကြောင်းအကျိုးဆီလျော်သော တွေးတောခြင်း- ဟု ပြန် ဆို၍ မစွပ်ရိစ်ဒေးဗစ်က စနစ်တကျ တွေးတောခြင်း- ဟု ပြန်ဆိုပါသည်။ ထိုသို့သော တွေးခေါ်ခြင်း၊ တွေးတောခြင်းမျိုးကို ထားရှိနိုင်ပါက ရန်စသူ အပေါ် တုံ့ပြန်လက်စားချေခြင်းဖြင့် အကျိုး ရှိ မရှိကို စဉ်းစားနိုင်ပေမည်။ ယင်းသို့ စဉ်းစားနိုင်ပါကလည်း ကောင်းကျိုးမရှိ ဆိုးကျိုးသာရှိမည်ကို တွေးထင်လာနိုင်သည်။ ထိုအခါ တုံ့ပြန် လက်စားချေလိုစိတ်များ လျော့ ပါးလာမည်သာ ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး၌ ထိုသို့ တုံ့ပြန်လိုမှုကို လုံးဝ စွန့် ပယ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ရန်သည် အလိုအလျောက် ငြိမ်းသွားမည် သာတည်း။

ထို့ကြောင့်လည်း အဝေရေန စ သမ္ပန္နိ- ဟူသော တတိယပါဒ၏ အဖွင့်၌ အဆိုပါ ရန်ငြိမ်းနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို (၄-၃)ဆရာ ဖော်ပြ ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးအနှုန်းတို့ကိုလိုက်ပါက အဝေရ-သည် မေတ္တာနှင့် သာ တွဲဖက်သုံးစွဲလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

(၄-၃)ဆရာသည် ယင်းသို့ ရန်ငြိမ်းခြင်းကို ထင်ရှားစေရန် ခန္တီ နှင့် မေတ္တာကို ရေသန့်ရေစင်နှင့်လည်းကောင်း၊ ရန်စကို အညစ်အကြေး နှင့်လည်းကောင်း၊ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြပါသည်။ တံထွေးစသော အညစ်အ ကြေးပေကျသည့်နေရာကို သန့်စင်သောရေဖြင့် ဆေးကြောပါက ထိုအ ညစ်အကြေးများ စင်ကြယ်သွားသည့်အပြင် ထိုနေရာသည် မကောင်း သောအနံ့အသက်မှ ကင်းကွာသန့်ရှင်းလာမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအတူပင် ဒေါသဖြင့် ရန်စဖော်ကားခြင်းကို ခန္တီ သို့မဟုတ် မေတ္တာဖြင့် တုံ့ပြန်တွန်း

လှန်ပါက ထိုရန်စသည် ကြာရှည်မတည်ဘဲ အလိုအလျောက် ငြိမ်းအေး
ပျောက်ကွယ်သွားမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ **ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော၊**

ဤစတုတ္ထပါဒကိုမူ အဋ္ဌကထာအားလုံး၌ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ထိုအဖွင့်များ
မှာ အောက်ပါတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သနန္တနောတိ ပေါရာဏော၊ (၄-၁)။

ဧသ ဓမ္မော သနန္တနောတိ ဧသော ပေါရာဏကော ဓမ္မော၊ စိရကာလပွ
ဝတ္တော သဘာဝေါ၊ (၄-၂)။

ဧသ ဓမ္မော သနန္တနောတိ အဝေရေန ဝေရပသမနသင်္ခါတော ပေါရာဏ
ကော ဧသ ဓမ္မော သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓင်္ဂါကာသဝါနံ ဂတမဂ္ဂေါ၊(၄-၃)။

ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော- ၌ ပါရှိသော သနန္တန- သဒ္ဒါသည် အစဉ်
အမြဲဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ဖြစ်၍ ဝု၊ သဿတ-စသည်တို့နှင့် အ
နက်တူ ပရိယာယ်ပုဒ် ဖြစ်သည်- ဟု အဘိဓာနပုဒ်ပိကာကျမ်း၌ ဖော်ပြပါ
သည်။ အဘိဓာန်ဋီကာ၏ အဆိုအားဖြင့်မူ သနန္တန- သည် သန+တန
သို့မဟုတ် သနံ+တန-မှ လာသောပုဒ် ဖြစ်သည်။ သန=သနံ-သည် အစဉ်
အမြဲအနက်ကို ဟောသည့် အဗျယပုဒ် ဖြစ်သည်။ တန-သည် တဒ္ဒိတ်
ပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ သန-ပုဒ်ရင်းယူက ထိုပုဒ်နှင့် တန-ပစ္စည်း အကြားတွင်
နိဂ္ဂဟိတ်ကို သွင်း၍ ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို တ- ၏ နာသိက န်- ဗျည်းပြုခြင်း
ဖြင့် သနန္တန ဖြစ်လာသည်။ သနံ- ပုဒ်ရင်းယူကလည်း ထိုအတိုင်းပင် နံ-၌
ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ- နာသိက န်-ဗျည်း ပြုခြင်းဖြင့် သနန္တန- ရပါ
သည်။ ထို သနန္တန- သည် အစဉ်အမြဲဖြစ်သောအနက်ကို ဟောပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓါရုံပိဋကအဘိဓာန် (တတိယတွဲ)၌ကား သနံ+တန၊ သနံ
ပုရေ နိစ္စံ ဝါ ဘဝေါ-ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုအဆိုအရ သနံ- ပုဒ်ရင်းဟု ယူလို

၍ ယင်းပုဒ်သည် ရှေး၌ (ပုရေ)ဟူသောအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ အမြဲ (နိစ္စံ)ဟူသောအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟောပါသည်။ တန- ပစ္စည်းသည် ဖြစ်သည် (ဘဝေါ)ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။ ထို့ကြောင့် သနန္တ နော-သည် ရှေး၌ဖြစ်သည် (ဝါ) အမြဲဖြစ်သည်-ဟူသော အနက်နှစ်မျိုးကို ဟောနိုင်ပါသည်။

ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်၌မူ သနန္တန- သည် သနာတန-မှ ပြောင်း လဲလာသည်- ဟု ယူလိုဟန် ရှိပါသည်။ သက္ကတ- သနား(sanah)ဟူသော ပုဒ်ရင်းကို ညွှန်ပြပါသည်။ သို့ရာတွင် သက္ကတအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်၏ အဆို အားဖြင့် ထိုသနား(sanah)ပုဒ်သည် အိုသော, ရှေးကျသောအနက်များ ကို ဟောသည့် နာမဝိသေသနပုဒ်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သနတ်(sanat) ပုဒ် သည်သာ ရှေးက-ဟူသောအနက်, အစဉ်အမြဲဟူသောအနက်ကို ဟော သည့် အဗျယပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို သနတ်-ဟူသော သက္ကတပုဒ်သည် ပါဠိ ၌ သနာ သို့မဟုတ် သနံ-နှင့် တူညီနိုင်ပါသည်။ ထိုပုဒ်နှစ်မျိုးနောက် တန- ပစ္စည်း ဆက်သွယ်ပါက သနာတနနှင့် သနန္တန-ဟူသော တည်ပုဒ်နှစ်မျိုး ကို ရနိုင်ပါသည်။ ပါဠိစာပေ၌မူ သနန္တန-သာ ရှိပါသည်။

ထိုအဆိုများအရသော် သနန္တန- သဒ္ဒါသည် ရှေး၌ဖြစ်သော- ဟု သည့်အနက်နှင့် အစဉ်အမြဲဖြစ်သော- ဟူသည့် အနက်နှစ်မျိုးကို ဟော နိုင်သဖြင့် ပထမအနက်ကို ယူစေလိုသဖြင့် ပေါရာဏကော- ဟု(၄-၁)၌ ဖွင့် ဆို၍ ပေါရာဏကော-ဟု (၄-၂)နှင့် (၄-၃)တို့၌ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။

(၄-၁)အုပ်စုသည် ဂါထာတစ်ခုလုံးတွင် သနန္တနော-ဟူသော ပုဒ် တစ်ခုကိုသာ ဖွင့်ဆိုပါသည်။ အခြားသောပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပုဒ်အသီးသီး၏ အဆက်အစပ်ကို ဖော်ပြခြင်း မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော-ကို အနက်ပြန်ဆိုရာ၌ ဧသ ဓမ္မော- ဤဓမ္မသည်။ သနန္တ

နော- ရှေး၌ ဖြစ်၏။- ဟု ယူရမည်လော၊ သို့မဟုတ် ဧသ- ဤသည်ကား၊ သနန္တနော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော- ဓမ္မတည်း။-ဟု ယူရမည်လော-ဟု ခွဲခြား မသိသာပေ၊ ဓမ္မ-သည် ဤဂါထာ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောသည်-ဟုလည်း ညွှန်ပြခြင်း မရှိပေ။

သို့ရာတွင် သစ္စံ ဝေ အမတာ ဝါစာ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော-ဟူသော သံယုတ္တနိကာယပါဠိကိုမူ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြပါသည်။

ယာ အယံ သစ္စဝါစာ နာမ ၊ ဧသ ပေါရာဏကော ဓမ္မော၊ စရိယာ ပဝေဏီ။ (ယာ အယံ သစ္စဝါစာ နာမ- အကြင်မှန်ကန်သော စကားမည်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဧသ- ဤမှန်ကန်သောစကားသည်၊ ပေါရာဏကော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော- ဓမ္မတည်း။ စရိယာ- အလေ့အကျင့်တည်း။ ပဝေဏီ- အစဉ်အလာတည်း။) ဤအဖွင့်အရမူ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော-၌ ဧသ- သည် နာမ်စားပုဒ် ဖြစ်သည်၊ သနန္တနော- သည်လည်း ဓမ္မော- ကို အထူးပြုသော နာမဝိသေသနပုဒ် ဖြစ်သည်၊ ဓမ္မ- သည် အလေ့အကျင့်အစဉ်အလာဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဤသံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်အဆိုကို နည်းယူခြင်းဖြင့် န ဟိ ဝေရေန- အစချီသော အထက်ပါဂါထာ၌ ပါရှိသည့် ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော-ကိုလည်း ဧသ- ဤသည်ကား (ဝါ) ရန်တုံ့မမှုသဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းသည်ကား၊ သနန္တနော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော- အလေ့အကျင့်တည်း။ (ဝါ) အစဉ်အလာတည်းဟု အနက်ပြန်ဆိုသင့်ပါသည်။

(၄-၂)၌ကား ဧသော ပေါရာဏကော ဓမ္မော- ဟု အပြည့်အစုံဖွင့်ဆိုပါသည်။ ယင်းဖွင့်ဆိုချက်အရ သနန္တနော-သည် ပေါရာဏက-ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၊ ဓမ္မော-ကို အထူးပြုသော နာမဝိသေသနပုဒ်

လည်း ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ပေါရာဏကော- ကိုလည်း ပိုမိုထင်ရှားစေရန် စိရကာလပွဝတ္တော- ဟု ထပ်ဆင့် ဖွင့်ပြ၍ ဓမ္မော- ကိုလည်း သဘာဝေါ- ဟု ဖွင့်ဆိုသည်။ ဤအဖွင့်များအရ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော- ဟူသော ဂါထာပါဠိကို ဧသ(ဧသော)- ဤသည်ကား၊ (ဝါ) ဤရန်တုံ့မမှု သဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းသည်ကား၊ သနန္တနော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ (ဝါ) ကြာမြင့်စွာကာလမှ ဖြစ်လာသော၊ ဓမ္မော- သဘောတည်း၊- ဟု အနက်ပြန်ဆိုရပါမည်။

ဓမ္မ-ကို သဘာဝ-ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြင့် ရန်တုံ့မမှုသဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းသည် တစ်စုံတစ်ယောက်က တီထွင်ထားခြင်း မဟုတ်၊ အမိန့်ပေးခြင်း ဖန်ဆင်းထားခြင်းလည်း မဟုတ်၊ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော ဓမ္မတာ သဘောသာဟု ဆိုလိုပါသည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်က စတင် ရန်ပြုလာသည်ကို တစ်ဖက်က တုံ့ပြန်ခုခံရန်ပြုခြင်း မရှိပါက ထိုရန်စသည် အလိုအလျောက်ပင် အဆုံးသတ်သွားမည်၊ ငြိမ်းအေးသွားမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤကား ဓမ္မတာ၊ ဤကား သဘာဝပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေလို၍ သဘာဝေါ- ဟု (၄-၂) ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၄-၃)၌မူ ဧသ အဝေရေန ဝေရူပသမနသင်္ခါတော ပေါရာဏကော ဓမ္မော-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ဤစကားရပ်တွင် အဝေရေန ဝေရူပသမနသင်္ခါတော- ဖြင့် ဧသ- ၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပေါရာဏကော-ဖြင့် သနန္တနော-၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖော်ပြပါသည်။ ထို့ပြင် စကားရပ် တစ်ခုလုံးဖြင့် ဧသ-နှင့် သနန္တနောတို့သည် ဓမ္မော-ကို အထူးပြုသော ဝိသေသနပုဒ်များ ဖြစ်သည်ကိုလည်း ညွှန်ပြသည်။ ထိုအဖွင့်အဆိုအရ ဧသ- ဤရန်တုံ့မမှုသဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ သနန္တနော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော- ဓမ္မသည်၊-ဟု အနက် ပြန်ဆိုရပါမည်။

ထိုအနက်ပြန်ဆိုချက်အရ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော- သည် အနက် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံသော ဝါကျတစ်ခုမဟုတ်-ဟု သိသာပါသည်။ (၄-၃)ဆရာ လည်း ထိုအတိုင်းပင် ယူဆပါသည်။ ထို့ကြောင့် အနက် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံ စေရန် သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဝိကာသဝါနံ ဂတမဂ္ဂေါ(အားလုံးသော ဘု ရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ရဟန္တာတို့၏ သွားရာလမ်းခရီးတည်း)-ဟု ဆက်လက်ရေး သားထားပေသည်။

(၄-၃)၏အဆိုအရ မူရင်းဂါထာစာပိုဒ်နှင့် အဖွင့်၏အနက်အပြည့် အစုံကို ဖော်ပြရပါက ဤရန်တုံ့မမှုသဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်း- ဟု ဆိုအပ်သော ရှေး၌ဖြစ်သော ဓမ္မသည် အားလုံးသော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ရဟန္တာတို့၏ သွားရာလမ်းခရီး ဖြစ်သည်-ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအနက်သည် မူရင်းဂါ ထာ၏ ဆိုလိုရင်းနှင့် ညီ/ မညီကို စိစစ်သင့်ပါသည်။ မူရင်းဂါထာကို အ နက်သဘောအရ ခွဲဝေပါက အောက်ပါအပိုင်း(၃)ပိုင်းကိုတွေ့နိုင်ပါသည်။

- ၁။ န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ ၊ သမ္ပန္နိမ ကုဒါစနံ၊
- ၂။ အဝေရေန စ (ဝေရာနိ) သမ္ပန္နိ၊
- ၃။ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော၊

၁။ ဤ(၃)ပိုင်းအနက် ပထမပိုင်းဖြင့် ရန်မငြိမ်းခြင်း ရန်တိုးပွားခြင်း ကို ဖော်ပြပါသည်။ စတင်လောင်ကျွမ်းလာသော မီးကို မီးဖြင့် တုံ့ပြန်တွန်း လှန်ပါက ထိုမီးသည် မငြိမ်းသည့်အပြင် ပို၍ တောက်လောင်လာမည်သာ ဖြစ်သည်။ အညစ်အကြေး ပေကျံနေသည့် နေရာကို အညစ်အကြေးဖြင့် ပင် ဆေးကြောပါက ပို၍သာ ညစ်ပေန်စော်လာပေမည်။ ဤနည်း အတူ ပင် စတင် ရန်ပြုလာသူအား တုံ့ပြန်ရန်ပြုပါက ထိုရန်သည် မငြိမ်းနိုင် သည့်အပြင် ပို၍ ရန်ကြီးထွားလာမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤကား ရန်၏ သ ဘာဝတည်း။ ဤသဘောကို ပထမပိုင်းဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။

၂။ ဒုတိယပိုင်းဖြင့်မူ ရန်ငြိမ်းအေးခြင်းကို ဖော်ပြပါသည်။ မီးကို ရေ ဖြင့် ပက်ဖြန်းပါက ငြိမ်းရမည်သာ ဖြစ်သည်။ အညစ်အကြေးကို သန့်စင် သော ရေဖြင့် ဆေးကြောပါက ကင်းစင်သန့်ရှင်းသွားမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအတူပင် စတင် ရန်ပြုလာသည်ကို သည်းခံခြင်း (ဝါ) ချစ်ခြင်းတို့ ဖြင့် တွန်းလှန်ပါက (ဝါ) တုံ့ပြန်ရန်ပြုခြင်း မရှိပါက ထိုရန်သည် အလိုအ လျောက် ရပ်တန့်သွားမည် ငြိမ်းအေးသွားမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသည် လည်း ဖြစ်ရမည့် အစဉ်အလာ သဘာဝပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသဘောကို ဒု တိယပိုင်းဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။

၃။ တတိယပိုင်းဖြင့်မူ ထိုအပိုင်း(၂)ရပ်လုံးကို ထပ်မံအတည်ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းသည်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်၏ အတွေ့အကြုံ အကိုး အကားဖြင့် ထောက်ခံခြင်း မဟုတ်။ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ဓမ္မတာပါ-ဟု ညွှန်ပြ ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမအပိုင်းအရ တုံ့ပြန်ခုခံနေသမျှ စတင်ဖြစ်ပေါ် လာသော ရန်သည် မငြိမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ဒုတိယအပိုင်းအရ မတုံ့ပြန် မခုခံ ခြင်းဖြင့် ထိုရန်ငြိမ်းအေးမည်မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်သည်။ မည်သည့်အခါမဆို မည်သူမဆို ပထမလမ်းစဉ်ကို လိုက်က ရန်ပွား၍ ဒုတိယလမ်းစဉ်ကို လိုက်က ရန်ပါးမည် ရန်ငြိမ်းမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တတိယပိုင်း သည် ပထမနှင့် ဒုတိယအပိုင်း နှစ်ရပ်လုံးကို ထောက်ခံအတည်ပြုသော စာပိုဒ်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော- သည် မည်သို့ပင် အ နက်ဆိုစေကာမူ အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံနေသော ဝါကျသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝါကျကို အောက်ပါအတိုင်း အနက်(၄)မျိုး ပြန်ဆိုနိုင်ပါသည်။

- ၁။ ဧသ ဓမ္မော- ဤသဘောသည်။ သနန္တနော- ရှေး၌ဖြစ်၏။
- ၂။ ဧသ ဓမ္မော-ဤသဘောသည်။ သနန္တနော- အစဉ်အမြဲဖြစ်၏။
- ၃။ ဧသ- ဤသည်ကား။ သနန္တနော- ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော- သ

ဘောတည်း (ဝါ) သဘာဝတည်း။

၄။ ဧသ- ဤသည်ကား။ သနန္တနော- အစဉ်အမြဲ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော- သဘောတည်း (ဝါ) သဘာဝတည်း။

ဤ(၄)မျိုးအနက် ပထမနှစ်ခုသည် ဂါထာ၌ရှိသည့်အတိုင်း ပြန်ဆိုခြင်းဖြစ်၍ ဒုတိယ(၂)ခုမှာ (၄-၂)၏ အဆိုကို လိုက်၍ ပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဓမ္မော-ကို သဘာဝအနက်ဟော ယူပါက သနန္တနော-ကိုလည်း ရှေး၌ ဖြစ်သည်-ဟူသော အနက်ပြန်ဆိုခြင်းထက် အစဉ်အမြဲဖြစ်သော-ဟု အနက် ပြန်ဆိုခြင်းက ပိုမိုဆီလျော်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ သဘာဝ-ဟူသည်မှာ အချိန်အခါကို ရွေးချယ်နေသည် မဟုတ်ပေ။ အကြောင်းညီညွတ်လာလျှင် မည်သည့်အခါမဆို ဖြစ်ပေါ်မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေး၌ ဖြစ်သောသဘော၊ ရှေး၌ ဖြစ်သော သဘာဝ- ဟု ဆိုခြင်းထက် အစဉ်အမြဲဖြစ်သောသဘော၊ အစဉ်အမြဲဖြစ်သောသဘာဝ-ဟု ဆိုခြင်းက ပိုမိုဆီလျော်ပါသည်။

ဤအနက်သဘောနှင့် နှိုင်းယှဉ်စိစစ်ပါက (၄-၃)၏ အဖွင့်အဆိုသည် ဂါထာ၏ ဆိုလိုသော ရည်ရွယ်ချက်နှင့် မညီညွတ်သည့်အပြင် ယင်းဆိုလိုသော အနက်သဘောကို ပိုမိုကျဉ်းမြောင်းစေသည်-ဟု ယူဆပါသည်။ ထိုအဖွင့်အဆိုအရ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော- သည် အဓိပ္ပါယ်မစုံလင်သော ဝါကျတစ်ခု ဖြစ်နေပေသည်။ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ရဟန္တာတို့၏ သွားရာလမ်းခရီးဟု ဆိုထားပြန်သဖြင့်လည်း အနက်သဘောသည် ပိုမိုကျဉ်းမြောင်းသကဲ့သို့လည်း ဖြစ်နေပြန်သည်။ အမှန်အားဖြင့် မည်သူမဆို ပထမလမ်းစဉ်ကို လိုက်က ရန်ပွား၍ ဒုတိယလမ်းစဉ်ကို လိုက်က ရန်ငြိမ်းမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဒီဃာဝုသတို့သားသည်လည်း ဒုတိယလမ်းစဉ်ကို လိုက်သဖြင့် ဗြဟ္မဒတ်မင်းနှင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းကို ရရှိခဲ့သည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

စုပေါင်းနှိုင်းယှဉ်ချက်

ဤမျှဖြင့် ဂါထာ၏အဖွင့်များကို အနုစိတ်အားဖြင့် လေ့လာတင်ပြ ပြီးဖြစ်၍ အဆုံးသတ်နိဂုံးအနေဖြင့် ထိုအဖွင့်အားလုံးကို စုပေါင်းတင်ပြပါ မည်။

န ဟိ ဝေရေန- အစချီသော ဂါထာ၏ အဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာ(၅) ကျမ်းတို့၌ ဖော်ပြပါသည်။ ထိုကျမ်းများအနက် ဝိနယအဋ္ဌကထာနှင့် မဇ္ဈိမ နိကာယအဋ္ဌကထာတို့သည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ တစ်ဦးတည်း၏ လက်ရာဖြစ် သည်နှင့်အညီ တစ်ပုံစံတည်း တစ်မျိုးတည်းသာ ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ထိုနှစ် ကျမ်း၌ စတုတ္ထပါဒတွင် ပါရှိသော သနန္တနော-ပုဒ် တစ်ခုတည်းကိုသာ ဖွင့် ဆိုပါသည်။

ဇာတကဋ္ဌကထာ၌မူ ဂါထာကို ကောသမ္ဗိယဇာတကနှင့် ဒီဃီတိ ကောသလဇာတကနှစ်ခုလုံးတို့၌ ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ထိုအဖွင့်နှစ်မျိုးအနက် ပ ထမအဖွင့်သည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာအဖွင့်တို့နှင့် လုံးဝ တူညီ၍ ဒုတိယအဖွင့်မှာမူ တသီးတခြား ဖြစ်ပါသည်။ ရေးသားပုံစာဟန်လည်း ကွဲ ပြားပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်အဆိုသည်ကား အထက်ပါ အဋ္ဌက ထာတို့နှင့် လုံးဝ မတူပါ။ ဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းသည်ပင် တခြားစီဖြစ်သကဲ့သို့ အဖွင့်အဆိုသည်လည်း တစ်မူတစ်ဘာသာ ဖြစ်ပါ သည်။ အထူးသဖြင့် ဂါထာ၏ စတုတ္ထပါဒအဖွင့်သည် ဒီဃီတိကောသလ ဇာတက အဖွင့်အဆိုနှင့် ကွဲပြားသည့်အပြင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ သံယုတ္တနိ ကာယအဋ္ဌကထာလာ အယူအဆနှင့်လည်း ခြားနားမှု ရှိပါသည်။ ထိုအဋ္ဌ ကထာများအရ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော- သည် ဧသော နော သတ္တာ (ဤ သူသည် ငါတို့၏ ဆရာတည်း)စသော ဝါကျများကဲ့သို့ ကြိယာပုဒ် မပါ

သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံသော ဝါကျတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ယင်းသို့ ယူဆဟန်မတူဘဲ ထည့်ပါ၌ဖြည့်စွက်ရန်ရှိသော ဝါကျဟု ယူဆသည် ထင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓစိကာသဝါနံ(ခပ်သိမ်းသော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ရဟန္တာတို့၏ သွားရာလမ်းခရီးတည်း) ဟူသော ဖြည့်စွက်ပါဠိကို ဖော်ပြထားပေသည်။ ထိုဖြည့်စွက်ပါဠိများကြောင့်လည်း အနက်အဓိပ္ပါယ် တစ်မျိုးတစ်ဖုံဖြစ်သွားရပေသည်။ သို့ရာတွင် အဖွင့်အဋ္ဌကထာ (၅)ကျမ်းအနက် ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်သည် အပြည့်စုံဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၃)

ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ- အစချီသော ဂါထာနှင့်

ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း။

- ၄။ ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ ၊ မယမေတ္ထ ယမာမသေ ၊
ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ ၊ တတော သမ္ဗန္တိ မေဓဂါ ၊ ။
- ၄။ တစ်ပါးသောသူတို့သည် ဤသံဃာ့အလယ်၌ ငါတို့သည် သေ
ကြရကုန်အံ့-ဟု မသိကြကုန်၊ ထိုသံဃာ့အလယ်၌ အကြင်သူတို့သည် သိ
ကြကုန်၏။ ထိုသို့ သိခြင်းကြောင့် ခိုက်ရန် ငြင်းခုံခြင်းတို့သည် ငြိမ်းအေး
ကုန်၏။

ကျမ်းရင်းများ

ဤဂါထာသည် ဓမ္မပဒ ယမကဝဂ်၏ ဆဋ္ဌမဂါထာဖြစ်ပါသည်။ ဤ ဂါထာကို အောက်ပါကျမ်းတို့၌လည်း အလားတူ တွေ့ရပါသည်။

- (က) ဝိနယမဟာဝဂ္ဂကောသမ္ပကက္ခန္ဓက၊
- (ခ) မဇ္ဈိမနိကာယဥပရိပဏ္ဏာသ ဥပက္ကိလေသသုတ္တ၊
- (ဂ) ခုဒ္ဒကနိကာယဇာတက ကောသမ္ပိယဇာတက။
- (ဃ) ခုဒ္ဒကနိကာယ ထေရဂါထာ သဘိယတ္ထေရဂါထာနှင့် မဟာကဇ္ဇာ နတ္ထေရဂါထာ။

ထိုကျမ်းများအနက် ပထမသုံးကျမ်းတို့၌ အက္ခရာစွဲ မံ- စသော ဂါထာတို့ နှင့် ပူးတွဲ၍ ဂါထာ(၁၀)ခု ပါသော ကဗျာစုတစ်ခုအနေဖြင့် ပါရှိပါသည်။ ထေရဂါထာတွင်မူ ဂါထာ(၄)ခုပါရှိသော သဘိယတ္ထေရဂါထာစုတွင်လည်း ကောင်း၊ ဂါထာ(၈)ခု ပါရှိသော မဟာကဇ္ဇာနတ္ထေရ ဂါထာစုတွင် လည်း ကောင်း၊ ပါရှိပါသည်။

ဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်း

ယင်းသို့ ဂါထာပါရှိသော ကျမ်းများ ခြားနားသကဲ့သို့ ဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းသည်လည်း မတူသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ ထိုမတူသော နိဒါန်းတို့မှာ (၃)မျိုး ရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ.....

- ၁။ ကောသမ္ပိပြည်သား ရဟန်းတို့၏ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း၊
- ၂။ သံဃာကွဲပြားအောင်အားထုတ်သော ဒေဝဒတ်၏ အပင်းအသင်း ၌ ပါဝင်ခြင်း၊
- ၃။ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်း၏ ယဇ်ပူဇော်ခြင်းနှင့် မတရားသဖြင့် ပြုမူအုပ် ချုပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထို(၃)မျိုးအနက် ပထမနိဒါန်းကို အခန်း(၁)၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ၊ မဇ္ဈိမနိကာယနှင့် ကောသမ္ဘိယဇာတကဋ္ဌကထာတို့တွင် ပါရှိပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတွင်လည်း ထိုကောသမ္ဘိရဟန်းတို့ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကိုပင် ဖော်ပြပါသည်။ သို့ရာတွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုသည် ဝိနယမဟာဝဂ္ဂစသည်တို့နှင့် အတော်အသင့် ကွဲပြားခြင်း ရှိသဖြင့် ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုကို အကျဉ်း ဖော်ပြပါမည်။

ဘုရားမြတ်စွာသည် ကောသမ္ဘိပြည် ယောသိတာရုံကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် ထိုကျောင်း၌ပင် ဝိနည်းဓိုရ်ရဟန်းနှင့် ဓမ္မကထိက ရဟန်းတို့သည် နောက်လိုက် ရဟန်းငါးရာစီဖြင့် အသီးသီးနေထိုင်ကြသည်။ တစ်နေ့သ၌ ဓမ္မကထိကရဟန်းသည် ကုဋိ၌ သန့်သက်ရေကြွင်းကို ထားမိခဲ့သည်။ ဝိနည်းဓိုရ်ရဟန်းသည် ထိုရေကိုမြင်၍ မေးမြန်းသောအခါ ဓမ္မကထိကရဟန်းက မိမိပင် ချန်ထားခဲ့မိသည်ဟု ဝန်ခံသည်။ ဤသို့ ထားရာ၌ အပြစ်အာပတ်သင့်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်က ဆိုလေသော် ထိုအာပတ်ကို ကုစားပါမည်ဟု ဓမ္မကထိကက ပြောဆိုသည်။ သို့ရာတွင် အမှတ်တမဲ့ပြုမိပါက အာပတ်မသင့်ပါ-ဟု ဝိနည်းဓိုရ်က ဆိုပြန်သဖြင့် ဓမ္မကထိကသည် မိမိ၌ အာပတ်မသင့်-ဟု မှတ်ယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဝိနည်းဓိုရ်သည် မိမိ၏ နောက်လိုက်ရဟန်းတို့အား ဤဓမ္မကထိကသည် အာပတ်သင့်သည်ကိုပင် မသိ-ဟု ပြောကြားရာ ထိုရဟန်းတို့က ဓမ္မကထိက၏ နောက်လိုက်ရဟန်းတို့အား သင်တို့၏ ဆရာသည် အာပတ်သင့်သည်ကိုပင် မသိ-ဟု ပြောဆိုကြပြန်သည်။ ထိုရဟန်းတို့က တစ်ဖန် မိမိတို့၏ ဆရာ ဓမ္မကထိကအား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားကြသည်။ ထိုအခါ ဤဝိနည်းဓိုရ်သည် အာပတ်မသင့်-ဟု ငါ့ကို ပြောခဲ့ပြီး ယခုတစ်ဖန် အာပတ်သင့်၏ဟု ဆိုပြန်သည်-ဟု ဓမ္မကထိကက ပြောလေသည်။ ဤရဟန်းသည် မဟုတ်မမှန်

ပြောဆိုသူ မုသာဝါဒီသာတည်း- ဟု ဆိုလေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ ထိုရဟန်းတို့နှစ်စုသည် တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အငြင်းအခုံ ဖြစ်ပွားနေကြရာ ဝိနည်းမိုရ်ရဟန်းသည် အခွင့်သာသောအခါ မွေကထိကရဟန်းအား အပြစ်အာပတ်ကို ဝန်မခံမှုဖြင့် ဝိုင်းပယ်ခြင်း ဥက္ကေပနီယကံကို ပြုလေသည်။ ထိုအခါ အုပ်စုနှစ်ခုကွဲခြင်းသည် ပိုမိုပြင်းထန်လာသည်။ ဘုရားရှင်သည် ထိုအကြောင်းကို သိတော်မူသဖြင့် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ညီညွတ်ကြရန် ပြောဆိုဆုံးမသော်လည်း မရပေ။ တတိယအကြိမ်၌လည်း ထိုအုပ်စုနှစ်ခုလုံးထံ ကြွရောက်၍ လဇ္ဈကိကာဇာတ် နှင့် ဝဇ္ဇကဇာတ်များကို ဟောကြားကာ ညီညွတ်ကြရန် ဆုံးမတော်မူပြန်သည်။ ထိုအခါ ဓမ္မဝါဒီရဟန်းတစ်ပါးက ဘုရားရှင်အား ကြောင့်ကြမဲ့နေ၍ ဝိမုတ္တိသုခကိုသာ ခံစားတော်မူရန် လျှောက်ထားသည်။ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ဒိယာဝုဇာတ်ကို ဟောကြားတော်မူပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ရဟန်းတို့ ညီညွတ်မှုကို မရနိုင်ရကား ဘုရားရှင်သည် ကောသမ္မိပြည်မှ ဖခွါ၍ ပါလိလေယျကတောသို့ ကြွရောက်သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

ကောသမ္မိပြည်သားတို့သည် ကျောင်းသို့သွားလတ်သော် ဘုရားမြတ်စွာကို မတွေ့မြင်ကြသဖြင့် မေးမြန်းသောအခါ အကြောင်းစုံကို သိကြလေသည်။ ထိုအခါ ပြည်သူတို့က ဤရဟန်းတို့ကြောင့် ငါတို့သည် ဘုရားရှင်အား ဖူးမျှော်ခွင့်ကို မရကြကုန်၊ ဤရဟန်းတို့အား နေရာခင်းခြင်း ရှိခိုးခြင်းစသော ရိုသေသမှုကိုပင် မပြုကြကုန်အံ့ 'ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြကုန်၏။ ရဟန်းတို့သည်လည်း ပြည်သူတို့၏ အကူအညီ အထောက်အပံ့ကို မရကြသဖြင့် အစားအသောက် ဆင်းရဲပင်ပန်းကြရကား ရက်အနည်းငယ်အတွင်း၌ပင် ပြန်လည် ညီညွတ်ကြကုန်၏။ ပြည်သူတို့အားလည်း 'ငါတို့ ညီညွတ်ကြပါပြီ၊ သင်တို့လည်း ယခင်ကကဲ့သို့ ဖြစ်ကြပါတော့'ဟု ပြောကြားကြကုန်၏။

သို့ရာတွင် ပြည်သူတို့က 'ဘုရားရှင်အား အရှင်တို့ ကန်တော့ တောင်းပန်ပြီးမှသာ ယခင်အတိုင်း ပြုစုနိုင်ကြပါမည်'ဟု လျှောက်ထားကြ သဖြင့် ထိုရဟန်းတို့သည် ဝါတွင်းဖြစ်၍ ဘုရားရှင်ထံ မသွားနိုင်ကြဘဲ ယောသိတာရုံကျောင်း၌သာ ဆင်းရဲစွာ နေကြရကုန်၏။ ဝါကျွတ်သော အခါ သာဝတ္ထိပြည်သူတို့က အရှင်အာနန္ဒာအား ဘုရားမြတ်စွာကို ပင့် ဆောင်ပေးရန် လျှောက်ထားကြသည်။ အရပ်တစ်ပါးမှ ကြွလာသော ရဟန်းငါးရာတို့ကလည်း ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာကြားလိုကြောင်း လျှောက်ထားကြသည်။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် ထိုရဟန်းတို့နှင့် အတူ ပါလိလေယျကတောသို့ ကြွရောက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ဘုရား သခင်သည် ရဟန်းတို့အား ဓမ္မပဒကျမ်း နာဂဝဂ်၌လာသော အမှတ်စဉ် (၃၂၈-၃၃၀)ရှိ ဂါထာ(၃)ခုတို့ကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ထိုရဟန်းတို့ နှင့်အတူ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်၍ ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံး တော်မူသည်။

ကောသုမ္ဘိပြည်သား ရဟန်းတို့လည်း သာဝတ္ထိပြည်သို့ လိုက်ပါ၍ ဘုရားရှင်အား သည်းခံခွင့်လွှတ်ရန် တောင်းပန်ကန်တော့ကြသည်။ ထို အခါ ဘုရားမြတ်စွာက ထိုရဟန်းတို့အား 'သင်တို့သည် ငါဘုရား၏အထံ၌ ရဟန်းပြုကြပြီး ငါဘုရားကိုယ်တိုင် ညီညွတ်အောင် ပြောဆိုပါလျက် စကားကို မနာယူကြကုန်' ဟု အပြစ်ဆို၍ ဒီယာဝုဇာတ်ကို ထပ်မံဟော ကြားပြီးလျှင် ဤ ပရေ စ- အစချီသော ဂါထာကို မြွက်ကြားတော်မူသည်။

ဒုတိယနိဒါန်းဖြစ်သော ဒေဝဒတ်ဂိုဏ်းသား ရဟန်းတို့နှင့် ပတ် သက်၍မူ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ သဘိယထေရဂါထာအဖွင့်တွင် ဤသို့ ဖော်ပြပါသည်။ သဘိယမထေရ်သည် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပြီး နောက် မကြာမီ ရှင်ဒေဝဒတ်၏ နောက်လိုက်ဖြစ်သော ရဟန်းတို့အား

ဆုံးမသောအားဖြင့် ပရေ စ- အစချီသော ဂါထာအပါအဝင် ဂါထာ(၄)ခုကို ဟောကြားတော်မူသည်။

တတိယနိဒါန်းဖြစ်သော စက္ကပဇ္ဇောတမင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ မဟာကဏ္ဍနတ္ထေရဂါထာအဖွင့်တွင် ဤသို့ ပါရှိသည်။

စက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည် ပုဏ္ဏားတို့ကို ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ သားကောင်များကို သတ်၍ ယဇ်ပူဇော်သည်။ အမှုအခင်းများကိုလည်း မစိစစ်ဘဲ သူခိုးမဟုတ်သူကို သူခိုးဟု ပြု၍ မင်းဒဏ်ပေးသည်။ တရားစီရင်ရာ၌လည်း ဥစ္စာရှင်အား ဥစ္စာရှင်မဟုတ်အောင်၊ ဥစ္စာရှင်မဟုတ်သူအား ဥစ္စာရှင်ဖြစ်အောင် ဆုံးဖြတ်စီရင်သည်။ ထိုအပြုအမူများကို ရှောင်ကြဉ်ရန် ရှင်မဟာကဏ္ဍနသည် စက္ကပဇ္ဇောတမင်းအား ဂါထာ(၆)ခုကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ထို(၆)ခုတွင် ပရေ စ- အစချီသော ဂါထာလည်း ပါဝင်ပါသည်။

အကြောင်းနိဒါန်းကို စိစစ်ခြင်း

ဤသို့လျှင် ဂါထာကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းသည် (၃)မျိုး ကွဲပြားနေသကဲ့သို့ ဂါထာကို ဟောကြားသူတို့မှာလည်း (၃)ပါးပင် ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပထမအကြောင်းနိဒါန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဂါထာကို ဟောကြားသူမှာ ဘုရားရှင်ဖြစ်၍ ဒုတိယနိဒါန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားသူမှာ ရှင်သဘိယမထေရ်ဖြစ်ပြီး တတိယနိဒါန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဟောကြားသူမှာ ရှင်မဟာကဏ္ဍနမထေရ် ဖြစ်ပါသည်။

ပထမနိဒါန်းဖြင့် ကောသမ္ဗီရဟန်းတို့၏ အငြင်းအခုံနှင့် ပတ်သက်၍ ဟောကြားသည်ဆိုရာတွင်လည်း ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ- စသည်တို့၌ ပါရှိသော အဆိုနှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် တူစေကာမူ အသေးစိတ်အားဖြင့်ကား အနည်းငယ်ကွဲပြားလျက် ရှိပါသည်။

အထူးသဖြင့် အောက်ပါ အချက်တို့၌ ကွဲပြားမှု ပိုမိုသိသာပါသည်။

၁။ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂစသည်တို့၏ အဆိုအားဖြင့် ဘုရားရှင်သည် 'ပရေ စ' အစချီသော ဂါထာအပါအဝင် ဂါထာ(၁၀)ခုကို ကောသမ္မိပြည်မှ မထွက်ခွာမီ ဟောကြားခြင်းဖြစ်သည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏အဆိုအားဖြင့်မူ ဘုရားရှင်သည် ကောသမ္မိပြည်မှ ထွက်ခွာ၍ ပါလိလေယျကတော၌ ဝါဆို ပြီးနောက် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းသို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးသောအခါတွင်မူ 'ပရေ စ' အစချီသော ဂါထာ(၁၀)ခုကို ဟောကြားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါ ဂါထာ(၁၀)ခုတွင် ပါဝင်သော နောက်ဆုံးဂါထာ(၃)ခု (ဓမ္မပဒ နာဂဝဂ်လာ ဂါထာအမှတ်စဉ် ၃၂၈ - ၃၃၀)ကိုမူ ပါလိလေယျက တောတွင် ဟောကြားသည်ဟု ဆိုပါသည်။

၂။ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ-စသော အခြားကျမ်းတို့၌ ရဟန်းတို့ ညီညွတ်မှု ရရှိရန် ဒီယာဝုဇာတ်ကို ဟောကြားသည်ဟု ဆိုသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ဒီယာဝုဇာတ်နှင့်တကွ လဇျကိကာဇာတ်၊ ဝဇ္ဇကဇာတ်ကိုလည်း ဟောကြားသည်ဟု ဆိုပါသည်။

၃။ ဒီယနိကာယမဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာတွင်မူ လဇျကိကာဇာတ်နှင့် ဝဇ္ဇကဇာတ်ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ဘုရားရှင်၏ ဆွေတော် မျိုးတော်တို့ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအငြင်းအခုံကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ကောသမ္မိရဟန်းတို့၏ အငြင်းအခုံကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားသည်ဟု မဆိုပါ။ ဇာတကဋ္ဌကထာ၌ကား ရှင်ဒေဝဒတ်၏ သတ္တဝါတို့အပေါ် သနားကရုဏာ ကင်းမဲ့ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ လဇျကိကာဇာတ်ကို ဟောကြား၍ ဘုရားရှင်၏ ဆွေတော် မျိုးတော်များ အငြင်းအခုံ ဖြစ်ပွားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဝဇ္ဇကဇာတ်ကို

ဟောကြားသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ယခုလက်ရှိ ဇာတကပါဠိနှင့် ဇာတကဋ္ဌ ကထာတို့၌မူ ဝဋ္ဋကဇာတ်ကို သမ္မောဒမာနဇာတကဟု ခေါ်ဆိုထားပါ သည်။

၄။ ပိဋကဝင်ဖြစ်သော ဝိနယမဟာဝဂ္ဂနှင့် မဇ္ဈိမနိကာယပါဠိတို့၌ ကောသမ္ဗိရဟန်းတို့ အငြင်းအခုံနှင့် ပတ်သက်၍ ဂါထာ(၁၀)ခုကို ဟော ကြားသည်ဟု မှတ်တမ်းတင်ထားပါလျက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ထိုအ ကြောင်းကြောင့်ပင် 'ပရေ စ' အစချီသော ဂါထာတစ်ခုကိုသာ ဟောကြား သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်မှာ တွေးတောဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။

ဂါထာ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာများ

ဤ ပရေ စ- အစချီသော ဂါထာ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာတို့မှာ အောက်ပါတို့ ဖြစ်ပါသည်။

- (က) ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ(ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ)၊
- (ခ) မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ(ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ)၊
- (ဂ) ဇာတကဋ္ဌကထာ(တတိယတွဲ) ကောသမ္ဗိယဇာတကဋ္ဌကထာ၊
- (ဃ) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ)၊
- (င) ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ(ဒုတိယတွဲ)၊

၁။ ဤအဋ္ဌကထာကျမ်းများအနက် ပထမနှစ်ကျမ်းတို့သည် အဖွင့်အ ဆိုအားလုံး တူညီကြပါသည်။ ဇာတကဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်သည်လည်း ယင်း အဋ္ဌကထာများနှင့် အားလုံးလိုလို တူညီပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအဋ္ဌက ထာ (၃)ကျမ်းကို (၄-၁) ဟု ခေါ်ဆိုပါမည်။

၂။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ဂါထာကို နှစ်မျိုးဖွင့်ဆိုပါသည်။ ယင်းနှစ်မျိုး အနက် ပထမအဖွင့်သည် ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ စသည်တို့၏ အဖွင့်သို့

လိုက်၍ ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအဖွင့်မှာမူ ယင်းအဋ္ဌကထာတို့နှင့် မတူဘဲ တသီးတခြား ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဋ္ဌကထာကို(၄-၂) ဟု ခေါ်ဆိုပါမည်။

၃။ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၌ကား သဘိယတ္ထေရဂါထာအဖွင့်နှင့် မဟာကဗျာနတ္ထေရဂါထာအဖွင့်များတွင် ပါရှိသည်ဖြစ်၍ သဘိယတ္ထေရဂါထာ၏ အဖွင့်ကို (၄-၃)ဟုလည်းကောင်း၊ မဟာကဗျာနတ္ထေရဂါထာအဖွင့်ကို (၄-၄)ဟုလည်းကောင်း၊ ခေါ်ဆိုပါမည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာတို့၏ အဖွင့်ပါဠိနှင့် အနက်မြန်မာပြန်တို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၄- ၁ ။

ပရေတိ ပဏ္ဍိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ ဘဏ္ဍနကာရကာ ပရေ နာမ၊ တေ ဧတ္ထ သံယမဇ္ဈေ ကလဟံ ကရောန္တော- မယံ ယမာမသေ ဥပယမာမ နဿာမ ယတတံ ယမိတံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမာတိ န ဇာနန္တိ၊ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ ယေ စ တတ္ထ ပဏ္ဍိတာ မယံ မစ္စုနော သမိပံ ဂစ္ဆာမာတိ ဝိဇာနန္တိ၊ တတော သမ္ပန္တိ မေဓဂါတိ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ တေ ဇာနန္တာ ယောနိသော မနသိကာရံ ဥပ္ပာဒေတွာ မေဓဂါနံ ကလဟာနံ ဝုပသမာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။

ပရေတိ၊ ပရေဟူသည်ကား၊ ပဏ္ဍိတေ၊ ပညာရှိတို့ကို၊ ဌပေတွာ၊ ထား၍၊ တတော၊ ထိုပညာရှိမှာ၊ အညေ၊ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဘဏ္ဍနကာရကာ၊ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုကြကုန်သော(ရဟန်း)တို့သည်၊ ပရေ နာမ၊ ပရေ မည်ကုန်၏၊ (ဝါ) တစ်ပါးသူတို့မည်ကုန်၏၊ တေ၊ ထိုသူ(ရဟန်း)တို့သည်၊ ဧတ္ထ သံယမဇ္ဈေ၊ ဤသံယာ့အလယ်၌၊ ကလဟံ၊ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကို၊ ကရောန္တာ၊ ပြုကြကုန်သော၊ မယံ၊ ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ ဥပယမာမ၊ ကြဉ်ရှောင်ဆုတ်ခွာနေကြကုန်၏၊ နဿာမ၊ ပျက်စီးနေကြကုန်၏။

သတတ်၊ အမြဲ၊ သမိတ်၊ အစဉ်၊ မစွဲသန္တိကံ၊ သေခြင်း၏ အနီးသို့၊ ဂစ္ဆာမ၊
သွားနေကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ န ဇာနန္တိ၊ မသိကြကုန်။

ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ- ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ ဟူသည်ကား၊
တတ္ထ၊ ထိုသံဃာ့အလယ်၌၊ ပဏ္ဍိတာ- ပညာရှိကုန်သော၊ ယေ စ- အကြင်
သူတို့သည်ကား၊ မယံ- ငါတို့သည်၊ မစွဲနော- သေခြင်း၏၊ သမိပံ- အနီး
သို့၊ ဂစ္ဆာမ- သွားနေကြကုန်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝိဇာနန္တိ- သိကြကုန်၏။

တတော သမ္ပန္နိ မေခဂါတိ- တတော သမ္ပန္နိ မေခဂါ ဟူသည်
ကား၊ ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ ဧဝံ ဟိ- ဤသို့လျှင်၊ တေ- ထိုသူ(ရဟန်း)တို့
သည်၊ ဇာနန္တာ- သိကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ယောနိသော မနသိကာရံ- အသင့်
အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ- ဖြစ်စေ၍၊ မေခဂါနံ ကလဟာနံ-
ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းတို့၏၊ ဝူပသမာယ- ငြိမ်းခြင်းငှာ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ- ကျင့်ကြ
ကုန်၏။

၂။ ၄- ၂ ။

တတ္ထ ပရေတိ ပဏ္ဍိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ ဘဏ္ဍာနကာ
ရကာ ပရေ နာမ၊ တေ တတ္ထ သံဃမဇ္ဈေ ကောလာဟလံ ကရောန္တာ မယံ
ယမာမသေ ဥပရမာမ ဝိနဿာမ သတတ် သမိတ် မစွဲသန္တိကံ ဂစ္ဆာမာတိ
န ဝိဇာနန္တိ၊ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ ယေ တတ္ထ ပဏ္ဍိတာ မယံ မစွဲ
သန္တိကံ ဂစ္ဆာမာတိ ဝိဇာနန္တိ၊ တတော သမ္ပန္နိ မေခဂါတိ ဧဝံ ဟိ တေ
ဇာနန္တာ ယောနိသော မနသိကာရံ ဥပ္ပါဒေတွာ မေခဂါနံ ကလဟာနံ ဝူပ
သမာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ အထ နေသံ တာယ ပဋိပတ္တိယာ တေ မေခဂါ သမ္ပန္နိ
တိ။

အထ ဝါ ပရေ စာတိ ပုဗ္ဗေ မယာ မာ ဘိက္ခဝေ ဘဏ္ဍာနန္တိအာဒိနိ
ဝတွာ သြဝဒိယမာနောပိ မမ သြဝါဒဿ အပဋိဂ္ဂဟနေန အတိက္ကမနေန

အမာမကာ ပရေ နာမ၊ မယံ ဆန္ဒာဒိဝသေန မိစ္ဆာဂါဟံ ဂဟေတွာ ဧတ္ထ သံယမဇ္ဈေ ယမာမသေ ဘဏ္ဍနာဒိနံ ဝုဒ္ဓိယာ ဝါ ယမာမာတိ န ဝိဇာနန္တိ၊ ဣဒါနိ ပန ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခမာနော တတ္ထ တုမှာကံ အန္တရေ ယေ စ ပဏ္ဍိတပုရိသာ ပုဗ္ဗေ မယံ ဆန္ဒာဒိဝသေန ဝါယမန္တာ အယောနိသော ပဋိ ပန္နာတိ ဝိဇာနန္တိ၊ တတော တေသံ သန္တိကာ တေ ပဏ္ဍိတပုရိသေ နိဿာယ ဣမေ ဒါနိ ကလဟာသင်္ခါတာ မေဂေါ သမ္ပန္နိတိ။

တတ္ထ- ထိုဂါထာ၌၊ ပရေတိ- ပရေဟူသည်ကား၊ ပဏ္ဍိတေ-ပညာ ရှိတို့ကို၊ ဌပေတွာ- ထား၍၊ တတော- ထိုပညာရှိတို့မှ၊ အညေ- တစ်ပါး ကုန်သော၊ ဘဏ္ဍနကာရကာ- ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုကြကုန်သောသူ (ရဟန်း)တို့သည်၊ ပရေ နာမ- ပရေ မည်ကုန်၏၊ ဝါ- တစ်ပါးသူတို့ မည် ကုန်၏၊ တေ-ထိုသူ(ရဟန်း)တို့သည်၊ တတ္ထ သံယမဇ္ဈေ- ထိုသံယာအ လယ်၌၊ ကောလာဟလံ- အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ကို၊ ကရောန္တာ- ပြုကြ ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ မယံ- ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ ဥပရမာမ- ကြဉ်ရှောင် ဆုတ်ခွာနေကြ၏၊ ဝိနဿာမ- ပျက်စီးနေကြ၏၊ သတတံ- အမြဲ၊ သမိတံ- အစဉ်၊ မစ္စုသန္တိကံ- သေခြင်း၏ အနီးသို့၊ ဂစ္ဆာမ- သွားနေကြ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ န ဝိဇာနန္တိ- မသိကြကုန်။ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ- ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ ဟူသည်ကား၊ တတ္ထ- ထိုသံယာအလယ်၌၊ ယေ ပဏ္ဍိတော- အ ကြင်ပညာရှိတို့သည်၊ မယံ- ငါတို့သည်၊ မစ္စုသန္တိကံ- သေခြင်း၏ အနီးသို့၊ ဂစ္ဆာမ- သွားနေကြ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝိဇာနန္တိ- သိကြကုန်၏။

တတော သမ္ပန္နိ မေဂေါတိ- တတော သမ္ပန္နိ မေဂေါ ဟူသည် ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ တေ- ထိုပညာရှိတို့သည်၊ ဇာနန္တာ- သိကြကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ယောနိသော မနသိကာရံ- အသင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတွာ- ဖြစ်စေ၍၊ မေဂေါနံ ကလဟာနံ- ခိုက်ရန် ငြင်းခုံခြင်းတို့၏၊ ဝူပသမာယ- ငြိမ်းခြင်းငှါ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ- ကျင့်ကြကုန်၏၊ အထ- ထိုအခါ၌၊

နေသံ- ထိုပညာရှိတို့၏။ တာယ ပဋိပတ္တိယာ- ထိုအကျင့်ကြောင့်၊ တေ
မေဂေါ- ထိုခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းတို့သည်၊ သမ္ဗန္တိ- ငြိမ်းကုန်၏။ ဣတိ- ဤ
သည်လျှင် ဂါထာ၏ အနက်တည်း။

အထ ဝါ- တစ်နည်းသော်ကား၊ ပရေ စာ တိ- ပရေ စ ဟူသည်
ကား၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေးယခင်က၊ မယာ- ငါဘုရားသည်၊ ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊
ဘဏ္ဍနံ- ငြင်းခုံခြင်းကို၊ မာ(အကတ္ထ)- မပြုကြလင့်၊ ဣတိအာဒိနိ- ဤသို့
အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ- ပြောဆို၍၊ သြဝဒိယမာနာပိ- ဆုံးမအပ်
ကုန်သော်လည်း၊ မမ- ငါဘုရား၏၊ သြဝါဒဿ- အဆုံးအမကို၊ အပဋိဂ္ဂဟ
ဧကေန- မခံယူသဖြင့်၊ အတိက္ကမနေန- ကျူးလွန်သဖြင့်၊ အမာမကာ-
မမြတ်နိုးသူတို့သည်၊ (ဝါ) ငါ၏သားတော် မဟုတ်သူတို့သည်၊ ပရေ နာမ-
ပရေ မည်ကုန်၏၊ (ဝါ) တစ်ပါးသူတို့မည်ကုန်၏၊ (တေ-ထိုသူတို့သည်)၊
မယံ- ငါတို့သည်၊ ဆန္ဒာဒိဝသေန- အလိုဆန္ဒစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ မိတ္တာ
ဂါဟံ- မှားယွင်းသောအယူကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဧတ္ထ သံယမဇ္ဈေ- ဤ
သံယာအလယ်၌၊ ယမာမသေ ဘဏ္ဍနာဒိနံ ဝုဒ္ဓိယာ ဝါယမာမ- ငြင်းခုံခြင်း
စသည်တို့၏ ကြီးထွားခြင်းငှါ အားထုတ်ကြကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ န ဝိ
ဇာနန္တိ- မသိကြကုန်၊ ဣဒါနိ ပန- ယခုအခါ၌ကား၊ ယောနိသော- အသင့်
အားဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခမာနာ- ဆင်ခြင်ကြကုန်သော၊ တတ္ထ တုမှာကံ အန္တရေ-
သင်တို့၏အတွင်း၌၊ ယေ စ ပဏ္ဍိတပုရိသာ- အကြင်ပညာရှိယောက်ျားတို့
သည်၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေးယခင်က၊ မယံ- ငါတို့သည်၊ ဆန္ဒာဒိဝသေန- အလိုဆန္ဒ
စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါယမန္တာ- အားထုတ်ကြကုန်သည် ဖြစ်၍၊
အယောနိသော- မသင့်သောအားဖြင့်၊ ပဋိပန္နာ- ကျင့်ခဲ့ကြကုန်၏။ ဣတိ-
ဤသို့၊ ဝိဇာနန္တိ- သိကြကုန်၏။ တတော တေသံ သန္တိကာ- ထိုပညာရှိတို့
၏ အထံမှ၊ တေ ပဏ္ဍိတပုရိသေ- ထိုပညာရှိယောက်ျားတို့ကို၊ နိဿာယ-

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

အမှီပြု၍၊ ဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ ကလဟသင်္ခါတာ- ကလဟဟု ဆိုအပ်ကုန်
သော၊ ဣမေ မေဓဂါ- ဤအငြင်းအခုံတို့သည်၊ သမ္ပန္နိ-ငြိမ်းကုန်၏။ ဣတိ-
ဤကား၊ ဂါထာ၏အနက်တည်း။

၃။ ၄- ၃ ။

တတ္ထ ပရေတိ ပဏှိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ အဓမ္မံ
ဓမ္မောတိ ဓမ္မံ အဓမ္မောတိ အာဒိဘောဒကရဝတ္ထုဒီပနဝသေန ဝိဝါဒပ္ပသု
တာ ပရေ နာမ၊ တေ တတ္ထ ဝိဝါဒံ ကရောန္တာ မယံ ယမာမသေ ဥပရမာမ
နဿာမ သတတံ သမိတံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမာတိ န ဇာနန္တိ၊ ယေ စ တတ္ထ
ဝိဇာနန္တိတိ ယေ တတ္ထ ပဏှိတာ မယံ မစ္စုသမိပံ ဂစ္ဆာမာတိ ဝိဇာနန္တိ၊
တတော သမ္ပန္နိ မေဓဂါတိ ဧဝံ ဟိ တေ ဇာနန္တာ ယောနိသော မနသိကာရံ
ဥပ္ပာဒေတွာ မေဓဂါနံ ကလဟာနံ ဝုပသမာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ အထ နေသံ တာ
ယ ပဋိပတ္တိယာ တေ မေဓဂါ သမ္ပန္နိ။

အထ ဝါ ပရေ စာတိ ယေ တတ္ထ ဩဝါဒါနသာသနိယာ အဂ္ဂဟ
ဏေန သာသနတော ဗာဟိရာယ ပရေ၊ တေ ယာဝ မယံ မိစ္ဆာဂါဟံ ဂဟေ
တွာ ဧတ္ထ ဣဓ လောကေ သာသနဿ ပဋိဂ္ဂါဟေန ယမာမသေ ဝါယမာ
မာတိ န ဝိဇာနန္တိ၊ တာဝ ဝိဝါဒါ န ဝုပသမန္တိ၊ ယဒါ ပန တဿ ဂါဟဿ
ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ယေ စ တတ္ထ တေသု ဝိဝါဒပ္ပသုတေသု အဓမ္မဓမ္မာဒိ
ကေ အဓမ္မဓမ္မာဒိတော ယထာဘူတံ ဝိဇာနန္တိ၊ တတော တေသံ သန္တိကာ
တေ ပဏှိတပုရိသေ နိဿာယ ဝိဝါဒသင်္ခါတာ မေဓဂါ သမ္ပန္နိတိ ဧဝမေတ္ထ
အတ္ထော ဝေဒိတဗျော။

တတ္ထ- ထိုဂါထာ၌၊ ပရေတိ- ပရေဟူသည်ကား၊ ပဏှိတေ-ပညာ
ရှိတို့ကို၊ ဌပေတွာ- ထား၍၊ တတော- ထိုပညာရှိတို့မှ၊ အညေ- တစ်ပါး
ကုန်သော၊ အဓမ္မံ- တရားမဟုတ်သည်ကို၊ ဓမ္မောတိ- တရားဟူ၍၊ ဓမ္မံ-

တရားကို၊ အဓမ္မောတိ- တရားမဟုတ်ဟူ၍၊ ဣတိ အာဒိဘေဒကရဝတ္ထုဒီ
 ပနဝသေန- ဤသို့ အစရှိသော သံယာက္ခံပြားကြောင်းကို ပြဆိုသည်၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိဝါဒပုသုတာ- အငြင်းအခုံ၌ အလေ့အလာပြုကြသော သူတို့
 သည်၊ ပရေ နာမ- ပရေ မည်ကုန်၏၊ ဝါ- တစ်ပါးသူတို့ မည်ကုန်၏၊ ယေ-
 ယင်းတစ်ပါးသူတို့သည်၊ တတ္ထ- ထိုသံယာအလယ်၌၊ ဝိဝါဒ- အငြင်းအခုံ
 ကို၊ ကရောန္တာ- ပြုကြကုန်လျက်၊ မယံ- ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ ဥပရမာ
 မ- ကြည်ရှောင်ဆုတ်ခွာနေကြကုန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ န ဇာနန္တိ- မသိကြ
 ကုန်၊ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ- ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ- ဟူသည်ကား၊
 တတ္ထ- ထိုသံယာအလယ်၌၊ ယေ ပဏှိတာ-အကြင်ပညာရှိတို့သည်၊ မယံ-
 ငါတို့သည်၊ မစ္စုသမိပံ- သေခြင်း၏ အနီးသို့၊ ဂစ္ဆာမ- သွားနေကြကုန်၏၊
 ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနန္တာ- သိကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ယောနိသော မနသိကာရံ-
 အသင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတွာ- ဖြစ်စေ၍၊ မေဓဂါနံ ကလ
 ဟာနံ- ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းတို့၏၊ ဝူပသမာယ- ငြိမ်းခြင်းငှါ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ- ကျင့်
 ကြကုန်၏၊ အထ- ထိုအခါ၌၊ နေသံ- ထိုသူတို့၏၊ တာယ ပဋိပတ္တိယာ- ထို
 အကျင့်ကြောင့်၊ တေ မေဓဂါ- ထိုခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းတို့သည်၊ သမ္ပန္နိ-ငြိမ်း
 ကုန်၏။

အထဝါ- တစ်နည်းသော်ကား၊ ပရေ ဇာတိ- ပရေ စ ဟူသည်
 ကား၊ ယေ- အကြင်သူတို့သည်၊ သတ္ထု- ဘုရားရှင်၏၊ သြဝါဒါနသာသနိ
 ယာ- ဆုံးမသွန်သင်ခြင်းကို၊ အဂ္ဂဟဏေန- မယူသဖြင့်၊ သာသနတော-
 အဆုံးအမတည်းဟူသော သာသနာတော်မှ၊ ဗာဟိရတာယ- အပြင်၌ ဖြစ်
 သောကြောင့်၊ ပရေ- ပရေ မည်ကုန်၏၊ (ဝါ) တစ်ပါးသူတို့ မည်ကုန်၏၊
 တေ- ထိုသူတို့သည်၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ မယံ- ငါတို့သည်၊ မိစ္ဆာဂါ
 ဟံ- မှားယွင်းသောအယူကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဧတ္ထ ဣဓ လောက- ဤ

လောက၌၊ သာသနဿ- အဆုံးအမကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေန- တုံပြန်ဖိနှိပ်သော
အားဖြင့်၊ ယမာမသေ ဝါယမာမ- အားထုတ်ကြကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ န ဝိ
ဇာနန္တိ- မသိကြကုန်၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ ဝိဝါဒါ- အငြင်းအခုံတို့သည်၊
န ဝူပသမ္ပန္နိ- မငြိမ်းကုန်၊ ယဒါ ပန- အကြင်အချင်းကား၊ တဿ ဂါဟဿ-
ထိုမှားယွင်းသောအယူကို၊ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန- စွန့်လွှတ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်၊
ယေ စ- အကြင်သူတို့သည်ကား၊ တတ္ထ တေသု ဝိဝါဒပွသုတေသု- ထို
ငြင်းခုံခြင်းကို အလေ့အလာပြုသူတို့၌၊ အဓမ္မဓမ္မာဒိကေ-မတရားသည်
တရားသည် စသည်တို့ကို၊ အဓမ္မဓမ္မာဒိတော- မတရားသည် တရားသည်
စသည်အားဖြင့်၊ ယထာဘူတံ- ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း၊ ဝိဇာနန္တိ- သိကြ
ကုန်၏။ တတော တေသံ သန္တိကာ- ထိုသူတို့အထံမှ၊ တေ ပဏှိတ ပုရိ
သေ- ထိုပညာရှိယောက်ျားတို့ကို၊ နိဿာယ- အမှီပြု၍၊ ဝိဝါဒသင်္ခါတာ-
ဝိဝါဒဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ မေဓဂါ- ငြင်းခုံခြင်းတို့သည်၊ သမ္ပန္နိ- ငြိမ်းကြ
ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝမ္ပိ- ဤသို့လည်း၊ ဧတ္ထ- ဤဂါထာ၌၊ အတ္ထော-အနက်ကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော- သိအပ်၏။

၄။ ၅- ၄ ။

ပရေတိ ပဏှိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ ကုသလာကုသလ
သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ ကမ္ပံ ကမ္ပဇလံ ကာယဿ အသုဘတံ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတံ
အဇာနန္တာ ဣဓ ပရေ နာမ၊ တေ မယမေတ္ထ ဣမသ္မိံ ဇီဝလောကေ ယမာမ
ဥပရမာမ သတတံ သမိတံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမာတိ န ဇာနန္တိ၊ ယေ စ တတ္ထ
ဝိဇာနန္တိတိ ယေစ တတ္ထ ပဏှိတာ မယံ မစ္စုသမိပံ ဂစ္ဆာမာတိ ဝိဇာနန္တိ၊ တ
တော သမ္ပန္နိ မေဓဂါတိ ဧဝံ ဟိ တေ ဇာနန္တာ မေဓဂိနံ ပရဝိဟိံသနာနံ
ဝူပသမာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ အတ္တနာ ပရေ စ အညေ န မေဇန္တိ န ဗာဇေန္တိတိ
အတ္ထော။

ပရေတိ- ပရေဟူသည်ကား၊ ပဏ္ဍိတေ- ပညာရှိတို့ကို၊ ဌပေတွာ-
 ထား၍၊ တတော- ထိုပညာရှိတို့မှ၊ အညေ- တစ်ပါးကုန်သော၊ ကုသလာ
 ကုသလသာဝဇ္ဇာနာဝဇ္ဇံ- ကောင်း/မကောင်း အပြစ်ရှိ/မရှိသော၊ ကမ္မံ- ကု
 သိုလ် အကုသိုလ်ကံကို လည်းကောင်း၊ ကမ္မဗလံ- ကုသိုလ်ကံ အကု
 သိုလ်ကံ၏ အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ကာယဿ- ခန္ဓာကိုယ်၏၊ အသုဘ
 တံ- မတင့်တယ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ခါရာနံ- ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရား
 တို့၏၊ အနိစ္စတံ- မမြဲသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဇာနန္တာ- မသိ
 သောသူတို့သည်၊ ဣဓ- ဤဂါထာ၌၊ ဝါ- ဤနေရာ၌၊ ပရေ နာမ- ပရေ
 မည်ကုန်၏၊ ဝါ- တစ်ပါးသူတို့မည်ကုန်၏၊ တေ- ထိုသူတို့သည်၊ မယံ- ငါ
 တို့သည်၊ ဧတ္ထ ဣမသ္မိံ ဇီဝလောကေ-ဤသဝိညာဏလောက၌၊ ယမာမ
 ဥပရမာမ- ကြည်ရှောင်ဆုတ်ခွာနေကြ၏၊ သတတံ-အမြဲ၊ သမိတံ- အစဉ်၊
 မဇ္ဈသန္တိကံ- သေခြင်း၏ အနီးသို့၊ ဂတ္ထမ- သွားနေကြ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ န
 ဇာနန္တိ- မသိကြကုန်၊ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ- ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ-
 ဟူသည်ကား၊ တတ္ထ- ထိုလောက၌၊ ယေ စ ပဏ္ဍိတာ- အကြင်ပညာရှိတို့
 သည်ကား၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ မဇ္ဈသမိပံ- သေခြင်း၏ အနီးသို့၊ ဂတ္ထမ-
 သွားနေကြကုန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနန္တိ- သိကြကုန်၏၊ တတော သမ္ပန္နိ
 မေဓဂါတိ- တတော သမ္ပန္နိ မေဓဂါ- ဟူသည်ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ တေ- ထို
 ပညာရှိတို့သည်၊ ဇာနန္တာ- သိကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ မေဓဂါနံ ပရဝိဟိသနာ
 နံ- သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်းတို့၏၊ ဝုပသမာယ- ငြိမ်းခြင်းငှါ၊ ပဋိ
 ပဇ္ဇန္တိ- ကျင့်ကြကုန်၏၊ အတ္တနာ စ- ကိုယ်တိုင်လည်း၊ အညေ- သူတစ်ပါး
 တို့ကို၊ န မေဇ္ဇန္တိ- မနှိပ်စက်ကုန်၊ ပရေ စ- သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း၊ န ဗာ
 ဇေန္တိ- မနှိပ်စက်စေကုန်၊ ဣတိ-ဤသည်ကား၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

အဖွင့်တို့ကို စိစစ်လေ့လာခြင်း

၁။ ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ ၊ မယမေတ္တ ယမာမသေ။

ဤဂါထာနှင့် သက်ဆိုင်သော အဖွင့်အဋ္ဌကထာ(၅)မျိုးရှိရာ ထို (၅)မျိုးလုံးပင် ဂါထာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖွင့်ဆိုကြသည်။ ထိုကျမ်းများအနက် (၄-၁) အုပ်စုသည် ဂါထာကို တစ်မျိုးတည်းသာ ဖွင့်ဆိုကြသည်။ ကျန်အဋ္ဌကထာတို့၌မူ နှစ်မျိုး ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ထိုနှစ်မျိုးအနက် ပထမအမျိုးအစားကို (၄-၁)အုပ်စုသို့ လိုက်၍ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပထမအဖွင့်အဆိုကို ဦးစွာ စိစစ်၍ ဒုတိယအဖွင့်အဆိုကို နောက်မှ တသီးတခြား ခွဲခြားဖော်ပြပါမည်။

(က) ပရေ = ပဏ္ဍိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ ဘဏ္ဍနကာရကာ ပရေ နာမ။ (၄-၁၊ ၄-၂)

ပဏ္ဍိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ အဓမ္မံ ဓမ္မောတိ ဓမ္မံ အဓမ္မောတိ အာဒိဘောဒကရဝတ္ထုဒိပနဝသေန ဝိဝါဒပွသုတာ ပရေ နာမ ။ (၄-၃)

ပဏ္ဍိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ ကုသလာကုသလသာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ ကမ္မံ ကမ္မဗလံ ကာယဿ အသုဘတံ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတံ အဇာနန္တာ ဣဓ ပရေ နာမ။ (၄-၄)

ပရေ-၌ ပရ-သဒ္ဒါသည် တစ်ပါးသော(တစ်ပါးသူ)ဟူသောအနက်ကို ဟောသည့် နာမဝိသေသန(ဝါ)သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ တစ်ပါးသောသူဟူသည်မှာလည်း ဤဂါထာ၌ န ဝိဇာနန္တိ- ကြိယာကို ထောက်ဆ၍ မသိသူ(ဝါ) ပညာရှိမှ တစ်ပါးသောသူတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့၌ ပဏ္ဍိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ(ပညာရှိတို့ကို ထား၍ ထိုပညာရှိမှ တစ်ပါးကုန်သော)ဟု တညီတညွတ်တည်း ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ယင်းသို့ ပညာရှိမှ တစ်ပါးသူတို့-ဟု သာမန်အနက်ကို အားလုံး

ဖွင့်ဆိုကြပြီးနောက် ဤဂါထာ၌ ဆိုလိုသော ဝိသေသနအနက်နှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာအသီးသီး၌ ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းနိဒါန်းအား လျော်စွာ လိုအပ်သော အနက်ဝိသေသကို တသီးတခြားစီ ပြဆိုကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်.....

၁။ ၄-၁ နှင့် ၄-၂ တို့၌ ဘဏ္ဍနကာရကာ ပရေ နာမ(ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုကြသောသူတို့သည် ပရေ (ဝါ) တစ်ပါးသူတို့ မည်၏။)ဟု ပြဆိုပါသည်။ ထိုအဋ္ဌကထာများအရ ဤဂါထာသည် ကောသမ္ဗိရဟန်းတို့၏ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်နေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အငြင်းအခုံ ပြုကြသူတို့သည် ပရေ မည်၏-ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂။ ၄-၃ ၌ အဓမ္မံ ဓမ္မောတိ ဓမ္မံ အဓမ္မောတိ အာဒိဘောဒကရဝတ္ထုဒိ ပနဝသေန ဝိဝါဒပွသုတာ ပရေ နာမ (အဓမ္မကို ဓမ္မဟုတ်သေး၊ ဓမ္မကို အဓမ္မဟုတ်သေး၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သံယာက္ခံပြားကြောင်းကို ပြောဆိုလျက် အငြင်းအခုံ၌ အလေ့အလာပြုကြသောသူတို့သည် ပရေ(ဝါ)တစ်ပါးသူတို့ မည်ပါသည်။(ယင်းတို့သည် သံယာက္ခံပြားရန် ကြိုးပမ်းနေသော ရှင်အေဒဝဒတ်၏ ဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။

၃။ ၄-၄-၌ ပရေ-ဟူသည် ကောင်း မကောင်းသော အပြစ်ရှိ မရှိသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ၊ ထိုကံ၏အကျိုး၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ မတင့်တယ်သောအဖြစ်၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ မမြဲသောအဖြစ်ကို မသိသော စက္ခုပဇ္ဇောတမင်း၏ နောက်လိုက်နောက်ပါများ ဖြစ်သည်။

ပရေ-၏ အဖွင့်အဆိုကို ပြုပြီးနောက် မယမေတ္ထ ယမာမသေ-ဟူသော စာပိုဒ်ကို ဆက်လက်ဖွင့်ဆိုရာတွင် ယမာမသေ-ကို ၄-၁ ၌ ဥပယမာမ၊ ၄-၂ ၌ ဥပရမာမ၊ ၄-၃ ၌လည်း ဥပရမာမ-ဟု အသီးအသီး ဖွင့်ဆို

ကြသည်။ ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုရာတွင် ဥပရမ-ဟူသည်လည်း ဝိရမနပင် ဖြစ်သည်ဟု ထပ်ဆင့် ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ပြုယုဂ်အနေဖြင့်လည်း ဤယမာမသေကို ထုတ်ပြ၍ ယမာမသေတိ ဥပရမာမ၊ နဿာမ မရာမာတိ အတ္ထော၊ (ယမာမသေ ဟူသည်ကား ကြဉ်ရှောင်ဆုတ်ခွါနေကြ၏၊ ပျက်စီးနေကြ၏၊ သေနေကြ၏၊ ဤကား အနက်)ဟု ရှင်းပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဥပယမာမ၊ ဥပရမာမ-ဟု ပါဠိနှစ်မျိုးရှိနေရာ ဥပရမာမ-သည်သာ ပိုမို ဆီလျော်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

ဓာတွတ္တသင်္ဂဟကျမ်း၌မူ ယမ်-ဓာတ်သည် ဝိရတီအနက် (ဝါ) ကြဉ်ရှောင်ဆုတ်ခွါခြင်းအနက်၌ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ သဒ္ဓနီတိဓာတုမာလာ၏ အဆို၌လည်း ဥပရမ-ဟူသည် ဝိရမန-ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဝိရတီနှင့် ဝိရမနသည် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဆိုများအရ ဥပရမာမ-ကို ကြဉ်ရှောင်ဆုတ်ခွါနေကြ၏ဟု အနက်ပြန်ဆိုရပါမည်။ ယင်းကြဉ်ရှောင်ဆုတ်ခွါနေကြ၏-ဟူသည်မှာ ဤဘဝ ဤလောကမှ တရွေ့ရွေ့ဆုတ်ခွါနေခြင်းကို ဆိုလိုဟန် ရှိပါသည်။ သတ္တဝါမှန်သမျှသည် မွေးဖွားလာသည်မှ စ၍ တရွေ့ရွေ့ ကြီးရင့်လာကြသည်။ ငယ်ရာမှ ကြီး၍ ကြီးရာမှ ရင့်ရော်အိုမင်းလာကြသည်။ ဤသို့ ကြီးရင့်အိုမင်းလာသည်နှင့်အမျှ ဤဘဝ ဤတစ်သက်တာ၏ ခရီးလမ်းဆုံးသို့ တရွေ့ရွေ့ နီးကပ်ချဉ်းကပ်နေကြသည်။ ယနေ့သည် မနေ့ကထက် ခရီးလမ်းဆုံးနှင့် ပိုမိုနီးကပ်လာသကဲ့သို့ မနက်ဖြန်သည်လည်း ယနေ့ထက်ပင် ပို၍ နီးလာဦးမည် ဖြစ်သည်။ ခရီးသွားနေသူသည် ဖဝါးလှမ်းတိုင်း မိမိ၏ ခရီးပန်းတိုင်နှင့် နီးကပ်လာသကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့သည်လည်း စက္ကန့်တိုင်း မိနစ်တိုင်း တစ်ဘဝတာ၏ အဆုံးဖြစ်သော သေခြင်းနှင့် နီးကပ်လာကြသည်။ သေခြင်းသည် တစ်ဘဝတာ၏ အဆုံးဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုဘဝတာမှ အပြီးသတ် ဆုတ်ခွါခြင်း

ရှောင်ခွါခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ယမာမ
သေ-ကို ဥပရမာမ(တရွေ့ရွေ့)ကြည့်ရှောင်ဆုတ်ခွါနေကြ၏-ဟု အဋ္ဌက
ထာဆရာ တို့ ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပရမာမ-ကို တစ်ဖန် နဿာမ-ဟု (၄-၁၊ ၃၊ ၄)တို့က၎င်း၊ ဝိ
နဿာမ-ဟု (၄-၂)က၎င်း၊ ထပ်ဆင့်ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ကြည့်ရှောင်ဆုတ်ခွါ
နေ၏-ဟူသည် ပျက်စီးနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ပျက်စီးနေ
သည်ဟူရာ၌ ရုပ်နာမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းကို ယူသင့်ပါသည်။ အမှန်အားဖြင့်
ရုပ်နာမ်တို့သည် ခဏတိုင်းခဏတိုင်း ဖြစ်ပေါ် ချုပ်ပျောက်နေကြပါသည်။

သို့ရာတွင် ယင်းသို့ ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးခြင်း ခဏိကမရဏာသ
ဘောသည် မထင်ရှား မသိသာပါ။ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာသောအခါ
တွင်သာ ရုပ်နာမ်တို့ အမြဲမတည် ယိုယွင်းပျက်စီးမှုကို သဘောပေါက်လာ
ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ရုပ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်မှုယိုယွင်းမှုမှာ ပိုမို သိ
သာသည်။ ငယ်ရွယ်နနယ်စဉ်က ဝင်းဝါစိုပြေခဲ့သောအသားအရေတို့သည်
ကြီးရင့်လာသည်နှင့်အမျှ ပိန်ခြောက်တွန့်လိမ်လာခဲ့သည်။ ပြည့်ဖြိုးသော
လက်မောင်းတို့သည် တွဲရဲကျ၍ ဖြောင့်စင်းသော လည်တိုင်သည်လည်း
ကွေးညွတ်လာခဲ့သည်။ ချိုသာသောအသံသည် ကွဲအက်၍ ပြေပြစ်သော
ခန္ဓာကိုယ်သည် တွန့်သောအရေ ပြိုင်းပြိုင်းထသော အကြောတို့ဖြင့် ဖုံး
လွှမ်းလာခဲ့သည်။ ရုပ်ခန္ဓာသည် စိတ်သွားတိုင်း မပါနိုင်တော့ပေ။ ရုပ်အား
ပျော့လာသောအခါ စိတ်အားလည်း လျော့လာတော့သည်။ ဤသည်တို့
ကား ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏ အမြဲမတည်မှု ယိုယွင်းပျက်စီးမှုကို ပြ
သော သာဓကပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤအနက်သဘောကို ပြလို၍ ဥပရမာမ = ကြည့်ရှောင်ဆုတ်ခွါနေ
ကြ၏-ဟူသည်မှာ နဿာမ(ဝိနဿာမ) ငါတို့ဟု ခေါ်ဆိုနေသော ရုပ် နာမ်

တို့ တရွေ့ရွေ့ ပျက်စီးနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု ဤအဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ရုပ်နာမ်တို့၏ အမြဲမတည် ဖောက်ပြန်ပျက်စီးနေခြင်းသည်လည်း တစ်ဘဝတာခရီး၏ အဆုံးဖြစ်သော သေခြင်းသို့ အစဉ်ရှေးရှုနေခြင်း၊ သေခြင်း၏ အနီးသို့ အစဉ်သွားနေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့၌ သတတံ သမိတံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမ (အစဉ်အမြဲ သေခြင်း၏ အနီးသို့ သွားနေကြ၏)ဟု ထပ်မံ ရေးသားကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းအားဖြင့် ထပ်မံ ဖော်ပြရပါမူ ဥပရမာမ-ဖြင့် ယမာမသေ၌ ယမ်-ဓာတ်၏ တိုက်ရိုက်အနက်(ဓာတွတ္ထ)ကို ဖော်ပြပါသည်။ နဿာမ (ဝိနဿာမ)၊ သတတံ သမိတံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမ-တို့ဖြင့် ထိုတိုက်ရိုက်အနက်ဖြစ်သော ဥပရမန-သဘောကို ထပ်မံရှင်းပြသောအဓိပ္ပါယ်အနက် (အဓိပ္ပါယတ္ထ)ကို ဖော်ပြပါသည်။

ထို့ပြင် ဥပရမာမ-စသော စကားရပ်တို့ဖြင့် ယမ်-ဓာတ်၏ တိုက်ရိုက်အနက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်အနက်ကိုသာ ဖွင့်ဆိုကြသည် မဟုတ်သေးပါ။ ယမာမသေ-ဟူသော ကြိယာပုဒ်တစ်ခုလုံး၏ အနက်ကိုလည်း ဖွင့်ပြသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသေးသည်။ ယမာမသေ-သည် ယမ်-ဓာတ်နှင့် အာမသေ-ဟူသော ဝိဘတ်ကို ပေါင်းစပ်ထားသော ကြိယာပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ သဒ္ဒါနည်းအရဆိုသော် ယင်းယမာမသေ-သည် အာဏတ္တိ၊ အတ္တနောပဒ၊ အမှယောဂ၊ ဗဟုဝုဗ်ကိန်းဖြစ်သော ကြိယာပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဆိုက ယမာမသေ- ကြည့်ရှောင်ဆုတ်ခွါကြပါစို့၊(တိုက်ရိုက်အနက်) (ဝါ) ပျက်စီးကြပါစို့၊ (ဝါ) အစဉ်အမြဲ သေခြင်း၏ အနီးသို့ သွားကြပါစို့၊(အဓိပ္ပါယ်အနက်)ဟု ပြန်ဆိုရပါမည်။ သို့ရာတွင် ဤနေရာ၌ ယင်းအာဏတ္တိအနက် ရနိုင် မရ

နိုင် စိစစ်ရပါမည်။

အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အဆိုအားဖြင့် ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ ၊ မယ မေတ္တ ယမာမသေ-ဟူသော ပါဒနှစ်ခုအနက် ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ-သည် ပ ဓာနပါကျဖြစ်၍ မယမေတ္တ ယမာမသေ-သည် ထိုဝါကျ၌ ပါရှိသော န ဝိဇာနန္တိ-အရ မသိပုံကို ပြသော ဝါကျဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်သော် န ဝိဇာနန္တိ-၏ ကံကို ပြသော နာမဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ငါတို့ ကြည် ရှောင်ဆုတ်ခွါကြပါစို့၊ (ဝါ)ပျက်စီးကြပါစို့၊(ဝါ)အစဉ်အမြဲ သေခြင်း၏ အနီး သို့ သွားကြပါစို့-ဟု သူတစ်ပါးတို့သည် မသိကြကုန်-ဟု အနက်ပြန်ဆိုပါ က အဓိပ္ပါယ်မရှိသည့်အပြင် ဆိုလိုသောသဘောလည်း ပျောက်ပျက်သွား လိမ့်မည်။

အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ ဤဂါထာပါဒတို့၏ ဆိုလို သော သဘောအဓိပ္ပါယ်မှာ... ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း ပြုနေကြကုန်သော ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့ ခန္ဓာကိုယ်၏ အနိစ္စသဘော၊ ဤဘဝမှ ရွေ့လျော သေဆုံးရမည့်သဘောကို မသိ၍သာ ဤသို့ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှုကို ပြုနေခြင်း ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ထိုသဘောကို သိကြပါက ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှုသည် ငြိမ်းအေးသွားပေလိမ့်မည်- ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပြင် သဏ္ဍာန် သမိတံ မဇ္ဈသန္တိကံ ဂစ္ဆာမ-ကို ထောက်၍ ငါတို့ အစဉ်အမြဲ သေခြင်း၏ အ နီးသို့ သွားကြပါစို့-ဟူသော အာဏတ္တိအနက်သည်လည်း မဆီလျော်ပေ။ သေခြင်းသို့ ချဉ်းကပ်ရန် မည်သူမျှ တိုက်တွန်းမည် မဟုတ်။ တိုက်တွန်း ရန်လည်း မလိုပေ။ မည်သူမဆို မွေးဖွားပြီးနောက် သေရမည်သာ ဖြစ် သည်။ သေခြင်းသို့ တရွေ့ရွေ့နီးကပ်လာမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤကား သ ဘာဝတည်း။

ထို့ကြောင့် ယမာမသေ-သည် အာဏတ္တိဝိဘတ် ဆက်ထားသည် ဟု ဆိုရစေကာမူ အာဏတ္တိသဘော မထင်ပေ။ အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ယမာမသေ၌ ယမာမ-သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလဝိဘတ်ဆက်ထားသော ကြိယာပုဒ်ဖြစ်သည်။ သေ-သည် ယေ ကေမိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ။ ယေန လောဘေန လုဒ္ဓါသေ- စသည်တို့၌ကဲ့သို့ အနက်မရှိသော နိပါတ်ပုဒ်သာဟု ဆိုရပါမည်။ သတတံ သမိတံ-ဟူသော ကြိယာဝိသေသနပုဒ်များကို ထောက်၍လည်း ဂစ္ဆာမ-ဟူသော ကြိယာပုဒ်သည် သွားနေကြ၏-ဟူသော အနက်ကို ဖော်ပြ၍ မသေမချင်း သွားနေကြသည်-ဟူသော နိစ္စပစ္စုပ္ပန်ကို ပြနေပေသည်။

ဤနေရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဝိဘတ်အသုံး (၄)မျိုးကို ဖော်ပြလိုပါသည်။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဝိဘတ်ကို ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်-ဟု ပါဠိသဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ခေါ်ဆိုကြသဖြင့် ထိုဝိဘတ်အသုံး (၄)မျိုးကိုလည်း ဝတ္တမာန်(၄)မျိုးဟုပင် ခေါ်ထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ.....

- ၁။ ပဝတ္တုပရတာဝတ္တမာန်၊
- ၂။ ပဝတ္တာဝိရတဝတ္တမာန်၊
- ၃။ နိစ္စပဝတ္တိဝတ္တမာန်၊
- ၄။ သမိပဝတ္တမာန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ထို(၄)မျိုးအနက် တစ်စုံတစ်ခုသောအမှုကို မပြုတော့အံ့ဟု ဆောက်တည်၍ ထိုအမှုကို ရှောင်ကြဉ်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး တည်နေသော ဝတ္တမာန်ကို ပဝတ္တုပရတာဝတ္တမာန်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ပြုယုဂ်.... အဟံ မံသံ န ခါဒါမိ ၊
ကျွန်ုပ်သည် အသားကို မစားတော့ပါ။

ဤပြုယုဂ်အရ အသားစားခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်နေသော ကာလသည် တစ်

လလည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ တစ်နှစ်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ လပေါင်း နှစ်ပေါင်း များစွာလည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ တစ်သက်ပတ်လုံးလည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် န ခါဒါမိ- ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာသည် ယနေ့ဖြစ်ဆဲ ယခုဖြစ်ဆဲ အချိန်ကာလကိုသာ ဆိုလိုသည် မဟုတ်ဘဲ အသားစားခြင်းကို ရှောင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံးကို ဆိုလိုသည်၊ ဤသို့ ရှောင်ကြဉ်နေသမျှ တည်နေသော ဝတ္တမာန်(ပစ္စုပ္ပန်)ကို ပဝတ္ထုပရတာဝတ္တမာန်-ဟု ဆိုပါသည်။

(၂) တစ်စုံတစ်ခုသော အမှုကို ပြုနေသမျှ (ဝါ) မရှောင်ကြဉ်သမျှ တည်နေသော ဝတ္တမာန်သည် ပဝတ္ထာဝိရတဝတ္တမာန်မည်၏။

ပြယုဂ်..... ကုမာရာ ကီဠန္တိ ၊
သုငယ်တို့ ကစားနေကြသည်။

ဤပြယုဂ်အရ သုငယ်တို့ ကစားနေသမျှကာလသည် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်နေသည်၊ ထို့ကြောင့် ကီဠန္တိ-ကြိယာသည် ပြုနေသမျှ တည်နေသော ဝတ္တမာန်(ဝါ) ပဝတ္ထာဝိရတဝတ္တမာန်မည်၏။

(၃) အမြဲဖြစ်နေ တည်နေသော ဝတ္တမာန်သည် နိစ္စပဝတ္ထိဝတ္တမာန် မည်၏။

ပြယုဂ်..... ပဗ္ဗတာ တိဠန္တိ = တောင်တို့သည် တည်နေကြ၏၊
နဒီ သဝန္တိ = မြစ်တို့သည် စီးဆင်းနေကြ၏။

ဤပြယုဂ်များအရ တောင်တို့သည် အမြဲတမ်းတည်ရှိ၍ မြစ်တို့သည် အစဉ်စီးဆင်းနေခြင်းမှာ အစဉ်ထာဝရ ဖြစ်သည်၊ ထိုတောင် မြစ် စသည်တို့ အဖို့ အတိတ် အနာဂတ်မရှိ၊ အမြဲတမ်း ပစ္စုပ္ပန်သာ ဖြစ်သည်၊ အကြင်မျှ လောက် ကမ္ဘာသည် တည်နေ၏၊ ထိုမျှလောက် တောင်တို့ မြစ်တို့သည် တည်နေ စီးနေကြမည်သာ ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် တိဠန္တိ ၊ သဝန္တိ- စသော ဝတ္တမာန် (ပစ္စုပ္ပန်)ကြိယာတို့ကို နိစ္စပဝတ္ထိဝတ္တမာန်ဟု ခေါ်ဆိုရပါသည်။

(၄) ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၏ အနီးဖြစ်သော အတိတ်နှင့် အနာဂတ်တို့သည် သမိပဝတ္တမာန်မည်၏။

ပြုယုဂ်.... ကုတော အာဂစ္ဆတိ = သင် ဘယ်က လာသနည်း။

ကဒါ တံ ဂစ္ဆသိ = သင် ဘယ်ခါ သွားမည်နည်း။

များသောအားဖြင့် မိမိထံ ရောက်လာသော မိတ်ဆွေတစ်ဦးကို သင်ဘယ်က လာသနည်း(ကုတော တံ အာဂစ္ဆသိ)ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် မေးလေ့ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့ မေးသောအခါ လာခြင်းသည် ပြီးစီးနေပေပြီ၊ ထို့အတူပင် တစ်နေရာသို့ သွားမည့်ဆဲဆဲ ဖြစ်သူကိုလည်း ဘယ်အချိန်သွားမှာလဲ(ကဒါ တံ ဂစ္ဆသိ)ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့်ပင် မေးလေ့ရှိပါသည်။ သို့သော် သွားခြင်းကြိယာသည် မဖြစ်ပေါ်လာသေးပါ။ သွားရန် ပြင်ဆင်နေခြင်း သွားဖို့ ရှေ့ရှုနေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ လာပြီးခါစနှင့် သွားမည့်ဆဲဆဲဖြစ်သော ကြိယာတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်၏ အနီးသာ ဖြစ်ရကား ထိုအာဂစ္ဆသိ၊ ဂစ္ဆသိ-ဟူသော ကြိယာတို့ကို သမိပဝတ္တမာန် (အနီး ဖြစ်သော ဝတ္တမာန်)ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

ဝတ္တမာန်(၄)မျိုးအနက် သတတံ သမိတံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမသည် အစဉ်အမြဲ သွားနေခြင်းကို ဖော်ပြသဖြင့် ပဗ္ဗတာ တိဋ္ဌန္တိ-စသည်တို့ကဲ့သို့ နိစ္စပဝတ္တိဝတ္တမာန်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ထိုကြောင့် ယမာမသေ၌ ယမာမ-သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ဝိဘတ်ဆက်ထားသော ကြိယာပုဒ်၊ သေသည် အနက်မရှိသော နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသော် မှားမည် မထင်ပါ။

ဤ မယမေတ္တ ယမာမသေ-ကို အနက်ပြန်ဆိုကြရာ၌ အချို့သော ပညာရှင်တို့က မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမ- ဟူသော အဖွင့်ကိုသာ ရှာ၍ (မယံ-ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ- သေမင်း၏ အထံသို့ သွားကြရကုန်အံ့)ဟု ပြန်ဆိုကြပါသည်။ အချို့တို့ကမူ နဿာမ-ဟူသော ကြိယာကို ထောက်၍

(မယံ-ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ-ပျက်စီးကြရကုန်အံ့)ဟု အနက်ပြန်ဆိုကြပါသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့်ကား (မယံ-ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ- ကြည်ရှောင်ဆုတ်ခွါနေကြ၏(တိုက်ရိုက်အနက်)၊ ဝါ- ပျက်စီးနေကြ၏၊ ဝါ- အစဉ်အမြဲ သေခြင်း၏ အနီးသို့ သွားနေကြ၏ (အဓိပ္ပါယ်အနက်) ဟု ပြန်ဆိုသင့်ပါသည်။

၂။ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ၊

ဂါထာ၏ တတိယပါဒဖြစ်သော ဤဝါကျကိုလည်း အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ အဖွင့်သည်လည်း အားလုံးပင် တူညီကြပါသည်။ ထိုအဖွင့်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ ယေ စ တတ္ထ ပဏှိတာ မယံ မစ္စုနော သမိပံ ဂစ္ဆာမာတိ ဝိဇာနန္တိ၊ (၄-၁)

ယေ တတ္ထ ပဏှိတာ မယံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမာတိ ဝိဇာနန္တိ၊ (၄-၂)

ယေ တတ္ထ ပဏှိတာ အယံ မစ္စုသမိပံ ဂစ္ဆာမာတိ ဝိဇာနန္တိ၊ (၄-၃၊ ၄)

ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ-၌ ဝိဇာနန္တိ(သိကြ၏)ဟူသော ကြိယာပုဒ်ကို ထောက်၍ (ယေ)၏ အနက်ကို ပဏှိတာ(ပညာရှိ)ဟု ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ဝိဇာနန္တိ-အရ သိပုံကိုလည်း မယံ ယမာမသေ-၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုပင် ညွှန်ပြုကြပါသည်။ ထိုကြောင့် (အကြင်ပညာရှိတို့သည် ငါတို့သည် သေခြင်း၏ အနီးသို့ သွားနေကြကုန်၏ဟု သိကြကုန်၏)ဟု အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့က ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။

၃။ တတော သမ္ပန္နိ မေဂေါ၊

ဂါထာ၏ စတုတ္ထပါဒကိုလည်း အဋ္ဌကထာအားလုံးပင် ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ထိုအဖွင့်များအနက် (၄-၁) (၄-၂) (၄- ၃)တို့၏ အဆိုသည် တူညီပါ

သည်။ သို့ရာတွင် (၄-၂)နှင့် (၄-၃)တို့၌ (၄-၁)၏ အဆိုထက် အနည်းငယ်ပို ပါသည်။ (၄-၄)၌မူ မိမိ၏ အကြောင်းအားလျော်စွာ တသီးတခြား ဖွင့်ဆိုပါ သည်။ ထိုအဖွင့်တို့မှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။

တတော သမ္ဘန္တိ မေဓဂါတိ ဧဝံဉ္စိ တေ ဇာနန္တိ ယောနိသော မနသိကာရံ ဥပ္ပါ ဒေတွာ မေဓဂါနံ ကလဟာနံ ဝုပသမာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ (၄-၁)

ဧဝံ ဟိ တေ ဇာနန္တာ ၊...ပ...၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ အထ နေသံ တာယ ပဋိပတ္တိယာ တေ မေဓဂါ သမ္ဘန္တိ၊ (၄-၂၊ ၄-၃)

ဧဝံ ဟိ တေ ဇာနန္တာ မေဓဂါနံ ပရဝိဟိသနာနံ ဝုပသမာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ ၊ အတ္တ နာ ပရေ စ အညေ န မေဇ္ဇန္တိ န ဗာဓေဇ္ဇန္တိ၊ (၄-၄)

တတော သမ္ဘန္တိ မေဓဂါ-ဟူသော စတုတ္ထပါဒဖြင့် ထိုသို့ သိခြင်း ကြောင့် (ဝါ) သိသောအခါ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းတို့သည် ငြိမ်းအေးခြင်းကို ဖော် ပြသည်။ မည်သို့မည်ပုံ ငြိမ်းအေးသည် (ဝါ)မည်သို့ ကြိုးပမ်း၍ ငြိမ်းအေး သည် ဟူသော အချက်ကိုမူ ဂါထာ၌ မပါရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းသို့ ငြိမ်းအေး ခြင်းအကြောင်းကို ဖြည့်စွက်ပေးသောအနေဖြင့် (၄-၁)၌ ဧဝံ ဟိ ဇာနန္တိ ယောနိသော မနသိကာရံ ဥပ္ပါဒေတွာ မေဓဂါနံ ကလဟာနံ ဝုပသမာယ ပဋိ ပဇ္ဇန္တိ (ဤသို့ သိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အသင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ် စေ၍ အငြင်းအခုံတို့ ငြိမ်းအေးခြင်းငှါ ကျင့်ကြကုန်၏)ဟု ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ (၄-၂၊ ၄-၃)တို့၌မူ ထိုမျှဖြင့် အဆုံးမသတ်သေးဘဲ အထ နေသံ တာယ ပဋိ ပတ္တိယာ တေ မေဓဂါ သမ္ဘန္တိ (ထိုအခါ ထိုသူတို့၏ ထိုအကျင့်ဖြင့် ထိုခိုက်ရန် ငြင်းခုံခြင်းတို့သည် ငြိမ်းအေးကုန်၏)ဟု ထပ်ဆင့် ဖြည့်စွက်ကြပါသည်။ ထို့ ပြင် အဖွင့်များတွင် ပါရှိသော ကလဟာနံ- ဟူသော စကားရပ်ဖြင့်လည်း မေဓဂါနံ-၏ အနက်ကို ဖော်ပြပါသည်။ မေဓဂါ-သဒ္ဒါသည် ကလဟာအနက်၊ ဝါ- ခိုက်ရန် ငြင်းခုံခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ထိုအဖွင့်အားလုံးတို့၏ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။ တတော သမ္ဘန္တိ မေဂေါ-အရ ထိုသို့ သိခြင်းကြောင့် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းတို့ ငြိမ်းအေး၏ ဟူသည်မှာ သိရုံနှင့် ငြိမ်းအေးခြင်းမဟုတ်၊ ငါတို့သည် တရွေ့ ရွေ့ယိုယွင်းပျက်စီးနေကြသည်၊ သေခြင်းသို့ ရှေ့ရှုနေကြသည်ဟုသိလာခြင်း ဖြင့် အကြောင်းအကျိုးကို တွေးတောစဉ်းစားခြင်း ယောနိသော မနသိကာရ ကို မွေးမြူလာကြသည်၊ ယင်းသို့ မွေးမြူလာခြင်းဖြင့် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း၏ အ ကျိုးမရှိပုံကို သိလာသည်၊ ထိုသို့ သိ၍ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု၊ ငြိမ်းအေးစေရန် ကျင့် ကြံကြိုးပမ်းကြသည်၊ ထိုသို့ ကြိုးပမ်းကျင့်ကြံခြင်းကြောင့်သာ ငြိမ်းအေးသည် ဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ် အပြည့်အစုံကို ယူရမည်၊ သိရုံနှင့် အငြင်းအခုံ ငြိမ်းအေးခြင်း မဟုတ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(၄-၄)၌ကား အထက်ပါအဖွင့် အဆိုကို မယူမူ၍ တသီးတခြား ဖွင့် ဆိုပါသည်။ တတော သမ္ဘန္တိ မေဂေါ-၌ မေဂေါ-သည် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း ကလဟာ အနက်ကို မဟော၊ သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း ပရဝိဟိသန အနက်ကို ဟောသည်။ ထိုသို့ သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲခြင်း မေဂေါ ငြိမ်းအေး၏ ဟူသည်မှာလည်း အခြားမဟုတ်၊ မိမိကိုယ်တိုင် သူတစ်ပါးကို မနှိပ်စက် မ ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ တစ်ပါးသူကိုလည်း နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲရန် မခိုင်းမစေခြင်းသာ ဖြစ် သည်ဟု ဖော်ပြလို၍ ဧဝံ ဟိ တေ ဇာနန္တာ မေဂေါနံ ပရဝိဟိသနာနံ ဝုပ သမာ ယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ ၊ အတ္တနာ ပရေ စ အညေ န မေဓန္တိ န ဗာဓေန္တိ (ဤသို့ ထိုသူတို့ သည် သိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ သူတစ်ပါးတို့အား နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း၏ ငြိမ်း အေးခြင်းငှါ ကျင့်ကြကုန်၏၊ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း သူတစ်ပါးတို့ကို မနှိပ်စက် မညှဉ်းဆဲ၊ တစ်ပါးသူကိုလည်း မနှိပ်စက် မညှဉ်းဆဲစေကုန်)ဟုဖွင့်ဆိုပါသည်။

ဤအဖွင့်နှစ်မျိုးအရ မေဂေါ-သည် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း ကလဟာအ နက်နှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း ပရဝိဟိသနအနက် နှစ်မျိုးကို ဟောကြောင်း

သိသာပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့ အနက်နှစ်မျိုးကို ဟောနိုင် မဟောနိုင် ထပ်မံ စိစစ်သင့်ပါသည်။

အဘိဓာနပုဒ်ပိကာကျမ်း၌ မေဂေ-သဒ္ဓါကို ဘဏ္ဍာ၊ ဝိဝါဒ၊ ဝိဂ္ဂဟ၊ ကလဟ- သဒ္ဓါတို့နှင့် အတူ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း အနက်ဟောအဖြစ် ပြဆိုပါ သည်။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌မူ မေဂေ-တွင်/ မေမ် ဓာတ်သည် လျင်မြန်စွာမှတ် ယူခြင်း၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ ပေါင်းဆုံရောနှောခြင်း အနက်သုံးမျိုးကို ဟော သည်။ ထို/မေမ် ကို အက-ပစ္စည်းနှင့်ပေါင်း၍ မေဂေ-ဟု တည်ပုဒ်ရသည်ဟု ဖော်ပြပါသည်။ ထိုအဆိုအရ မေဂေ- မှ မေဂေ- ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါ သည်။

အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသုစိဉ်လည်း /မေမ် ဓာတ်သည် အထက်ပါ အ တိုင်း အနက်သုံးမျိုး၌ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြပါသည်။ သို့ရာတွင် /မေမ်နှင့် အက- ပစ္စည်းကို ပေါင်း၍ မေဂေ၊ ထိုမှတစ်ဆင့် မေဂေ ဖြစ်လာသည်ကို မယူမူ၍ မေမ ပုဒ်နှောင်/ဂမ် ဓာတ်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တည်ပုဒ်ဖြစ်သည်ကိုသာ ယူပါသည်။ ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်၏ အဆိုအားဖြင့် / မိထံ ဓာတ်ကို ညွှန်ပြ ၍ /မိထံ၊ အက = မေထက ထိုမှတစ်ဆင့် မေဂေ ဖြစ်လာသည်ဟု ယူလိုဟန် ရှိပါသည်။ သဒ္ဓါနိတိဓာတုမာလာ၌ကား /မေမ် ဓာတ်ဟုပင် ဆို၍ ဓာတွတ္ထ သင်္ဂဟကျမ်း၌မူ /မိထံ ဓာတ်သည်၎င်း /မေထံ နှင့် မေမ် ဓာတ်တို့သည်၎င်း အထက်ပါအတိုင်းပင် အနက်သုံးမျိုးကို ဟောသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ထိုအဆိုအားလုံးကို စုပေါင်းလိုက်သော် မေဂေ-သဒ္ဓါ၏ ဖြစ်တည် လာပုံကို ဤသို့ သိနိုင်ပါသည်။

- (က) /မိထံ + အက မေထက = မေဂေ၊
- (ခ) /မေထံ + အက မေထက = မေဂေ၊

- (ဂ) /မေဓ်+ အက မေဓက=မေဓဂါ
- (ဃ) /မေဓ်+ အက မေဓက=မေဓဂါ

ဤသို့ ဖြစ်တည်လာပုံ ကွဲပြားသော်လည်း အနက်အားဖြင့်မူ မေဓဂ သည် လျင်မြန်စွာမှတ်ယူခြင်း၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ ပေါင်းဆုံရောနှောခြင်း အနက်သုံးမျိုးကို ဟောနိုင်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ အကြောင်းမူ /မိတ်၊ /မေထ် နှင့် /မေဓ် ဓာတ်တို့သည် ထိုအနက်သုံးမျိုးလုံးကို ဟောသည်ဟု အထက်ပါ ကျမ်းတို့၌ ဖော်ပြသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပိဋကစာပေ၌ မေဓဂကို နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်းအနက်၌သာ အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်းဟူရာ၌လည်း (က) ကြီးနိုင်ငယ်ညှဉ်းဟူသော အားရှိသူက အားမဲ့သူကို နှိပ်စက်ခြင်း၊ (ခ) တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အပြန်အလှန် ကိုယ်ထိလက်ရောက်ထိပါးပုတ်ခတ်ခြင်းဟု နှစ်မျိုးရှိပြန်ရာ (ခ)အမျိုးအစား၌သာ အသုံးပြုသည်ကို အောက်ပါ ပြယုဂ်များအရ သိနိုင်ပါသည်။

၁။ အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတံ ၊ ဇနံ ပဿထ မေဓဂံ၊
 (မိမိတို့၏ ဒုစရိုက်အပြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဘေးသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သို့ရာတွင် အချင်းချင်း နှိပ်စက်နေသော လူအပေါင်းကို ကြည့်ကြလော့၊)

အထက်ပါ ဂါထာ၌ ပါရှိသော မေဓဂံ-ကို မဟာနိဒ္ဒေသ၌ မေဓဂံ ဇနံ ကလဟံ ဇနံ ဝိရုဒ္ဓံ ဇနံ (ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားနေသော လူအပေါင်းကို၊ ဆန့်ကျင် တိုက်ခိုက်နေသော လူအပေါင်းကို၊ အတုံ့အပြန် ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်နေသော လူအပေါင်းကို)ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။ သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာနှင့် မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ဣမံ သာကိယာဒိဇနံ ပဿထ အညမညံ မေဓဂံ ဟိသကံ ဗာ ဓကံ (အချင်းချင်း ညှဉ်းဆဲနေသော နှိပ်စက်နေသော ဤသာကိယ စသော လူအပေါင်းကို ကြည့်ပါ)ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။

၂။ သကာယနေဝါပိ ဒဠံ ဝဒါနော၊ ကမေတ္တ ဗာလောတိ ပရံ ဒဟေယျ။
သယံဝ သော မေဂေ မာဝဟေယျ ၊ ပရံ ဝဒံ ဗာလမသုဒ္ဓိ ဓမ္ပံ။
(မိမိတို့၏ အယူဝါဒ၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြောဆိုသူသည် ဤအယူ၌ သူတစ်ပါးကို မိုက်
မဲသူဟု ရှုမြင်နိုင်အံ့နည်း။ အခြားသူကို မိုက်မဲသူ စင်ကြယ်သော သဘောမရှိ
သူဟု ပြောဆိုသူသည် မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ငြင်းခုံမှုကို ဆောင်ရွက်သည် မည်
ရာ၏။)

၃။ ဝိနိစ္ဆယေ ဌတော သယံ ပမာယ ၊ ဥဒ္ဓံသလောကသ္မိံ ဝိဝါဒမေတိ။
ဟိတွာန သဗ္ဗာနိ ဝိနိစ္ဆယာနိ ၊ န မေဂေ ကုဗ္ဗတိ ဇန္တုလောကေ။
(လောက၌ ထိုသူသည် အယူဝါဒ၌ တည်၍ မိမိကိုယ်တိုင် နှိုင်းချိန်လျက် အ
ထက်၌ ထား၍ ငြင်းခုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ လောက၌ (သူတော်ကောင်းဖြစ်
သော)သူသည်ကား အလုံးစုံသော အယူဝါဒတို့ကို စွန့်ပယ်၍ ငြင်းခုံခြင်းသို့
မရောက်။)

၄။ ဝိဝါဒေါ နော သမုပ္ပန္နော ၊ ဒုပ္ပပုပ္ပ သုဂ္ဂေဟိ မေ။
သမေတိ မေဂေ သမ္ပ ၊ ဝိဝါဒေါ ဝုပသမတံ။
(ဒုပ္ပပုပ္ပ ကျွန်ုပ်၏ စကားကို ကြားနာပါလော့၊ ကျွန်ုပ်တို့အား အငြင်းအခုံ ဖြစ်
ပေါ်ခဲ့၏။ အဆွေ ကျွန်ုပ်တို့၏ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကို ငြိမ်းအေးစေပါလော့။)

ထို့ကြောင့် မေဂေ-သဒ္ဓါသည် ကလဟာ-ခေါ် အချင်းချင်း ကိုယ်ထိ
လက်ရောက် ထိပါးပုတ်ခတ်ခြင်းအနက်၌သာ အသုံးများသည်ကို သိသာပါ
သည်။ ထိုကလဟာ-သည်လည်း များသောအားဖြင့် ဝိဝါဒ-ခေါ် အငြင်းပွားမှုနှင့်
ဆက်သွယ်လျက် ရှိသည်ကိုလည်း သတိပြုတွယ်ဖြစ်ပါသည်။ စက္ခုပဇ္ဇောတ
မင်းကဲ့သို့ အာဏာရှိသူက အာဏာမဲ့ အင်အားမဲ့သူတို့ အပေါ်၌ မတရားသ
ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်းဟူသော နှိက်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း အနက်၌မူ မေဂေ-သဒ္ဓါကို

အသုံးပြုသည်ကို မတွေ့ရပေ။ သို့ရာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မေဓဂ-ပုဒ်၏ ဓာတ်ရင်းများကပင် ဟိသန-ခေါ် ညှဉ်းဆဲနိပ်စက်ခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သည်ဖြစ်၍ ထိုဓာတ်ရင်းတို့မှ ဖြစ်တည်လာသော မေဓဂ-သည်လည်း နိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း မှန်သမျှကို ဟောနိုင်သည်သာဟု ယူလျှင်ကား (၄-၄)၌ ဖွင့်ဆိုသော မေဓဂါနံ ပရဝိဟိသနာနံ-ကိုလည်း မသင့်ဟု မဆိုသာပါ။

ဤမျှဖြင့် အဋ္ဌကထာအားလုံး၌ ယေဘုယျအားဖြင့် တူညီသော အဖွင့်အဆိုများကို စိစစ်ပြီးဖြစ်၍ (၄-၂)နှင့်(၄-၃)တို့၌ တစ်နည်းတစ်ဖုံ ထပ်မံဖွင့်ဆိုသော ဒုတိယအဖွင့်ကို ဆက်လက်စိစစ်ပါမည်။

(၄-၂)နှင့် (၄-၃)တို့၌ ဒုတိယအဖွင့်ကို အထဝါ အစချီလျက် ဖော်ပြကြပါသည်။ များသောအားဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ ဋီကာဆရာတို့သည် သက်ဆိုင်ရာကျမ်းဂန်များကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် ပုဒ်တစ်ခု သို့မဟုတ် ဝါကျတစ်ခုကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြပြီးနောက် ထိုပုဒ်ထိုဝါကျတို့ကို အခြားနည်းအားဖြင့် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုနိုင်သေးပါက အထဝါ သို့မဟုတ် အပရော စသည်ဖြင့် အစချီကာ နောက်ထပ် ရေးသားဖွင့်ဆိုလေ့ ရှိပါသည်။ ထိုသို့ တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ထပ်မံဖော်ပြသော အဆိုအမိန့်များသည် ရှေ့ဆိုခဲ့ပြီးသော အဖွင့်အဆိုတို့နှင့် ဝေါဟာရတူ၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကွဲပြားသည်ကို၎င်း၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်တူသော်လည်း ဝေါဟာရကွဲပြားသည်ကို၎င်း၊ အကြောင်းတူ၍ အကျိုးကွဲပြားသည်ကို၎င်း၊ အကျိုးတူ၍ အကြောင်းကွဲပြားသည်ကို၎င်း ဖော်ပြတတ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌မူ ဝေါဟာရတူသော်လည်း အနက်အဓိပ္ပါယ် မတူသည်ကို ပြလို၍ အထဝါ စသည်ဖြင့် ထပ်မံဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ မည်သို့ မတူသည်ကို ဖော်ပြပါမည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၁။ ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ ၊ မယမေတ္တ ယမာမသေ။

(က) အထ ဝါ ပရေ စာတိ ပုဗ္ဗေ မယာ မာ ဘိက္ခဝေ ဘဏ္ဍနန္တိအာဒိနိ
ဝတ္တာ သြဝဒိယမာနာပိ မမ သြဝါဒဿ အပ္ပဋိဂ္ဂဟဏေန အတိတ္တမ
နေန အမာမကာ ပရေ နာမ၊ (၄-၂)

ပရေ စာတိ ယေ သတ္ထု သြဝါဒိနသာသနိယာ အဂ္ဂဟဏေန သာသနတော
ဗဟိရတာယ ပရေ၊ (၄-၃)

ပထမအဖွင့်၌ န ဝိဇာနန္တိ-ကို ထောက်၍ ပရေ-၏ အနက်ကို ပညာ
ရှိမှ တစ်ပါးသောသူတို့-ဟူသော သာမန်အနက်ကို အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့က
တညီတညွတ်တည်း ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ဤဒုတိယအဖွင့်၌ကား ယင်းပညာရှိ
မှ တစ်ပါးသောသူတို့ဟူသော ပထမအဖွင့်၏ အနက်ကို မယူပါ။ ဘုရားရှင်၏
အဆုံးအမကို မနာယူသူ၊ အဆုံးအမကို ကျူးလွန်သူများကို ဤ၌ ပရေ (တစ်
ပါးသူတို့)ဟု ယူပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမ
အတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံနေသူတို့သည် အသွင်အပြင် အဝတ်အစားအားဖြင့်
၎င်း၊ အတွင်းစိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်သိက္ခာအားဖြင့်၎င်း ဘုရားနှင့် တစ်ဂိုဏ်း
တည်း တစ်ဖက်တည်းဟု ဆိုရပါသည်။ ကောသမ္မိရဟန်းတို့သည်လည်း ထို
ကဲ့သို့ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာကျင့်ကြံနေသော ကာလအတွင်း
ဘုရားမြတ်စွာနှင့် တစ်ဂိုဏ်းတည်း တစ်ဖက်တည်းပင် ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။

သို့ရာတွင် တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက်အငြင်းပွား၍ ခိုက်ရန်များလာကြ
သောအခါ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို မနာယူကြတော့ပေ။ အငြင်းအခုံ မပြု
ကြပါနှင့်ဟူသော တားမြစ်ချက်ကို မလိုက်နာဘဲ ဆက်လက်ငြင်းခုံနေကြ
သည်။ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကောသမ္မိရဟန်းတို့သည်

ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို ကျူးလွန်သူ မလိုက်နာသူများဖြစ်ကြသဖြင့် အသွင်အပြင်အားဖြင့် ဘုရားမြတ်စွာ၏ သကျပုတ္တိယသမဏဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်နေကြသော်လည်း အတွင်းစိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်သိက္ခာအားဖြင့်မူ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမနှင့် တခြားစီဖြစ်နေကြသည်။ အဆုံးအမကို ဆန့်ကျင်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်းတို့သည် ဘုရားရှင်၏ ဘက်တော်သားမဟုတ်သူ (ဝါ) တစ်ပါးသူတို့ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ အကျဉ်းအားဖြင့် ပထမအဖွင့်အဆိုအရ ပညာရှိမှ တစ်ပါးသောသူတို့သည် ပရေမည်၍ ဒုတိယအဖွင့်အရ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို မလိုက်နာသူသည် ပရေမည်၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(၄-၃)၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို မလိုက်နာမှု၍ သံဃာကွဲပြားရန် ကြိုးပမ်းနေသော ဒေဝဒတ်၏ အသင်းအပင်းတွင် ပါဝင်နေကြသည့် ရဟန်းတို့သည် ဘုရားရှင်၏ ဘက်တော်သား မဟုတ်ကြ။ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို မခံယူသော တစ်ပါးသူတို့သာ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(ခ) မယံ ဆန္ဒာဒိဝသေန မိစ္ဆာဂါဟံ ဂဟေတွာ ဧတ္ထ သံဃမဇ္ဈေ ယမာမသေ ဘဏ္ဍာနာဒိနံ ဝုဒ္ဓိယာ ဝါယမာမာတိ န ဝိဇာနန္တိ၊ (၄-၂)

မယံ မိစ္ဆာဂါဟံ ဂဟေတွာ ဧတ္ထ ဣဓ လောကေ သာသနဿ ပဋိနိဂ္ဂါဟေန ယမာမသေ ဝါယမာမာတိ န ဝိဇာနန္တိ၊ (၄-၃)

ဤအဖွင့်၌လည်း မယမေတ္ထ ယမာမသေ-သည် န ဝိဇာနန္တိ-ဟူသော ကြိယာ၏အရ မသိပုံကို ပြသော ဝါကျဖြစ်သည်ဟု လက်ခံကြသည်။ သို့ရာတွင် ပထမအဖွင့်၌ /ယမ်- ဓာတ်သည် ဥပရမန (ကြည်ရှောင်ဆုတ်ခွါခြင်း)အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြသည်။ ဤဒုတိယအဖွင့်တွင်မူ ဝါယမ(ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း)အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြသည်။ ဤဒုတိယအဖွင့်၏

အဓိပ္ပါယ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို မလိုက်နာကြသော ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့၏ ဘက်တော်သား ရဟန်းများအပေါ်၌ ထားရှိသော ဆန္ဒာဂတိ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ရဟန်းများအပေါ် ထားရှိသော ဒေါသာဂတိ စသည်တို့သို့ လိုက်ပါ၍ မိမိတို့ ဘက်တော်သားများ၏ အပြုအမူ အပြောအဆိုသာ မှန်သည် တစ်ဘက်သူတို့၏ အပြုအမူ အပြောအဆိုသည် မှားသည်ဟု လွဲမှားသောအယူ(မိစ္ဆာဂါဟ)ကို ယူကြသည်။ ဤသို့ လွဲမှားစွာ စွဲယူ၍ ငြင်းခုံကြသော ရဟန်းတို့၏ အပြုအမူသည် သံယာညီညွတ်ရန် မဟုတ်၊ အငြင်းအခုံငြိမ်းအေးရန် မဟုတ်၊ ပိုမို ငြင်းခုံရန် ပိုမိုကွဲပြားရန်သာ ဖြစ်သည်။ ကွဲပြားရန်သာ အားထုတ်နေကြသည် ဟူသော အဖြစ်ကို မသိကြဟု ဆိုလိုပါသည်။

ပထမအဖွင့်အားဖြင့် မိမိတို့၏ ရုပ်နာမ်များ ပျက်စီးနေခြင်း၊ သေခြင်းသို့ ရှေ့ရှုနေခြင်းကို မသိကြဟု ဖော်ပြ၍ ဤဒုတိယအဖွင့်အရ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အငြင်းအခုံဖြစ်နေမှုသည် ပိုမိုခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ ကွဲပြားခြင်းငှါ ကြိုးပမ်းရာ ရောက်သည်ကို မသိကြဟု ဆိုလိုပါသည်။

(၄-၃)၌လည်း ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုပင် ဆိုလိုပါသည်။ ဒေဝဒတ်၏ နောက်လိုက် ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့၏ဆရာ ဒေဝဒတ်၏ အယူအဆ အပြုအမူသာ အမှန်ဟု မှားယွင်းသောအယူကို ယူကြသဖြင့် မိမိတို့၏ အပြုအမူသည်လည်း သာသနာတော်ကို တုံ့ပြန်ဖိနှိပ်ရာ ရောက်သည်၊ ဖိနှိပ်ရန် ကြိုးပမ်းရာ ရောက်သည်ကို မသိကြဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဤဒုတိယအဖွင့်ဖြင့် (၄-၂)နှင့်(၄-၃)ဆရာတို့သည် ရှေ့ဆက်မပါသော /ယမ် ဓာတ်၏ ဥပရမန-အနက်ကိုသာမက ဝါယမ-အနက်ကိုပါ ဟောနိုင်သည်ကို ဖော်ပြကြသည်။ သဒ္ဓနီတိဓာတုမာလာနှင့် ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းတို့၌မူ /ယမ် ဓာတ်ဟု မဆိုကြဘဲ /ဝါယမ် ဓာတ်ပင်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ယမ်

ဓာတ်သည် ဝါယမ-အနက်ကို ဟောသည်ဟုလည်း ဖော်ပြခြင်း မပြုကြပါ။

ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်၌ကား ဝိ၊ အာ/ယမ် ဓာတ်ဟု ဆိုပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဝိ၊ အာ ရှေ့ဆက်ပါသော /ယမ် ဓာတ်သည် အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ရှေ့ဆက်မပါသော/ယမ် ဓာတ်၏ ကြိယာပုဒ် အသုံးကိုလည်း ဤဂါထာတစ်ခု၌သာ ယမာမသေ-ဟု တွေ့ရကြောင်းကို ထိုအဘိဓာန်၌ ဆိုပါသည်။

၂။ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ ၊

ဣဒါနိ ပန ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခမာနာ တတ္ထ တုမှာကံ အန္တရေ ယေ စ ပဏှိတပုရိသာ ပုဗ္ဗေ မယံ ဆန္ဒာဒိဝသေန ဝါယမန္တာ အယောနိသော ပဋိပန္နာ တိ ဝိဇာနန္တိ၊ (၄-၂)

ယဒါ ပန တဿ ဂါဟဿ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ယေ စ တတ္ထ တေသု ဝိဝါဒပု သုတေသု အဓမ္မမ္မောဒိကေ အဓမ္မမ္မောဒိတော ယထာဘူတံ ဝိဇာနန္တိ၊ (၄-၃)။

ယေ စ တတ္ထ- စသည်၌ ယေ- ၏အနက်ကို ပထမအဖွင့်အတိုင်း ပင် ပညာရှိယောက်ျားကို ယူပါသည်။ ထိုပညာရှိတို့သည်လည်း အခြား မဟုတ်။ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို မလိုက်နာသဖြင့် တစ်ပါးသူ(ပရေ)-ဟု ဆိုရသော ရဟန်းများတွင် ပါဝင်သူတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုရဟန်းတို့သည် အကြောင်းအကျိုးဆီလျော်စွာ တွေးတောစဉ်းစားတတ်သောသူတို့ပင် ဖြစ်သည်- ဟု ပြလို၍ 'ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခမာနာ တတ္ထ တုမှာကံ အန္တရေ ပဏှိတပုရိသာ' (သင်တို့၏ အတွင်းဝယ် အသင့်အားဖြင့် စဉ်းစားတွေးတောတတ်သော ပညာရှိယောက်ျားတို့)-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။

ထိုပညာရှိတို့သည် 'ရှေးယခင်က ငါတို့သည် ဆန္ဒာဂတိ စသည်တို့သို့ လိုက်ပါ၍ မိမိတို့ဘက်သာ အမှန်ဟု ငြင်းခုံကြကာ မိမိတို့ အနိုင်ရရေးအတွက် ကြိုးပမ်းကြလျက် မသင့်မတော်သောအားဖြင့် ကျင့်ကြံအား

ထုတ်ခဲ့ကြသည်'ဟု သိလာကြသည်။ (ဝါ) ငါတို့ အနိုင်ရအောင် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် မသင့်မတော်သော အကျင့်ပင်ဖြစ်သည်-ဟု သိလာကြသည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို 'ပုဗ္ဗေ မယံ ဆန္ဒာဒိဝသေန ဝါယမန္တာ အယောနိသော ပဋိပန္နာတိ ဝိဇာနန္တိ' (ရှေးယခင်က ငါတို့သည် ဆန္ဒစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကြိုးပမ်းကြသည်ဖြစ်၍ မသင့်သောအားဖြင့် ကျင့်ကြံကြကုန်၏) ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။ ဤအဆိုအရ ဝိဇာနန္တိ- သိကြ၏- ဟူသည် မှာ မိမိတို့ အပြုအမူ မှားသည်ကို သိခြင်းဖြစ်သည်- ဟု ပြဆိုပါသည်။

(၄-၃)၌မူ ယေ-၏ အနက်ကို ပဏှိတပုရိသာ(ပညာရှိယောက်ျား) ဟု မဆိုပေ။ မှားယွင်းသော အယူအစွဲကို စွန့်လွှတ်ခြင်းဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိလာသူ-ဟု ဆိုပါသည်။ ဝိဇာနန္တိ- သိကြ၏- ဟူသည်မှာလည်း အဓမ္မကို အဓမ္မအတိုင်း၊ ဓမ္မကို ဓမ္မအတိုင်း၊ သိမြင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြပါသည်။

၃။ တတော သမ္ဘန္တိ မေဓဂါ ။

တတော တေသံ သန္တိကာ တေ ပဏှိတပုရိသေ နိဿာယ ဣမေ ဒါနိ ကလဟသင်္ခါတာ မေဓဂါ သမ္ဘန္တိ၊ (၄-၂)။

တတော တေသံ သန္တိကာ တေ ပဏှိတပုရိသေ နိဿာယ ဝိဝါဒသင်္ခါတာ မေဓဂါ သမ္ဘန္တိ၊ (၄-၃)။

ဤအဖွင့်တွင် ပထမအဖွင့်၌ကဲ့သို့ တတော- ကို ထိုသို့ သိခြင်း ဟူသော အနက်ကို မယူမူ၍ တေသံ သန္တိကာ(ထိုပညာရှိတို့၏ အထံမှ) ဟု (၄-၂)နှင့် (၄-၃)နှစ်ကျမ်းလုံးတို့၌ ပြဆိုပါသည်။ ထိုပညာရှိတို့ထံမှ ခိုက်ရန် ငြင်းခုံခြင်းတို့ ငြိမ်းအေးကြသည်- ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပညာရှိတို့ထံမှ ငြိမ်းအေး၏- ဟူသည်မှာလည်း ထိုပညာရှိယောက်ျားတို့ကို အမှီပြု၍ (ဝါ) အကြောင်းပြု၍ ငြိမ်းအေးရခြင်း ဖြစ်သည်ကို ပြလို၍

တေ ပဏ္ဍိတပုရိသေ နိဿာယ- ဟု ထပ်ဆင့်ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။

အဓိပ္ပါယ်မှာ ငြင်းခုံခိုက်ရန်ပြုကြသော ရဟန်းများအနက် အကြောင်းအကျိုးအားလျော်စွာ ဆင်ခြင်တွေးခေါ်တတ်သော ပညာရှိတို့သည် မိမိတို့၏ ပြုမူကြိုးပမ်းချက်များကို မသင့်တော်ဟု သိလာကြသည်။ ထိုသို့ သိလာကြ၍ ဆက်လက် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်း မပြုတော့ပေ။ ထိုသို့ မပြုခြင်းသည်ပင် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု ငြိမ်းအေးခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(၄-၃)၏ အဖွင့်သည်လည်း (၄-၂)နှင့် တူညီပါသည်။ (၄-၂)၌ မေဓဂါ-ကို ကလဟ- ဟု ဖွင့်ဆို၍ (၄-၃)၌ ဝိဝါဒဟု ဖော်ပြခြင်းသည်သာ ခြားနားပါသည်။ ဤစကားအရ ဒေဝဒတ်နောက်လိုက်ရဟန်းတို့မှာ ကလဟ-ခေါ် ခိုက်ရန်ပြုခြင်းမျိုးကို မပြုမူ၍ အဓမ္မကို ဓမ္မ-ဟု လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကို အဓမ္မ-ဟု လည်းကောင်း၊ စသည်ဖြင့် အငြင်းအခုံပြုခြင်းသာ ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုပါသည်။ (၄-၃)ဆရာသည် ပထမအဖွင့်၌ မေဓဂါ-ကို ကလဟ-ဟု ဖွင့်ဆို၍ ဤဒုတိယအဖွင့်၌ ဝိဝါဒ-ဟု လွှဲပြောင်းဖွင့်ဆိုပါသည်။

ပိဋကကျမ်းစာတို့၌မူ 'ဘဏ္ဍနဇာတာ ကလဟဇာတာ ဝိဝါဒါပန္နာ' (ငြင်းခုံကြ ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြ ဝါဒကွဲပြားကြသည်ဖြစ်၍)-ဟု ဘဏ္ဍန ကလဟ ဝိဝါဒ-တို့ကို ယှဉ်တွဲအသုံးပြုလေ့ရှိပါသည်။ ဤဝေါဟာရတို့သည် များသောအားဖြင့် တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အငြင်းပွားခြင်း ဆူပူခြင်း(ဝိဝါဒါဓိက ရုဏ်း)ဖြစ်ပွားရာ၌ အသုံးပြုသော စကားစု ဖြစ်ပါသည်။ ဤဝေါဟာရသုံးခုတို့၏ ခြားနားမှုကိုလည်း အဋ္ဌကထာတို့၌ ဤသို့ ရှင်းပြပါသည်။

'ဘက်တော်သား အချင်းချင်း ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း အကြံယူခြင်းသည် ဘဏ္ဍန-မည်၏။ ယင်းဘဏ္ဍန-သည် ကလဟ-၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်

သည်။ လက်ဖြင့် ထိပါး ပုတ်ခတ်ခြင်း စသည်သည် ကလဟ-မည်၏။ နှုတ်
ဖြင့် အငြင်းအခုံပြုခြင်းသည် ဝိဝါဒ-မည်၏။`

မေဂေ-ကိုမူ အထက်ပါ ဘဏ္ဍာန-စသည် အနက်သုံးမျိုးတွင် က
လဟ-နှင့် အနက်တူအဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ရှေ့၌
ဖော်ပြခဲ့သော `သမေတိ မေဂေံ သမ္ပံ ၊ ဝိဝါဒေါ ဝူပသမ္ပတံ'ဟူသော ဇာတ
ကပါဠိ၌လည်း မေဂေ-နှင့် ဝိဝါဒ-ကို အနက်အဓိပ္ပါယ် တစ်မျိုးစီအနေဖြင့်
ခွဲခြား အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မေဂေ-ကို ဝိဝါဒ-နှင့်
အနက်တူ ယူသည်ထက် ကလဟ-နှင့် အနက်တူ ယူခြင်းက ပိုမို သင့်
လျော်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

အဖွင့်နှစ်မျိုးကို နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၄-၂)နှင့် (၄-၃)တို့သည် ပရေ စ- အစချီသော ဤဂါထာကို နှစ်
မျိုးစီ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ထိုအဖွင့်များအနက် ပထမအဖွင့်သည် ဝိနယအဋ္ဌ
ကထာ စသည်တို့နှင့် တူညီသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဒုတိယအဖွင့်မူ ထို
အဋ္ဌကထာများနှင့် မတူပါ။ ယင်းသို့ နှစ်မျိုး နှစ်နည်းဖွင့်ဆိုခြင်းကို နှိုင်း
ယှဉ် စိစစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသို့ မနှိုင်းယှဉ်မီ မူရင်းဂါထာ၏ ဆိုလို
ရင်း အကျဉ်းကို ဦးစွာ ဖော်ပြပါမည်။

မူရင်းဂါထာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ သမ္ပန္နိ မေဂေါ (ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု
ငြိမ်းအေးခြင်း) ဖြစ်ပါသည်။ ထိုငြိမ်းအေးခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ယေ စ
တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ တတော (သိခြင်းကြောင့်)ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆိုက မသိ
သောကြောင့် မငြိမ်းအေးဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကို သိနိုင်ပါ
သည်။ ထိုအဓိပ္ပါယ် ထိုအနက်ကို ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ (တစ်ပါးသူတို့သည်
မသိကြ)-ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ညွှန်ပြပါသည်။ ဤသို့ သိခြင်းသည် ငြိမ်း
ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ မသိခြင်းသည် မငြိမ်းခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်

လတ်သော် သိသော အခြင်းအရာနှင့် မသိသောအခြင်းအရာတို့သည် ဤ နေရာ၌ တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ အကြောင်းမူ ထိုအခြင်းအရာ ကို သိက ငြိမ်းအေး၍ ထိုအခြင်းအရာကိုမသိက မငြိမ်းအေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဆိုလျှင် ဂါထာ၌ပါရှိသော န ဝိဇ္ဇာနန္တိ (မသိကြ)နှင့် ဝိဇ္ဇာ နန္တိ (သိကြ၏) ကြိယာနှစ်ခုတို့၏ ကံသည်(ဝါ) သိ မသိသော အခြင်းအ ရာသည် တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်ရပေမည်။ ထိုတစ်ခုတည်းသော ကံကို (ဝါ) အခြင်းအရာကို အဘယ်နည်း- ဟု ရှာဖွေလတ်သော် မယမေတ္တ ယမာမသေ-ဟူသော ဂါထာ၏ ဒုတိယပါဒကို တွေ့ရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ဂါထာ၏ အနက်ကို အကျဉ်းစုပေါင်းလိုက်သော် (၁) မယံ ယမာမသေ (ငါတို့ ကြည်ရှောင် ဆုတ်ခွါနေကြ၏)-ဟု မသိသောကြောင့် မေဂေ-တို့ ဖြစ် ပေါ်ရသည်။ (၂) သို့ရာတွင် မယံ ယမာမသေ-ဟု သိလေသောအခါ ထို မေဂေ-တို့သည် ငြိမ်းအေးကြသည်-ဟု ဆိုလိုသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

ဝိနယအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာ တို့သည် ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်အတိုင်းပင် ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ (၄-၂)နှင့် (၄- ၃)တို့သည်လည်း ပထမအဖွင့်ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ ဤနည်းကိုပင် လိုက်နာကြ ပါသည်။ အထ ဝါ- အစချီသော ဒုတိယအဖွင့်၌ကား န ဝိဇ္ဇာနန္တိ-ဟူသော ကြိယာ၏ ကံအနေဖြင့်သာ မယံ ယမာမသေ-ကို ယူ၍ ဝိဇ္ဇာနန္တိ-ဟူသော ဒုတိယကြိယာပုဒ်၏ ကံအနေအားဖြင့်မူ အခြားသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ယူကြပါသည်။

(၄-၂)တွင် 'ပုဗ္ဗေ မယံ ဆန္ဒာဒီဝသေန ဝါယမန္တာ အယောနိသော ပဋိပန္နာတိ ဝိဇ္ဇာနန္တိ (ရှေးယခင်က ငါတို့သည် ဆန္ဒစသည်တို့၏ အစွမ်း ဖြင့် အားထုတ်ကြသည်ဖြစ်၍ မသင့်သောအားဖြင့် ကျင့်ခဲ့ကြသည်ဟု သိ

ကြကုန်၏)ဟု ဝိဇာနန္တိ-၏ ကံကို ဖော်ပြ၍ (၄-၃)၌မူ 'အဓမ္မဓမ္မာဒိကော အဓမ္မဓမ္မာဒိတော ယထာဘူတံ ဝိဇာနန္တိ' (အဓမ္မကို အဓမ္မ၊ ဓမ္မကို ဓမ္မ- စသည်ဖြင့် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိကြသည်) ဟု ဖော်ပြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယအဖွင့်သည် ဂါထာ၏ ဆိုလိုရင်းအနက်သဘောနှင့် မညီလှဟု ဆိုရပါမည်။

ယမာမသေ-ကိုလည်း အဖွင့်နှစ်မျိုးလုံး၌ အာဏတ္တိကြိယာအဖြစ် မယူမူ၍ ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာအဖြစ်သာ ယူကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ယမ်-ဓာတ်၏ အနက်ကိုမူ ပထမအဖွင့်၌ အခြားအဋ္ဌကထာများနည်းတူ ဥပရမန- (ကြည့်ရှောင်ဆုတ်ခွာခြင်း)ဟု ဖော်ပြ၍ ဒုတိယအဖွင့်၌ ဝါယမ(အားထုတ်ခြင်း)ဟု ပြဆိုပါသည်။ ရှေ့ဆက် မပါသော ယမ်-ဓာတ်၏ ကြိယာပုဒ်အသုံးကို ဤဂါထာတစ်ခုတည်း၌သာ တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယမ်-ဓာတ်သည် ဥပရမန-အနက်ကို ဟောသည်။ မဟောသည်ကို စိစစ်ရန်နှင့် အကိုးသာဓက ရှာဖွေရန် မလွယ်ကူပေ။

သို့ရာတွင် အားထုတ်ခြင်းအနက်၌မူ ယမတိ-ဟု သုံးစွဲသည်ကို မတွေ့ရဘဲ ဝါယမတိ၊ ဝါယမန္တာ၊ ဝါယမ- စသည်ဖြင့် ဝါယမ်-ဓာတ် အနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ဝိ-အာ-ယမ်-ဓာတ်အနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သုံးစွဲသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့ဆက်မပါသော ယမ်-ဓာတ်၏ ကြိယာပုဒ်ဖြစ်သော ယမာမသေ-သည် ဝါယမ-အနက်ကို ဟောသည် ဆိုရာ၌ စဉ်းစားဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

စုပေါင်းနှိုင်းယှဉ်ချက်

ဤမျှဖြင့် ဂါထာ၏အဖွင့် အသီးသီးကို အသေးစိတ်စိစစ်ပြီး ဖြစ်၍ ထိုအဖွင့်အားလုံးကို စုပေါင်း၍ အကျဉ်းအားဖြင့် ထပ်မံနှိုင်းယှဉ်ပြပါမည်။

ပရေ စ- အစချီသော ဤဂါထာ၏ အဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာ(၅)ကျမ်းတို့၌ တွေ့ရပါသည်။ ထိုကျမ်းများအနက် (၄-၁)အုပ်စုဖြစ်သော ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာတို့၏ အဖွင့်သည် အားလုံးလိုလိုပင် တူညီကြပါသည်။ ထိုကျမ်းတို့၌ ဂါထာကို တစ်မျိုးတည်းသာ ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ဤဂါထာကို နှစ်မျိုး ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ထိုနှစ်မျိုးအနက် ပထမအဖွင့်သည် ဝိနယအဋ္ဌကထာစသည်တို့နှင့် အားလုံးလိုလိုပင် တူညီပါသည်။ ဒုတိယအဖွင့်သည်ကား ထိုအဖွင့်အဆိုနှင့် မတူဘဲ တသီးတခြား ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်အသီးသီး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဂါထာတစ်ခုလုံး၏ ဆိုလိုသော အခြင်းအရာသည်လည်း ခြားနားပါသည်။

ဤနေရာ၌ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ရေးသည်ဟူသော အဆိုကို စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်လာပြန်ပါသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဝိနယအဋ္ဌကထာနှင့် မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာကို ရေးသားပါသည်။ ထိုကျမ်းနှစ်စောင်တို့၌ ဤဂါထာ၏အဖွင့်ကို တစ်မျိုးတည်းသာ ဖော်ပြပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကိုလည်း ဤအရှင်ပင် ရေးသားသည်ဖြစ်က ဤဂါထာ၏ အဖွင့်ကိုလည်း တစ်မျိုးတည်းသာ ဖွင့်ဆိုတန်ရာသည်။

အကယ်၍ အဖွင့်(၂)မျိုးကို ဖွင့်ဆိုသင့်ပါက ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတွင်သာ မဟုတ်မူ၍ ဝိနယအဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌လည်း အလားတူပင်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

နှစ်မျိုး ဖွင့်ဆိုခဲ့ရာသည်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ရှေ့အဋ္ဌကထာကြီး နှစ်ကျမ်း တို့၌ တစ်မျိုးတည်းသာ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌လည်း ထို အတိုင်းသာ ဖွင့်ဆိုခဲ့ရာသည်၊ အထဝါ- အစချီသော ဒုတိယအဖွင့်ကို ထပ်မံရေးသားခြင်း မပြုတန်ရာ၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင် ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဖြစ်သည်ဟု ဆိုရန် ခဲယဉ်းသည်ကို ဤနေရာ၌ ထပ်ဆင့် ဖော်ပြလိုပါသည်။

ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာကား ရှင်ဓမ္မပါလ ပြုစုသောကျမ်း ဖြစ်ပါ သည်၊ မူရင်းထေရဂါထာသည် ထေရနှစ်ပါးတို့၏ ဂါထာစု၌ ပါရှိသည် ဖြစ် ၍ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာတွင်လည်း နှစ်နေရာ၌ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်၊ ထို အဖွင့်များအနက် ပထမဖြစ်သော သဘိယတ္ထေရဂါထာ၏ အဖွင့်တွင် ဤ ဂါထာကို နှစ်မျိုးဖွင့်ဆိုပါသည်၊ ထိုနှစ်မျိုးလုံးသည်လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌက ထာ၏ အဖွင့်အဆိုကိုလိုက်၍ ရေးသားသည်ဟု ယူဆပါသည်၊ ဒုတိယ ဖြစ်သော မဟာကစ္စာနတ္ထေရဂါထာ၏ အဖွင့်တွင်ကား ဤဂါထာကို တစ် မျိုးတည်းသာ ဖွင့်ဆိုပါသည်၊ ထိုအဖွင့်သည်လည်း ပထမဂါထာအဖွင့်ကဲ့ သို့ပင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုကို နည်းယူ ဖွင့်ဆိုသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါ သည်။

အခန်း (၄)

အနိက္ကသာဝေါ-အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုနှင့်

ပတ်သက်သော အဆိုအမိန့်များကို

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း။

- ၅။ အနိက္ကသာဝေါ ကာသာဝံ ၊ သော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ။
အပေတော ဒမသစ္စေန ၊ န သော ကာသာဝ မရဟတိ။
- ၆။ ယော စ ဝန္တကသာဝဿ ၊ သီလေသု သုသမာဟိတော။
ဥပေတော ဒမသစ္စေန ၊ သ ဝေ ကာသာဝ မရဟတိ။
- ၅။ အကြင်သူသည် ကိလေသာ- ဟူသော ဖန်ရည်မကင်းဘဲလျက်
ဖန်ရည်ဆိုးသော အဝတ်သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ၏။ ဣန္ဒြေကို ဆုံးမ
ခြင်း၊ မှန်ကန်သော စကားနှင့် ကင်းသော ထိုသူသည် ဖန်ရည်ဆိုးသော
အဝတ်သင်္ကန်းကို မထိုက်။

၆။ အကြင်သူသည်ကား ကိလေသာဟူသော ဖန်ရည်ကို ပျို့အန်ပြီး ဖြစ်၏။ သီလတို့၌လည်း ကောင်းစွာတည်၏။ ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း မှန်ကန်သော စကားနှင့် ပြည့်စုံသော ထိုသူသည် အမှန်စင်စစ် ဖန်ရည် ဆိုးသော အဝတ်သင်္ကန်းကို ထိုက်၏။

ကျမ်းရင်းများ

ဤဂါထာနှစ်ခုသည် ဓမ္မပဒ ယမကဝဂ်၏ သတ္တမနှင့် အဋ္ဌမဂါထာ များဖြစ်၍ အောက်ပါကျမ်းတို့၌လည်း အလားတူ ပါရှိပါသည်။

- ၁။ ခုဒ္ဒကနိကာယ ထေရဂါထာ ဖုဿတ္ထေရဂါထာ၊
- ၂။ ခုဒ္ဒကနိကာယ ဇာတက(ပထမတွဲ) ကာသာဝဇာတက၊
- ၃။ ခုဒ္ဒကနိကာယ ဇာတက(ပထမတွဲ) ဆဒ္ဒန္တဇာတက၊

ထိုကျမ်းများအနက် ထေရဂါထာ ဖုဿတ္ထေရဂါထာစုတွင် ဂါထာပေါင်း (၃၂)ခု ပါရှိရာ အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခုသည် (၂၁)နှင့် (၂၂)ခုမြောက် ဂါထာများ ဖြစ်ပါသည်။ ဇာတက၌မူ ကာသာဝဇာတကတွင် ဤဂါထာနှစ်ခု သာ ပါရှိပါသည်။ ဆဒ္ဒန္တဇာတကတွင်ကား ဂါထာပေါင်း (၄၁)ခု ပါရှိရာ ဤ ဂါထာ နှစ်ခုသည် (၂၅)နှင့် (၂၆)ခုမြောက် ဂါထာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဂါထာတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်း

ဤဂါထာနှစ်ခုတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းများမှာ သာမန်အားဖြင့် သုံးမျိုး ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာတွင် ပါရှိသောနိဒါန်း၊ (၂) ထေရဂါထာ ဖုဿတ္ထေရဂါထာတွင် ပါရှိသော နိဒါန်းနှင့် (၃) ဆဒ္ဒန္တဇာတကဋ္ဌကထာတွင် ပါရှိသော နိဒါန်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနိဒါန်းများအနက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာတို့၌ ပါရှိသော နိဒါန်းသည် သာမန်အားဖြင့် တူသော်လည်း အသေးစိတ်အားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းရှိသဖြင့် ထိုနိဒါန်းတို့ကို

တစ်ခုစီ ဖော်ပြပါမည်။

၁။ ထိုနိဒါန်းများအနက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတွင် ပါရှိသော နိဒါန်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

အခါတစ်ပါး၌ အဂ္ဂသာဝကဖြစ်ကြသော ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့သည် မိမိတို့၏ နောက်လိုက်ရဟန်းငါးရာစီနှင့် အတူဘုရားရှင်အား ပန်ကြား၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်မှ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ သွားကြသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သူတို့သည် စုပေါင်း၍ အာဂန္တုကဆွမ်းအလှူကို ပေးလှူကြသည်။ တစ်နေ့သ၌ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ဆွမ်းအနုမောဒနာပြုရာ၌ မိမိကိုယ်တိုင်သာ လှူ၍ တစ်ပါးသူအား လှူရန် မတိုက်တွန်းသူ၊ တစ်ပါးသူကိုသာ တိုက်တွန်း၍ မိမိကိုယ်တိုင်က မလှူသူ စသည်တို့၏ အကျိုးပေး ကွာခြားပုံကို ဟောကြားတော်မူသည်။

ထိုတရားစကားကို ကြားနာရသော ပညာရှိယောက်ျား တစ်ယောက်သည် မထေရ်ကို ရဟန်းတော်အားလုံးနှင့် အတူ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြွရန် ပင့်ဖိတ်ခဲ့သည်။ မြို့၌ လှည့်လည်၍လည်း ဆွမ်းလှူဒါန်းရန် နှိုးဆော်သည်။ ပြည်သူတို့သည်လည်း ဆယ်ပါး၊ အပါးနှစ်ဆယ် စသည်တို့အတွက် တာဝန်ယူကာ တစ်နေရာ၌ စုပေါင်း၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးရန် ချက်ပြုတ်ပြင်ဆင်ကြသည်။ ထိုအခါ သူကြွယ်တစ်ဦးသည် နံ့သာဖြင့် ထုံအပ်သော အဘိုးတစ်သိန်းတန်အဝတ်ကိုပေး၍ အလှူ၌ မပြည့်စုံမလုံလောက်ပါက ထိုအဝတ်ကို ရောင်းချ၍ လိုအပ်သည်ကို ဖြည့်စွက်ရန်နှင့် လုံလောက်ပါက အလိုရှိသော ရဟန်းအား လှူဒါန်းရန် မှာကြားခဲ့သည်။ အလှူ၌ အားလုံး ပြည့်စုံလုံလောက်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ နိဗ္ဗာန်ဆော်က ဤအဝတ်ကို မည်သည့်ရဟန်းအား လှူဒါန်းကြမည်နည်းဟု မေးမြန်းသည်။ အချို့က ရှင်သာရိပုတ္တရာအား လှူဒါန်းရန် ပြောဆိုကြသည်။ အချို့ကမူ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် စပါးမှည့်သောအခါတွင်သာ ကြွ

လာပြီး ပြန်သွားလေ့ရှိသည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်မူကား ငါတို့၏ ဒုမင်္ဂလ၊ သုမင်္ဂလကိစ္စတို့၌ အဖော်သဟဲဖြစ်၍ ရေအိုးကြီးသဖွယ် အမြီတည်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်ဒေဝဒတ်အား လှူဒါန်းရန် အကြံပေးသည့်အတိုင်းပင် ရှင်ဒေဝဒတ်အား လှူဒါန်းလိုက်သည်။

ရှင်ဒေဝဒတ်သည် ထိုအဝတ်ကို ဖြတ်၊ ချုပ်၊ ဆိုး၍ ဝတ်ရုံသည်။ ၎င်းကို မြင်၍ လူတို့က ဤသင်္ကန်းသည် ရှင်ဒေဝဒတ်နှင့် မထိုက်တန်၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့်သာ ထိုက်တန်သည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် မတန်မရာသော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ၍ လှည့်လည်ဘိသည်ဟု ပြောကြပြန်သည်။

ထိုအခါ ရဟန်းတစ်ပါးသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ သာဝတ္ထိပြည်သို့ သွား၍ ဘုရားရှင်အား ဖူးမျှော်သည်။ ဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းအား အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး၏ အကြောင်းကို မေးမြန်းတော်မူသည်။ ရဟန်းကလည်း အကြောင်းစုံကို လျှောက်ကြားသည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က 'ဒေဝဒတ်သည် ယခုဘဝ၌သာ မဟုတ်၊ ရှေး၌လည်း မိမိနှင့် မတန်မရာသောအဝတ်ကို ဝတ်ရုံခဲ့သည်သည်သာ' ဟု အမိန့်ရှိကာ အောက်ပါ အတိတ်ဝတ္ထုကို ဟောကြားတော်မူသည်။

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဆင်သတ်သမားတစ်ဦးသည် ဆင်များကို သတ်၍ အစွယ်၊ ခြေသည်းလက်သည်း စသည်တို့ကို ရောင်းချ၍ အသက်မွေးမြူသည်။ ထိုအခါ တောအုပ်တစ်ခု၌ ဆင်တို့သည် လှည့်လည်ကျက်စားသောကာလ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ပါးကို မြင်သဖြင့် ရှိခိုးဦးတိုက်၍ သွားကြလေသည်။ မုဆိုးသည် ယင်းအပြုအမူကို မြင်သဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ပါး၏ သင်္ကန်းကို ခိုးယူဝတ်ရုံလျက် ဆင်တို့ သွားလာရာ အရပ်၌ ထိုင်နေသည်။ ဆင်တို့သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ဆူဟု ထင်မှတ်ကာ ရှိခိုးဦးတိုက်၍ သွားကြသည်။ ထိုအခါ မုဆိုးသည် နောက်ဆုံးဆင်ကို လှံ

ဖြင့် ထိုးသတ်ကာ ဆင်စွယ်စသည်တို့ကို ယူ၍ အကြွင်းအကျန်ကို မြေ၌ မြှုပ်သည်။ နောင်အခါ ဘုရားလောင်းသည် ဆင်မျိုး၌ မွေးဖွားကာ ဆင် အုပ်၏ အကြီးအကဲ ဖြစ်လာသည်။ မုဆိုးသည်လည်း ထိုနည်းအတိုင်း ပြု လျက်ရှိသည်။ ဘုရားလောင်းသည် မိမိ၏ ဆင်များ လျော့ပါးလာသည်ကို တွေ့မြင်၍ စူးစမ်းလတ်သော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါယောင်ဆောင်သော မုဆိုး၏ လက်ချက်ဖြစ်သည်ကို သိသဖြင့် ၎င်းကို သတ်ရန် ကြံစည်၏။ သို့သော် သင်္ကန်းကို မြင်သဖြင့် ဤသင်္ကန်းကို ပြစ်မှားမိက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၌ ငါ၏ ရှက်ရွံ့ခြင်းသည် ပျက်ပြားရတော့မည်ဟု တွေးတောကာ သည်းခံ၏။ ထို နောက် မုဆိုးအား 'သင်သည် ငါ၏ အမျိုးများကို ဖျက်ဆီးသတ်ဖြတ်ခဲ့သ လော' ဟု မေးသည်။ မုဆိုးက ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို ဝန်ခံလတ်သော် မိမိ နှင့် မတန်မရာသော အဝတ်ကို ဝတ်ရုံ၍ ဤသို့ မသင့်တော်သောအမှုကို ပြုသောသင်သည် ဝန်လေးသောအမှုကို ပြုသည် မည်၏-ဟု မိန့်ဆိုလျက် အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခုကို ရွတ်ဆိုလေသည်။

ဘုရားမြတ်စွာသည် ဤအတိတ်ဝတ္ထုကို ဟောကြားပြီးနောက် ထိုအခါက ဆင်သတ်မုဆိုးသည် ဒေဝဒတ် ဖြစ်လာသည်။ ၎င်းအား ပြော ဆိုဆုံးမ၍ လွတ်လိုက်သောဆင်မှာ ငါဘုရား ဖြစ်လာသည်- ဟု ဇာတ် ပေါင်းပြီးနောက် ဒေဝဒတ်သည် ဤဘဝတွင်သာမက ရှေး၌လည်း မိမိနှင့် မတန်မရာသော အဝတ်ကို ဝတ်ရုံဘူးပြီ ဟု အမိန့်ရှိကာ ထိုဂါထာနှစ်ခုကို ထပ်မံ ဟောကြားတော်မူသည်။

- ၂။ ထေရဂါထာ ဖုဿထေရဂါထာ၌မူ ဤသို့ ပါရှိပါသည်။
- ပဏ္ဍရသအနွယ်ဖြစ်သော ရသေ့သည် ကိုယ်နုတ်နှလုံးကို စောင့် စည်း၍ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော ရဟန်းတို့ကို မြင်ရသောအခါ ဖုဿမထေရ် အား အနာဂတ်ကာလ၌ ရဟန်းတို့သည် မည်သို့ အလိုဆန္ဒရှိ၍ မည်သို့

ပြုမှု ကျင့်ကြံကြမည်နည်း-ဟု မေးလျှောက်သည်။ ဖုဿမထေရ်ကလည်း အနာဂတ်ရဟန်းတို့၏ အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြေကြားတော်မူသည်။

အနာဂတ်အခါ အမျက်ဒေါသကြီး၍ မနာလိုသော ရဟန်းတို့ များ
လိမ့်မည်။ ကောင်းစွာဟောကြားအပ်သော တရားတော်ကို ညစ်နွမ်းစေ
လိမ့်မည်။ သာသနာတော်၌ သီလသမာဓိဂုဏ် ချို့တဲ့သူတို့ အင်အားကြီး
၍ သီလ၊ သမာဓိရှိသူတို့ အင်အားနည်းလိမ့်မည်။ ရဟန်းတို့သည် ရွှေငွေ
လယ်ယာ စသည်တို့ကို သာယာကြလိမ့်မည်။ မိမိတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်
သော အဝတ်သင်္ကန်းကို ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၍ တိတ္ထိယတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်
သော အဝတ်ဖြူကို ဝတ်ကြလိမ့်မည်။ ရဟန်းတို့သည် သင်္ကန်း၌ ရှိသေ
ခြင်းကင်း၍ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်ရာ၌လည်း ပစ္စဝေက္ခကာဆင်ခြင်ခြင်း ရှိ
လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

သို့ရာတွင် စူးဝင်သောမြားဒဏ်ဖြင့် ဆင်းရဲကြီးစွာ ခံစားနေရသော ဆဒ္ဒန်ဆင်ပြောင်မှုကား သင်္ကန်း၌ အံ့ဩဘွယ် ဆင်ခြင်မှု ရှိခဲ့သည်။ အရဟဒ္ဒဖြစ်သောသင်္ကန်းကို မြင်ရသောအခါ အကျိုးရှိသော ဂါထာတို့ကို ရွတ်ဆိုခဲ့သည်-ဟု မိန့်ဆိုကာ အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခုကို ဆက်လက် ရွတ်ဆိုသည်။

၃။ ကာသာဝဇာတကဋကထာ၌မူ ဤဂါထာနှစ်ခုနှင့် ပတ်သက်သော ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့် အတိတ်ဝတ္ထုတို့သည် ရှေ့၌ ဖော်ပြခဲ့သော ဓမ္မပဒအာဠကထာလာ အကြောင်းဝတ္ထုများနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် တူပါသည်။ အသေးစိတ်အားဖြင့် အနည်းငယ်ကွဲပြားမှု ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဇာတကဋကထာလာ ဝတ္ထုနှစ်ခုကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဖော်ပြပါမည်။

အခါတစ်ပါး၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် နောက်လိုက်ရဟန်းငါးရာနှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ နေတော်မူသည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်သည်လည်း နောက်လိုက်ရဟန်းများနှင့်တကွ ဂယာသီသ၌ နေထိုင်သည်။ ထိုအခါ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သူတို့သည် စုပေါင်း၍ အလှူပြုကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ကုန်ရောင်းလာသော ကုန်သည်တစ်ဦးသည် အဘိုးများစွာ ထိုက်တန်သော အဝတ်ကို ထည့်ဝင်လှူဒါန်းလေသည်။ အလှူ၌ အားလုံး ပြည့်စုံလေရကား ထိုအဝတ်သည် ပိုနေသည်။ ၎င်းကို မည်သည့်ရဟန်းအား လှူဒါန်းကြမည်နည်းဟု ဆွေးနွေး၍ အများ၏ဆန္ဒအရ ရှင်ဒေဝဒတ်ကို လှူဒါန်းကြသည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် ထိုအဝတ်ကို ဖြတ်၊ ချုပ်၊ ဆိုး၍ ဝတ်ရုံသည်။ ထိုအခါ လူတို့က ဤသင်္ကန်းသည် ရှင်ဒေဝဒတ်နှင့် မထိုက်တန်ဟု ဆိုကြပြန်သည်။ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယရဟန်းသုံးကျိပ်တို့သည် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်သောအခါ ဘုရားရှင်အား ဤအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြသည်။ ထိုအခါ ဘုရားမြတ်စွာက ဒေဝဒတ်သည် ယခုအခါ၌သာမက ရှေး၌လည်း ဤသို့ပင် မိမိနှင့် မလျော်သော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံခဲ့ဘူးပြီ-ဟု မိန့်ဆိုကာ အောက်ပါ အတိတ်ဝတ္ထုကို ဟောကြားတော်မူသည်။

လွန်လေပြီးသောအခါ ဘုရားအလောင်းသည် ဟိမဝန္တာတွင် ဆင်မျိုး၌ မွေးဖွား၍ အရွယ်ရောက်သောအခါ ဆင်ရှစ်သောင်းခြံရံလျက် တော၌နေသည်။ ထိုအခါ ဆင်းရဲသားတစ်ဦးသည် ဗာရာဏသီပြည်ရှိ ဆင်စွယ်ပွတ်သမားတို့ထံ သွားကာ ဆင်စွယ်ကို ယူကြမည်လောဟု မေးသည်။ ဆင်စွယ်ပွတ်သမားတို့က ယူမည်ဟု ဆိုသောအခါ ဖန်ရည်ဆိုးသော အဝတ်ကို ဝတ်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအသွင်ဆောင်ကာ ဆင်များ သွားလာလေ့ရှိသော နေရာ၌ ဦးခေါင်းနှင့်တကွ သင်္ကန်းကို ခြုံလျက် ထိုင်နေ၏။ ဆင်တို့သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဟု ထင်မှတ်၍ ဦးညွတ်ရှိခိုးပြီး သွားကြသည်။

ထိုအခါ နောက်ဆုံး ဆင်ကို လုံဖြင့် ထိုးသတ်၍ အစွယ်ကို ယူပြီး ဆင် စွယ်ပွတ်သမားအား ရောင်းချသည်။ ဘုရားအလောင်းသည် မိမိဆင်များ လျော့နည်းလာသည်ကို မြင်၍ စူးစမ်းလတ်သော် ထိုယောက်ျား၏ အပြု အမှုကို မြင်သဖြင့် သတ်ရန် နာမောင်းကို ဆန့်၏။ ထိုအခါ ဝတ်ရုံထား သည့် သင်္ကန်းကို မြင်၍ ထိုသင်္ကန်း၌ ရိုသေသဖြင့် နာမောင်းကို ပြန် သိမ်းလိုက်သည်။ ထို့နောက် ဆင်သတ်သမားကို 'အချင်းယောက်ျား ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်သော ဤသင်္ကန်းသည် သင်နှင့် မတော်မ တန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံသနည်း' ဟု ဆိုကာ အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခုကို မိန့်ဆို သည်။

၄။ ဆဒ္ဒန္တဇာတကဋကထာ၌ကား ဘုရားလောင်း ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းက သောနတ္တိရ်မုဆိုးအား ပြောဆိုရာတွင် ဤဂါထာနှစ်ခု ပါဝင်ပါသည်။

ဆင်မင်းသည် မုဆိုးပစ်လိုက်သော မြားမှန်သဖြင့် နာကျင်လှ၍ ကျယ်လောင်စွာ အော်မြည်လေသည်။ ထိုအခါ အခြားသော ဆင်တို့သည် ရန်သူကို ရှာဖွေရန် ထွက်သွားကြသည်။ ဘုရားလောင်းသည် မဟာသု ဘဒ္ဒါ မိဖုရားကြီး၏ နံပါးကို မှီလျက် ဝေဒနာကို ခံစားသည်။ ထို့နောက် မြားလာရာကို စူးစမ်းလတ်သော် မြေကြီးမှ လာသည်ကို သိ၍ မဟာသု ဘဒ္ဒါကို ပရိယာယ်ဖြင့် အဝေးသို့ စေလွှတ်လိုက်သည်။ ထို့နောက် မြေ ကြီးကို ခွာဖြင့် ရှုပ်တိုက်လတ်သော် ဖုံးထားသော ပျဉ်ချပ်တို့ ကျိုးကျသွား သည်။ ထိုအပေါက်မှ ကြည့်လတ်သော် မုဆိုးကို မြင်၍ သတ်မည်ဟု နာ မောင်းကို အပေါက်သို့ သွင်းလိုက်သည်။ မုဆိုးသည် မိမိယူလာသော သင်္ကန်းကို နာမောင်းပေါ်၌ တင်ပေးလိုက်သည်။ ဘုရားလောင်းသည် ထို သင်္ကန်းကို ချီမကာ ရှေ့၌ထား၍ အရဟန္တာဖြစ်သော သင်္ကန်းကို သူ တော်ကောင်းတို့ မပြစ်မှားထိုက်၊ စင်စစ် အလေးပြုသင့်သည်သာ ပူဇော်

သင့်သည်သာ-ဟု အမှတ်သညာကို ဖြစ်စေ၏။ ထို့နောက် မုဆိုးနှင့် စကား ပြောဆိုရာ အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခုတို့လည်း ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အကြောင်းနိဒါန်းများကို စိစစ်ခြင်း

အထက်ပါ အကြောင်းအရာတို့ကို ထောက်ဆ၍ အနိက္ကသာဝေါ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းတို့သည် အ ကျဉ်းအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ...

- ၁။ မိမိနှင့် မသင့်တော်သော အဝတ်သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံခြင်း၊
- ၂။ အဝတ်သင်္ကန်းကို လေးစားထိုက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုနှစ်မျိုးအနက် ပထမအကြောင်းသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ကာ သာဝဇာတကဋကထာနှင့် ဆဒ္ဒန္တဇာတကဋကထာတို့၌ ပါရှိ၍ ဒုတိယအ ကြောင်းသည် ထေရဂါထာ- ဖုဿတ္ထေရဂါထာစဉ် ပါရှိပါသည်။ ပထမအ ကြောင်းနိဒါန်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အဋ္ဌကထာတို့တွင်လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌ ကထာနှင့် ကာသာဝဇာတကဋကထာတို့၏ အဆိုသည် ယေဘုယျအား ဖြင့် တူညီ၍ ဆဒ္ဒန္တဇာတကဋကထာ၏ အဆိုသည် သီးခြား ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဆဒ္ဒန္တဇာတကဋကထာ၏ အဆိုအရမူ သင်္ကန်းကို ဆောင်ယူ၍ မိမိ ကိုယ်ကို ကာကွယ်သည့် သောနတ္တိရုံမုဆိုးကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရား လောင်း ဆင်မင်းက ထိုဂါထာများကို ရွတ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌ ကထာနှင့် ကာသာဝဇာတကဋကထာတို့၌မူ မိမိနှင့် မထိုက်တန်သော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံသော ရှင်ဒေဝဒတ်ကို လည်းကောင်း၊ ထိုဒေဝဒတ် လောင်းဖြစ်သော ဆင်သတ်မုဆိုးကိုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းပြု၍ ဟော ကြားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ကာသာဝဇာတကဋကထာ တို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် တူသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သေးစိတ်အားဖြင့်မူ အောက်ပါနေရာတို့၌ ကွဲပြားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၁။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာလာ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုအရ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါးတို့ သည် နောက်လိုက်ရဟန်းငါးရာစီနှင့် သာဝတ္ထိပြည်မှ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်သည်ဟု သိရ၍ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် မည်သည့်နေရာ၌ နေထိုင် သည်ကို ဖော်ပြခြင်း မရှိပေ။ ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာ၌မူ ရှင်သာရိ ပုတ္တရာ တစ်ပါးတည်းသာ နောက်လိုက် ရဟန်းငါးရာနှင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ နေထိုင်သည်ဟု၎င်း၊ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် နောက်လိုက် ရဟန်းများနှင့်အတူ ဂယာသီသ၌ နေထိုင်သည်ဟု၎င်း၊ ပါရှိသည်။

၂။ ရှင်ဒေဝဒတ်၏ မိမိနှင့် မတန်သော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားသူမှာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအရ ခရီးသွားရဟန်းတစ်ပါးဖြစ်၍ ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာ အရမူ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယ ရဟန်းသုံးကျိပ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အဘိုးတန်သော အဝတ်ကို ပေးလှူသူမှာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ အရ သူကြွယ်တစ်ဦးဖြစ်၍ ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာအရမူ ကုန်ရောင်းလာ သော ကုန်သည်တစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။

၄။ အတိတ်ဝတ္ထု၌ ဆင်များကို သတ်သူမှာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ အရ မုဆိုးအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးမြူသော ဆင်သတ်မုဆိုးဖြစ်၍ ကာသာဝဇာ တကဋ္ဌကထာအရမူ ဆင်စွယ်များကိုသာ ရောင်းချရန် ရည်ရွယ်သော သူ ဆင်းရဲတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။

၅။ အနိက္ကသာဝေါ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုကို ဟောကြားသူတို့မှာ လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအရ အတိတ်ဝတ္ထု၌ ဘုရားလောင်းဆင်ဖြစ်၍

ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၌ ဘုရားရှင် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်ပါသည်။ ကာသာဝဇာတကဋက ထာအရမူ အတိတ်ဝတ္ထု၌ ပါရှိသော ဘုရားလောင်းဆင်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤအချက်များကို ထောက်ဆ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ကာသာဝဇာတကဋကထာတို့သည် တစ်ခုက တစ်ခုကို ကူးယူခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မဆိုသာပါ။

ဆဒ္ဒန္တဇာတကဋကထာ၏ အဆိုသည် အထက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် မတူပါ။ ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအားဖြင့် ဆဒ္ဒန္တဇာတကကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းသည်ပင် ထိုအဋ္ဌကထာများနှင့် ကွဲပြားနေပါသည်။ ထိုဆဒ္ဒန္တဇာတကကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ ဘုရားရှင်အား လွန်စွာကြည်ညိုသော ရဟန်းမိန်းမငယ်တစ်ဦးကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုရဟန်းမငယ်သည် ဘုရားလောင်းဆဒ္ဒန် ဆင်မင်းဖြစ်စဉ်က စုဠသုဘဒ္ဒါမည်သော မိဖုရားဖြစ်၍ ဘုရားလောင်းအပေါ် အထင်မှား၍ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ထိုမိဖုရားငယ်သည် ရန်ငြိုးဖြင့် သေလွန်ခဲ့ပြီးနောက် ဗာရာဏသီပြည်ရှင်ဘုရင်၏ မိဖုရား သုဘဒ္ဒါဖြစ်လာသောအခါ ဘုရားလောင်းကို အသတ်ခိုင်းခဲ့သည်။ ယင်းသို့ သုဘဒ္ဒါမိဖုရားက သတ်ခိုင်းသဖြင့် သောနတ္တိရိမုဆိုးသည် ဘုရားလောင်းအား လေးဖြင့် ပစ်ခဲ့သည်။ မုဆိုးပစ်လွှတ်သော မြားဒဏ်ဖြင့် သေလုနီးပါး ရှိရာတွင် ဘုရားလောင်းသည် မုဆိုးနှင့် အပြန်အလှန် ပြောဆိုကြသောအခါတွင်မှ အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခု ပါရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဆရာသည် ဤအနိက္ကသာဝေါ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အကြောင်းနိဒါန်း အပြင် 'ဆဒ္ဒန္တဇာတကေနာပိ စ အယမတ္ထော ဒီပေတဗ္ဗော' (ဆဒ္ဒန္တဇာတကဖြင့်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

လည်း ဤအနက်ကို ပြဆိုအပ်၏)ဟု ဆဒ္ဓန္တဇာတကကို ညွှန်းပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဂါထာနှစ်ခုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကာသာဝဇာတကနှင့် ဆဒ္ဓန္တဇာတကနှစ်ခုလုံးကိုပါ အဋ္ဌကထာဆရာ သတိပြု မှတ်သားသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ဒုတိယနိဒါန်းဖြစ်သော သင်္ကန်းကို လေးစားထိုက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ထေရဂါထာ ဖုဿမထေရ်၏ ဂါထာစဉ်သာ ပါရှိပါသည်။ ဖုဿမထေရ်သည် အနာဂတ်သာသနာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဟောပြောရာတွင် သင်္ကန်းဟူသည် ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်အောင်လံသဖွယ်ဖြစ်၍ လေးစားထိုက် ရိုသေထိုက်သော ပစ္စည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြ၍ ဤအကြောင်းကို ဆဒ္ဓန်ဆင်မင်း၏ ဂါထာတို့ဖြင့် သက်သေတင်ပြသည်။ ဆင်မင်း၏ စကားကို ကိုးကားသောအားဖြင့် အထက်ပါ ဂါထာနှစ်ခုကို ထည့်သွင်း ဟောဆိုပါသည်။

အနာဂတ်သာသနာရေး ဟောပြောချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ဖုဿမထေရ် ပေါ်ထွန်းသောခေတ်ကို အနည်းငယ်ဆွေးနွေးပါမည်။

ဆဒ္ဓန္တဇာတကလာ ဂါထာများကို ကိုးကားရွတ်ဆိုသည်ကို အထောက်အထားပြု၍ ဖုဿမထေရ်သည် ယင်းဇာတကကို ဟောကြားပြီးနောက်မှ ပေါ်ထွန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ဆဒ္ဓန္တဇာတကကို မည်သည့်အချိန်၌ ဟောကြားသည်ဟု တိကျစွာ မဆိုနိုင်သော်လည်း ရှေးကျသော ဇာတကတစ်ခုဖြစ်သည်ကိုမူ ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ ဘီစီသုံးရာစုနှစ်အတွင်း တည်ထားခဲ့သော ဘာရ်ဟုတ်စေတီရှိ ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများတွင် ဆဒ္ဓန္တဇာတကလည်း ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။

ဝင်တာနစ်က ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းကို ဖော်ပြသော ဤဖုဿမထေရ်ဂါထာနှင့် အပရာပရိယထေရဂါထာတို့သည်

သံဃာအဖွဲ့အစည်း ပေါ်ပေါက်ပြီး ရာစုနှစ်များစွာ ကြာသောအခါတွင်မှ ပေါ်ပေါက်နိုင်သည်-ဟု ဆိုသည့်အပြင် အသောကခေတ်နောက်မှ ပေါ်ထွန်းလာသည်ဟု ယုံကြည်သည်-ဟုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

မစ္စရိစ်ဒေးဗစ်ကလည်း ထေရဂါထာအင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်တွင် ဖုဿမထေရ်နှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း အောက်ခြေမှတ်ချက် ရေးသားထားသည်။

'ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၌ ဖုဿမထေရ်ကို တောင်းပန်သော ရသေ့၏ အမည်သည် ပဏ္ဍာ၊ ပဏ္ဍာရ၊ ပဏ္ဍာရသ တစ်ခုခုဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုရသေ့၏ အကြောင်းကို နာမည်မှတစ်ပါး အခြားတစ်စုံတစ်ရာ မသိရပေ။ သို့ရာတွင် ယင်းအမည်တို့သည် ဗိန္ဒုသာရနှင့် အသောကမင်းတို့ လက်ထက်၌ ရှိခဲ့သော ပဏ္ဍာရင်္ဂဝေါ ပရိဗ္ဗာဇကဂိုဏ်းတစ်ခုနှင့် ဆက်စပ်ခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် မစ္စရိစ်ဒေးဗစ်က ပဏ္ဍာရင်္ဂ မှ ပဏ္ဍာရ သို့မဟုတ် ပဏ္ဍာရသသို့ မည်သို့ ပြောင်းလဲသည်ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း မပြုပေ။

ဒေါက်တာ မာလာလာဆေကောရ-ကမူ ပါဠိနာမအဘိဓာန်၌ ဤသို့ ဆိုပါသည်။ ပဏ္ဍာရင်္ဂသည် ဗြာဟ္မဏအမျိုးမှ ဖြစ်သော ရသေ့ဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်းဖြစ်သည်။ ထိုဂိုဏ်းဝင်တို့သည် ဘုရားရှင်လက်ထက်မှ စ၍ အသောကမင်း လက်ထက်တိုင်အောင် တည်ရှိခဲ့သည်။ ဒေါက်တာ မာလာလာဆေကောရ၏ ထိုအဆိုအရသော် ပဏ္ဍာရင်္ဂဂိုဏ်းသည် မစ္စရိစ်ဒေးဗစ် ဖော်ပြသည့်အတိုင်း မဟုတ်မူ၍ ဘုရားလက်ထက်ကပင် ရှိနေခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ဂါထာတို့၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာများ

ဤမျှဖြင့် ဂါထာတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းများကို ဆွေးနွေးတင်ပြပြီး ဖြစ်၍ ထိုဂါထာနှစ်ခုတို့၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာများကို ဆက်လက် ဖော်ပြပါမည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာများမှာ.....

- ၁။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ)။
- ၂။ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ(ဒုတိယတွဲ)။
- ၃။ ဇာတကဋ္ဌကထာ(ဒုတိယတွဲ)။
- ၄။ ဇာတကဋ္ဌကထာ(ပဉ္စမတွဲ)တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းတို့အနက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာတို့၏ အဖွင့်အဆိုသည် အများအားဖြင့် တူပါသည်။ သို့ရာတွင် အားလုံးတူညီသည်ဟု မဆိုသာပါ။ ဇာတကဋ္ဌကထာနှစ်ခုတို့၏ အဖွင့်သည်လည်း အချင်းချင်း တူညီမှု မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာအဖွင့်တို့ကို တစ်ခုစီ (၄-၁) (၄-၂) (၄-၃)(၄-၄)-ဟု အစဉ်အတိုင်း တစ်ခုစီ ခွဲခြားဖော်ပြပါမည်။ ယင်းအဖွင့်ပါဠိနှင့် အနက်မြန်မာပြန်တို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၄- ၁ ။

တတ္ထ အနိတ္တသာဝေါတိ ရာဂါဒီဟိ ကသာဝေဟိ သကသာဝေါ၊
ပရိဒဟိဿတီတိ နိဝါသန ပါရပန အတ္ထရဏာဝသေန ပရိဘုဒ္ဓိဿတိ၊ ပရိ
ဓဿတီတိပိ ပါဠော၊ အပေတော ဒမသစ္စေနာတိ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ
ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိကေန ဝစီသစ္စေန စ အပေတော၊ ဝိယုတ္တော ပရိစ္စတ္တော
တိ အတ္တော၊ န သောတိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ကာသာဝံ ပရိဒဟိတုံ
နာရဟတိ။

ဝန္တကသာဝဿာတိ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဝန္တကသာဝေါ ဆဒ္ဓိတက
သာဝေါ ပဟိနကသာဝေါ အဿ၊ သီလေသ္မာတိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု၊

သုသမာဟိတောတိ သုဠု သမာဟိတော သုဋ္ဌိတော၊ ဥပေတောတိ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရေန စ သစ္စေန ဥပဂတော၊ သ ဝေတိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော တံ ဂန္ဓကာသာဝဝတ္ထံ အရဟတီတိ။

တတ္ထ- ထိုဂါထာတို့တွင်၊ အနိက္ကသာဝေါတိ- အနိက္ကသာဝေါ ဟူသည်ကား၊ ရာဂါဒီဟိ- တပ်မက်ခြင်းရာဂ အစရှိကုန်သော၊ ကသာဝေဟိ- ကိလေသာတည်းဟူသော ဖန်ရည်တို့ဖြင့်၊ သကသာဝေါ- ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသော၊ ပရိဒဟိဿတီတိ- ပရိဒဟိဿတီဟူသည်ကား၊ နိဝါသနပါရပနအတ္ထရဏာဝသေန- ဝတ်ခြင်း ရုံခြင်း ခင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဘုဋ္ဌိဿတိ-သုံးဆောင်သည်ဖြစ်အံ့၊ ပရိဓဿတီတိပိ-ပရိဓဿတီ-ဟူ၍လည်း၊ ပါဠော-ပါဠိရှိ၏၊ အပေတော ဒမသစ္စေနာတိ- အပေတော ဒမသစ္စေန- ဟူသည်ကား၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ- ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းနှင့်၎င်း၊ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိကေန- ပရမတ္ထသစ္စာအဘို့၌တည်သော၊ ဝစီသစ္စေန စ- ဝစီသစ္စာနှင့်၎င်း၊ အပေတော- ကင်း၏၊ ဝိယုတ္တော- မယှဉ်၊ ပရိစ္စတ္တော- စွန့်လွှတ်အပ်၏၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အတ္တော- အနက်တည်း၊ န သောတိ- န သောဟူသည်ကား၊ ဧဝရူပေါ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကာသာဝံ- သင်္ကန်းကို၊ ပရိဒဟိတုံ- ဝတ်ရုံသုံးဆောင်ခြင်းငှါ၊ နာရဟတိ- မထိုက်။

ဝန္တကသာဝဿာတိ- ဝန္တကသာဝဿ-ဟူသည်ကား၊ စတုဟိမဂ္ဂေဟိ- မင်္ဂလေးပါးတို့ဖြင့်၊ ဝန္တကသာဝေါ- ပျို့အန်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဆဒ္ဓိတကသာဝေါ- စွန့်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်၊ ပဟိနကသာဝေါ- ပယ်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်၊ အဿ- ဖြစ်ရာ၏၊ သီလေသုတိ- သီလေသု ဟူသည်ကား၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု- ပါရိသုဒ္ဓိသီလလေးပါးတို့၌၊ သုသမာဟိတောတိ- သု

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သမာဟိတောဟူသည်ကား၊ သုဠ- ကောင်းစွာ၊ သမာဟိတော- ဆောင်
ထားအပ်သည်၊ သုဠိတော- ကောင်းစွာတည်သည်၊ ဥပေတောတိ- ဥပေ
တော ဟူသည်ကား၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စေတ- ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းနှင့်၎င်း၊
ဝုတ္တပ္ပကာရေန- ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ ဝစီသစ္စေန စ- ဝစီသစ္စာ
နှင့်၎င်း၊ ဥပေတော- ပြည့်စုံသည်၊ သ ဝေတိ- သ ဝေ ဟူသည်ကား၊ ဧဝရူ
ပေါ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ ဂန္ဓကာ
သာဝဏ္ဏံ- ထိုနံ့သာဖြင့် ထုံအပ်သော သင်္ကန်းကို၊ အရဟတိ-ထိုက်၏။

၂။ ၄-၂ ။

ဆဒ္ဒန္တနာဂရာဇေန ဝုတ္တဂါထာသု အနိက္ကသာဝေါတိ ရာဂါဒိဟိ က
သာဝေဟိ ကသာဝေါ၊ ပရိဒဟိဿတိတိ နိဝါသနပါရပနအတ္ထရဏာဝသေန
ပရိဘုဒ္ဓိဿတိ၊ ပရိဓဿတိတိ ဝါ ပါဌော၊ အပေတော ဒမသစ္စေနာတိ
ဣန္ဒြိယဒမေန စေတ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိကေန ဝစီသစ္စေန စ အပေတော၊
ဝိယုတ္တော ပရိစ္စတ္တောတိ အတ္တော၊ န သောတိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော
ကာသာဝံ ပရိဒဟိတုံ နာရဟတိ။

ဝန္တကသာဝဿာတိ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဝန္တကသာဝေါ ဆဒ္ဓိတက
သာဝေါ ပဟိနကသာဝေါ အဿ ဘဝေယျာတိ အတ္တော၊ သီလေသုတိ
စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု။ သုသမာဟိတောတိ သုဠ သမာဟိတော၊ ဥပေ
တောတိ ဣန္ဒြိယဒမေန စေတ ဝုတ္တပ္ပကာရေန သစ္စေန စ ဥပဂတော၊ သ
မန္တာဂတော၊ သ ဝေတိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော တံ ဂန္ဓကာသာဝဏ္ဏံ
ဧကန္တေန အရဟတိတိ အတ္တော။

ဆဒ္ဒန္တနာဂရာဇေန- ဆဒ္ဒန္တဆင်မင်းသည်၊ ဝုတ္တဂါထာသု- ရွတ်ဆို
အပ်သော ဂါထာတို့တွင်၊ အနိက္ကသာဝေါတိ- အနိက္ကသာဝေါဟူသည်ကား၊
ရာဂါဒိဟိ- တပ်မက်ခြင်းရာဂအစရှိကုန်သော၊ ကသာဝေဟိ- ကိလေသာ

တည်းဟူသော ဖန်ရည်တို့ဖြင့်၊ ကသာဝေါ- ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသော၊
ပရိဒဟိဿတီတိ- ပရိဒဟိဿတိ- ဟူသည်ကား၊ နိဝါသနပါရပနအတ္ထရ
ကဝသေန- ဝတ်ခြင်း ရံခြင်း ခင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဘုဒ္ဓိဿတီ- သုံး
ဆောင်သည်ဖြစ်အံ့၊ ပရိဿတီတိ ဝါ- ပရိဿတိ ဟူ၍လည်း၊ ဒါဌော-
ပါဌရှိ၏။ အပေတော ဒမသစ္စေနာတိ- အပေတော ဒမသစ္စေန-ဟူသည်
ကား၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ- ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်းနှင့်၎င်း၊ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိ
ကေန- ပရမတ္ထသစ္စာအဘို့၌ တည်သော၊ ဝစီသစ္စေန စ- ဝစီသစ္စာနှင့်၎င်း၊
အပေတော- ကင်း၏။ ဝိယုတ္တော- မယှဉ်၊ ပရိစ္စတ္တော- စွန့်လွှတ်အပ်၏။
ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အတ္ထော- အနက်တည်း၊ န သောတိ- န သော ဟူ
သည်ကား၊ ဧဝံပေါ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်
သည်၊ ကသာဝံ- သင်္ကန်းကို၊ ပရိဒဟိတုံ- ဝတ်ရုံသုံးဆောင်ခြင်းငှါ၊ နာရ
ဟတိ- မထိုက်။

ဝန္တကသာဝဿာတိ- ဝန္တကသာဝဿ ဟူသည်ကား၊ စတုဟိ
မဂ္ဂေဟိ- မင်္ဂလေးပါးတို့ဖြင့်၊ ဝန္တကသာဝေါ- ပျို့အန်ပြီးသော ကိလေသာ
ဖန်ရည်ရှိသည်၊ ဆဒ္ဓိတကသာဝေါ- စွန့်ပယ်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိ
သည်၊ ပဟိနကသာဝေါ- ပယ်ပြီးသော ကိလေသာ ဖန်ရည်ရှိသည်၊
အဿ- ဖြစ်ရာ၏။ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အတ္ထော-
အနက်တည်း။

သီလေသုတိ- သီလေသုဟူသည်ကား၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု-
ပါရိသုဒ္ဓိသီလလေးပါးတို့၌၊ သုသမာဟိတောတိ- သုသမာဟိတော ဟူ
သည်ကား၊ သုဋ္ဌ- ကောင်းစွာ၊ သမာဟိတော- ဆောင်အပ်သည်၊ ဥပေ
တောတိ- ဥပေတော ဟူသည်ကား၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ- ဣန္ဒြေကို ဆုံးမ
ခြင်းနှင့်၎င်း၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေန- ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသော၊ သစ္စေန စ-

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ဝစီသစ္စာနှင့်၎င်း၊ ဥပဂတော- ကပ်ရောက်၏၊ (ဝါ) ပြည့်စုံ၏၊ သမန္တာဂ
တော- ပြည့်စုံ၏၊ သ ဝေတိ- သ ဝေ ဟူသည်ကား၊ ဧဝရူပေါ- ဤသို့ သ
ဘောရိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ ဂန္ဓကာသာဝဝတ္ထံ-
ထိုနံ့သာဖြင့် ထုံအပ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဧကန္တေန- စင်စစ်အားဖြင့်၊ အရဟ
တိ- ထိုက်၏၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။

၃။ ၄- ၃ ။

တတ္ထ အနိက္ကသာဝေါတိ ကသာဝေါ ဝုစ္စတိ ရာဂေါ ဒေါသော
မောဟော မက္ခော ပဠာသော ဣဿာ မစ္ဆရိယံ မာယာ သာဠေယျံ
ထမ္ဘော သာရမ္ဘော မာနော အဟံမာနော မဒေါ ပမာဒေါ သဗ္ဗေ အကုသ
လာ မ္ဘော သဗ္ဗေ ဒုစ္စရိတာ သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္ပံ ဒိယမုကိလေသသဟသံ
ဧသော ကသာဝေါ နာမ၊ သော ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပဟိနော သန္တာန
တော အနိဿဋ္ဌော အနိက္ခန္တော၊ သော အနိက္ကသာဝေါ နာမ၊ ကာသာဝန္တိ
ကသာယရသပီတံ အရဟဒ္ဓဘူတံ၊ ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတီတိ ယော
ဧဝရူပေါ ဟုတွာ ဧဝရူပံ ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ နိဝါသေတိ စေဝ ပါရပတိ စ၊
အပေတော ဒမသစ္စေနာတိ ဣန္ဒြိယဒမသင်္ခါတေန ဒမေန စ နိဗ္ဗာနသင်္ခါ
တေန ပရမတ္ထသစ္စေန အပေတော ပရိဝရိတော၊ နိဿက္ကတ္ထေ ဝါ ကရဏ
ဝစနံ၊ ဧတသ္မာ ဒမသစ္စာ အပေတောတိ အတ္ထော၊ သစ္စန္တိ စေတ္ထ ဝစီသစ္စံ
စတုသစ္စမ္ပိ ဝဋ္ဋတိယေဝ၊ န သော ကာသာဝ မရဟတီတိ သော ပုဂ္ဂလော
အနိက္ကသာယတ္တာ အရဟဒ္ဓင်္ဂံ ကာသာဝံ န အရဟတိ အနနုစ္ဆဝိကော
ဧတဿ။

ယော စ ဝန္တကာသာဝဿာတိ ယော ပန ပုဂ္ဂလော ယထာဝုတ္တ
သေဝ ကသာဝဿ ဝန္တကာသာဝေါ အဿ၊ သီလေသု သုသမာဟိတော
တိ မဂ္ဂသီလေသု စေဝ ဖလသီလေသု စ သမ္မာ အာဟိတော၊ အာနေတွာ

ဌပိတော ဝိယ တေသု ပတိဋ္ဌိတော၊ တေဟိ သီလေဟိ သမင်္ဂီဘူတဿေ
တံ အဓိဝစနံ၊ ဥပေတောတိ သမန္နာဂတော၊ ဒမသစ္စေနာတိ ဝုတ္တပ္ပကာရေ
န ဒမေန စ သစ္စေန စ၊ သ ဝေ ကာသာဝမရဟတိတိ သော ဝေရူပေါ ပုဂ္ဂ
လော ဣမံ အရဟဒ္ဓရံ ကာသာဝံ အရဟတိ။

တတ္ထ- ထိုဂါထာတို့တွင်၊ အနိက္ကသာဝေါတိ ဧတ္ထ- အနိက္ကသာ
ဝေါ-ဟူသောပုဒ်၌၊ ရာဂေါ- တပ်မက်ခြင်းရာကို၎င်း၊ ဒေါသော- အမျက်
ထွက်ခြင်းဒေါသကို၎င်း၊ မောဟော- တွေဝေခြင်းမောဟကို၎င်း၊ မက္ခော-
သူတစ်ပါး၏ ဂုဏ်ကို ချေဖျက်ခြင်း မက္ခကို၎င်း၊ ပဠာသော- အန်တုပြိုင်
ဖက်ခြင်းပဠာသကို၎င်း၊ ဣဿာ- သူတစ်ပါးကို ငြူစူခြင်း ဣဿာကို၎င်း၊
မစ္ဆရိယံ- နမြောတွန့်တိုခြင်း မစ္ဆရိယကို၎င်း၊ မာယာ- လှည့်ပတ်ခြင်း မာ
ယာကို၎င်း၊ သာဠေယျံ- စဉ်းလဲခြင်းသာဠေယျကို၎င်း၊ ထဇ္ဈော- ခက်ထန်
ခြင်း ထဇ္ဈကို၎င်း၊ သာရဇ္ဈော- ချုပ်ချယ်ခြင်းသာရဇ္ဈကို၎င်း၊ မာနော-ထောင်
လွှားခြင်း မာနကို၎င်း၊ အတိမာနော- လွန်စွာထောင်လွှားခြင်း အတိမာန
ကို၎င်း၊ မဒေါ- ယစ်ခြင်းမဒကို၎င်း၊ ပမာဒေါ- မေ့လျော့ခြင်းပမာဒကို၎င်း၊
ကသာဝေါ- ကသာဝဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ သဗ္ဗေ- ခပ်သိမ်းကုန်
သော၊ အကုသလာ မ္မော- အကုသိုလ်တရားတို့သည်၎င်း၊ သဗ္ဗေ- ခပ်
သိမ်းကုန်သော၊ ဒုစ္စရိတာ- ဒုစရိုက်တို့သည်၎င်း၊ သဗ္ဗံ- အလုံးစုံသော၊
ဘဝဂါမိကမ္ပံ- ဘဝသစ်သို့ ရောက်စေတတ်သောကံသည်၎င်း၊ ဒိယမုကိ
လေသသဟဿံ- တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာသည်၎င်း၊ ဧသော- ဤ
အလုံးစုံသည်၊ ကသာဝေါ နာမ- ကသာဝ မည်၏၊ ယဿ- အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်၏ (ဝါ) အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သော- ထိုကသာဝဟု ဆိုအပ်သော
အရာအားလုံးကို၊ အပ္ပဟီနော- မပယ်အပ်သေး၊ သန္တာနတော- မိမိ၏
ခန္ဓာအစဉ်မှ၊ အနိဿဠော- မစွန့်အပ်သေး၊ အနိက္ခန္ဓော- မထွက်ခွါသေး၊
သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနိက္ကသာဝေါ နာမ- အနိက္ကသာဝမည်၏။ (ဝါ)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ကသာဝ မကင်းသေးသူ မည်၏။

ကာသာဝန္တိ- ကာသာဝံဟူသည်ကား။ ကသာယရသပီတံ- ဖန်ရည်သောက်သော၊ (ဝါ) ဖန်ရည်ဆိုးသော၊ အရဟဒ္ဒဘူတံ- ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်သော၊ ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတီတိ- ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ-ဟူသည်ကား။ ယော-အကြင်သူသည်၊ ဧဝရူပေါ- ဤသို့ ကသာဝ-ဟု ခေါ်အပ်သော ရာဂစသည်တို့နှင့် မကင်းသော သဘောရှိသည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ ဧဝရူပံ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဝတ္ထံ- အဝတ်သင်္ကန်းကို၊ ပရိဒဟိဿတိ- ဆောင်၏။ နိဝါသေတိ စ- ဝတ်လည်း ဝတ်၏။ ပါရပတိ စ- ရုံလည်း ရုံ၏။ အပေတော ဒမသစ္စေနာတိ- အပေတော ဒမသစ္စေန- ဟူသည်ကား။ ဣန္ဒြိယဒမသင်္ခါတေန- ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒမေန စ- ဆုံးမခြင်းသည်၎င်း၊ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတေန- နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော၊ ပရမတ္ထသစ္စေန စ- ပရမတ္ထသစ္စာသည်၎င်း၊ အပေတော ပရိဝဇ္ဇိတော- ရှောင်ကြဉ်အပ်သည်၊ (ဝါ) တစ်နည်းကား။ နိဿက္ကတ္ထေ- အပါဒါန်အနက်၌၊ ကရဏဝစနံ- ကရဏဝိဘတ်တည်း။ (ဝါ) ကရဏဝိဘတ်သက်ထားသော ပုဒ်တည်း။ ဧတသ္မာ ဒမသစ္စာ- ဤဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းနှင့် ပရမတ္ထသစ္စာမှ၊ အပေတော- ကင်းကွာ၏။ ဣတိ- ဤသည်ကား။ အတ္ထော- အနက်တည်း။ သစ္စန္တိစေတ္ထ- သစ္စံ ဟူသောပုဒ်၌လည်း။ ဝစီသစ္စမ္ပိ- မှန်ကန်သော စကားသည်၎င်း၊ စတုသစ္စမ္ပိ- သစ္စာလေးပါးသည်၎င်း၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ- သင့်သည်သာတည်း။

န သော ကာသာဝမရဟတီတိ- န သော ကာသာဝမရဟတိ ဟူသည်ကား။ သောပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနိက္ကသာဝတ္တာ-ရာဂစသော ကိလေသာမှ မကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟဒ္ဒဇံ- ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်သော၊ ကာသာဝံ- သင်္ကန်းကို၊ န အရဟတိ- မထိုက်၊

တေဿ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အနနုစ္ဆဝိကော- မလျော်။

ယော စ ဝန္တကသာဝဿာတိ- ယော စ ဝန္တကသာဝဿ ဟူသည်
ကား၊ ယထာဝုတ္တဿေဝ- အကြင်ကြင်ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ ဖြစ်သော၊
ကသာဝဿ- ရာဂစသောကသာဝကို၊ ဝန္တတ္တာ- ပျို့အန်ပြီးသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ ဝန္တကသာဝေါ- ပျို့အန်ပြီးသော ကသာဝရှိသည်၊ အဿ- ဖြစ်ရာ
၏၊ သီလေသု သုသမာဟိတောတိ- သီလေသု သုသမာဟိတော ဟူသည်
ကား၊ မဂ္ဂသီလေသု စေဝ-မဂ်သီလတို့၌၎င်း၊ ဖလသီလေသု စ- ဖိုလ်သီလ
တို့၌၎င်း၊ သမ္မာ- ကောင်းစွာ၊ အာဟိတော- ထားအပ်၏။ အာနေတွာ-
ဆောင်ယူ၍၊ ဌပိတော ဝိယ- ထားအပ်သကဲ့သို့၊ တေသု- ထိုမဂ်သီလ
ဖိုလ်သီလတို့၌၊ ပတိဋ္ဌိတော- တည်၏။ ဧတံ- ဤသီလေသု သုသမာဟိ
တော ဟူသော စကားသည်၊ တေဟိ သီလေဟိ- ထိုမဂ်သီလ ဖိုလ်သီလ
တို့နှင့်၊ သမဂီဘူတဿ- ပြည့်စုံသူ၏။ အဓိဝစနံ- အမည်တည်း။ ဥပေ
တောတိ- ဥပေတော ဟူသည်ကား၊ သမန္နာဂတော- ပြည့်စုံ၏။ ဒမသဓ္ဓေ
နာတိ- ဒမသဓ္ဓေနဟူသည်ကား၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေန- ဆိုအပ်ပြီးသော အပြား
ရှိသော၊ ဒမေန စ- ကုဋေကို ဆုံးမခြင်းနှင့်၎င်း၊ သဓ္ဓေန စ- သဓ္ဓာနှင့်၎င်း၊
သ ဝေ ကာသာဝ မရဟတိတိ- သ ဝေ ကာသာဝ မရဟတိဟူသည်ကား၊
ဧဝရူပေါ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အရ
ဟဒ္ဓရံ- ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်သော၊ က္ကမံ ကာသာဝံ- ဤဖန်ရည်
ဆိုးသော သင်္ကန်းကို၊ အရဟတိ- ထိုက်၏။

၄။ ၅- ၄ ။

တဿတ္ထော သမ္ပ လုဒ္ဓပုတ္တ ယော ပုရိသော ရာဂါဒိဟိ ကသာ
ဝေဟိ အနိက္ကသာဝေါ ကုန္တိယဒမေန စေဝ ဝစီသဓ္ဓေန စ အပေတော အန
ပဂတော၊ တေဟိ ဂုဏေဟိ ကသာဝရသပီတံ ကာသာဝဝတ္ထံ ပရိဒဟတိ၊

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သော တံ ကာသာဝံ နာရဟတိ၊ နာနုစ္ဆဝိကော သော တဿ ဝတ္ထဿ၊
ယော ပန တေသံ ကသာဝါနံ ဝန္တတ္တာ ဝန္တကသာဝေါ အဿ၊ သီလေသု
သုသမာဟိတော သုပတိဋ္ဌိတော ပရိပုဏ္ဏသီလာစာရော၊ သော တံ
ကာသာဝံ အရဟတိ နာမာတိ။

တဿ- ထိုဂါထာနှစ်ခု၏။ အတ္ထော-အနက်ကား၊ သမ္ပ လုဒ္ဒပုတ္တ-
အဆွေ မုဆိုး၊ ယော ပုရိသော- အကြင်ယောက်ျားသည်၊ ရာဂါဒီဟိ- တပ်
မက်ခြင်း ရာဂအစရှိကုန်သော၊ ကသာဝေဟိ- ဖန်ရည်တို့ဖြင့်၊ အနိက္ကသာ
ဝေါ- မကင်းသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိ၏။ (ဝါ) ကိလေသာဖန်ရည် မ
ကင်း၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ- ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းနှင့်၎င်း၊ ဝစီသစ္စေန စ-
မှန်ကန်သောစကားနှင့်၎င်း၊ အပေတော- ကင်းသည်ဖြစ်၍၊ တေဟိ ဂုဏေ
ဟိ- ထိုဂုဏ်တို့နှင့်၊ အနုပဂတော- မကပ်ရောက်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝါ) မပြည့်
စုံသည် ဖြစ်၍၊ ကသာဝရသပီတံ- ဖန်ရည်သောက်သော၊ (ဝါ) ဖန်ရည်ဆိုး
သော၊ ကာသာဝဝတ္ထံ- အဝတ်သင်္ကန်းကို၊ ပရိဒဟတိ- ဆောင်၏။ (ဝါ)
ဝတ်ရုံသုံးဆောင်၏။ သော- ထိုသူသည်၊ တံ ကာသာဝံ- ထိုဖန်ရည်ဆိုး
သော အဝတ်သင်္ကန်းကို၊ နာရဟတိ- မထိုက်၊ သော- ထိုသူသည်၊ တဿ
ဝတ္ထဿ- ထိုအဝတ်သင်္ကန်းအား၊ နာနုစ္ဆဝိကော- မလျော်။

ယော ပန- အကြင်သူသည်ကား၊ တေသံ ကသာဝါနံ- ထိုရာဂစ
သော ကိလေသာဖန်ရည်တို့ကို၊ ဝန္တတ္တာ- ပျို့အန်ပြီးသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ ဝန္တကသာဝေါ၊ ပျို့အန်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်၊ (ဝါ)
ကိလေသာ ဖန်ရည်ကို ပျို့အန်ပြီးသည်၊ အဿ- ဖြစ်ရာ၏။ သီလေသု-
သီလတို့၌၊ သုသမာဟိတော သုပတိဋ္ဌိတော- ကောင်းစွာတည်၏။ ပရိ
ပုဏ္ဏသီလာစာရော- ပြည့်စုံသော အကျင့်သီလရှိ၏။ သော- ထိုသူသည်၊
တံ ကာသာဝံ- ထို ဖန်ရည်ဆိုးသော အဝတ်သင်္ကန်းကို၊ အရဟတိ နာမ-
ထိုက်သည်မည်၏။(ဣတိ-ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်အပ်၏။)

အဖွင့်တို့ကို စိစစ်လေ့လာခြင်း

၁။ အနိက္ကသာဝေါ ကာသာဝံ။

ဤဂါထာပါဒကို အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့၌ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ထိုအဖွင့်များအနက် တူညီသော အဆိုအမိန့်ကို စုပေါင်းလိုက်က ဤသို့ နှစ်မျိုး တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

- (က) အနိက္ကသာဝေါတိ ရာဂါဒီဟိ ကသာဝေဟိ သကသာဝေါ။ (၄-၁)၊
 ရာဂါဒီဟိ ကသာဝေဟိ သကသာဝေါ။ (၄-၂)၊
 ရာဂါဒီဟိ ကသာဝေဟိ အနိက္ကသာဝေါ။ (၄-၄)။

(ခ) ကသာဝေါ ဝုစ္စတိ ရာဂေါ ဒေါသော (လ) ဒီဃမုကီလေသသဟသံ ဧသော ကသာဝေါ နာမ၊ သော ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပဟီနော သန္တာနတော အနိဿဋ္ဌော အနိက္ခန္ဓော၊ သော အနိက္ကသာဝေါ နာမ၊ (၄-၃)။

အနိက္ကသာဝေါ-သည် အ+နိ+ကသာဝ ပုဒ်သုံးခုကို ပေါင်းစပ်ထားသော ဗဟုဗွိဟိသမာသ်ပုဒ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထားသော အနိက္ကသာဝ-ပုဒ်၏ အဖွင့်အဆိုကို မစိစစ်မီ ကသာဝ-ဟူသော ပုဒ်၏ အသုံးအနှုန်းကို ဦးစွာ ဖော်ပြပါမည်။

ပိဋကတ်စာပေ၌ ကသာဝ-သဒ္ဒါကို ကသာဝရသ(ဖန်သောအရသာ) ကသာဝဂန္ဓ(ဖန်သောအနံ့) ကသာဝဝဏ္ဏ(ဖန်သောအဆင်း) စသည်ဖြင့် ဖန်သောအရာဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးမျိုး အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုအနက်များတွင် ဖန်သောအရသာသည် ကသာဝ၏ မူလအနက်ဖြစ်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ အချို့အချဉ်စသော အရသာကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ခွဲခြားဖော်ပြရာတွင် ဖန်သောအရသာကို ကသာဝ-သဒ္ဒါဖြင့် ဖော်ပြသည်ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ စူဠနိဒ္ဒေသနှင့် မိလိန္ဒပဏ္ဍာကျမ်းတို့တွင် တွေ့ရပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဖန်သောအရသာရှိသည့်ဆေးကိုလည်း ကသာဝ-သဒ္ဒါ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ဖြင့်ပင် အသုံးပြုသည်ကို အောက်ပါ စကားရပ်၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကသာဝါနိ ဘောသဇ္ဇာနိ နိမ္မကသာဝံ ကုဋ
ကသာဝံ ပဇ္ဇောလကသာဝံ ဖဂ္ဂကသာဝံ ရတ္တကသာဝံ ရတ္တမာလကသာဝံ။
ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ နိမ္မကသာဝံ- တမာဖန်၎င်း၊ ကုဋကသာဝံ- လက်
ထုတ်ဖန်၎င်း၊ ပဇ္ဇောလကသာဝံ- ပြူးတား(ပုံလုံ)ဖန်၎င်း၊ ဖဂ္ဂကသာဝံ-ခွေး
တောက်ဖန်၎င်း၊ ရတ္တမာလကသာဝံ- သင်းဝင်ဖန်၎င်း၊ (ဣတိ- ဤသို့) က
သာဝါနိ ဘောသဇ္ဇာနိ- ဖန်သော ဆေးတို့ကို၊ အနုဇာနာနိ- ငါဘုရား ခွင့်ပြု
တော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် ဖန်သော သစ်မြစ်သစ်ခေါက်တို့မှ ထုတ်နုတ်ရယူအပ်
သော ဖန်ရည်ကို ကသာဝ-ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ ယင်း
ဖန်ရည်သာမက ထိုဖန်သောအရည်၏ နီမြန်းသောအဆင်း စူးရှပြင်းထန်
သောအနံ့ကိုလည်း ကသာဝ-သဒ္ဒါနှင့် တွဲဖက်အသုံးပြုသည်ကို အောက်
ပါ ပါဠိ၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။

အထ ခေါ ဇီဝကော ကောမာရဘဇ္ဇော နာနာဘောသဇ္ဇေဟိ သပ္ပိ
နိပစိ ကသာဝဝဏ္ဏံ ကသာဝဂန္ဓံ ကသာဝရသံ။
အထ ခေါ- ထိုအခါ၊ ကောမာရဘဇ္ဇော- အဘယမင်းသားသည် မွေးစား
အပ်သော၊ ဇီဝကော- ဆရာဇီဝကသည်၊ သပ္ပိ- ထောပတ်ကို၊ နာနာဘော
သဇ္ဇေဟိ- အထူးထူးသောဆေးတို့ဖြင့်၊ ကသာဝဝဏ္ဏံ- ဖန်ရည်အဆင်းရှိ
အောင်၊ ကသာဝဂန္ဓံ- ဖန်ရည်အနံ့ရှိအောင်၊ ကသာဝရသံ- ဖန်ရည် အရ
သာရှိအောင်၊ နိပစိ- ချက်ပြီ။

ထို့ပြင် ယင်းဖန်သော အရာဝတ္ထုတို့ကို အဆီအစေးဖြစ်အောင်
ချက်၍ အရောင်ခံဆေးအဖြစ် အသုံးပြုသည်ကိုလည်း စူဠဝဂ္ဂပါဠိအရ သိ
ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုဖန်သော အရည်ဖြင့် အဝတ်ကို ဆိုး၍ ရသေ့ရဟန်းတို့၏

အဝတ်သင်္ကန်းအဖြစ် အသုံးပြုသည်ကိုကား ပိဋကစာပေ၌ ထင်ရှားဖြစ်၍ အကိုးသာကေ ထုတ်ပြုရန် မလိုတော့ပါ။

အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုရသော် ကသာဝ-သဒ္ဒါကို မူရင်းအနက်အားဖြင့် ဖန်သောအရည်၎င်း၊ ဆင့်ပွားအနက်အားဖြင့် ဖန်သောအရည်၊ ထိုအရည်၏အဆင်း၊ ထိုအရည်၏အနံ့၊ ထိုအရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်တို့၌ အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းသို့ မူရင်းအနက်နှင့် ဆင့်ပွား အနက်များ၌ သာမက တင်စားသောအနက် (ဥပစာရတ္ထ)အားဖြင့်လည်း မကောင်းသောတရား၊ မကောင်းသောအမူအကျင့်တို့ကို ကသာဝ-သဒ္ဒါဖြင့် သုံးစွဲသည်ကို တွေ့ရပြန်ပါသည်။ ယင်းသို့ တင်စားသောအနက်၌ အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဆိုလိုသော အနက်သဘောမှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဖြူစင်သန့်ရှင်းသောအဝတ်ကို ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးပါက ယင်းအဝတ်သည် ပြောင်းလဲသွားသည်။ မူလဖြစ်သော ဖြူဖွေးသည့် အရောင်သည် ပျောက်ပျက်၍ ဖန်ရည်၏ အရောင်သာ တည်ရှိတော့သည်။ ထိုအတူပင် လောဘ ဒေါသစသော မကောင်းသော အကုသိုလ်တို့ ဝင်ရောက် နှောက်ယှက်လာသောအခါ ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော စိတ်သည် ညစ်ညူးလာသည်။ နှောက်ကျူလာသည်။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းကင်း၍ လောဘ ဒေါသ စသည်တို့ သဘာဝသို့သာ လိုက်ပါတော့သည်။ ဤသို့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော စိတ်ဓာတ်ကို ညစ်ညူးနှောက်ကျူစေသည့် လောဘ ဒေါသ စသည်တို့ကို ကသာဝ-ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုမကောင်းသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ပြုမူ ပြောဆို ကြံစည်ခြင်းတို့ကိုလည်း ကသာဝ-ဟု ခေါ်နိုင်ပြန်ပါသည်။ ထိုမှ တစ်ဆင့် မကောင်းသော စိတ်ဓာတ်ရှိသူကို အနိက္ကသာဝ၊ ထိုစိတ်ဓာတ် ကင်းကွာပြီးသူကို ဝန္တကသာဝ စသည်ဖြင့် ပိဋကတ်၌ အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ယင်းသို့ တင်စားသော အနက်သဘောဖြင့် ကသာဝ- သဒ္ဓါသည် မကောင်းသောတရား၊ မကောင်းသောအမူအကျင့်ကို ဟောသည်ဆိုရာ တွင်လည်း မည်သည့်တရား မည်သည့်အမူအကျင့်ကို ကသာဝ-ခေါ်သည် ဟု သီးခြား ရည်ညွှန်းဟန် မရှိပါ။ သာမန်အားဖြင့် စိတ်နှလုံးကိုညစ်ညူး နောက်ကျစေတတ်သည့် တရား၊ အမူအကျင့် မှန်သမျှကိုပင် ကသာဝ- ဟု ခေါ်ဟန် ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် အဘိဓမ္မာပိဋက၌ အသုံးပြုသောအခါ ယင်းဝေါဟာရသည် ကိလေသ အာသဝ စသည်တို့ကဲ့သို့ပင် အဘိဓမ္မာ ဝေါဟာရတစ်ခု ဖြစ်လာသည်-ဟု တွေးထင်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ ပိဋကဝိဘင်္ဂကျမ်း၌ ကသာဝ၏အနက်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထား ပါသည်။

ကတမေ တယော ကသာဝါ၊ ရာဂကသာဝေါ ဒေါသကသာဝေါ မောဟကသာဝေါ၊ ဣမေ တယော ကသာဝါ။
တယော ကသာဝါ- ကသာဝသုံးပါးတို့သည်၊ ကတမေ- အဘယ်တို့နည်း၊ ရာဂကသာဝေါ- တပ်မက်ခြင်းရာဂကသာဝ၎င်း၊ ဒေါသကသာဝေါ- အမျက် ထွက်ခြင်း ဒေါသကသာဝ၎င်း၊ မောဟကသာဝေါ- တွေဝေခြင်း မောဟက သာဝ၎င်း၊ ဣမေ- ဤသည်တို့သည်၊ တယော ကသာဝါ- ကသာဝ သုံးပါး တို့တည်း။

ကတမေ အပရေပိ တယော ကသာဝါ၊ ကာယကသာဝေါ ဝစီက သာဝေါ မနောကသာဝေါ၊ ဣမေ တယော ကသာဝါ။
အပရေပိ- တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တယော ကသာဝါ- ကသာဝ သုံး ပါးတို့သည်၊ ကတမေ- အဘယ်တို့နည်း၊ ကာယကသာဝေါ- မကောင်း သော ကိုယ်အမူတည်းဟူသော ကာယကသာဝ၎င်း၊ ဝစီကသာဝေါ- မ ကောင်းသော အပြောအဆိုဟူသော ဝစီကသာဝ၎င်း၊ မနောကသာဝေါ-

မကောင်းသော စိတ်အကြံဟူသော မနောကသာဝဂ်၊ ဣမေ- ဤသည် တို့ကား၊ တယော ကသာဝါ- ကသာဝ သုံးပါးတို့တည်း။

အထက်ပါ စကားရပ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။ မကောင်းသောတရားတို့သည် များစွာရှိသော်လည်း ထိုတရားတို့၏ အရင်းမူလမှာ တပ်မက်တွယ်တာခြင်း ရာဂ(လောဘ)၊ အမျက်ထွက်ခြင်း ဒေါသနှင့် တွေဝေခြင်း မောဟတို့သာ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်သော် မကောင်းသောစိတ်ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ထိုတရားသုံးပါးအနက် အနည်းဆုံးတစ်ပါး ပါရှိသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုတရားသုံးပါးတို့ကို အလုံးစုံ ပယ်ဖြတ်နိုင်ကလည်း ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ သဘောအားဖြင့် အားလုံးသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ အရင်းမူလဖြစ်သော ဤရာဂ ဒေါသ မောဟ သုံးပါးကို ကသာဝ- ဟု ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖန်တုံ မကောင်းမှုမှန်သမျှကို စုပေါင်းပါကလည်း အကျဉ်းအားဖြင့် မကောင်းသော ကိုယ်အမှု၊ မကောင်းသော နှုတ်အမှုနှင့် မကောင်းသော စိတ်အကြံအစည်ဟူ၍ သုံးမျိုးသာ ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အပြုအမူအားဖြင့် ခွဲဝေပါက ပဓာနအားဖြင့် ဤသုံးမျိုးသာ ရှိရကား ကသာဝကိုလည်း ကာယကသာဝ ဝစီကသာဝ- စသည်ဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံ ပြဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စူဠနိဒ္ဒေသတွင်ကား ကသာဝ-၏ အနက်အတိုင်းအတာကို ဤမျှဖြင့်မကဘဲ ပိုမို ချဲ့ထွင်လာသည်ကို အောက်ပါ စကားရပ်အရ သိနိုင်ပါသည်။

ကသာဝေါတိ ရာဂေါ ကသာဝေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ ဧကောဇော၊ ဥပနာဟော၊ မက္ခော၊ ပဠာသော၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယံ၊ မာယာ၊ သာဠေယျံ၊ ထဇ္ဈော၊ သာရဇ္ဈော၊ ဗာနော၊ အတိဗာနော၊ မဒေါ၊ ဝေဒေါ၊ ဝေဒိယံ။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သဗ္ဗေ ကိလေသာ သဗ္ဗေ ဒုစ္စရိတာ၊ သဗ္ဗေ ဒရထာ၊ သဗ္ဗေ ပရိဋ္ဌာဟာ၊
သဗ္ဗေ သန္တာပါ၊ သဗ္ဗာကုသလာဘိသင်္ခါရာ ကသာဝါ။

ကသာဝေါတိ- ကသာဝဟူသည်ကား၊ ရာဂေါ-တပ်မက်ခြင်းရာဂသည်၊ က
သာဝေါ- ကသာဝမည်၏။ ဒေါသော- အမျက်ထွက်ခြင်း ဒေါသသည်၎င်း၊
မောဟော- တွေ့ခြင်းမောဟသည်၎င်း၊ ကောဓော- စိတ်ဆိုးခြင်း ကောဓ
သည်၎င်း၊ ဥပနာဟော- ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းဥပနာဟသည်၎င်း၊ မက္ခော- သူတစ်
ပါး၏ဂုဏ်ကို ချေဖျက်ခြင်း မက္ခသည်၎င်း၊ ပဠာသော- အန်တု ပြိုင်ဖက်ပြု
ခြင်း ပဠာသသည်၎င်း၊ ဣဿာ- သူတစ်ပါးကို ငြူစူခြင်း ဣဿာသည်
၎င်း၊ မစ္ဆရိယံ- နှမြောတွန့်တိုခြင်း မစ္ဆရိယသည်၎င်း၊ မာယာ- လှည့်ပတ်
ခြင်း မာယာသည်၎င်း၊ သာဠေယျံ- စဉ်းလဲခြင်း သာဠေယျသည်၎င်း၊
ထမ္ဘော- ခက်ထန်ခြင်း ထမ္ဘသည်၎င်း၊ သာရမ္ဘော- ချုပ်ချယ်ခြင်း သာရမ္ဘ
သည်၎င်း၊ မာနော- ထောင်လွှားခြင်းမာနသည်၎င်း၊ အတိမာနော- လွန်စွာ
ထောင်လွှားခြင်း အတိမာနသည်၎င်း၊ မဒေါ- ယစ်ခြင်းမဒသည်၎င်း၊ ပမာ
ဒေါ- မေ့လျော့ခြင်း ပမာဒသည်၎င်း၊ ကသာဝေါ- ကသာဝမည်၏။ သဗ္ဗေ
ကိလေသာ- အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့သည်၎င်း၊ သဗ္ဗေ ဒုစ္စရိတာ-
အလုံးစုံသော ဒုစရိတ်တို့သည်၎င်း၊ သဗ္ဗေ ဒရထာ- အလုံးစုံသော ပူ
လောင်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည်၎င်း၊ သဗ္ဗာကုသလာဘိ
သင်္ခါရာ- အလုံးစုံသော အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတို့သည်၎င်း၊ ကသာဝေါ-
ကသာဝ မည်၏။

အထက်ပါစကားရပ်အရ ကသာဝ-သဒ္ဓါသည် ရာဂစသော အကု
သိုလ်တရားသုံးပါးတို့ကိုသာမက အကုသိုလ်တရားအားလုံးကို ဟောနိုင်
သည်ကို၎င်း၊ အကုသလ-ဟူသောဝေါဟာရ၊ ကိလေသ-ဟူသော ဝေါဟာ
ရတို့နှင့် တန်းတူရည်တူ ဖြစ်လာသည်ကို၎င်း၊ တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဒုစရိတ်
မှန်သမျှ ကသာဝ- ခေါ်ဆိုသည်ကိုလည်း သိနိုင်ပါသည်။

ယင်းသို့ ကသာဝ-သဒ္ဒါကို မူရင်းအနက် ဆင့်ပွားအနက်နှင့် တင်စားအနက်တို့၌ အသုံးပြုလျက်ရှိရာတွင် အနိက္ကသာဝေါ- ဟူသောပုဒ်၌ ပါရှိသည့် ကသာဝ-သဒ္ဒါသည် အရာဌာနအားလျော်စွာ တင်စားအနက်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရား ကိလေသာတရားတို့ကို ဟောသည်ဟု သိသာနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် (၄-၁) (၄-၂)တို့၌ ကသာဝ၏အနက်ကို ရာဂါဒီဟိ ကသာဝေဟိ-ဟု ဖွင့်ဆို၍ (၄-၄)၌လည်း အလားတူပင် ရာဂါဒီကသာဝေဟိ-ဟု ဖော်ပြပါသည်။ ယင်းသို့ ရာဂါဒီဟိ-ဟု ဆိုသဖြင့် ကသာဝ-ဟူသည် အဘိဓမ္မပိဋကဝိဘင်္ဂကျမ်း၌ ဖော်ပြသော ရာဂစသော အကုသိုလ်မူလသုံးပါးနှင့် ကာယဒုစရိုက်စသော ဒုစရိုက်သုံးပါးကိုပင် ဆိုလိုသလော သို့မဟုတ် စူဠနိဒ္ဒေသကျမ်း၌ပြဆိုသော ကသာဝ၏အနက် အားလုံးကိုပင် ဆိုလိုသလောဟု မသိသာပေ။

တစ်နည်းအားဖြင့်သော် ရာဂါဒီဟိ-ဟု သာမန်အားဖြင့်ဆိုရကား ဝိဘင်္ဂကျမ်းလာ ကသာဝ-၏ အနက်ကို ယူနိုင်သကဲ့သို့ စူဠနိဒ္ဒေသကျမ်းလာ ကသာဝတရား မှန်သမျှကို ရည်ညွှန်းသည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

(၄-၃)၌ကား အထက်ပါ အဋ္ဌကထာများကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ ကသာဝ-၏ အနက်ကို တိတိကျကျ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းကသာဝ-၏ အနက်သည် ဝိဘင်္ဂကျမ်းထက် စူဠနိဒ္ဒေသကျမ်း၏ အဆိုသို့ ပိုမို ကိုင်းညွတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ စူဠနိဒ္ဒေသကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသော ကသာဝတရားများအနက် ကောဇနှင့် ဥပနာဟမှတစ်ပါး ကျန်အားလုံးသည် (၄-၃)၌ ပါရှိပါသည်။ ဒုစရိုက်အားလုံးကို ကသာဝ-ဟု ဆိုရာ၌လည်း စူဠနိဒ္ဒေသနှင့် တူညီပါသည်။

သို့ရာတွင် စုဠနိဒ္ဒေသ၌ သဗ္ဗေကိလေသာ(ကိလေသာအားလုံး)-
ဟု သာမန်ဆိုသည်ကို (၄-၃)၌ ဒိယဗုဒ္ဓိကိလေသသဟဿံ (တစ်ထောင့်
ငါးရာကိလေသာ)ဟု အတိအကျ ဆိုပါသည်။ စုဠနိဒ္ဒေသ၌ သဗ္ဗာကုသ
လာဘိသင်္ခါရာ(အကုသိုလ် အဘိသင်္ခါရအားလုံး)ဟု ဆိုသည်ကို (၄-၃)
သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္ပံ (ဘဝသို့ ရောက်စေတတ်သော ကံအားလုံး)ဟု ဆိုပါ
သည်။ သဗ္ဗေ ဒရထာ(ပူပန်စေတတ်သောတရားအားလုံး) သဗ္ဗေ ပရိဋ္ဌာ
ဟာ၊ သဗ္ဗေ သန္တာပါ(ပူလောင်စေတတ်သော တရားအားလုံး)ဟု ဆိုသည်
ကို (၄-၃)၌ သဗ္ဗေ အကုသလာ ဓမ္မာ(အကုသိုလ်တရားအားလုံး)ဟု ဆိုပါ
သည်။

ဤသို့ ပြဆိုကြရာတွင် သဗ္ဗာကုသလာဘိသင်္ခါရာနှင့် သဗ္ဗံ ဘဝ
ဂါမိကမ္ပံ-တို့၏ ခြားနားပုံကို၎င်း၊ ဒိယဗုဒ္ဓိကိလေသသဟဿံ၏ အရကို၎င်း
အနည်းငယ် ရှင်းလင်းဖော်ပြပါမည်။

သဗ္ဗာကုသလာဘိသင်္ခါရာနှင့် သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္ပံ

သဗ္ဗာကုသလာဘိသင်္ခါရာ။ ။ သာမန်အားဖြင့် အဘိသင်္ခါရ ဟူသည်
ထိုထိုဘဝသို့ ရောက်အောင် ပြုပြင်စီမံတတ်သော ကုသိုလ်ကံ အကု
သိုလ်ကံကိုအားလုံး ဆိုလိုပါသည်။ ဤ၌မူ သဗ္ဗ အကုသလဟု ဆိုသဖြင့်
အကုသိုလ်ကံကိုသာ စုဠနိဒ္ဒေသဆရာ ယူလိုသည်။

သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္ပံ။ ။ ဘဝဂါမိကမ္ပံဟူသည် ထိုထိုဘဝသို့ ရောက်
စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကိုပင် ဆိုလိုပါသည်။ သို့ရာတွင်
ကုသိုလ် အကုသိုလ် မခွဲခြားဘဲ သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္ပံ-ဟု သာမန်ဆိုသဖြင့်
ဘဝသို့ ရောက်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ မှန်သမျှကို
ကသာဝ-ဟူ၍ (၄-၃)ဆရာ ယူလိုပါသည်။

အကျဉ်းအားဖြင့်သော် စူဠနိဒ္ဒေသဆရာက အကုသိုလ်ကံကို ကသာဝ-ဟု ဆို၍ (၄-၃) ဆရာက လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံမှန်သမျှကို ကသာဝ- ဟု ယူပါသည်။

ဒိယဗုဒ္ဓိလောသသဟဿံ (၁၅၀၀ ကိလေသာ)

စူဠနိဒ္ဒေသကျမ်း၌ သဗ္ဗေ ကိလေသာ-ဟု သာမန်ဆိုပါလျက် (၄-၃)၌ ဒိယဗုဒ္ဓိလောသသဟဿံ-ဟု အတိအကျ ဆိုပါသည်။ ထိုဒိယဗုဒ္ဓိလောသသဟဿံခေါ် (၁၅၀၀) ကိလေသာ အရေအတွက်ကို မပြဆိုမီ ကိလေသ-ပုဒ်၏ အသုံးအနှုန်းနှင့် ကိလေသာအရေအတွက်အမျိုးမျိုးကို အနည်းငယ် ဖော်ပြပါမည်။

ကိလေသ-သည် ကိလိသ်(klis)မှ ဖြစ်လာသော နာမ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ /ကိလိသ်-ဓာတ်သည် ညစ်နွမ်းခြင်း ညစ်ညူးခြင်းအနက်ကို ဟောပါသည်။ ထို့ကြောင့် သာမန်အသုံးအနှုန်းအားဖြင့်.....

- ဝတ္ထာနိ ကိလိသန္တိ = အဝတ်တို့သည် ညစ်နွမ်းကြကုန်၏။
- ကိလိဋ္ဌဂတ္ထောမိ = ညစ်နွမ်းသော ကိုယ်ရှိ၏။

သုဒေသိတံ ဣမံ ဓမ္မံ ၊ ကိလေသေန္တိ ဒုမ္မေဓာ = ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော ဤတရားကို ပညာမဲ့သူတို့သည် ညစ်နွမ်းစေကြလိမ့်မည်။- စသည်ဖြင့် ညစ်နွမ်းခြင်း၊ ညစ်ညူးခြင်းအနက်၌ ကြိယာပုဒ်အနေဖြင့်သော်၎င်း၊ ကိတ်နာမ်ပုဒ်အနေဖြင့်သော်၎င်း အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ယင်းသို့ ရုပ်ခန္ဓာ ရုပ်ဝတ္ထုကို ညစ်နွမ်းစေသည့် အညစ်အကြေးကို ကိလေသ-အနေဖြင့် အသုံးပြုသကဲ့သို့ပင် စိတ်နုလုံးကို ညစ်ညူးစေတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်း ကိလေသ ၊ သံကိလေသ ၊ ဥပက္ကိလေသ-ဟူသော အမည်တို့ဖြင့် သုံးနှုန်းသည်ကို ပိဋကစာပေတို့၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။ ပုံစံပြရသော်.....

၁။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဝတ္ထံ သံကိသိဋ္ဌံ မလဂ္ဂဟိတံ၊ တမေနံ ရဇကော ယသ္မိံ ရင်္ဂဇာတေ ဥပသံဟရေယျ။ ယဒိ နီလကာယ ယဒိ ပီတ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ကာယ ယဒိ လောဟိတကာယ ယဒိ မဇ္ဈိဋ္ဌကာယ၊ ဒုရတ္တဝဏ္ဏမေဝဿ (လ) ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ စိတ္တေ သံကိလိဋ္ဌေ ဒုဂ္ဂတိ ပါဠိကင်္ခါ။

ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ သေယျထာပိ- ဥပမာသော်ကား၊ ဝတ္ထံ- အဝတ်သည်၊ သံကိလိဋ္ဌံ- ညစ်နွမ်း၏၊ မလဂ္ဂဟိတံ- အညစ်အကြေးစွဲကပ်၏၊ တမေနံ- ထိုအဝတ်ကို၊ ရဇကော- ဆေးဆိုးသမားသည်၊ ယဒိ နီလကာယ- အညိုရောင်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ယဒိ ပီတကာယ- အဝါရောင်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ယဒိ လောဟိတကာယ- အနီရောင်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ယဒိ မဇ္ဈိဋ္ဌကာယ- မောင်းသောအရောင်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ယသ္မိံ ယသ္မိံ ရင်္ဂဇာတေ- အကြင်အကြင်သို့သောဆိုးရည်၌၊ ဥပသံဟာရေယျ- ထည့်ခဲ့ရာ၏၊ တံ- ထိုအဝတ်သည်၊ ဒုရတ္တဝဏ္ဏမေဝ- မကောင်းသောအရောင် မစင်ကြယ်သော အဆင်းရှိသည်သာ၊ အဿ- ဖြစ်ရာ၏။ ----(လ)---- ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ ဧဝမေဝ- ဤအတူသာလျှင်၊ စိတ္တေ- စိတ်သည်၊ သံကိလိဋ္ဌေ- ညစ်ညူးလတ်သော်၊ ဒုဂ္ဂတိ- မကောင်းသောလားရာဂတိကို၊ ပါဠိကင်္ခါ- အလိုရှိအပ်၏။

၂။ ပဘဿရမိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တံ၊ တံ စ ခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ။

ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ စိတ္တံ- ဤစိတ်သည်၊ ပဘဿရံ- ပြုံးပြုံးပျက်ပျက် အရောင်ရှိ၏၊ တံ စ ခေါ- ထိုစိတ်သည်ကား၊ အာဂန္တုကေဟိ- ဧည့်သည်ဖြစ်ကြသော၊ ဥပက္ကိလေသေဟိ- ဥပက္ကိလေသတို့ကြောင့်၊ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ- ညစ်ညူးရ၏။

ယင်းသို့ ကိလေသ၊ ဥပက္ကိလေသ-သဒ္ဓါတို့သည် အနက်အားဖြင့် ညစ်နွမ်းခြင်း၊ ညစ်ညူးခြင်း-အနက်ကိုဟော၍ ယင်းကိလေသ၊ ဥပက္ကိလေသ-တို့၏ သရုပ်အရေအတွက်အားဖြင့်မူ အမျိုးမျိုး ပြဆိုကြပါသည်။ မဇ္ဈိမနိကာယ ဥပက္ကိလေသသုတ္တံ၌ ဥပက္ကိလေသတရားကို (၁၂)ပါးမျှ ဖော်ပြ၍ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ စတုတ္ထနိပါတ ဥပက္ကိလေသသုတ္တံနှင့် စူဠဝဂ္ဂ သတ္တသတိကက္ခန္ဓကတို့၌ ရဟန်းတို့၏ အညစ်အကြေး ဥပက္ကိလေသ-၄-ပါး ကို

ဟောညွှန်ပါသည်။ ထိုအင်္ဂုတ္တရနိကာယ ပဉ္စကနိပါတ ဥပတ္တိလေသသုတ္တ ဌ်မှ ကာမတ္တန္တစသော နိဝရဏငါးပါးကို ဥပတ္တိလေသ-ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

အဘိဓမ္မပိဋက ဓမ္မသင်္ဂဏီနှင့် ဝိဘင်္ဂကျမ်းတို့၌မူ ကိလေသ၊ သံကိလေသိက၊ သံကိလိဋ္ဌ စသည်ဖြင့် ကိလေသတရား၏ သရုပ်ကို ရေ တွက် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် ကိလေသတို့မှာ လောဘ၊ ဒေါ သ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိတ္တာ၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ-တို့ ဖြစ်၍ သံကိလေသိကမှာ ထိုကိလေသာဆယ်ပါးတို့နှင့် ယှဉ်သောစိတ်၊ စေတသိက်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုကိလေသတို့ အာရုံပြုနိုင်သောဓမ္မတို့ကိုကား သံကိလိဋ္ဌ-ဟု ခေါ်ပါသည်။

မဟာနိဒ္ဒေသကျမ်း၌မူ ကိလေသကို သြဠာရိက၊ မဇ္ဈိမနှင့် သုခု မ-ဟု သုံးမျိုး ခွဲခြားဖော်ပြသည်။ ထိုသုံးမျိုးအနက် ဒုစရိုက်သုံးပါးသည် သြဠာရိက ကိလေသမည်၍ ကာမဝိတက်(ကာမဂုဏ်ငါးပါးနှင့် ပတ်သက် သော အကြံအစည်)၊ ဗျာပါဒဝိတက် (သူတစ်ပါးတို့ ပျက်စီးခြင်းနှင့် ပတ် သက်သော အကြံအစည်)၊ ဝိဟိသဝိတက် (သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲနိပ်စက် လိုသော အကြံအစည်)တို့သည် မဇ္ဈိမကိလေသ-မည်သည်။ ဉာတိဝိတက် (ဆွေမျိုးများအတွက် ကြံစည်ခြင်း)၊ ဇနပဒဝိတက် (ရပ်ရွာဇနပုဒ်အတွက် ကြံစည်ခြင်း) အမရဝိတက် (ခဲရင်းသောအမှုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ကြံစည် ခြင်း)၊ ပရာနဒ္ဒယတာ ပဋိသညတ္တဝိတက် (သူတစ်ပါးကို သနားကြင်နာ ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကြံစည်စိတ်ကူးခြင်း)၊ အနဝညတ္တိပဋိသညတ္တဝိ တက် (မိမိအပေါ် သူတစ်ပါးတို့ အထင်မသေးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကြံစည် စိတ်ကူးခြင်း)တို့သည် သုခုမကိလေသမည်၏။

ဤသို့အားဖြင့် ကိလေသ၊ ဥပတ္တိလေသ စသည်တို့ကို အမျိုးမျိုး သုံးနှုန်းလျက်ရှိရာ ပညာရှင်တို့ အသိများဆုံးသော ကိလေသတရားတို့ မှာ အဘိဓမ္မပိဋက၌ ပါရှိသော ကိလေသာဆယ်ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ယင်းသို့ ကိလေသာဆယ်ပါးကို အသိများရာတွင် အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီးရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဓမ္မင်္ဂဏီကျမ်း၏ အဖွင့်အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌ ကထာကို ရေးသားပြုစုရာတွင် ဗောဓိပလ္လင်တွင် ဘုရားမြတ်စွာ၏ တရား ဓမ္မကို ဆင်ခြင်နုလုံးသွင်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ 'အထ မေ ဣမသ္မိပလ္လကေ နိသိန္ဓေန ဒိယမုကိလေသသဟဿံ ခေပေတွာ အယံ ဓမ္မော ပဋိဝိဒ္ဓေါ' (ထိုအခါ ဤပလ္လင်၌ ထိုင်နေသော ငါသည် တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ ကို ကုန်ခန်းစေ၍ ဤတရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်ပေပြီ)ဟု ဒိယမုကိ လေသသဟဿံ-ဟူသော စကားကို ထည့်သွင်းသုံးစွဲခဲ့ပါသည်။ (၄-၃) ဆရာသည်လည်း ကသာဝ-၏ သရုပ်ကို ထုတ်ပြရာတွင် အဆိုပါ ဒိယမု ကိလေသသဟဿံ-ဟူသော စာပိုဒ်ကိုပါ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ထိုဒိယမုကိလေသသဟဿံ- ဟူသော စကားကို ရေးသားခဲ့သော်လည်း ထိုစကားအရ (၁၅၀၀)ကိလေသာ သရုပ်အရေအတွက်ကိုမူ ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း မပြုခဲ့ပေ။ သို့ရာတွင် အဘိ ဓမ္မပိဋကဝိဘင်္ဂကျမ်းလာ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု၊ ဝိဘင်္ဂကဏ္ဍ၌ ဖော်ပြထားသည့် တရားအားလုံးကို စုပေါင်း၍ 'သဗ္ဗာနိပိ ဇတာနိ အဋ္ဌကိလေသသတာနိ နိက္ခိတ္တာနိ' (ဤအားလုံးသော ကိလေသာ ရှစ်ရာတို့ကို ထားရှိအပ်ကုန် ၏)ဟု ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ(သမ္မောဟဝိနောဒနီ)၌ ဆိုထားပေသည်။ ထိုအ ဆိုအရ ရှစ်ရာသော ကိလေသာတို့ဟူသည်မှာ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂကဏ္ဍ၌ ဖော်ပြအပ်သော တရားစုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ.....

- ၁။ ဇကကအခန်း၌ ဖော်ပြအပ်သော တရားစု (၇၃)ပါး၊
- ၂။ ဒုကအခန်း၌ ဖော်ပြအပ်သော တရားစု(၃၆)ပါး၊
- ၃။ တိကအခန်း၌------(၁၀၅)ပါး၊
- ၄။ စတုက္ကအခန်း၌------(၅၆)ပါး၊
- ၅။ ပဉ္စကအခန်း၌------(၇၅)ပါး၊
- ၆။ ဆက္ကအခန်း၌------(၈၄)ပါး၊
- ၇။ သတ္တကအခန်း၌------(၄၉)ပါး၊

- ၈၊ အဋ္ဌကအခန်း၌------(၆၄)ပါး၊
- ၉၊ နဝကအခန်း၌------(၈၁)ပါး၊
- ၁၀၊ ဒသကအခန်း၌------(၇၀)ပါး၊
- ၁၁၊ တဏှာအပြား (၁၀၈) ပါး။

စုစုပေါင်း----- (၈၀၁)ပါး ဖြစ်သည်။

ထို(၈၀၁)ပါး- ဟူသည်မှာလည်း အနက်သဘောကွဲပြားသည်ကို လိုက်၍ ဤမျှ အရေအတွက်ရှိလာသည် မဟုတ်ပါ။ ဧကက ဒုက စသည် ဖြင့် ခွဲခြား ဟောကြားအပ်သည်ကို စုပေါင်း၍ (၈၀၁)ဖြစ်လာခြင်းသာ ဖြစ် သည်။ ထို(၈၀၁)အနက် အမည်တူ တရားတို့ များစွာ ပါရှိနေသကဲ့သို့ အ မည်ကွဲပြားသော်လည်း အဓိပ္ပာယ် သဘောတူသော တရားစု များစွာ ပါရှိ နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်း(၈၀၁)တို့ကို အနက်သဘော ခြားနားမှုအရ စိစစ်ရေတွက်က မည်သို့မျှ (၈၀၁) မရနိုင်ပါ။

သို့ရာတွင် ထိုဒိယဗုဒ္ဓကိလေသသဟဿ (၁၅၀၀)ကိလေသာ-ကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ကိုယ်တိုင် ရှင်းလင်းရေတွက်ခြင်း မပြုခဲ့သဖြင့် အဋ္ဌသာ လိနီအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုရေးသားသော ရှင်အာနန္ဒာသည် ဓမ္မသင်္ဂ ကိမူလဋီကာကျမ်း၌ ထို(၁၅၀၀) ကိလေသာ၏ သရုပ်အရေအတွက်ကို ဖော်ပြသောအခါ အထက်ပါ(၈၀၁)ကို အခြေခံပြု၍ အောက်ပါအတိုင်း ရေ တွက်ပြပါသည်။

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော (၈၀၁)ပါးအနက် တဏှာအစု (၁၀၈)ခု ကို နှုတ်ပယ်၍ ဒိဋ္ဌိ(၆၂)ပါးကို ဖြည့်စွက်ပါက(၈၀၁-၁၀၈=၆၉၃၊ ၆၉၃+ ၆၂= ၇၅၅) ၇၅၅-ပါး ရရှိပါသည်။ ထို(၇၅၅)ကို ဖြစ်ပြီး(အတိတ်) ဖြစ်ဆဲ (ပစ္စုပ္ပန်) ကာလ(၂)ပါးနှင့် မြှောက်ပွားက (၁၅၁၀)ဖြစ်လာသည်။ ထို (၁၅၁၀)တွင် (၁၀)ပိုသည်ကို အရေအတွက် မပြုမှု၍ ဒိယဗုဒ္ဓကိလေသသ ဟဿ (၁၅၀၀) ကိလေသာ- ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

မူလဋီကာဆရာ ရှင်အာနန္ဒာသည် အထက်ပါ(၈၀၁)ကို အခြေပြု ၍ (၁၅၀၀) ကိလေသာကို ရေတွက်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အခြေ ခံပြုထားသော(၈၀၁)သည်ပင် သဘာဝဓမ္မခြားနားမှုကိုလိုက်၍ မဟုတ်ဘဲ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

အထက်ပါအတိုင်း အခန်းအသီးသီး၌ ဖော်ပြထားသည့် တရားများကို စုပေါင်း ရေတွက်ခြင်းသာဖြစ်၍ ထို(၈၀၁)အပေါ် အမှီပြုထားသော(၁၅၀၀) ကိလေသာသည်လည်း သဘာဝဓမ္မခြားနားမှုအရ မဖြစ်နိုင်သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

ထို(၁၅၀၀)ကိလေသာကို ရှင်အာနန္ဒာအပြင် ရှင်ဓမ္မပါလသည်လည်း ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋီကာတွင် အောက်ပါအတိုင်း (၆)နည်းမျှ ရေတွက်ပြထားပါသည်။

ပထမနည်း ။ ။

အကုသိုလ်အစစ်ဖြစ်သော စေတသိက်	၁၄ ပါး။
ကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့နှင့်သာ သက်ဆိုင်သော စေတသိက်	၂၅ ပါး။
အထက်ပါသုံးပါးလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော စိတ် စေတသိက်	၁၄ ပါး။
ရုပ်(၂၀)ပါးတွင် ဥပစယနှင့် သန္တတိကို တစ်ခုတည်းပြု၍ ယူခြင်းဖြင့် ရုပ်	၂၇ ပါး။
စုစုပေါင်း =	၈၀-ပါး။

ထို(၈၀)အနက် ယောက်ျားဖြစ်က ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ကို နှုတ်၍၎င်း၊ မိန်းမဖြစ်က ပုပ္ဖာဝရုပ်ကို နှုတ်၍၎င်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးစီ၌ (၇၉)ပါး ရနိုင်၏။ ထို (၇၉)ပါးကို အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်(၂)ပါးနှင့် မြှောက်ပွားက (၇၉ x ၂ = ၁၅၈) ၁၅၈-ရ၏။ ယင်း (၁၅၈)ကို ကိလေသာ(၁၀)ပါးနှင့် မြှောက်ပွားပါက (၁၅၈ x ၁၀ = ၁၅၈၀) ၁၅၈၀- ရ၏။

ဒုတိယနည်း ။ ။

စိတ်	(၁) ပါး။
စေတသိက်	(၅၂) ပါး။
နိပ္ပန္နရုပ်	(၁၈) ပါး။

အာကာသဓာတ် (၁) ပါး။

ဥပစယနှင့် သန္တတိကို ပေါင်း၍ ယူခြင်းဖြင့် လက္ခဏာရုပ်(၃) ပါး။

နာမ်ရုပ်ပေါင်း.....(၇၅)ပါး။

သန္တာန်(၂)ပါးနှင့် မြှောက် $\times ၂$ = ၁၅၀။

ကိလေသာ(၁၀)ပါးနှင့် မြှောက် $\times ၁၀$ = ၁၅၀၀။

တတိယနည်း ။ ။

စိတ် (၁) ပါး။

ဝေဒနာမှတပါးသော စေတသိက် (၅၁) ပါး။

ဝေဒနာ (၅) ပါး။

နိပ္ပန္နရုပ် (၁၈) ပါး။

နာမ်ရုပ်ပေါင်း = (၇၅)ပါး။

၎င်းကို သန္တာန် (၂)ပါးနှင့် မြှောက် $\times ၂$ = ၁၅၀။

၎င်းကို ကိလေသာ(၁၀)ပါးနှင့် မြှောက် $\times ၁၀$ = ၁၅၀၀။

စတုတ္ထနည်း ။ ။

အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးအနက် တစ်ခုတစ်ခုစီ၌ ပါဝင်ယှဉ်တွဲနိုင်သော ကိလေသာတို့ကို ရေတွက်စုပေါင်းခြင်းဖြင့်...

၁၊ ပထမ အကုသိုလ်စိတ်၌ ကိလေသာ (၆) ပါး။

၂၊ ဒုတိယ ။ ။ ။ (၇) ပါး။

၃၊ တတိယ ။ ။ ။ (၆) ပါး။

၄၊ စတုတ္ထ ။ ။ ။ (၇) ပါး။

၅၊ ပဉ္စမ ။ ။ ။ (၆) ပါး။

၆၊ ဆဋ္ဌ ။ ။ ။ (၇) ပါး။

ဓမ္မပဒအာဠကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၇၊	သတ္တမ	၊	၊	၊	(၆) ပါး
၈၊	အဋ္ဌမ	၊	၊	၊	(၇) ပါး
၉၊	နဝမ	၊	၊	၊	(၅) ပါး
၁၀၊	ဒသမ	၊	၊	၊	(၆) ပါး
၁၁၊	ဧကာဒသမ	၊	၊	၊	(၅) ပါး
၁၂၊	ဒွါဒသမ	၊	၊	၊	(၄) ပါး

စုစုပေါင်း..... (၇၂) ပါး ရပါသည်။

ထို(၇၂)ပါးတို့သည် စက္ခုဒွါရ-စသောဒွါရ(၅)ပါး၌ ဖြစ်၍ ရူပါရုံစသော အာရုံ (၅)ပါးကို အာရုံပြုနိုင်ရကား ယင်း(၇၂)ကို အာရုံ(၅)ပါးနှင့် မြှောက်က (၇၂ x ၅ = ၃၆၀) ၃၆၀- ရ၏။ တစ်ဖန် ၎င်းတို့သည် မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သောအခါ အာရုံ(၆)ပါးလုံးကို အာရုံပြုနိုင်သောကြောင့် ယင်း(၇၂)ကို အာရုံ(၆)ပါးနှင့် မြှောက်က (၇၂ x ၆ = ၄၃၂) ၄၃၂- ရ၏။ ယင်းနှစ်ရပ်ကို ပေါင်းသော် (၃၆၀ + ၄၃၂ = ၇၉၂) ၇၉၂- ရ၏။ ၎င်းကို တစ်ဖန် သန္တာန် (၂)ပါးနှင့် မြှောက်က (၇၉၂ x ၂ = ၁၅၈၄) ၁၅၈၄- ရ၏။

ပဉ္စမနည်း ။ ။

ရူပါ သဒ္ဓါ၊ ဂန္ဓ၊ ရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အားဖြင့် အာရုံ (၅) ပါး၊
 ကြွင်းသော ရူပံ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်
 အားဖြင့် ဓမ္မာရုံတရားစု(၅)ပါး၊ ပေါင်း... ၅ + ၅ (၁၀)ပါး။
 ၎င်းကို သန္တာန်(၂)ပါးနှင့် မြှောက်..... ၁၀ x ၂ = (၂၀)။
 ၎င်းကို ပညတ်(၁)ခု ထည့်ပေါင်းက..... ၂၀ + ၁ = (၂၁)။
 ၎င်းကို စတုတ္ထနည်း၌ ဖော်ပြခဲ့သော ကိလေသာ(၇၂)နှင့်
 မြှောက်ပွားက (၂၁ x ၇၂ = ၁၅၁၂) ၁၅၁၂- ရ၏။

ဆဋ္ဌနည်း ။ ။

အကုသိုလ်စိတ် အသီးသီး၌ ယှဉ်သော စေတသိက်တို့ကို ယှဉ်ရာစိတ် တစ်ခုစီနှင့် ပေါင်း၍ ရေတွက်ခြင်းဖြင့်.....

- ၁၊ ပထမအကုသိုလ်စိတ်၊ စေတသိက် (၂၀)၊
- ၂၊ ဒုတိယ ။ ။ (၂၂)၊
- ၃၊ တတိယ ။ ။ (၂၀)၊
- ၄၊ စတုတ္ထ ။ ။ (၂၂)၊
- ၅၊ ပဉ္စမ ။ ။ (၁၉)၊
- ၆၊ ဆဋ္ဌမ ။ ။ (၂၁)၊
- ၇၊ သတ္တမ ။ ။ (၁၉)၊
- ၈၊ အဋ္ဌမ ။ ။ (၂၁)၊
- ၉၊ နဝမ ။ ။ (၁၉)၊
- ၁၀၊ ဒသမ ။ ။ (၂၁)၊
- ၁၁၊ ဧကာဒသမ ။ ။ (၁၆)၊
- ၁၂၊ ဒွါဒသမ ။ ။ (၁၆)၊

စုစုပေါင်း..... (၂၃၆) ရ၏။

၎င်းကို အာရုံ(၆)ပါးနှင့် မြှောက်သော်..... x ၆ = (၁၄၁၆) ရ၏။
(၁၅၀၀)ကိလေသာ ရအောင် ဤသို့ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ရေတွက်ဖော်ပြ ခြင်းသည်ပင် သဘာဝဓမ္မအားဖြင့် အမှန်မဖြစ်နိုင်သည်ကိုသိသာပါသည်။

ထိုဖော်ပြခဲ့သော နည်းအမျိုးမျိုးတွင် ဒုတိယနည်းကို မြန်မာတို့ က လက်ခံသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း စတုဓမ္မသာရကိုး ခန်းပျို့၌ 'ခုနှစ်ဆဲ့ငါး၊ နာမ် ရုပ်ထားမှ၊ နှစ်ပါး ဆယ်ထွေ၊ မြှောက်ပွားလေ သော်၊ ကိလေသာစက်၊ သုံးထောင်ဝက်ကို' ဟု ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ စပ်ဆို

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ထားပေသည်။ အဋ္ဌသာလိနီနိသျှလည်း ဒုတိယနည်းနှင့် တတိယနည်းကို ဖော်ပြ၍ ဤကိုးခန်းပျို့စာပိုဒ်ကို ထုတ်နုတ်ကိုးကားထားပါသည်။ မြန်မာအဘိဓမ္မာကျမ်းအချို့၌မူ ဒုတိယနည်းကို အမှီပြု၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြကြပါသည်။

စိတ် ၁၊

စေတသိက် ၅၂၊

(ဤနှစ်ခုပေါင်းကို နာမ်တေပညာသ-ဟု ခေါ်ကြသည်)

နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊

လက္ခဏာရုပ် ၄၊

ပေါင်း.....(၇၅)ပါး ရပါသည်။

၎င်းကို တစ်ဖန် ကိလေသာ(၁၀)နှင့်မြှောက်သော် (၇၅×၁၀= ၇၅၀) ၇၅၀- ရသည်။ ယင်းကို တစ်ဖန် သန္တာန်(၂)ပါးနှင့် မြှောက်ပွားက (၇၅၀×၂=၁၅၀၀) ၁၅၀၀- ရ၏။ ၎င်းကို အကျဉ်းချုပ် မှတ်သားနိုင်ရန်လည်း ဤသို့ လင်္ကာစပ်ဆိုထားပါသည်။

နံ နိ လက် ကို ခံ၊ ကိ သန္တာန်နှင့် မြှောက်။

တစ်ထောင့်ငါးရာ၊ ကိလေသာ၊ ထိုခါ အပြီးရောက်။

၂။ ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ။

ပရိဒဟိဿတိတိ နိဝါသနပါရူပနအတ္ထရဏာဝသေန ပရိဘုဒ္ဓိဿတိ။ (၄-၁၊

၄- ၂)၊ နိဝါသေတိ စေဝ ပါရပတိ စ။ (၄- ၃)၊

ဤစာပိုဒ်ကို (၄-၁)၊ (၄-၂)နှင့် (၄-၃)တို့၌သာ ဖွင့်ဆို၍ (၄-၄)၌ ဖွင့်ဆိုခြင်း မပြုပါ။ ထိုအဖွင့်တို့တွင်လည်း (၄-၁)နှင့် (၄-၂)တို့သည် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအဋ္ဌကထာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ပရိဒဟိဿတိ- အရ 'ဆောင်၏' ဟူသည်မှာ သုံးဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သုံးဆောင်၏- ဟူ

သည်မှာလည်း နိဝါသန ခေါ် သင်းပိုင်ကိုဝတ်ခြင်း၊ ပါရပန ခေါ် အပေါ်
ဝတ်သင်္ကန်းကို ရံခြင်းနှင့် ထိုသင်္ကန်းများကို အခင်း(အတ္ထရဏ)အနေဖြင့်
အသုံးချခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ (၄-၃)၌လည်း အလားတူပင်
ဖွင့်ဆိုပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်း၌ နိဝါသနနှင့် ပါရပန(ဝတ်ခြင်းရံခြင်း)တို့
ကိုသာ ဆိုပါသည်။ အတ္ထရဏ အခင်းပြုခြင်းကို ဖော်ပြခြင်း မရှိပါ။

ထို့ပြင် (၄-၁)နှင့် (၄-၂)တို့၌ 'ပရိဓဿတီတိ ပါဠော'ဟု မူကွဲကို
ဖော်ပြကြပါသေးသည်။ ပရိဒဟိဿတီနှင့် ပရိဓဿတိ ကြိယာပုဒ်နှစ်ခု၏
မူရင်းဓာတ်သည် ပရိ/ ဓာ-ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဓာ-တွင် (ဒ်)နှင့်(ဟ) အကြား
အ-သရကို သွင်းခြင်းဖြင့် ပရိဒဟ-ဟု တည်ပုဒ် ရပါသည်။ ယင်းကို ဣ-
သရခံ၍ အနာဂတ်ဝိဘတ် သတိ-ကို ဆက်သွယ်ပါက ပရိဒဟိဿတိ-
ဖြစ်လာပါသည်။

ပရိဓဿတိ-ကား ပရိ/ဓာ-ဓာတ်ကို သတိ- ဝိဘတ်နှင့် တိုက်
ရိုက်ဆက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကြိယာပုဒ်နှစ်ခုလုံးသည်
အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပရိဒဟိဿတိ-ရှိက ဒုတိယပါဒသည် အက္ခ
ရာ(၉)လုံးရှိ၍ ပရိဓဿတိ-ရှိက (၈)လုံး ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆန်းနည်း
ကို လိုက်မည်ဆိုပါက ပရိဓဿတိ-ရှိသည်က ပါဒ(၄)ခုလုံး၌ အက္ခရာ(၈)
လုံးစီရှိသဖြင့် ဝတ္တဂါထာအမျိုးအစား၌ ပါဝင်နိုင်ရကား ပိုမို ဆီလျော်သ
ကဲ့သို့ ရှိပါသည်။

၃။ အပေတော ဒမသဇ္ဇေန၊

အပေတော ဒမသဇ္ဇေနာတိ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိကေန စ
ဝစီသဇ္ဇေန အပေတော ဝိယုတ္တော ပရိစ္စတ္တော၊ (၄- ၁၊ ၂)။

ဣန္ဒြိယဒမသင်္ခါတေန ဒမေန စ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတေန စ ပရမတ္ထသဇ္ဇေန အ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ပေတော ပရိဝရိတော၊ (၄- ၃)၊

ဣန္ဒြိယဒမေန ဝစီသစ္စေန စ အပေတော အနာဟတော တေဟိ ဂုဏေ
ဟိ။ (၄- ၄)၊

ဒမသစ္စေန-၌ ဒမ-သည် ဆုံးမခြင်းအနက်ကို ဟောပါသည်။ ယင်း
ဆုံးမခြင်းဟူသည်ကိုလည်း ဣန္ဒြိယဒမ(ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း)ဟု အဋ္ဌက
ထာအားလုံးတို့၌ တညီတညွတ်တည်း ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ဣန္ဒြေကိုဆုံးမ
ခြင်းဟူသည်မှာလည်း စက္ခုစသောဣန္ဒြေ(၆)ပါးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်စည်း
ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ဒီဃနိကာယသာမညဗ
လသုတ်၌ အောက်ပါအတိုင်း ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု၊ စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ ဟော
တိ နာနဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟိ၊ ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ
အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဓာဿဝေယျံ။ တဿ
သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ၊ စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ၊
သောတေန သဒ္ဓံ သုတွာ...(လ)... ယာနေန ဂန္ဓံ ယာယိတွာ၊ (လ) ဇိဝါယ
ရသံ သာယိတွာ...(လ)... ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ ...(လ)... မနသာ
ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ ဟောတိ...(လ)...မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။

မဟာရာဇ- မင်းကြီး၊ ဣဓ- ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု- ရဟန်း
သည်၊ စက္ခုနာ- မျက်စိဖြင့်၊ ရူပံ- ရူပါရုံကို၊ ဒိသ္မာ- မြင်၍၊ နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ-
(ယောကျ်ား မိန်းမ စသော) သဏ္ဍာန်ကို ယူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊
အနဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟိ- (လက်ခြေစသောအင်္ဂါ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်စသော အမူအ
ရာ) အမှတ်လက္ခဏာကိုယူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ယတွာဓိကရဏံ-
အကြင် စက္ခုဣန္ဒြေကို မစောင့်စည်းခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
စက္ခုန္ဒြိယံ- စက္ခုဣန္ဒြေကို၊ အသံဝုတံ- မစောင့်စည်းသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟရန္တံ-

နေသော၊ တမေနံ- ထိုရဟန်းကို၊ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ- မက်မောခြင်း အဘိဇ္ဈာ၊ နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါမနဿဖြစ်ကုန်သော၊ ပါပကာ- ယုတ်မာကုန်သော၊ အကုသလာ ဓမ္မာ-အကုသိုလ်တရားတို့သည်၊ အနာဿဝေယျ- အစဉ်လိုက်၍ နှိပ်စက်ကုန်ရာ၏။ တဿ-ထိုစက္ခုန္ဓြေကို၊ သံဝရာယ- စောင့်စည်းခြင်းငှါ၊ ပဋိပဇ္ဇတိ- ကျင့်၏။ စက္ခုန္ဓြေယံ- စက္ခုန္ဓြေကို၊ ရက္ခတိ- စောင့်ရှောက်၏။ စက္ခုန္ဓြေယေ- စက္ခုန္ဓြေ၌၊ သံဝရံ- စောင့်စည်းခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။ သောတေန-နားဖြင့်၊ သဒ္ဓံ- အသံကို၊ သုတွာ- ကြား၍၊ (လ)..၊ ယာနေန- နှာခေါင်းဖြင့်၊ ဂန္ဓံ- အနံ့ကို၊ ယာယိတွာ- ရှုရှိုက်မိ၍၊ ... (လ)...၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ- အတွေ့အထိကို၊ ဖုသိတွာ- တွေ့ထိ၍၊...(လ)...၊ မနဿာ- စိတ်ဖြင့်၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ ဝိညာယ- သိ၍၊ နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ- (ယောက်ျား မိန်းမစသော)သဏ္ဍာန်ကို ယူသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ... (လ)...၊ မနိန္ဓြေယေ- မနိန္ဓြေ၌၊ သံဝရံ- စောင့်စည်းခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။

ဆိုလိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ခုသော ရူပါရုံကို မြင်ရသောအခါ ယောက်ျားလေလော မိန်းမလေလော-ဟု၎င်း၊ လှသလော ချောသလော စသည်ဖြင့်၎င်း၊ အာရုံနောက်သို့ လိုက်ပါ၍ မှတ်သားစွဲယူခြင်း မပြုရ၊ မြင်ကာမတ္တသဘောဖြင့် ပြီးပြီးပျောက်ပျောက် ထားရှိရမည်။ အကယ်၍ ပြီးပြီးပျောက်ပျောက် သဘောမထားဘဲ မြင်ရသော အာရုံနောက်သို့ လိုက်ပါ၍ စွဲယူမှတ်သားနေပါက ထိုရူပါရုံပိုင်ရှင်ကို မက်မောလိုချင်ခြင်း လောဘ၊ လိုချင်သော်လည်း မရခြင်းကြောင့် နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါမနဿတို့ ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်။ ထိုသို့ မဖြစ်ရအောင် စက္ခုန္ဓြေခေါ် မျက်စိကို စောင့်စည်း ထိန်းသိမ်းခြင်းကိုပင် ဤနေရာ၌ ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း-ဟု ဆိုထားပါသည်။ ထိုအတူပင် နားဖြင့် အသံကြားရခြင်း၊ နှာခေါင်းဖြင့် အနံ့ကို ရှုရှိုက်မိခြင်း၊ လျှာဖြင့် အရသာကို ခံယူခြင်း စသော သက်ဆိုင်ရာ အာရုံ

များနှင့် တွေ့ကြုံရသောအခါတွင်လည်း ပြီးပြီးပျောက်ပျောက် သဘော ထားရှိခြင်း၊ ထိုအာရုံများကို မစွဲလမ်းမိအောင် စိတ်ကို ထိန်းချုပ်ခြင်းတို့ ကို ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းဟု ဆိုရပေသည်။ ယင်းသို့ ဣန္ဒြေကို ထိန်းသိမ်း စောင့်စည်းခြင်းကို ဣန္ဒြေယသံဝရသီလ-ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြပါသည်။

သစ္စေန-၌ သစ္စ-ဟူသောပုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာဆရာ တို့ အဆိုအမိန့် မတူကြပေ။ (၄-၁)နှင့် (၄-၂)တို့၌ သစ္စ-၏အနက်ကို ပရ မတ္ထသစ္စာအဖို့အစဉ် ပါဝင်သော ဝစီသစ္စာ-ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ထိုသစ္စာ ဟူသည်မှာမူ သမ္မာဝါစာကို ဆိုလိုဟန် ရှိပါသည်။ သမ္မာဝါစာ-ဟူသည်မှာ လည်း မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်း မုသာဝါဒ၊ သူတစ်ပါးကို ကုန်းချောခြင်း ပိသုဏဝါစာ၊ ကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း ဖရသဝါစာနှင့် အ ကျိုးမရှိသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း သမ္ပပ္ပလာပတည်းဟူသော ဝစီဒုစ ရိုက်လေးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်၍ မှန်ကန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ချိုသာ သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ သူတစ်ပါးတို့ ညီညွတ်မှုကို အားပေးသည့် စကားကိုသာ ပြောဆိုခြင်း၊ အကျိုးကျေးဇူးရှိသော စကားကိုသာ ပြောဆို ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပရမတ္ထသစ္စာအဘို့၌ ပါဝင်သော သစ္စာ- ဟု ဆိုထားသဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာ၌ ပါရှိသော သမ္မာဝါစာကို ယူလိုဟန် ရှိပါ သည်။ ဤသို့ ယူပါက သစ္စာကို ကိုယ်ကျင့်တရားအနေဖြင့် မဟုတ်ဘဲ ပွားများအပ်သော ဘာဝနာအားဖြင့် ယူလိုသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

(၄-၃)၌မူ သစ္စ-၏ အရကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထသစ္စာ- ဟု တိကျစွာပြဆိုပြီးနောက် အမှန်ကိုသာပြောဆိုခြင်း ဝစီသစ္စာနှင့် သစ္စာ လေးပါးကိုလည်း ရသင့်သည်ဟု ထပ်မံဆိုထားပြန်သည်။ ဝစီသစ္စာနှင့် ကင်းကွာခြင်းသည် ကိုယ်ကျင့်သီလနှင့် သက်ဆိုင်၍ သစ္စာလေးပါးနှင့်

ဖြစ်စေ၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော သစ္စာတစ်ခုတည်းနှင့်ဖြစ်စေ၊ ကင်းကွာခြင်း သည် ဘာဝနာနှင့် သက်ဆိုင်ပေသည်။

(၄-၄)၌ကား ဝစီသစ္စာနှင့် ကင်းကွာ၏-ဟူ၍ သာမန်မျှသာ ဖွင့် ဆိုပါသည်။ ဤအဆိုအရ ဒမ၊ သစ္စ-တို့သည် ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပတ် သက်သော အချက်အလက်တို့ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ယင်းသို့ သစ္စ-၏ အနက်ကို အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆိုကြရာတွင် (၄-၄)၏ အဆိုသည် ပိုမို နှစ်သက်ဘွယ်ရှိသည်ဟု ယူဆပါသည်။

ဒမ-၏အရ ကိုယ်ကျင့်(သီလ)တရားနှင့် ပတ်သက်သော ဣန္ဒြေ ကို စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းခြင်းကို ယူသကဲ့သို့ သစ္စ-အရကိုလည်း စိတ် နှလုံးရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်း ဝစီသစ္စာယူပါက ကိုယ်ကျင့်တရားကိုပင် ရပါသည်။ ကသာဝဇာတကနှင့် ဆဒ္ဒန္တဇာတကတို့ကို ထောက်ဆပါကလည်း မရိုးသားသော သဘောဖြင့် သင်္ကန်းကို အရေချုံကာ ဆင်ကို သတ်ဖြတ်နေသူများနှင့် ပတ်သက်၍ ဤ ဂါထာများကို ဟောဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အကယ်၍ သစ္စာ၏ အရ အရိယာသစ္စာလေးပါးလုံးကိုဖြစ်စေ၊ ထို လေးပါးအနက် တစ်ပါးပါးကိုဖြစ်စေ၊ ဆိုလိုသည်ဟု ယူပါက သစ္စာလေး ပါးကို သိသူတို့သာ သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံထိုက်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရာ သည်။ ယင်းသို့ ဆိုကလည်း သစ္စာလေးပါးကို သိရန် အားထုတ်ကျင့်ကြံ နေသူများ၊ အားထုတ်ကျင့်ကြံပါသော်လည်း မရနိုင်သေးသူများသည် သင်္ကန်းကို မဝတ်ရုံထိုက်ဟု ဆိုရာရောက်သည်။ အမှန်အားဖြင့် ရိုးသား ဖြောင့်မတ်၍ တရားထူး တရားမြတ်ကို ရလိုသော အလိုဆန္ဒဖြင့် သင်္ကန်း ကို ဝတ်ရုံကာ အကျင့်သီလကို စောင့်ထိန်းနေထိုင်သူသည်ပင် သင်္ကန်း နှင့် ထိုက်တန်လေပြီဟု ဆိုရမည်သာ။ ထို့ကြောင့် သစ္စ-အရ မှန်ကန်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သော စကားကိုသာ ပြောဆိုခြင်း ဝစီသစ္စာကို ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် ပိုမိုဆီ
လျော်သည်ဟု ယူဆခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အပေတော-ဟူသောပုဒ်နှင့်ပတ်သက်၍ (၄-၁)နှင့်(၄-၂)တို့က ဝိ
ယုတ္တော၊ ပရိစ္စတ္တော-ဟု နှစ်မျိုး ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ထိုတွင် ဝိယုတ္တော-
ဖြင့် အပေတော- ဖဲခွာသည်။ ကင်းကွာသည်-ဟူသော ရိုးရိုး(ကတ္တား) အ
နက်ကို ယူစေလို၍ ပရိစ္စတ္တော-ဖြင့် ဖဲခွာအပ်သည်။ ကင်းကွာအပ်သည်-
ဟူသော ကမ္မဘာဝအနက်ကို ယူစေလိုဟန် ရှိပါသည်။ အပေတော-ကို ရိုး
ရိုး(ကတ္တား)အနက်၌ ဖြစ်သည်ဟု ယူပါက ဒမသဇ္ဇေန- ဣန္ဒြေကို ဆုံးမ
ခြင်း၊ အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်းနှင့်(ဝါ)မှ၊ အပေတော- ကင်းကွာ၏-ဟုအနက်
ပြန်ဆိုရပါမည်။ ကမ္မဘာဝအနက်၌ ဖြစ်သည်ဟုယူက ဒမသဇ္ဇေန- ဣန္ဒြေ
ကို ဆုံးမခြင်း၊ အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်းသည်။ အပေတော-ဖဲကြည်အပ်သည်-
ဟု အနက်ပြန်ဆိုသင့်ပါသည်။ ရိုးရိုး(ကတ္တား)အနက်သည် တိုက်ရိုက်အ
ဓိပ္ပာယ်ထွက်၍ ကမ္မဘာဝအနက်ကမူ သွယ်ဝိုက်သော သဘောရှိပါသည်။
လူပုဂ္ဂိုလ်ကို ကိုယ်တိုင် ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း၊ အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်း၊ မရှိ
သည်ကိုပင် ထိုကိုယ်ကျင့်တရားတို့က ဖဲခွာရှောင်ကြဉ်နေသကဲ့သို့ သွယ်
ဝိုက်သောအနက် (ဝင်္ဂဝုတ္တိ)အားဖြင့် ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၄-၃)၌လည်း ဤအနက်နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ယူစေလိုပေသည်။ ထို့
ကြောင့် အပေတော-ကို ပရိဝုဇ္ဈိတော-ဟု ပထမဖွင့်ဆိုသည်။ ထိုပရိဝုဇ္ဈိ
တော-ဖြင့် အပေတော-ကို ရှောင်ကြဉ်အပ်၏-ဟူသော ကမ္မဘာဝအနက်
ကို ပေးစေလိုသည်။ တစ်ဖန် ကတ္တားဟောအနက်ကိုလည်း ယူစေလိုသေး
သဖြင့် နိဿက္ကတ္ထေ ဝါ ကရုဏာဝစနံ၊ ဧတသ္မာ ဒမသစ္စာ အပေတောတိ
အတ္ထော၊ (တစ်နည်းကား အပါဒါန်အနက်၌ ကရုဏာဝိဘတ် သက်ထား
သောပုဒ် ဖြစ်သည်။ ဤဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း၊ အမှန်ကိုပြောဆိုခြင်းမှ ကင်း

သည်ဟူသောအနက်)ဟု တစ်နည်း ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ထိုအဆိုအရ အပေ
တော-ကို ကင်းကွာ၏-ဟူသော ရိုးရိုး ကတ္တားအနက်ပေး၍ ဒမသဇ္ဇေန-
ကို ကုန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း၊ အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်းမှ- ဟု အပါဒါန်အနက် ပြန်
ဆိုရပါမည်။

(၄-၄)၌မူ အနာဟတော တေဟိ ဂုဏေဟိ (ထိုဂုဏ်တို့သည် မ
ဆောင်အပ်)ဟူ၍ ကမ္မဘာဝအနက် တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ပြဆိုပါသည်။
ယင်းသို့ ကုန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း ဒမ၊ အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်း သစ္စ-ဟုဆိုအပ်
သော ဂုဏ်တို့သည် မဆောင်အပ်ဟူသည်မှာလည်း ထိုတရားတို့က ဖဲ
ကြဉ်ထားခြင်း ရှောင်ခွာထားခြင်းပင်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့
ကြောင့် (၄-၄)အရ ဒမသဇ္ဇေန- ကုန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း၊ အမှန်ကို ပြောဆို
ခြင်းသည်၊ (ဝါ) ဒမသဇ္ဇေန- မှ၊ အပေတော- ဖဲခွာရှောင်ကြဉ်အပ်၏-ဟု
အနက်ပြန်ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၄။ န သော ကာသာဝမရဟတိ၊

န သောတိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ကသာဝံ ပရိဒဟိတုံ နာရဟတိ၊
(၄- ၁၊ ၄- ၂) ။

သော ပုဂ္ဂလော အနိက္ကသာဝတ္တာ အရဟဒ္ဓင်္ဂံ ကာသာဝံ နာရဟတိ၊(၄-၃)။

သော တံ ကာသာဝံ နာရဟတိ၊ နာနုစ္ဆဝိကော တဿ ဝတ္ထဿ၊(၄- ၄)။

န သော ကာသာဝ-အစရှိသော စတုတ္ထပါဒနှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌ
ကထာတို့သည် ဖွင့်ဆိုရေးသားပုံ မတူကြသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်မူ
အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ (၄-၁)နှင့် (၄-၂)တို့၌ သော-ကို ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂ
လော(ဤသို့ သဘောရှိသောပုဂ္ဂိုလ်)ဟု ဖွင့်ဆိုကြသည်။ ဤသို့ သဘော
ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်မှာ ရှေ့၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အနိက္ကသာဝေါ(ကိ
လေသာတည်းဟူသော ကသာဝ မကင်းသေးသော)အပေတော ဒမသဇ္ဇေ

န (ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း၊ အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်းမှ ကင်းကွာသောသူ)ကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ န အရဟတိ-ကိုလည်း အဓိပ္ပါယ် ပိုမို ပေါ်လွင်စေရန် ပရိဒဟိတံ- ကို ထည့်စွက်ဖော်ပြသည်။ သင်္ကန်းကို မထိုက်ဟူသည် မှာ ထိုသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်ခြင်းငှါ မထိုက်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၄-၃)၌လည်း သော ပုဂ္ဂလော-ဟု သာမန်ဖွင့်ဆို၍ ထိုသာမန် အနက် ပေါ်လွင်စေရန် အနိက္ကသာဝတ္တာ (ကိလေသာ တည်းဟူသော ကသာဝ မကင်းသောကြောင့်)ဟု အကြောင်းကို ထည့်သွင်းဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် (၄-၁)၊ (၄-၂)နှင့် ရေးသားပုံ မတူသော်လည်း ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော-ဟူသော စကားနှင့် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် တူညီကြပေသည်။ ကသာဝံ-ကိုမူ အရဟဒ္ဓဇံ-ဟု ဝိသေသနပုဒ်ကို ထည့်သွင်းဖွင့်ဆိုသည်။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုသဖြင့် အနိက္ကသာဝ-ခေါ် ကိလေသာ မကင်းသောသူ သည် ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို မထိုက်ဟူ၍ ဆိုလိုသော အနက်ကို ပိုမိုထင်ရှားစေပါသည်။ န အရဟတိ-ကိုလည်း နာနုစ္ဆရိကော-ဟု ထပ်ဆင့် ဖွင့်ပြသည်။ သင်္ကန်းကို မထိုက်ဟူသည်မှာ သင်္ကန်းနှင့် မတော်၊ သင်္ကန်းနှင့်မတန်-ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်- ဟူသော အနက်ကို သိစေပါသည်။

(၄-၄)၌ကား သော ကာသာဝံ- ဟူသောပုဒ်ကို မဖွင့်မူ၍ န အရဟတိ-ကိုသာ နာနုစ္ဆရိကော တဿ ဝတ္ထဿ-ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။ ထိုအဖွင့်သည်လည်း (၄-၃)၏အဆိုနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ယော စ ဝန္တကသာဝဿ၊

ဝန္တကသာဝေါတိ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဝန္တကသာဝေါ ဆဒ္ဓိတကသာဝေါ ပရိဟိ
နကသာဝေါ အဿ၊ (၄- ၁၊ ၄- ၂)။

ယော ပန ပုဂ္ဂလော ယထာဂုတ္တဿ ကသာဝဿ ဝန္တတ္တာ ဝန္တကသာဝေါ
အဿ၊ (၄- ၃)။

ယော ပန တေသံ ကသာဝါနံ ဝန္တတ္တာ ဝန္တကသာဝေါ အဿ၊ (၄- ၄)။

ဝန္တကသာဝဿ- သည် ဝန္တကသာဝေါနှင့် အဿ-ကို ပေါင်းစပ်
ထားသော ပုဒ်စုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဝန္တကသာဝေါ-၌ ဝန္တသည် ဝမ်-ဓာတ်
နောက် တ-ပစ္စည်း ဆက်၍ ရလာသော အတိတ်ကိတ်နာမ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။
ပျို့အန်ပြီးသော-ဟု အနက်ရသည်။ ဝန္တကသာဝေါ-သည် ဗဟုဗွိဟိသ
မာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ပျို့အန်ပြီးသော ကသာဝရီသော (ဝါ) ကသာဝကို ပျို့
အန်ပြီးသော-ဟု အနက်ရပါသည်။ ကသာဝကို ပျို့အန်ပြီးသော-ဟူသည်
မှာလည်း ကသာဝ ခေါ် အကုသိုလ်တရား ကိလေသာတရားတို့ကို စွန့်
ပစ်ခြင်း(ဆဒ္ဓိတ) ပယ်ရှားခြင်း(ပရိဟိန)ပင်ဖြစ်၍ ဆဒ္ဓိတကသာဝေါ ပရိ
ဟိနကသာဝေါ-ဟု ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်ကိုပါ ထည့်သွင်း ရှင်းပြသည်။

ယင်းသို့ အကုသိုလ်တရားကို စွန့်ပစ်ပယ်ရှားရာ၌ စိတ်ဓာတ်
မရင့်သန် မကြံ့ခိုင်သေးသော ပုထုဇဉ်တို့သည် ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်း ဒါန၊
ကိုယ်နှုတ် စောင့်ထိန်းခြင်း သီလ၊ မေတ္တာပွားများခြင်း စသော ဘာဝနာ
တို့ဖြင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ စသည့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို အခိုက်အတန့်
အားဖြင့် ပယ်ခွာရသည်။ ရှောင်ရှားရသည်။ ယင်းသို့ ရှောင်ပယ်ခြင်းကို
တဒင်္ဂပဟာန(ထိုထိုကုသိုလ်အမှုဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အကုသိုလ်ကို ပယ်ခွာ
ခြင်း)ဟု ခေါ်သည်။ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို စနစ်တကျ ပွားများအားထုတ်
ခြင်းဖြင့် ရူပဈာန် အရူပဈာန်များကို ရလာသောသူတို့ကား ထိုလောဘ၊

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ဒေါသ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဝေးကွာစွာ ပယ်ရှားနိုင်သည်။ ခိုင်မာသော ဈာန်သမာဓိဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို အတော်အတန် တားဆီးနိုင်သည်။ ပယ်ရှားစွန့်ခွာနိုင်သည်။ ယင်းသို့ ဈာန်သမာဓိဖြင့် အကုသိုလ်တရားကို ပယ်ခွာထားခြင်းကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန (ဝေးကွာစွာ ပယ်ခွာခြင်း)ဟု ခေါ်သည်။

သို့ရာတွင် ဈာန်သမာဓိဖြင့် အကုသိုလ်ကို ပယ်ရှားခြင်းသည် အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ်အောင် မစွမ်းနိုင်ပေ။ သတိပေါ်၍ ကာမဂုဏ်အာရုံ တစ်ခုခုသို့ လိုက်ပါမိသောအခါ လောဘ စသော အကုသိုလ်တရားတို့ ပေါ်ပေါက်လာတတ်ပေသည်။ ထိုအခါ ရရှိထားသော ဈာန်သမာပတ်သည်ပင် ပျောက်ကွယ်လေတော့သည်။

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စနစ်တကျ ပွားများအားထုတ်ခြင်းဖြင့် အရိယာမဂ်ဖိုလ်ကို ရလာသောအခါမူ အကုသိုလ်တရားတို့သည် လုံးဝ ကင်းစင်သွားတော့သည်။ အရိယာမဂ်အသီးသီးသည် သက်ဆိုင်ရာ အကုသိုလ်တို့ကို အဆင့်ဆင့် ပယ်ရှားဖြတ်တောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုပယ်ရှားခဲ့ပြီးသော အကုသိုလ်နှင့် အမျိုးအစား အဆင့်အတန်းတူသော အကုသိုလ်စိတ်တို့သည် ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာခြင်း မရှိတော့ပေ။ ယင်းသို့ အလားတူ အကုသိုလ်မျိုး ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာခြင်း မရှိအောင် မဂ်ဖြင့် စွန့်ပယ်ခြင်းကို သမုဇ္ဈေဒပဟာန(အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခွာခြင်း)ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဤသို့သော အကုသိုလ်တရား ကိလေသာတရားတို့ကို စွန့်ပယ်ခြင်း အမျိုးမျိုးအနက် ဝန္တကသာဝ-အရ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပျို့အန် ပယ်ခွာခြင်းဟူရာ၌ မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ဖြုတ်ပယ်ခြင်း (သမုဇ္ဈေဒပဟာန)ကို (၄-၁) နှင့် (၄-၂)တို့က ယူကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် စတုဟိမဂ္ဂေဟိ-ဟူသော စကားကို ထည့်သွင်း ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ မဂ်လေးသွယ်

တို့ဖြင့် အကုသိုလ်တရားများကို အဆင့်ဆင့် ဖွန့်ပယ်ပြီးဖြစ်က ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေတော့သည်။ သို့ဆိုသော် ဝန္တကသာဝ-အရ (၄-၁) နှင့် (၄-၂)တို့က ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ယူသည်ဟု ဆိုရာရောက်သည်။ ရဟန္တာဖြစ်လေသော် စိတ်ဓာတ်သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ပြီးဖြစ်၍ သီလကို အထူးတလည် စောင့်ထိန်းဖွယ် မလိုတော့ပေ။ လောဘ၊ ဒေါသစသော အကုသိုလ်တရား ကင်းဝေးပြီးဖြစ်၍လည်း စက္ခု စသော ဣန္ဒြေတို့ကို ဂရုတစိုက် စောင့်စည်းထိန်းဖွယ် မရှိတော့ပေ။ စိတ်နှလုံးဖြောင့်မတ်ပြီး ဖြစ်၍လည်း ပြောဆိုသောစကားတို့သည် မုသားကင်းကွာ အမှန်သာ ဖြစ်ရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ဝန္တကသာဝ-အရ (၄-၁)နှင့်(၄-၂)တို့က ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ယူလိုခြင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာအရ အမြင့်ဆုံးအဆင့်ကို ဖော်ပြလိုခြင်းကြောင့်သာ-ဟု ဆိုရပေမည်။

တစ်နည်းအားဖြင့်သော် ပဓာနနည်းအားဖြင့် ပြဆိုခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သို့မဟုတ်ပါက မင်္ဂလေးပါးလုံးကို မရမူ၍ အချို့တစ်ဝက်သာ ရသေးသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အရိယာမင်္ဂလ်ကို ရရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေသော ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် သင်္ကန်းကို မဝတ်ထိုက်ဟု ဆိုရာ ရောက်ပေလိမ့်မည်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့သာ ရည်စူးပါက သီလေသု သုသမာဟိတော၊ ဥပေတော ဒမသစ္စေန-ဟူသော စကားရပ်တို့သည်လည်း အဓိပ္ပါယ်ကင်းမဲ့လေတော့မည်။

(၄-၃)၌မူ (၄-၁)၊ (၄-၂)တို့ကဲ့သို့ အတိအကျ မဆိုမူ၍ ယထာဝရတ္ထဿ ကသာဝဿ ဝန္တတ္တာ-ဟု သာမန်သာ ဆိုပါသည်။ (၄-၄)၌လည်း တေသံ ကသာဝါနံ ဝန္တတ္တာ-ဟု သာမန်ပင် ဆိုပါသည်။ ထိုအဆိုများအရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များသာမက မင်္ဂလ်အချို့တစ်ဝက်ကိုသာ ရသေးသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ၊ မင်္ဂလ်ရရန် ကြိုးပမ်းဆဲဖြစ်သော ဈာနလာဘီပုထုဇဉ်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

များ၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်များကိုလည်း ဝန္တကသာဝဋ္ဌ ပါဝင်စေလိုဟန် ရှိပါသည်။

၆။ သီလေသု သုသမာဟိတော။

သီလေသုတိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု၊ သုသမာဟိတောတိ သုဋ္ဌ၊ သမာဟိတော သုဋ္ဌိတော၊ (၄- ၁၊ ၄- ၂)။

မဂ္ဂသီလေသု စေဝ ဖလသီလေသု စ သမ္မာ အာဟိတော၊ အာနေတွာ ဌပိတော ဝိယ တေသု ပတိဋ္ဌိတော၊ တေဟိ သီလေဟိ သမင်္ဂီဘူတသေတံ အဓိဝစနံ၊ (၄- ၃)။

သီလေသု သုသမာဟိတော သုပတိဋ္ဌိတော ပရိပုဏ္ဏသီလာစာရော၊(၄-၄)

သီလေသု-၌ သီလ-ကို (၄-၁)နှင့် (၄-၂)တို့က စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလဟု ဖွင့်ဆိုကြသည်။ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ (လေးပါးသောပါရိသုဒ္ဓိသီလ) ဟူသည်မှာ (၄-၁) နှင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းတို့၌ ဖော်ပြသည့်အတိုင်း အောက်ပါ သီလတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊
- ၂။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၊
- ၃။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊
- ၄။ ပစ္စယသန္တိသိတသီလ။

၁။ ထိုလေးပါးအနက် ဘုရားရှင် ပညတ်ထားတော်မူသော (၂၂၇) သွယ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို စောင့်ထိန်းလိုက်နာခြင်းသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၌ ကောင်းစွာတည်ခြင်း မည်ပါသည်။

၂။ စက္ခု စသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်စည်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ မည်ပါသည်။ (ယင်းသို့ ဆိုသော် ဣန္ဒြိယသံဝရ

သီလသည် ရှေ့၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ဣန္ဒြိယဒမနှင့် အတူတူဖြစ်သည်ကို သတိပြုဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။)

၃။ ရဟန်းတို့နှင့် မသင့်တော်သော ဆေးကုခြင်း၊ လူတို့၏အမှု ကိစ္စကို ရွက်ဆောင်ပေးခြင်းစသည်တို့ဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို မရှာမှီးမှု၍ ဝိနည်း ဥပဒေနှင့် လျော်ညီစွာ ထိုပစ္စည်းလေးပါးကို ရယူရှာဖွေခြင်းသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၌တည်ခြင်း မည်ပါသည်။

၄။ ထိုတရားသဖြင့် ရလာသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို သုံးဆောင်ရာ၌ တပ်မက်တွယ်တာခြင်း၊ ကိုယ်ကာယလှပဖွံ့ဖြိုးစေလိုခြင်း စသော သဘောထားမရှိဘဲ တရားဓမ္မကိုအားထုတ်ပွားများနိုင်ရန်သာ သုံးဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်- စသည်ဖြင့် ကောင်းမွန်သော နှလုံးထားဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်းကို ပစ္စယသန္နိသိတသီလ၌ တည်ခြင်းဟု ဆိုပါသည်။

ထိုလေးမျိုးတို့တွင် ပါတိမောက္ခသိက္ခာပုဒ်များကို ကျူးလွန်မိပါက အပြစ်အားလျော်စွာ ကုစားခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း(ပါရိသုဒ္ဓိ)ကို ရနိုင်သည်။ ဣန္ဒြေကို မစောင့်စည်းမှု၍ မသင့်မတော်သော အာရုံတစ်ခုခုသို့ စိတ်အလို လိုက်မိပါက ဤသို့သော ဣန္ဒြေမဲ့မှုကို မပြုတော့ပါ-ဟု စိတ်ကို ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်မှု (ပါရိသုဒ္ဓိ)ကို ရနိုင်သည်။ ဘုရားရှင်တားမြစ်အပ်သော ပစ္စည်းရှာဖွေခြင်းမျိုးကို ရှောင်ကြဉ်၍ ခွင့်ပြုအပ်သော နည်းဖြင့်သာ ထိုပစ္စည်းတို့ကို ရယူ အလှူခံခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမှုစင်ကြယ်ခြင်း (အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ)ကို ရနိုင်ပါသည်။ ထိုပစ္စည်းတို့ကို ပစ္စဝေက္ခကာဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် သုံးစွဲမှုစင်ကြယ်ခြင်းကို ရနိုင်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌ ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသီလလေးပါးကို စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ-ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သုသမာဟိတော- သည် သု၊ သံ၊ အာ/ဓာ-ဓာတ်နောက် ဣ-သရ ခံ၍ တ-ပစ္စည်းဆက်ခြင်းဖြင့် ရလာသော အတိတ်ကိတ်နာမ်ပုဒ် ဖြစ်ပါ သည်။ ကောင်းမွန်ခိုင်မာစွာ ဆောင်ထားအပ်သော-ဟု အနက်ရပါသည်။ ယင်း သုသမာဟိတော- ကို သုဋ္ဌ၊ သမာဟိတော-ဟု (၄-၁)၌ ဖွင့်ဆိုပါ သည်။ ထိုစကားရပ်ဖြင့် သုသမာဟိတော-၌ ပါရှိသော သု-ပုဒ်၏ သုဋ္ဌ၊ (ကောင်းစွာ) ဟူသော အနက်ကို ဖွင့်ပြပါသည်။ ကောင်းမွန် ခိုင်မာစွာ ဆောင်ထားအပ်သော (ဝါ) ဆောင်ထားအပ်၏- ဟူသည်မှာလည်း သီလ တို့၌ ကောင်းစွာတည်ရှိခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြလို၍ သုဋ္ဌ တော-ဟု ထပ်မံဖွင့် ဆိုပါသည်။

(၄-၃)၌မူ သီလေသု-ကို မဂ္ဂသီလေသု စေဝ ဖလသီလေသု စ (မဂ်သီလ ဖိုလ်သီလ)ဟု ဖွင့်ဆိုသဖြင့် သီလအရ ဤနေရာ၌ မဂ်သီလ ဖိုလ်သီလတို့ကို ယူလိုသည်။ မဂ်သီလ ဖိုလ်သီလ-ဟူသည်မှာ မဂ်လေးပါး ဖိုလ်လေးပါးတို့၌ ယှဉ်သော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ-တည်း ဟူသော ဝိရတီစေတသိက်သုံးပါးကိုပင် ဆိုလိုဟန် ရှိပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ကျမ်း၌လည်း မဂ်လေးပါး အောက်ဖိုလ်သုံးပါးတို့နှင့် ယှဉ်သော သီလ သည် သေက္ခသီလမည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော သီလသည် အသေက္ခသီလမည်၏-ဟု ဆိုပါသည်။

သုသမာဟိတော-ကိုလည်း သမ္မာ အာဟိတော (ကောင်းစွာ ဆောင်ထားအပ်သော)-ဟု ဖွင့်ဆိုပြီးနောက် အာနေတွာ ဌပိတော ဝိယ တေသု ပတိဋ္ဌိတော- (ဆောင်ယူ၍ ထားအပ်သကဲ့သို့ ထိုသီလတို့၌ တည် သော)ဟု ထပ်မံ ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ကောင်းစွာ ဆောင်ထားအပ်သော-ဟု သည်မှာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆောင်ယူ၍ ချထားအပ်သကဲ့သို့ ယင်းသီလတို့၌ တည်ရှိခြင်းပင်-ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ထိုမျှမကသေးဘဲ တေဟိ သီလေဟိ

သမင်္ဂီဘူတသေတံ အဓိဝစနံ(ထိုသီလတို့နှင့် ပြည့်စုံသူ၏ အမည်တည်း) ဟု ထပ်မံ ဆိုထားပြန်သည်။ ထိုအဆိုအရ မဂ်ဖိုလ်ကို ရပြီးသူကိုသာ သီလေသု သုသမာဟိတော-အရ ယူလိုပေသည်။

မဂ်တို့သည် ဒါနမယ (အလှူဒါနပြုခြင်းဖြင့် ရသော)ကုသိုလ်မျိုး သီလမယ (သီလစောင့်ထိန်းခြင်းဖြင့် ရသော) ကုသိုလ်မျိုး မဟုတ်ပေ။ ဘာဝနာမယ (ဝိပဿနာပွားများခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ရလာသော) ကုသိုလ်မျိုးသာဖြစ်သည်။ မဂ်ကိုရပါက ဖိုလ်ကိုပါ ရလေတော့သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်သော် သီလ၊သမာဓိ၊ ပညာ-ဟူသော ကျင့်စဉ်သုံးမျိုးအနက် မဂ်သည် ပညာစခန်း၌ ပါဝင်၍ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ သုံးရပ်တို့ တွင် အဓိပညာ ဖြစ်သည်။ မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ရပြီးကလည်း ကိုယ်နှုတ် စောင့်ထိန်းမှုကို အထူးတလည် အားထုတ်ရန် မလိုတော့ပေ။ စိတ်နှလုံး သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ပြီးဖြစ်၍လည်း သီလ၌ အလိုအလျောက် တည်ပြီး ဖြစ်တော့သည်။ ယင်းသို့ ကိုယ်နှုတ်စောင့်ထိန်းခြင်းသီလ၌ အမှန်တကယ် တည်ပြီး ဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ သီလေသု သုသမာဟိတော-ဟူသော စကားစုက ရည်ညွှန်းသည်ဟု (၄-၃) ဆရာ ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဖန် တေဟိ သီလေဟိ သမင်္ဂီဘူတသေတံ အဓိဝစနံ- ဟူသော စကားကို ထောက်၍ သီလေသု သုသမာဟိတော-အရ မဂ်ဖိုလ်အားလုံးကို ရပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များကို ဆိုလိုသလော သို့မဟုတ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တကွ မဂ်ဖိုလ် အချို့တစ်ဝက်ကို ရပြီးသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များကိုပါ ဆိုလိုသလော-ဟု စဉ်းစားဖွယ် ရှိပါသည်။ အကယ်၍ မဂ်ဖိုလ်အားလုံးကို ရပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ဆိုလိုပါက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များသာ သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံထိုက်သည်ဟူသော အနက်ကို ဆိုရာ ရောက်ပေသည်။

(၄-၄)၌ကား သီလေသု-ကို အထူးအထွေ ဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိပါ။ သု သမာဟိတော-ကိုမူ သုပတိဋ္ဌိတော(ကောင်းစွာတည်သော)ဟု အဓိပ္ပါယ် အနက်ကို ဖွင့်ဆိုပါသည်။ စကားစုတစ်ခုလုံး၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ပရိ ပုဏ္ဏသီလာစာရော (အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံသော)ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ဤ စကားရပ်များဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ရသူ မရသူ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားခြင်း မရှိဘဲ သာမန်အားဖြင့် ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပြည့်စုံသူကိုပင် ယူလိုဟန် ရှိပါ သည်။

၇။ ဥပေတော ဒမသဇ္ဇေန၊

ဥပေတောတိ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရေန စ ဝစီသဇ္ဇေန ဥပဂ တော၊ (၄- ၁၊ ၄- ၂)။

ဥပေတောတိ သမန္နာဂတော၊ ဒမသဇ္ဇေနာတိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဒမေန စ သဇ္ဇေန စ၊ (၄- ၃)။

ဤစာပိုဒ်ကို (၄-၁၊-၂၊-၃)တို့၌သာ ဖွင့်ဆို၍ (၄-၄)၌ ဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိပါ။ (၄-၁)နှင့်(၄-၂)တို့သည် အဆိုအမိန့် တူညီ၍ (၄-၃)သည် အရေး အသားအားဖြင့် ကွဲပြားစေကာမူ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်(၄-၁၊-၂)နှင့် တူညီပါ သည်။ ဥပေတော ဒမသဇ္ဇေန-သည် အပေတော ဒမသဇ္ဇေန-ဟူသော စကားရပ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဒမသဇ္ဇေန-အရမူ အ တူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒမသဇ္ဇေန-တွင် ဒမ-အရ ရှေ့၌ ဖော် ပြခဲ့ပြီးသော ဣန္ဒြိယဒမ(ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း)ကိုပင် အဋ္ဌကထာသုံးကျမ်း လုံး၌ ဖော်ပြပါသည်။ သစ္စ-အရကိုလည်း မိမိတို့ အယူအဆအားလျော်စွာ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော သစ္စာကိုပင် ညွှန်ပြကြပါသည်။ ဥပေတော-ကိုမူ (၄-၁) နှင့် (၄-၂)တို့က ဥပဂတော-ဟု ဖွင့်ဆို၍ (၄-၃)၌မူ သမန္နာဂတော-ဟု ဖွင့် ဆိုပါသည်။ ဥပေတောသည် ဥပ/ဣ-ဓာတ်နောက် တ-ပစ္စည်းဆက်၍ ဖြစ်

လာသော အတိတ်ကိတ်နာမ်ဖြစ်သည်။ ဣ-ဓာတ်သည် သွားခြင်းအနက်ကို ဟောပါသည်။ ဥပ- ရှေ့ဆက်ပါရှိက ချဉ်းကပ်ခြင်း ကပ်ရောက်ခြင်းအနက်ကို ဟောပါသည်။ ထို့ကြောင့် (၄-၁)နှင့်(၄-၂)တို့က ဥပဂတော-ဟု အနက်တူပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ (၄-၂)၌မူ ဥပဂတော-အပြင် သမန္နာဂတော-ကိုလည်း ဆက်လက်ပြဆိုပါသေးသည်။ ချဉ်းကပ်ခြင်း ကပ်ရောက်ခြင်းတို့မှာ ဥပေတော-၏ တိုက်ရိုက်အနက်ဖြစ်၍ ဤ၌ လိုအပ်သောအနက်မှာ သမန္နာဂတော(ပြည့်စုံခြင်း) ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ (၄-၃)၌လည်း သမန္နာဂတော-ဟုပင် လိုအပ်သောအနက်ကို ဖော်ပြပါသည်။

၈။ သ ဝေ ကသာဝမရဟတိ၊

- သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော တံ ဝန္တကာသာဝဝတ္ထံ အရဟတိ၊ (၄- ၁)။
- သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော တံ ဝန္တကာသာဝဝတ္ထံ ဧကန္တေန အရဟတိ၊(၄၂)
- သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ဣမံ အရဟဒ္ဒဏံ ကာသာဝံ အရဟတိ၊ (၄- ၃)။
- သော တံ ကာသာဝံ အရဟတိ နာမ၊ (၄- ၄)။

သ ဝေ- အစချီသော ဤစာပိုဒ်၌ သ-ကို သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော-ဟု (၄-၁၊-၂၊-၃)တို့၌ ဖွင့်ဆိုကြသည်။ ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော(ဤသို့ သဘောရှိသောပုဂ္ဂိုလ်) ဟူသည်မှာလည်း ရှေ့၌ ပြဆိုခဲ့သော ဝန္တကာသာဝ (ကိလေသာကို ပျိုးအန်ပြီးသော) သီလေသု သုသမာဟိတ (သီလတို့၌ ကောင်းစွာတည်သော) ဥပေတော ဒမသဓ္ဓေန (ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း၊ အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော) ဟု ဆိုအပ်သော အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ဤသို့ဆိုလျှင် သင်္ကန်းကို အမှန်စင်စစ် ဝတ်ထိုက်သူမှာ (၄-၁)နှင့် (၄-၂)တို့အရ မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် အကုသိုလ်တရား ကိလေသာတရားတို့ကို စွန့်ပယ်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

(၄-၃)အရလည်း မဂ်သီလ ဖိုလ်သီလတို့၌ တည်သော ရဟန္တာ သို့မဟုတ် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်ပေရာသည်။ ဤသို့ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာရှုထောင့်မှနေ၍ အမြင့်ဆုံးအဆင့်ကို ရည်ရွယ်ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူသင့်ပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက မဂ်ဖိုလ်မရသေး၍ ရရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းနေကြသော သူတော်စဉ်တို့သည် သင်္ကန်းကို မဝတ်ထိုက်ဟု ဆိုရာ ရောက်ပေလိမ့်မည်။

ကာသာဝံ-ကို ဂန္ဓကာသာဝဝတ္ထံ-ဟု (၄-၁)နှင့် (၄-၂)တို့၌ ဖော်ပြကြပါသည်။ ဂန္ဓကာသာဝဝတ္ထံ-ဟူသည်ကိုလည်း(၄-၁) ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၌ ပါရှိသော အဘိုးတစ်သိန်းတန် နံ့သာရည်ဖြင့် ထုံအပ်သည့် ပုဆိုးကို ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၄-၂)သည် (၄-၁)ကိုလိုက်၍ ဂန္ဓကာသာဝဝတ္ထံ- ဟုပင် ဆိုပါသည်။ ယင်းပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုကို မငဲ့မှု၍ သာမန်အားဖြင့် ဆိုရသော် ကာသာဝ-ဟူသည်မှာ သူတော် သူမြတ်တို့ ဝတ်ရုံကြသည့် ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသဘောကို ရည်ရွယ်၍ (၄-၃)၌ အရဟန္တာ (ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်သော)ဟူသော နာမဝိသေသနပုဒ်ကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (၄-၄)၌ကား ဤစာပိုဒ်ကို အထူးအထွေ ဖွင့်ဆိုခြင်း မရှိပါ။

စုပေါင်းစိစစ်ခြင်း

အနိက္ကသာဝေါ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာများ၏ အဆိုအမိန့်ကို နှိုင်းယှဉ်စိစစ်ပါက အောက်ပါအချက်တို့ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

၁။ ဂါထာနှစ်ခုကို ဟောကြားခြင်း၏အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာတို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် တူပါသည်။ သို့ရာတွင် 'ဆဒ္ဒန္တဇာတကေနာပိ အယမတ္ထော ဒီပေတဇ္ဇော' (ဆဒ္ဒန္တဇာတကဖြင့်လည်း ဤအနက်ကို ပြဆိုသင့်၏)ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ညွှန်းသည်ကို ထောက်ဆ၍ ကျမ်းပြုဆရာသည် ဆဒ္ဒန္တဇာတက၌ ဤဂါထာများ ပါရှိသည်ကို သတိပြုမိသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

၂။ ဂါထာအဖွင့်များနှင့် ပတ်သက်၍မူ ဒမသဇ္ဇေန-၌ ဒမ-၏ အဖွင့်အဆိုသည် အဋ္ဌကထာအားလုံး၌ တညီတညွတ်တည်း ရှိကြပါသည်။ အနိက္ကသာဝေါ-၌ ကသာဝ၏ အဓိပ္ပါယ်သည်လည်း (၄-၃)မှတစ်ပါး အားလုံး တူကြပါသည်။ (၄-၂)သည် (၄-၁)နှင့် အားလုံးလိုလိုပင် တူညီပါသည်။ ထို့ကြောင့် (၄-၂)ဆရာဖြစ်သော ရှင်ဓမ္မပါလသည် ဤဂါထာများကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ (၄-၃)(၄-၄)တို့၏ အဆိုအမိန့်များထက် (၄-၁)၏ အဖွင့်အဆိုကို ပိုမိုလိုက်နာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၃။ (၄-၁)ဖြစ်သော ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ဝတ္ထုကြောင်းအားဖြင့် (၄-၃)ဖြစ်သော ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် တူညီသော်လည်း ဂါထာအဖွင့်၌ကား တသီးတခြားပင် ပြဆိုထားပါသည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ဆ၍ ဂါထာအဖွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ (၄-၁) ဆရာသည် ဇာတကဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအမိန့်များကို ကူးယူခြင်း မှီငြမ်းပြုခြင်း မရှိဟု ဆိုရပါမည်။

၄။ ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ဆဒ္ဒန္တဇာတကဋ္ဌကထာတို့သည် ဇာတကဋ္ဌကထာကျမ်းတစ်ခုတည်း၌ ပါရှိကြသော်လည်း ဂါထာအဖွင့်အဆိုတို့မှာမူ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု မတူကြပါ။ ယင်းသို့ တစ်ကျမ်းတည်း၌ အဖွင့်အဆို မတူကြသည်မှာ တွေးတောဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ ရေးသားပုံ စာဟန်အားဖြင့်လည်း ကာသာဝဇာတကဋ္ဌကထာ၌ အနုစိတ်ဖွင့်ဆို၍ ဆဒ္ဒန္တဇာတကဋ္ဌကထာ၌မူ အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးဖြင့်သာ ရေးထားပါသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်အယူအဆအားဖြင့်လည်း ယင်းအဖွင့်နှစ်ခုတို့သည် ခြားနားမှု ရှိပါသည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ဆ၍ ယင်းဇာတကတို့သည်၎င်း၊ ဂါထာ၏ အဖွင့်တို့သည်၎င်း မူရင်းကျမ်းတစ်ခုတည်းမှ မဟုတ်မူ၍ ကျမ်းတစ်မျိုးစီမှ ထုတ်နုတ်စုဆောင်းထားလေသလော-ဟု စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤသို့လျှင် ဓမ္မပဒကျမ်း ယမကဝဂ်၌၎င်း၊ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ စသော အခြားသောကျမ်းတို့၌၎င်း၊ အလားတူပါရှိသော ဂါထာ(၆)ခုနှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည် အနည်းနည်းဖွင့်ဆို၍ အမျိုးမျိုးယူဆကြပါသည်။ ထိုအဖွင့်အဆို အယူအဆများကို အထောက်အထားပြု၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ မဟုတ်နိုင်သည်မှာ သိသာပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤစာတမ်းအစ၌ ဝန်ခံခဲ့သည်အတိုင်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းပြုဆရာနှင့် ပတ်သက်၍ ပါဠိပညာရှင်တို့၏ အဆိုအမိန့်များကို ဖော်ပြစိစစ်ပါမည်။

(၁၇)ရာစုနှစ်အတွင်း မြန်မာပြည်၌ ထွက်ပေါ်ခဲ့သော ဂန္ထဝံသတွင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြုစုရေးသားခဲ့သော ကျမ်းအမည်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုအမည်စာရင်းတွင် အများလက်ခံအတည်ပြုပြီး ဖြစ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၊ ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ(သမန္တပါသာဒိကာ)၊ ပထမနိကာယ်လေးရပ်တို့၏ အဋ္ဌကထာများ ပါရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ပါတိမောက္ခအဋ္ဌကထာ (ကင်္ခါဝိတရဏီ)၊ ခုဒ္ဒကပါဌနှင့် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ (ပရမတ္ထဇောတိကာ)၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဇာတကဋ္ဌကထာ၊ အပဒါနအဋ္ဌကထာ-တို့လည်း

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ထိုစာရင်းတွင် ပါရှိပါသည်။ ထိုစာရင်းတွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြုစုရေးသားသော ကျမ်းဖြစ်သည်-ဟု ဘီစီလောနှင့် မာလာလာဆေကေရ-တို့က ထောက်ခံအတည်ပြု၍ ဘာလင်ဂမ်၊ တီဒဗလျူရိစ်ဒေးဗစ်၊ ဝင်တာနစ်၊ ဂိုင်ဂါ စသော အနောက်တိုင်းပညာရှင်တို့က ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာမဟုတ်-ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုသို့အုပ်စု နှစ်ခုကွဲပြားလျက်ရှိရာ လက်မခံသော ပညာရှင်များ၏ အဆိုကို ပထမ ဖော်ပြပါမည်။

ဘာလင်ဂမ်၏ အဆို

ဘာလင်ဂမ်သည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ဗုဒ္ဓဘာသာပုံပြင်-ဟု သော အမည်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုပါသည်။ ယင်းသို့ ပြန်ဆိုရာတွင် ကျမ်းဦးမှတ်ဘွယ်အနေဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများကို စိစစ်တင်ပြထားပါသည်။ ထိုတင်ပြချက်များအနက် ကျမ်းထွက်ပေါ်ချိန်နှင့် ကျမ်းပြုဆရာ ပြဿနာနှစ်ရပ်လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ထိုပြဿနာနှစ်ရပ်အတွက် ဆိုလိုရင်း အကျဉ်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဇာတကတို့ကို မကြာခဏ ညွှန်းထားသည့်အပြင် ဇာတ်တော်(၅၀)ခန့်ကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ထိုဇာတ်တော်များအနက် ထက်ဝက်ခန့်သည် ဇာတကဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဇာတ်တော်များနှင့် ဝေါဟာရအားဖြင့်၎င်း၊ စာအရေးအသားအားဖြင့်၎င်းလုံးဝ တူညီနေသည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ဆ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ဇာတကဋ္ဌကထာနောက်မှ ပေါ်ထွက်သော ကျမ်းဖြစ်ရပေမည်။

ဇာတကဋ္ဌကထာသည်လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာကျမ်းများ နောက်မှ ပေါ်ထွက်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်

ဇာတကဋကထာ (ပထမတွဲ) ဒေဝဓမ္မဇာတကအဖွင့်တွင် ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပ တရားနှစ်ပါးနှင့် ပတ်သက်၍ အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋကထာကို ညွှန်းထား သည်။ ဇာတကဋကထာ(ပထမတွဲ) ဆဒ္ဒန္တဇာတကအဖွင့်တွင်လည်း ဟိမ ဝန္တာရိတောများနှင့် ပတ်သက်၍ သံယုတ္တနိကာယအဋကထာကို ညွှန်း ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတကဋကထာသည် ထိုအဋကထာများ နောက် မှ ပေါ်ထွက်သောကျမ်း ဖြစ်သည်။

ဇာတကဋကထာသည်ပင် ထိုအင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋကထာ၊ သံ ယုတ္တနိကာယအဋကထာများထက် နောက်ကျပါက ဓမ္မပဒအဋကထာ သည် ပို၍ နောက်ကျမည်မှာ အထူးဆိုဖွယ် မလိုတော့ပါ။ ထို့ပြင် ဓမ္မပဒ အဋကထာ၌ပင် ဘိက္ခုဝဂ္ဂလာ ကောကာလိကဝတ္ထုနှင့် ပတ်သက်၍ ကော ကာလိကသုတ္တနှင့် ယင်း၏ အဖွင့်အဋကထာကို ညွှန်းထားသည်။ ကော ကာလိကသုတ္တသည် သံယုတ္တနိကာယနှင့် အင်္ဂုတ္တရနိကာယတို့တွင် ပါရှိ ၍ ၎င်းအဋကထာဟူသည်မှာလည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသရေးသားသော အင်္ဂုတ္တ ရနိကာယအဋကထာနှင့် သံယုတ္တနိကာယအဋကထာ နှစ်ခုလုံးသော်၎င်း၊ တစ်ခုခုသော်၎င်း၊ ဖြစ်ရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒအဋကထာသည် ထို အဋကထာများထက် နောက်ကျမည်မှာ သိသာပါသည်။

သို့ရာတွင် ရှင်ဓမ္မပါလ ပြုစုရေးသားသော ပရမတ္ထဒီပနီအဋက ထာများထက်မူ ဓမ္မပဒအဋကထာသည် ပို၍ ရှေးကျပါသည်။ ရှင်ဓမ္မပါလ သည် ဓမ္မပဒအဋကထာကို ပရမတ္ထဒီပနီ မည်သော ထေရဂါထာအဋက ထာ၌ (၄)ကြိမ်၊ ဝိမာနဝတ္ထုအဋကထာ (၁)ကြိမ် ညွှန်းထားသည်။ ထေရဂါ ထာအဋကထာ၌ပင် ထေရီဂါထာအဋကထာကို ရေးသားမည့်ကျမ်း အနေ ဖြင့် ညွှန်းထားသကဲ့သို့ ပေတဝတ္ထုအဋကထာ၌လည်း ဝိမာနဝတ္ထုအဋက ထာကို ရှိနှင့်ပြီး ကျမ်းအဖြစ် (၄)ကြိမ်တိုင်တိုင် ညွှန်းထားသည်။ ထို့

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ကြောင့် ယင်းအဋ္ဌကထာများထက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာက ရှေးကျသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ ဤအချက်အလက်များအရ အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၏ ထွက်ပေါ်စဉ်ကို ဘာလင်ဂမ်က ဤသို့ ဖော်ပြထားသည်။

- ၁၊ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနှင့် အခြားအဋ္ဌကထာများ၊
- ၂၊ ဇာတကဋ္ဌကထာ၊
- ၃၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊
- ၄၊ ရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဋ္ဌကထာများ။

တစ်ဖန် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ စာပေပြုစုသော ခေတ်ကာလမှာ အေဒီ (၄၁၀)မှ (၄၃၂)အတွင်းဖြစ်၍ ရှင်ဓမ္မပါလ ပေါ်ထွန်းသောအချိန်မှာ အေဒီ (၅)ရာစု နောက်ပိုင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် အေဒီ (၄၅၀)မှ (၅၀၀) အတွင်းတွင် ပေါ်ထွက်သောကျမ်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ပင် ကျမ်းပေါ်ထွက်ချိန်ကို မှန်းဆနိုင်သော အထောက်အထားတစ်ခု တွေ့ရသည်။ ယင်းမှာ ပရဒါရကံကို ကျူးလွန်သဖြင့် လောဟကုမ္ဘိဇရဲ၌ ခံစားနေရသော သူဌေးသားလေးဦးနှင့် ပတ်သက်သည့် မှတ်ချက် ဖြစ်သည်။ ထိုမှတ်ချက်မှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။

‘ရညာ ကိရ ပသေနဒိကောသလေန တဿ သဒ္ဓဿ သုတကာ လတော ပဋ္ဌာယ တေ ဟေဋ္ဌာ ဘဿန္တိ ဧဝါ အဇ္ဈာပိ ဧကံ ဝဿသဟဿံ နာတိက္ကမန္တိ။

ထို ဒု၊ သ၊ န၊ သော- ဟူသော အသံကို ပသေနဒိကောသလမင်း ကြားရသောအခါမှစ၍ ထိုသူဌေးသားတို့သည် အောက်သို့(လောဟကုမ္ဘိဇရဲထဲသို့) လျှောကျသက်ဆင်းနေကြရသတဲ့၊ ယနေ့တိုင်အောင်ပင် အနှစ် တစ်ထောင်ကို မကျော်လွန်သေးပေ။

ထိုစာပိုဒ်၌ပါရှိသော ပသေနဒိကောသလမင်းသည် ပိဋက၌ မကြာခဏ ဖော်ပြခံရ၍ အဇာတသတ်မင်းနှင့် စစ်ခင်းရသည့် ကောသလ

ပြည်ရှင် ဖြစ်ပါက ထိုမင်းသည် ဘီစီ(၅)ရာစုတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်-ဟု ဆိုရပေမည်။ စာပိုဒ်၌ ယနေ့တိုင် အနှစ်တစ်ထောင်ကို မကျော်လွန်သေး-ဟု ဆိုသဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရေးသားချိန်တွင် အေဒီ(၅၀၀) မပြည့်သေး-ဟု ဆိုရပေမည်။ ထို့ကြောင့် အေဒီ(၄၅၀)သည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပေါ်ထွက်ချိန်နှင့် အနီးစပ်ဆုံးသော အချိန်ကာလ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ကျမ်းပြုဆရာနှင့် ပတ်သက်၍ ဘာလင်ဂမ်သည် သူ၏ အယူအဆနှင့်တကွ တီဒဗလျူရိစ်ဒေးဗစ်၊ ဖော့စ်ဘောလ်တို့၏ အဆိုများကိုပါ ပူးတွဲ ဖော်ပြထားသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် အကြောင်းအရာ အရေးအသားတို့၌ များစွာတူညီသည်။ ဇာတကဋ္ဌကထာကိုလည်း များစွာ မှီငြမ်းပြုထားသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းကို ပြုစုသောကျမ်းပြုဆရာ၏ ပြဿနာမှာ တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဿနာကို ဇာတကဋ္ဌကထာဘက်မှနေ၍ ချဉ်းကပ်ဖြေရှင်းရန် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် မိမိရေးသားသော ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာနှင့် နိကာယအဋ္ဌကထာတို့၏ ကျမ်းဦးအစ ဂန္ဓာရွှေတို့၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို အစဉ် ဖော်ညွှန်းလေ့ရှိသည်။ ဇာတကဋ္ဌကထာ၏ ဂန္ဓာရွှေတွင်မူ ထိုသို့ ညွှန်းထားခြင်း မရှိပေ။ ထို့ပြင် စူဠဝံသကျမ်း သတ္တဝီသမကဏ္ဍတွင် ပါရှိသည့် ဗုဒ္ဓယောသပုပ္ဖတ္တိတွင်လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများကို ပါဠိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသည်-ဟု သာမန်မျှသာ ဖော်ပြထားသည်။

တီဒဗလျူရိစ်ဒေးဗစ်ကလည်း ဤသို့ ဆိုသည်။ 'စူဠဝံသကျမ်း၏ အဆိုသည် ယခုလက်ရှိ အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့ကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြန်ဆိုခဲ့သည်-ဟု ဖော်ပြရာ မရောက်ပါ။ ၎င်းအပြင် ဇာတကဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းဦး

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ဂါထာစုတွင် ယင်းအဋ္ဌကထာကို ရေးသားခြင်း၏ အကြောင်းနှင့် ရေးသားရန် တိုက်တွန်းသော မထေရ်သုံးပါးကို ဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ရေးသားခဲ့သောကျမ်း၊ ထိုအရှင်၏ ဆရာစသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ လုံးဝဖော်ပြခြင်း မရှိပေ။ ထိုအချက်များကို ထောက်ဆ၍ ဇာတကဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြုစုသောကျမ်း မဟုတ်ပေ။

ဇာတကဋ္ဌကထာကို တည်းဖြတ်ခဲ့သော ဖော့စ်ဘော်လ်ကလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

‘အကယ်၍ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် သီဟိုဠ်၌ သုံးနှစ်သာနေထိုင်၍ ဘာသာပြန်ဆိုသူလည်း ဖြစ်သည့်အပြင် (ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကဲ့သို့သော) ကျမ်းပြု ဆရာလည်း ဖြစ်သည်ဆိုပါက နိကာယအဋ္ဌကထာများလောက် ရှည်လျား ကျယ်ပြန့်သော ဇာတကဋ္ဌကထာစသည်တို့ကို ရေးသားရန် အချိန်ရမည် မဟုတ်ပေ။’

အထက်ပါ ရိပ်ဒေးဗစ်နှင့် ဖော့စ်ဘော်လ်တို့၏ အကြောင်းပြချက် များသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့်လည်း သက်ဆိုင်နေပေသည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာသည် ဇာတကဋ္ဌကထာထက် နောက်ကျသည်ဖြစ်ရာ ဇာတကဋ္ဌကထာသည်ပင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ လက်ရာ မဖြစ်နိုင်က ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် သာ၍ပင် ထိုအရှင်၏ လက်ရာ မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

ထို့ပြင် ဇာတကဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတို့၏ ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းနှင့် စာအရေးအသားတို့သည်လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာများနှင့် လွန်စွာ ခြားနားကြသည်။ ယင်းသို့ ခြားနားခြင်းသည်လည်း ထိုအဋ္ဌကထာတို့၏ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ လက်ရာ ဖြစ်သည်/မဖြစ်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ခိုင်မာသော အကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ပြုစုသူမှာ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ မဟုတ်၊ ကျမ်းပြုဆရာမှာ ယခု

တိုင် မဖော်ပြနိုင်သေးသော အမည်မသိ ဆရာတစ်ဦးသာ ဖြစ်သည်-ဟု ဘာလင်ဂမ်က ယူဆသည်။

ဝင်တာနစ်၏ အဆို

ဝင်တာနစ်က ဒီနှိယစာပေသမိုင်းကျမ်းတွင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာများ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ပတ်သက်၍ ဤ သို့ ဆိုထားပါသည်။

'ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ၊ ပထမနိကာယ်လေးရပ်တို့၏ အဋ္ဌကထာနှင့် အဘိဓမ္မပိဋကအဋ္ဌကထာတို့သည်၊ အဘိဓမ္မပိဋကတွင် လည်း အထူးအားဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ(အဋ္ဌသာလိနီ)၊ ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ(သမ္မောဟဝိနောဒနီ)နှင့် ပဋ္ဌာနအဋ္ဌကထာတို့သည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြုစုရေးသားသော ကျမ်းများဖြစ်သည်မှာ ယုံမှားဖွယ် မရှိပေ။ ပါတိမောက္ခ အဋ္ဌကထာ(ကင်္ခါဝိတရဏီ)နှင့် ပရမတ္ထဇောတိကာ-တို့သည်လည်း ထိုအ ရှင်၏ လက်ရာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာတို့ မှာမူ ထိုအရှင်၏ လက်ရာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ အကြောင်းကား ထိုအဋ္ဌကထာ များသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းနှင့် စာအရေးအသားအားဖြင့် ခြားနားနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်း နှစ်ကျမ်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ စာပြုသူဟု ဆိုသည်ထက် စာစုသူများ သို့မ ဟုတ် စာတည်းသူများဟု ခေါ်သည်က ပို၍ မှန်ကန်သည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌက ထာသည်လည်း ဇာတကဋ္ဌကထာ၏ နောက်ဆက်တွဲ အဘိုးတန်ကျမ်း ဖြစ် သည်'။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ဂိုင်ဂါ၏ အဆို

ဂိုင်ဂါက ပါဠိစာပေနှင့် ဘာသာကျမ်းတွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရေးသားပြုစုသူမှာ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ မဖြစ်နိုင်-ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် အကြောင်းအထောက်အထားကို ညွှန်ပြခြင်း မရှိပါ။

မစွပ်ရိပ်ဒေးဗစ်၏ အဆို

မစွပ်ရိပ်ဒေးဗစ်ကမူ ဓမ္မပဒအင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်တွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ကျမ်းပြုဆရာသည် အမှန်ပင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ-မဟုတ်ဟု တိကျစွာ ဆိုပါသည်။ ဤသို့ ဆိုနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုမူ မဖော်ပြပါ။

ဤသို့လျှင် ဘာလင်ဂမ်၊ ဝင်တာနစ်-စသော ပါဠိပညာရှင်တို့က ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာမဟုတ်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ထိုသို့ အဆိုပြုကြသူများအနက် ဘာလင်ဂမ်၏အဆိုသည် အပြည့်စုံဆုံး ဖြစ်သည်။ ထိုအဆိုကို ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် အခြားသော ပညာရှင်တို့၏ အဆိုများလည်း အကျုံးဝင်သွားနိုင်ပါသည်။ ဘာလင်ဂမ်၏ အဆိုတွင် ကျမ်းထွက်ပေါ်ချိန်နှင့် ကျမ်းပြုဆရာ-ဟူ၍ ပြဿနာနှစ်ရပ် ပါဝင်ရာ ကျမ်းထွက်ပေါ်ချိန်နှင့် သက်ဆိုင်သော ပြဿနာကို ဦးစွာ ဆွေးနွေးပါမည်။

၁။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာများထက် နောက်ကျသည်ဟု ဘာလင်ဂမ်-က ဆိုပါသည်။ ထိုအဆိုကို လက်ခံနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ လက်ခံနိုင်ခြင်းမှာလည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဖော်ညွှန်းထားသော ဂေဟကာလိကသုတ္တံနှင့် ထိုသုတ်၏ အဋ္ဌကထာ- ဟူသော စကားကို ထောက်ဆ၍ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သို့ရာတွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ဇာတကဋ္ဌကထာထက် နောက်ကျသည်- ဟူသော ဘာလင်ဂမ်၏ အဆိုမှာ စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ကျသည်-ဟု ဆိုနိုင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဘာလင်ဂမ်-က

(က) ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဇာတကများကို ဖော်ညွှန်းထားခြင်း၊

(ခ) ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသော ဇာတ်တော်(၅၀)ခန့်အနက် ထက်ဝက်သည် ဇာတကဋ္ဌကထာလာ စာသားနှင့် လုံးဝ တူညီခြင်း- ဟူသော အချက်နှစ်ရပ်ကို ထောက်ပြပါသည်။ ထိုအချက်နှစ်ရပ်တွင် ဇာတကများစွာကို ညွှန်းထားရုံမျှဖြင့် ဇာတကဋ္ဌကထာမှ မှီးယူထားသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ရန် ခဲယဉ်းပါသည်။

ဇာတက- ဟူသည်မှာ (၅၅၀)ခေါ်သော ဇာတ်တော်များလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ ဒသမကျမ်းစာအဖြစ် ပါဝင်နေသော ဇာတကကျမ်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ဇာတကဋ္ဌကထာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဇာတကများစွာကို ညွှန်းထားသော်လည်း ဇာတကဋ္ဌကထာ-ဟူသော စကားကိုမူ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ဖော်ညွှန်းခြင်း မရှိပေ။

ထို့ပြင် ဇာတက-ဟူသော စကားကို ထောက်ဆရုံဖြင့် ဇာတကဋ္ဌကထာ ပေါ်ထွက်နေပြီဟု ဆိုနိုင်ပါက ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာများသည်လည်း ဇာတကဋ္ဌကထာထက် နောက်ကျသည်-ဟု ဆိုနိုင်ပေရာသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာ (ဒုတိယတွဲ) မဟာသမယသုတ်အဖွင့်တွင် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ အငြင်းအခုံဖြစ်ပွားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖန္ဒနဇာတက၊ ပထဝိဥဒ္ဓိယဇာတက၊ လဇျကိကာဇာတက၊ ရုက္ခဓမ္မဇာတက၊ ဝဋ္ဋကဇာတက-တို့ကို၎င်း၊ သာကီဝင်မင်းသား ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကုလာလဇာတကကို၎င်း ဟောကြားသည်-ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းသို့ ဇာတကများကို ညွှန်ထားသော်လည်း ထိုဒီယ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

နိကာယအဋ္ဌကထာသည် ဇာတကဋ္ဌကထာထက် ရှေးကျသည်မှာ ဘာလင်ဂမ် ဖော်ပြသော အထောက်အထားတို့ဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတက-ဟူသော စကားကို ထောက်ဆရုံဖြင့် ဇာတကဋ္ဌကထာသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာထက် ရှေးကျသည်-ဟု မဆိုနိုင်ပါ။

ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသော ဇာတ်တော်(၅၀)ခန့်တွင် ထက်ဝက်သည် ဇာတကဋ္ဌကထာ၏ စာသားတို့နှင့် တူညီနေသည်- ဆိုရာ၌လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဆရာသည် ထိုတူညီသော စာသားတို့ကို ဇာတကဋ္ဌကထာမှ ကူးယူဖော်ပြသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာမှ ဇာတကဋ္ဌကထာဆရာက ကူးယူဖော်ပြခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဆရာကလည်း ဤစာသားတို့ကိုဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ထိုစာသားပါရှိသော ဇာတ်တော်တို့ကိုဖြစ်စေ၊ ဇာတကဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသည်-ဟု ဝန်ခံထားခြင်း မရှိပေ။

ထို့ပြင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုထားသော ဇာတကအချို့၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုသည် ယခုလက်ရှိ ဇာတကဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော အမည်တူ ဇာတကတို့၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့် မတူပေ။ ပုံစံပြရသော် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ပထမတွဲ)တွင် ကောသမ္ဗိရဟန်းတို့၏ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ လဇျကိကာဇာတကကို ဟောကြားသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ဇာတကဋ္ဌကထာ (တတိယတွဲ)တွင်မူ ရှင်ဒေဝဒတ်၏ သတ္တဝါများအပေါ် သနားခြင်း ကရုဏာကင်းမဲ့ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းဇာတကကို ဟောကြားသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုကောသမ္ဗိရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ပင် ဝဇ္ဇကဇာတကကို ဟောကြားသည်-ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ပထမတွဲ)တွင် ဆိုသော်လည်း ဇာတကဋ္ဌကထာ (ပထမတွဲ)တွင်မူ ဘုရားရှင်၏ ဆွေတော်မျိုးတော်များ အငြင်းပွားမှုကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားသည်ဟု ဆို

သည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ဆပါက မွေပဒေသာအဋ္ဌကထာ၊ ဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ပရမတ္ထဇောတိကာ-ခေါ်သော ခုဒ္ဒကပါဌနှင့် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာတို့သည် စာပေသဘောအားဖြင့် ဆက်သွယ်မှုရှိသဖြင့် ထိုအဋ္ဌကထာများ၌ ပါရှိသော အချက်အလက်ကို ဤနေရာ၌ အနည်းငယ် ဆွေးနွေးလိုပါသည်။

ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာနှင့် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာကို ပရမတ္ထဇောတိကာ-ဟု အမည်တစ်ခုတည်းဖြင့် ခေါ်ဆိုထားသည်။ ယင်းသို့ ခေါ်ဆိုခြင်းမှာ အောက်ပါ အကြောင်းများကို ထောက်၍ ယုတ္တိတန်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

(က) ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ၏ အစတွင် 'ဣမဿ ဒါနိ အတ္ထံ ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒကဋ္ဌကထာယ' စသည်ဖြင့် ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာကို ပရမတ္ထဇောတိကာ-ဟူသောအမည်ဖြင့် သုံးနှုန်းထားသည်။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ၌လည်း သုတ္တအသီးသီး၏ အဖွင့်အဆုံး၌ 'ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒကဋ္ဌကထာယ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာယ ဥရဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌတာ' စသည်ဖြင့် အဆုံးသတ်လေ့ရှိသည်။

(ခ) ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းတို့၏ ကျမ်းဦးအစ ပဏာမဂါထာရှေ့ထက်ဝက်သည် အတူတူဖြစ်၍ ထိုနှစ်ကျမ်းလုံးတို့၏ အဆုံးသတ်နိဂုံးသည်လည်း ရေးသားပုံ အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ထိုနှစ်ကျမ်းလုံးတို့၌ မင်္ဂလသုတ္တ၊ ရတနသုတ္တနှင့် မေတ္တသုတ္တတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်အဆို အယူအဆတို့သည် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ထိုနှစ်ကျမ်းလုံးကို ပရမတ္ထဇောတိကာဟူသော အမည်တစ်ခုတည်းဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သည်အားလျော်စွာ ကျမ်းပြုဆရာမှာလည်း တစ်ဦးတည်းပင် ဖြစ်သည်-ဟု ယူဆဖွယ် ရှိပါသည်။

ဘာလင်ဂမ်က 'ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အခြားအဋ္ဌကထာတို့နှင့် ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းအားဖြင့်၎င်း၊ စာအရေးအသားအားဖြင့်၎င်း၊ များစွာတူညီသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကိုလည်း မကြာခဏ ကိုးကားထားသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ရေးသားသောကျမ်း ဖြစ်သည်' ဟု လက်ခံထားသည်။ ဝင်တာနစ်ကလည်း 'ပရမတ္ထဇောတိကာ-မည်သော ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာနှင့် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဖြစ်နိုင်သည်' ဟု ဆိုသည်။

သို့ရာတွင် ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းလုံးသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုရန် ခဲယဉ်းသကဲ့သို့ ဇာတကဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတို့ထက် ရှေးကျသည်ဟု ဆိုရန်လည်း ခဲယဉ်းပါသည်။ ယင်းသို့ ခဲယဉ်းခြင်း၏ အကြောင်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းမှ တစ်ပါးသော အဋ္ဌကထာတို့ကို ရေးသားရာတွင် ကျမ်းအသီးသီး၏အစဉ် သင်္ဂါယနာအကြောင်းနှင့် ပိဋကခွဲဝေပုံ ပါဝင်သည့် ဗာဟိရနိဒါနကထာကို ဦးစွာ ရေးသားလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ၏ အစဖြစ်သော ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ၌၎င်း၊ သုတ္တပိဋက၏ အစဖြစ်သော ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာ၌၎င်း၊ အဘိဓမ္မပိဋက၏ အစဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ (အဋ္ဌသာလိနီ)၌၎င်း၊ ထိုဗာဟိရနိဒါနကထာများကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ နောက်အဋ္ဌကထာများ၌မူ ထိုအကြောင်းကို ထပ်မံရေးသားခြင်း မပြုတော့ဘဲ ထိုရေးပြီး

သော အဋ္ဌကထာများကိုသာ ညွှန်ပြပါသည်။ အထူးသဖြင့် မဇ္ဈိမနိကာယ၊ သံယုတ္တနိကာယ၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာများ၌ သင်္ဂါယနာအကြောင်း နှင့် ပတ်သက်၍ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာကို ညွှန်းထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် သုတ္တပိဋကအပါအဝင်ဖြစ်သော ခုဒ္ဒကနိကာယ၏ အစပထမ ကျမ်းဖြစ်သော ခုဒ္ဒကပါဌ၏ အဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ရေးသားသည် မှန်ပါက ရှေးအဋ္ဌကထာများ နည်းတူ သင်္ဂါယနာစသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာကိုသာ ညွှန်းပြပေရာသည်။ ယခုလက်ရှိ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ၌မူ ယင်းသို့ ညွှန်းခြင်း မရှိသည့်အပြင် ပထမသင်္ဂါတိခေါ် ပထမသင်္ဂါယနာအကြောင်းကို ထပ်မံဖော်ပြထားပေသည်။ ယင်းကိုလည်း ကျမ်း၏ အစတွင် မဟုတ်ဘဲ မင်္ဂလသုတ္တကို ဖွင့်ဆိုသောအခါတွင်သာ ဧဝံ မေ သုတံ-အစချီသော နိဒါန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမှ တစ်ပါးသော ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ၊ နိကာယ်လေးရပ်တို့၏ အဋ္ဌကထာများ၊ အဘိဓမ္မပိဋကအဋ္ဌကထာတို့၏ အစဖြစ်သော ကျမ်းဦးဂါထာစုတိုင်းတွင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် မိမိ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို ဖော်ညွှန်းလေ့ရှိပါသည်။ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းဦးဂါထာစုတွင်မူ ယင်းသို့ ညွှန်းထားခြင်း မရှိပါ။

၃။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဒီယနိကာယအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ) သာ မညပ္ပလသုတ်အဖွင့်တွင် 'ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ'၌ ပါရှိသော ဓမ္မ-၏ အရကို မင်္ဂ ဝိလ် နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ပရိယတ္တိဓမ္မကိုပါ ယူရမည်ဟု ပြဆိုထားပါသည်။ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာတွင်မူ မင်္ဂတရားကိုသာ ဓမ္မ-အရယူ၍ မင်္ဂဝိလ်နိဗ္ဗာန်တို့သည် ဓမ္မမည်၏ဟူသော အဆိုကို တစ်ပါးသုတို့၏ အယူဝါဒအနေဖြင့် ပြဆိုထားပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၄။ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ၌ ဒေသနာ သို့မဟုတ် သုတ္တတစ်ခုခုကို မဖွင့်ဆိုမီ 'ကေန ဘာသိတံ'(အဘယ်သူသည် ဟောအပ်သနည်း) 'ကတ္တ ဘာသိတံ' (အဘယ်အရပ်၌ ဟောသနည်း) အစရှိသဖြင့် ထိုဒေသနာ ထို သုတ္တ၏ အကြောင်းနိဒါန်းကို စတင် ရေးသားလေ့ရှိသည်။ သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဤနည်းကို လိုက်၍ ရေးသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ နိကာယအဋ္ဌကထာတို့၌မူ ဤသို့ ရေးသားလေ့ မရှိပေ။ ထိုဒေသနာ ထို သုတ္တအားလုံးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းနိဒါန်းကို ဗာဟိရနိဒါနက ထာ၌ ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သုတ္တအသီးသီး၏အစ၌ ထိုနိဒါန်း မျိုးကို ထပ်မံ ဖော်ပြခြင်း မပြုတော့ပေ။

ဤအချက်များကို ထောက်ဆ၍ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရန် ခဲယဉ်းပါသည်။ ထိုကျမ်း ထက် နောက်ကျသော သို့မဟုတ် ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာပြီးမှ ဆက်လက် ရေးသားသည်-ဟု ယူဆရသော သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာမှာလည်း သာ၍ ပင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ မဖြစ်နိုင်ပါ။

ထိုခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာနှင့် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ နှစ်ကျမ်းတို့ သည် ဇာတကဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာများထက် ရှေးကျသည်ဟု မဆို နိုင်သော အကြောင်းတို့မှာလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ) ဥရဂဝဂ္ဂ၊ ဥရဂသုတ္တကို ဖွင့် ဆိုရာတွင် ဒုရေနိဒါန်းစသော နိဒါန်းသုံးမျိုးတို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပိုင်း ခြား ဖော်ပြပြီးနောက် ဒုရေနိဒါန်း၏ အကျယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်း ထားပါသည်။

'ဒုရေနိဒါနဝသေနေဝေတ္ထ ဝိတ္ထာရတော ဝိသဇ္ဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သာ ပနေ သာ ဇာတကဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာတိ ဣဓ န ဝိတ္ထာရိတာ၊ တတော တတ္ထ

ဝိတ္ထာရိတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ'။

ဤနေရာ၌ ဒုရေနိဒါန်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် အကျယ်အားဖြင့် အဖြေကို သိအပ်၏။ သို့ရာတွင် ထိုအဖြေကို ဇာတကဋကထာ၌ ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤကျမ်း၌ အကျယ်မပြုတော့ပါ။ ထို့ကြောင့် ထိုဇာတကဋကထာ၌ အကျယ်ပြဆိုသောနည်းဖြင့်သာ သိအပ်၏။

အထက်ပါ စာပိုဒ်အရ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာဆရာသည် ဇာတကဋကထာကို တိကျစွာ ညွှန်းထားသည်ကို သိနိုင်ပါသည်။ ဇာတကဋကထာဟူသည်မှာလည်း သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရှိနေသော မူရင်းဇာတကဋကထာ၊ ပါဠိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားသော ယခုလက်ရှိ ဇာတကဋကထာဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ ယခုလက်ရှိ ဇာတကဋကထာကိုသာ အဋ္ဌကထာဆရာ ညွှန်းတန်ရာသည်။ သီဟိုဠ်ဘာသာရေး မူရင်းဇာတကဋကထာကို ညွှန်းသည်ဟု ဆိုပါက ပါဠိဘာသာရေး ကျမ်းများကိုသာ လေ့လာလိုက်စားနိုင်သူတို့အဖို့ မည်သို့မျှ အကျိုးသက်ရောက်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

ဤအချက်တစ်ခုကို ထောက်ဆရာမျှဖြင့် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာကို ရေးသားချိန်တွင် ပါဠိဘာသာပြန်ဖြစ်သော ဇာတကဋကထာ ရှိနေပြီဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၂။ သို့ရာတွင် ဇာတကဋကထာ(ပထမတွဲ)နိဒါနကထာ၌မူ ဂေါတမဘုရားလောင်း၏ ဝိမ္ဗိသာရမင်းနှင့် တွေ့ဆုံပုံကို အကျဉ်းဖော်ပြပြီးနောက် အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက် ညွှန်းထားပြန်ပါသည်။

'ဝိတ္ထာရော ပန ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ယထာ ပဗ္ဗဇိ စက္ခုမာတိ ဣမံ ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တံ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌကထာယ ဩလောကေတွာ ဝေဒိတဗ္ဗော'။
အကျယ်ကိုကား ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ယထာ ပဗ္ဗဇိ စက္ခုမာ- အစချီသော ဤပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ်ကို အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ကြည့်ရှု၍ သိအပ်၏။

အထက်ပါ အညွှန်း၌ ပါရှိသော ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ်သည် သုတ္တနိပါတ မဟာဝဂ္ဂ၌ ပါရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသုတ်၏ အဋ္ဌကထာမှာ သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဇာတကဋ္ဌကထာဆရာသည် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ဆရာကဲ့သို့ အဋ္ဌကထာကျမ်း၏ အမည်ကို တိကျစွာ ညွှန်ပြခြင်း မရှိပေ။ ယင်းသို့ ညွှန်ပြခြင်း မရှိစေကာမူ အဋ္ဌကထာယဟူသော စကားဖြင့်ပင် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာကို ဆိုလိုကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ဆပါက ဇာတကဋ္ဌကထာလာ နိဒါနကထာကို ရေးသားချိန်တွင် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ရှိနေပြီဟုလည်း ဆိုနိုင်ပြန်ပါသည်။

ယင်းသို့ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ညွှန်းထားသည်ကို ထောက်ဆခြင်းဖြင့် သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာတို့တွင် မည်သည်က ရှေးဦး ထွက်ပေါ်၍ မည်သည်က နောက်မှ ထွက်ပေါ်သည်- ဟု အတိအကျ မဆုံးဖြတ်သာပေ။ ဤသို့ မဆုံးဖြတ်သာပါကလည်း သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာနှင့် ဆရာတစ်ဦးတည်း၏ လက်ရာဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသော ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာကိုလည်း ဇာတကဋ္ဌကထာထက် ရှေးကျသည်ဟု၎င်း၊ နောက်ကျသည်ဟု၎င်း၊ ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာနှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတို့၏ စာပေဆက်သွယ်ပုံမှာ တစ်နည်းတစ်ဖုံ ဖြစ်နေပေသည်။

၁။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာဆရာသည် ဟေမဝတသုတ်ကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် ဘုရားရှင်၏ ဖြစ်တော်စဉ်အကျဉ်းနှင့် ပတ်သက်၍ 'အထ အမှောက် ဗောဓိသတ္တော တုသိတဘဝနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဓမ္မပဒနိဒါနေ ဝုတ္တနယေန ဒေဝတာဟိ အာယာစိတော'(ထိုအခါ ငါတို့၏ဘုရားလောင်းသည် တုသိတာနတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ထိုဘုံ၌ အသက်ထက်

ဆုံး တည်နေပြီးနောက် ဓမ္မပဒနိဒါန်း၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် နတ်တို့ သည် တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍) စသည်ဖြင့် ဓမ္မပဒနိဒါန်းကို ဖော်ညွှန်း ထားပါသည်။

ယခုလက်ရှိ ပါဠိစာပေ၌မူ ဓမ္မပဒနိဒါန်းမည်သောကျမ်း သီးခြား မရှိပေ။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ) သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုတွင်မူ ဘုရား ရှင်၏ ဖြစ်တော်စဉ် အကျဉ်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌက ထာဆရာဆိုသည့်အတိုင်း နတ်တို့က တောင်းပန်သည်ကိုလည်း ထည့် သွင်းရေးသားထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒနိဒါန-ဟူသည်မှာ ဓမ္မပဒအ ဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဗုဒ္ဓဝံသအကျဉ်းကိုပင် ဆိုလိုသလော- ဟု တွေး တောဖွယ် ရှိပါသည်။

၂။ သုတ္တနိပါတကျမ်း မုနိသုတ္တလာ 'ပညာဗလံ' အစချီသော ဂါထာ နှင့် ပတ်သက်၍ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ၌ပင် 'အယံ ဂါထာ ရေဝတတ္ထေရံ အာရစ္ဆ ဝုတ္တာ၊ တတ္ထ ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါ ရညေတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ ဝုတ္တ နယေနေဝ ရေဝတတ္ထေရဿ အာဒိတော ပဘုတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ပဗ္ဗဇိ တဿ ခဒိရဝနေ ဝိဟာရော၊ တတ္ထ ဝိဟာရတော ဝိသေသာဓိဂမော၊ ဘဂဝတော တတ္ထ ဂမနပစ္စာဂမနဉ္စ ဝေဒိတဗွံ' ။

ဤဂါထာကို ရေဝတမထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားအပ်သည်။ ယင်းသို့ ဟောကြားရာ၌ ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါ ရညေ- အစချီသော ဤဂါထာ၌ ဆိုအပ်သောနည်းဖြင့်သာလျှင် အစမှ စ၍ ရေဝတမထေရ်၏ ရှင်ရဟန်းပြု ခြင်း၊ ရှင်ရဟန်းဖြစ်၍ ရှားတော၌နေခြင်း၊ ထို၌နေထိုင်စဉ် တရားထူးကို ရ ခြင်း ဘုရားရှင် ထိုရှားတောသို့ ကြွရောက်ခြင်းနှင့် ပြန်လာခြင်းကို သိ အပ်၏။

ဤစာပိုဒ်၌လည်း 'ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါ ရညေ' အစချီသော ဂါထာ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သည် ဓမ္မပဒ အရဟန္တဝဂ္ဂ၌ ပါရှိ၍ ထိုဂါထာကို ဟောကြားခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ခဒိရရေဝတမထေရ်ဝတ္ထုသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ပထမတွဲ)၌ ပါရှိပါသည်။

၃။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ၌ပင် သုတ္တနိပါတကျမ်း မုနိသုတ္တလာ 'ယော သြဂဟကေ' အစချီသော ဂါထာ၏ အဖွင့်တွင် စိဉ္စမာဏမည်သော အမျိုးသမီးနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်ထားပြန်သည်။

'တိတ္ထိယေဟိ ဥယျောဇိတာယ စိဉ္စမာဏဝိကာယ 'ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿာ'တိ ဣမိဿာ ဂါထာယ ဝတ္ထုမိ ဝုတ္တနယေန စတုပရိသ မဇ္ဈေ ဘဂဝတော အယသေ ဥပ္ပါဒိတေ တပ္ပစ္စယာ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာ ပေသုံ'။

တိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တိုက်တွန်းအပ်သော စိဉ္စမာဏအမျိုးသမီးသည် ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿ အစချီသော ဂါထာ၏ ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်သောနည်းဖြင့် ပရိသတ်လေးပါး၏ အလယ်တွင် ဘုရားရှင်၏ အကျော်အစောမဲ့မှုကို ဖြစ်စေအပ်သည်ရှိသော် ထိုအကြောင်းကြောင့် ရဟန်းတို့သည် စကားပြောဆိုကြကုန်၏။

အထက်ပါ အညွှန်းတွင်ရှိသော 'ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿ' အစချီသည့် ဂါထာသည် ဓမ္မပဒကျမ်း လောကဝဂ္ဂတွင် ပါရှိ၍ ယင်းဂါထာကို ဟောကြားခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော စိဉ္စမာဏအမျိုးသမီးအကြောင်းသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ဒုတိယတွဲ)တွင် ပါရှိပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အညွှန်းသုံးခုကို ထောက်ဆပါက သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာထက် နောက်ကျသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာသည်ပင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာထက် နောက်ကျပါက ထိုအဋ္ဌကထာနှင့် ဆရာတစ်ဦးတည်း၏ လက်ရာဖြစ်နိုင်သော ခုဒ္ဒကပါဌ

အဋ္ဌကထာသည်၎င်း၊ သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာထက် ရှေးကျသည် နောက် ကျသည်ဟု မဆိုသာသော ဇာတကဋ္ဌကထာသည်၎င်း၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ထက် နောက်ကျမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာလင်ဂမ်-၏ အဋ္ဌက ထာကျမ်းများ ထွက်ပေါ်စဉ်သည် အထောက်အထားခိုင်လုံသည်-ဟု မဆို နိုင်ချေ။

အထက်ဖော်ပြပါ အထောက်အထားများအရ အဋ္ဌကထာကျမ်း တို့သည် အောက်ပါအစီအစဉ်အတိုင်း ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်ဟု ယူဆပါသည်။

- ၁။ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌကထာများ။
- ၂။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ။
- ၃။ ဇာတကဋ္ဌကထာ၊ ခုဒ္ဒကပါဌနှင့် သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာများ။
- ၄။ ရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဋ္ဌကထာများ။

‘ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ လက်ရာမဟုတ်’ ဟု သော ပညာရှင်တို့၏ အဆိုကိုမူ ဘီစီလောနှင့် မာလာလာဆေကောရ-တို့ က ဤသို့ ချေပီရှင်းလင်းထားကြပါသည်။

ဘီစီလော၏ ချေပချက်

ပါဠိစာပေသမိုင်း (ဒုတိယတွဲ)နှင့် ဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ကျမ်းစာများခေါ် စာအုပ်တို့၌ ဘီစီလောသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကျမ်းပြု ဆရာနှင့် ပတ်သက်၍ နော်မန်နှင့် ဘာလင်ဂမ်တို့၏ အဆိုများကို ပူးတွဲ၍ သူ၏ အယူအဆကိုပါ ဤသို့ ဆွေးနွေးဖော်ပြထားပါသည်။

- ၁။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(အင်္ဂလိပ်မူ)ကို တည်းဖြတ်ခဲ့သော နော်မန် က ‘ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဂါထာအဖွင့်များသာ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ လက်ရာ ဖြစ်၍ ထိုဂါထာများကို ဟောကြားခြင်း အကြောင်းနိဒါန်းတို့မှာ နောက် ဆရာတို့ ဖြည့်စွက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်’ဟု ဆိုသည်။ ဘာလင်ဂမ်ကမူ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

နော်မန်၏ အဆိုမျှကိုပင် လက်မခံလိုပေ။

၂။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကား ဤအဋ္ဌကထာကို ပြုစုသူမှာ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသပင်ဖြစ်သည်ဟု အစဉ်အလာအားဖြင့် မှတ်ယူကြသည်။ ယင်းအယူကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆုံး၌ ပါရှိသော 'ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါ' အစချီသော နိဂုံးစကားစုက ထောက်ခံနေပေသည်။

၃။ နော်မန် ညွှန်ပြသကဲ့သို့ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော သီဟိုဠ်ကျွန်း မဟာဝိဟာရနှင့် ပတ်သက်သည့် အဆိုကလည်း ထိုအစဉ်အလာအယူကို ထောက်ခံလျက်ရှိသည်။

၄။ ဘာလင်ဂမ်သည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဋ္ဌကထာများ၌ ဝေါဟာရနှင့် စာအရေးအသား ခြားနားမှုကို အလေးအနက်ထားရှိသည်။ ယင်းသို့ ခြားနားခြင်းမှာ မူရင်းစာကိုယ်များ၏ အကြောင်းအရာ ခြားနားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဓမ္မပဒကျမ်းသည် နိကာယ်ကြီးများကဲ့သို့ ဂါထာနှင့်စကားပြေ ရောနှောပါရှိသည် မဟုတ်ဘဲ၊ ဂါထာသက်သက်သာ စုဆောင်းထားသည့် ကျမ်းစာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဂါထာသက်သက်သာ ပါရှိသဖြင့် နိကာယ်တို့၌ ဂါထာနှင့် စကားပြေ ပါရှိသည့်နည်းတူ ဓမ္မပဒကျမ်းလာ ထိုဂါထာတို့ကို ဟောကြားခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းတို့ကို ဖော်ပြရန် လိုအပ်နေပေသည်။

၅။ ဟာဒီ-ကလည်း 'မနောရထပူရဏီ-မည်သော အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ၌ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ဖော်ပြသော ယောသကသုဋ္ဌေးသား၏ ဝတ္ထုသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ယောသကဝတ္ထုနှင့် ကွဲပြားလျက် ရှိသည်' ဟု ညွှန်ပြသည်။ ထိုကွဲပြားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဘီစီလော-က ဤသို့ ရှင်းပြထားသည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ပိဋကတ်စာပေတို့၏ အဋ္ဌကထာများကို မိမိ သဘောအတိုင်းဖြင့်သာ ရေးသားသည် မဟုတ်ပေ။ များသောအားဖြင့် သီဟိုဠ်ဘာသာရေး အဋ္ဌကထာများကို ပါဠိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခြင်း သို့မဟုတ် စုဆောင်းပြုစုခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထိုအရှင်သည် တစ်ခါတစ်ရံ မဟာအဋ္ဌကထာမှ ယူ၍ တစ်ခါတစ်ရံ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာမှသော်၎င်း၊ ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာမှသော်၎င်း၊ ယူ၍ ရေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအဋ္ဌကထာတို့ သည်လည်း ခေတ်အဆက်ဆက်က ပညာရှင်များစွာတို့ ရှင်းလင်းဖော်ပြ ချက်တို့ကို စုဆောင်းပြုစုထားသည့် ကျမ်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ပုံပြင်ဝတ္ထုများသည် အနည်းနှင့်အများ ကွဲပြားမှု ရှိကြမည်သာ ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာတို့၌ ပါရှိသော အကြောင်း ဝတ္ထုများသာ မဟုတ်။ မူရင်းစာကိုယ်ဖြစ်သော ဓမ္မပဒကျမ်းသည်ပင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ မပေါ်မီက မူကွဲရှိနေပြီး ဖြစ်သည်။

ဘီးလ်၏ အဆိုအရ တရုတ်ဘာသာပြန် ဓမ္မပဒ၏ မူရင်းကျမ်း သည် အေဒီ(၂၂၃)ခန့်တွင် တရုတ်ပြည်သို့ ရောက်ရှိသည်ဟု သိရသည်။ ထိုတရုတ်ဘာသာပြန်နှင့် ယခုလက်ရှိ ပါဠိဓမ္မပဒကျမ်းကို နှိုင်းယှဉ်ပါက ကွဲပြားမှု များစွာ ရှိနေပေသည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာနှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတို့၌ ယောသကဝတ္ထု ကွဲပြားနေခြင်းသည် ကျမ်းပြုဆရာ ကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ထိရောက်သော အကြောင်းတစ်ခု မဖြစ်နိုင်ပေ။

၆။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် သီဟိုဠ်ဘာသာရေး မူရင်းကျမ်းမှ ဘာ သာပြန်ဆိုထားခြင်းသာ ဖြစ်စေကာမူ ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ အဆုံး၌ ဖော်ပြ ထားသော 'ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ရေးသားသည်' ဟူသော နိဂုံးစကားသည် အ မှန်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဘီစီလော-က ထင်မြင်ယူဆပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

မာလာလာဆေကေရ၏ ချေပချက်

မာလာလာဆေကေရသည် သီဟိုဠ်ပါဠိစာပေကျမ်းစာ၌ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဆရာနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဆွေးနွေးချေပထားပါသည်။

၁။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ပြုစုသည်-ဟူသော အစဉ်အလာ အဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသီများစွာတို့ သံသယရှိနေကြသည်၊ ပုံစံအားဖြင့် ပြရသော် ဘာလင်ဂမ် စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

၂။ အချို့သောပညာရှင်တို့ကမူ ဤအဋ္ဌကထာသည် အရေးအသားခေတ်မီသည်၊ ထို့ကြောင့် ကျမ်းပြုဆရာသည် နောင်းခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းသော ဗုဒ္ဓယောသ (စူဠဗုဒ္ဓယောသ)ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ စူဠဗုဒ္ဓယောသသည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကို အေဒီ(၁၃)ရာစုနှစ်အတွင်း သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရှင်ဓမ္မသေန ရေးသားခဲ့သော သဒ္ဓမ္မရတနာဝလီကျမ်းမှ ရရှိသည်ဟုလည်း ယူဆကြသည်။

၃။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆုံး၌ 'ဝိပုလဝိသုဒ္ဓဗုဒ္ဓိနာ' အစချီသော နိဂုံးစကားစု ပါရှိနေပေသည်။ ယင်းနိဂုံးစကားသည် အဋ္ဌကထာဆရာကြီး ရှင်ဗုဒ္ဓယောသကို ရည်ညွှန်းလျက်ရှိပေသည်။

၄။ သီဟိုဠ်ဘာသာရေး ကျမ်းတစ်ကျမ်းဖြစ်သော ပူဇာဝလီယ၌ လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဘုရင်သိရိနိဝါသနှင့် အမတ်ကြီး မဟာနိဂမတို့ တောင်းပန်သဖြင့် ဤဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရေးသားသည်ဟု ဆိုထားသည်။ သိရိနိဝါသဟူသည်မှာ ဘုရင်မဟာနာမပင် ဖြစ်သည်။ သမန္တပါသာဒိကာ၌လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် အမတ်ကြီး မဟာနိဂမ ဆောက်လုပ်အပ်သော ဂန္ထကာရပရိဝုဏ်၌ အဋ္ဌကထာများကို ရေးသားသည်ဟု ဆို

သည်။ တစ်ခါတစ်ရံလည်း ဘုရင်မဟာနာမကိုယ်တိုင် ဆောက်လုပ်ထား သည့် ပါသာဒ (ပြဿာဒ်)ကျောင်း၌ နေထိုင်ခဲ့သည်-ဟု သမန္တပါသာဒိကာ ၌ပင် ဆိုထားသည်။

၅။ ။ ဤအဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဆရာကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ပဓာနအကြောင်း တစ်ခုမှာ ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ ဝေါဟာရနှင့် စာအရေးအသားပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အခြားအဋ္ဌကထာများနှင့် ကွဲပြားခြားနား လျက်ရှိသည်။ စာအရေးအသားအားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းကိုမူ ဘီစီလော-က ရှင်းပြပြီး ဖြစ်သည်။

၆။ ။ ဟူနေဗီလ်-ကမူ သူ၏ စာအုပ်ကတ်တလောက်၌ ဤသို့ တင်ပြ ထားသည်။ 'ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ မှီငြမ်းပြုခဲ့သော သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိဟန် မတူပေ။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌက ထာ၌ ပါရှိသော ဝတ္ထုတို့သည် ရှေးကပင် ပုံပြင်များအနေဖြင့် လူသိများ နေကြသည်။ သို့ရာတွင် ပိဋကတ်စာပေအတွက် တန်ဖိုးရှိသော ဝတ္ထု ကြောင်းများအဖြစ် မှတ်ယူခဲ့ဟန် မရှိပေ။ သို့မဟုတ် ထိုဝတ္ထုများကို ပြိုင် ဘက်ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းတစ်ခုက လက်ခံခဲ့ဟန်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် (ထေရ ဝါဒီဂိုဏ်းက) ထိုဝတ္ထုများကို စာပေအနေဖြင့် ရေးသား၍ မှတ်တမ်းတင် ထားသင့်သည်ဟု ယူဆခဲ့ပုံ မရပေ။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသခေတ်တွင်မူ ထိုဝတ္ထု များသည် အတော်အတန် အရေးပါသော အထောက်အထားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေကြပေပြီ။ ထို့ကြောင့် ယင်းဝတ္ထုတို့ကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသက ပါဠိ ဘာသာ ပြန်ဆို၍ မိမိသဘောအတိုင်း စီစဉ်ပြုစုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ ထို ဝတ္ထုပုံပြင်တို့၏ ပေါ်ပေါက်ရာ မူရင်းဒေသမှာ အိန္ဒိယပြည် သို့မဟုတ် အ ခြားတိုင်းပြည် တစ်ခုခုဖြစ်နိုင်သည့်အပြင် ရှင်မဟိန္ဒ၏ အစဉ်အဆက်တို့ နှင့်လည်း ဆက်သွယ်ခြင်း ရှိဟန်မတူပေ။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းပြုပုံမှာ အခြား

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

သော အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ကွဲပြားနေခြင်း ဖြစ်ပေမည်။`

၇။ ဝတ္ထုတစ်ခုတည်းဖြစ်လျက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် အခြားအဋ္ဌကထာတို့ အဆိုအမိန့် ကွဲပြားနေခြင်းအတွက်လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၌ တာဝန် မရှိပေ။ မှီငြမ်းပြုသည့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ ကွဲပြားနေခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။

၈။ အေဒီ (၁၂)ရာစုနှစ်အတွင်း ရှင်ဓမ္မသေန ရေးသားခဲ့သော သဒ္ဓမ္မရတနာဝလီသည်လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ ဘာသာပြန်ကျမ်း တစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုတို့မှတစ်ပါး ကျန်ဝတ္ထုအားလုံးတို့သည် ယင်းအဋ္ဌကထာမှ ယူထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ကျမ်း၏ အစီအစဉ်မှာလည်း အနည်းနှင့်အများ ဆိုသလို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ကျမ်းဦးစာတမ်း၌ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အစီအစဉ်သို့ မလိုက်ဟု ဆိုထားစေကာမူ များသောအားဖြင့် မူရင်းဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ဘာသာပြန်ဆိုထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအဋ္ဌကထာ၌ ကဲ့သို့ ဓမ္မပဒကျမ်း၏ ဂါထာတို့ကို မူရင်းအတိုင်း မဖော်ပြဘဲ ဝတ္ထုအသီးသီး၏ မိတ်ဆက်အနေဖြင့်သာ ဂါထာ၏ ဆိုလိုရင်းသဘောကို ပြဆိုထားပေသည်။

ဤသို့လျှင် ဘီစီလောနှင့် မာလာလာဆေကောရတို့သည် ဘာလင်ဂမ်-စသော သုတေသီတို့၏ အဆိုများကို ဆွေးနွေးချေပလျက် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဖြစ်သည်-ဟူသော အစဉ်အလာ အဆိုကို ထောက်ခံ အတည်ပြုထားကြပါသည်။

ဤစာတမ်းရေးသူ၏ အယူအဆ

ဘာလင်ဂမ်စသော ပညာရှင်တို့က ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် အခြားသော အဋ္ဌကထာများနှင့် ဝေါဟာရတွင်၎င်း၊ အရေးအသားတွင်၎င်း၊ ကွဲပြား ခြားနားခြင်းကြောင့် ကျမ်းပြုသူလည်း ကွဲပြားရမည်ဟု ဆိုကြသော်လည်း ထိုနှစ်ရပ်တွင် မည်သို့ ခြားနားကြသည်ကိုမူ ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း မရှိပါ။ ဘီစီလောနှင့် မာလာလာဆေကောရတို့၏ ဆွေးနွေးပုံ သဘောမှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒကျမ်းနှင့် အခြားကျမ်းတို့သည် အစီအစဉ်အားဖြင့် မတူညီကြပါ။ ဓမ္မပဒကျမ်း၌ ဂါထာသက်သက်သာ ပါရှိသည်။ ထိုဂါထာတို့ကို ဟောကြားရသော အကြောင်းနိဒါန်းများ မပါရှိပါ။ အခြားကျမ်းများတွင်မူ ဂါထာများအပြင် များသောအားဖြင့် ထိုဂါထာများကိုဟောကြားရသော အကြောင်းနိဒါန်းများပါ ပါရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် အခြားကျမ်းတို့၏ အဋ္ဌကထာများသည် အစီအစဉ် အရေးအသားအားဖြင့် မတူညီကြပေ။ ဓမ္မပဒတွင် ဂါထာသက်သက်သာ ပါရှိသောကြောင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ထိုဂါထာများကို မဖွင့်ဆိုမီ ယင်းဂါထာများကို ဟောကြားရသော အကြောင်းနိဒါန်းတို့ကို ရှေးဦးစွာ ပြဆိုပါသည်။ ထိုနောက်တွင်မူ ဂါထာများကို ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြစ်ရာ အကျဉ်းအားဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌.....

(၁) အကြောင်းနိဒါန်းနှင့် (၂) ဂါထာအဖွင့်-ဟူ၍ စီစဉ်ပါရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အခြားကျမ်းများ၌ကား ဂါထာ သို့မဟုတ် ဒေသနာနှင့်တကွ ယင်းတို့ကို ဟောကြားရသော အကြောင်းနိဒါန်းပါ ပါရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကျမ်းတို့၏ အဋ္ဌကထာများ၌ အကြောင်းနိဒါန်းကို ထပ်မံရေးသားရန် မလိုတော့ပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းအဋ္ဌကထာများ၌ မူရင်းကျမ်းစာ၌ ပါရှိပြီး ဖြစ်သော အကြောင်းနိဒါန်း၌ ရှင်းလင်းဖွယ် ရှိသည်ကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြပြီး နောက် ဂါထာ သို့မဟုတ် ဒေသနာများကို ဖွင့်ဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ယင်းအဋ္ဌကထာတို့၏ အစီအစဉ်မှာ (၁) နိဒါန်းကို ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် (၂) ဂါထာ သို့မဟုတ် ဒေသနာကို ဖွင့်ဆိုခြင်း-ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ ဘိစိလောနှင့် မာလာလာဆေကောရ-တို့၏ ဆွေးနွေးချက်မှာ ဘာလင်ဂမ်-စသော ပညာရှင်တို့၏ အဆိုကို ဖြည့်စွက်ရာသာမက ချေပရာလည်း ရောက်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဘိစိလောတို့၏ အယူအဆအား ဖြင့် အရေးအသားအစီအစဉ် ခြားနားရခြင်းမှာ ခြားနားသင့်သောကြောင့် သာ ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုသူ ကွဲပြားသောကြောင့် မဟုတ်-ဟု ဆိုလိုသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် ကျမ်းအစီအစဉ်နှင့် အရေးအသား ခြားနားတိုင်း ကျမ်းပြုဆရာ ကွဲပြားသည် မဟုတ်-ဟူသော ဘိစိလောနှင့် မာလာလာ ဆေကောရ-တို့၏ ချေပချက်မှာ လက်ခံနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။ အကြောင်းမူ ဓမ္မပဒကျမ်းလာ ဂါထာများသည် အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ် ပေ။ တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းကို အစွဲပြု၍သာ ဘုရားရှင်သည် ဂါထာ များကို ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့ ဟောကြား ခြင်း၏ အကြောင်းနိဒါန်းများသည် မူရင်းစာကိုယ်ဖြစ်သော ဓမ္မပဒကျမ်း၌ မပါရှိပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဓမ္မပဒကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုရေးသားသူသည် နိကာယပါဠိ များ၌ကဲ့သို့ ထိုဂါထာများကို ဟောကြားရသော အကြောင်းနိဒါန်းများကို ဦးစွာ ထုတ်ဖော်ရေးသားရပေမည်။ ထိုနောက်မှသာ ဂါထာတို့၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုရပေမည်။ အခြားသော နိကာယ်တို့သည် ကား ဧဝံ မေ သုတံ-အစချီလျက် ထိုထိုဒေသနာ သို့မဟုတ် ဂါထာတို့ကို ဟောကြားရသော အကြောင်းနိဒါန်းများ ကိုယ်စီပါရှိပြီး ဖြစ်၍ နိကာယ အဋ္ဌကထာများ၌ ယင်းအကြောင်းနိဒါန်းတို့ကို ထပ်မံဖော်ပြဖွယ် မလိုပေ။ ထိုနိဒါန်းနှင့် ဒေသနာတို့၌ ပါရှိသော ပုဒ်ပါဠိအက္ခရာတို့ကိုသာ ရှင်းလင်း

ပြဆို၍ ဆိုလိုသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထောက်ပြရန် ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် အခြားအဋ္ဌကထာတို့နှင့် အစီအစဉ်အရေးအသားအားဖြင့် ခြားနားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ မူရင်းကျမ်းတို့၏ အစီအစဉ် ကွဲပြားသည့်အလျောက် အဋ္ဌကထာတို့လည်း အစီအစဉ်အရေးအသားတို့၌ ကွဲပြားခြားနားခြင်းသည် ကျမ်းပြုဆရာကို စိစစ်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အရေးပါသော အကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် ယူဆရန် မသင့်ဟု ထင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘီစီလောနှင့် မာလာလာဆေကောရ-တို့၏ ချေပချက်သည် လက်ခံနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။

ဟာဒီ၏ အဆိုအတိုင်း ဝတ္ထုတစ်ခုတည်းဖြစ်လျက် အဋ္ဌကထာတို့၌ အသေးစိတ်အားဖြင့် မတူပဲ ကွဲပြားနေခြင်းသည်လည်း ဖြစ်တတ်သည့် အရေးအခင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ပိဋကစာပေသည်၎င်း၊ ယင်းစာပေနှင့် ပတ်သက်သော မှတ်တမ်းမှတ်ရာတို့သည်၎င်း၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆရာတပည့် အစဉ်အဆက်အားဖြင့် နှုတ်တက် အာဂုံဆောင်ယူလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အာဂုံဆောင်ရာ၌လည်း တစ်ဦးတည်းတစ်ယောက်တည်း မဟုတ်မူ၍ အစုလိုက် ကျမ်းစာအလိုက် ခွဲခြမ်းဆောင်ယူလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီဃနိကာယအဋ္ဌကထာအရ ဖော်ပြရပါမူ ပထမသင်္ဂါယနာတင်ပြီးသည်မှ စ၍ ဒီဃနိကာယကို ရှင်အာနန္ဒာနှင့် တပည့်များ တာဝန်ယူ၍၎င်း၊ မဇ္ဈိမနိကာယကို ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်များ တာဝန်ယူ၍၎င်း၊ သံယုတ္တနိကာယကို ရှင်မဟာကဿပနှင့် တပည့်များ တာဝန်ယူ၍၎င်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အသီးသီး ခွဲခြမ်းတာဝန်ယူ၍ သင်ကြားဆောင်ယူလာခဲ့ကြသည်။

ယင်းသို့ ဆောင်ယူလာကြရာတွင် သတိသညာကောင်း၍ သမာဓိခိုင်မာသော ရဟန္တာမထေရ်များ အရိယာမထေရ်များ လက်ထက်၌ မှား

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ယွင်းခြင်း ကွဲပြားခြင်းရှိမည် မဟုတ်သော်လည်း နောင်အခါ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ လေ့ကျက်ဆောင်ယူလာသောအခါတွင်မူ ကွဲပြားခြင်း ပျောက်ပျက်ခြင်း ရှိကောင်းရှိမည်သာ ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာကို မဆိုထားဘိ သင်္ဂါယနာသုံးကြိမ်တိုင်တိုင် စုပေါင်းစိစစ်ခဲ့သော ပိဋကတ်စာပေ၌ပင် ကွဲပြားခြင်း ရှိနေပေသေးသည်။

ပုံစံပြုရသော် ဒီဃနိကာယသာမညပ္ပလသုတ်၌ မက္ခလိဂေါသာလ၏ အယူဝါဒအဖြစ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော အဆိုအမိန့် တစ်ဝက်သည် မဇ္ဈိမနိကာယ သန္တကသုတ်တွင် ပကုဓကောယန၏ အယူဝါဒဟု ယူဆနိုင်သော သတ္တကာယဝါဒတွင် ရောနှောပါရှိနေပေသည်။ ဤသို့ ပိဋကတ်စာပေ၌ပင် ကွဲပြားမှု ရှိနေသေးရာ အဋ္ဌကထာစာပေများ၌လည်း အနည်းနှင့်အများဆိုသလို ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ ကွဲပြားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဘိစိလော-တို့၏ ဖြေရှင်းချက်သည် သင့်လျော်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

သို့ရာတွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆုံး၌ပါရှိသော 'ပရမဝိသုဒ္ဓိ' အစချီသော နိဂုံးစကားကို အထောက်အထားပြု၍ ဤကျမ်းသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဖြစ်သည်ဟူသော ဘိစိလော-တို့၏ အဆိုကိုမူ ဤစာတမ်းရေးသူက လက်မခံလိုပါ။ ထိုနိဂုံးစကားစုသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းမှစ၍ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ အစစ်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာကျမ်းများနှင့်တကွ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဟု ယူဆခြင်းခံရသော ကျမ်းမှန်သမျှ၌ ပါရှိသော စာပိုဒ်သာ ဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းတို့တွင် သက်ဆိုင်ရာ ကျမ်းအမည်ကို ထည့်သွင်းသည်မှအပ ကျန်စာသားအားလုံးသည် အတူတူချည်း ဖြစ်သည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ မဖြစ်နိုင်သော ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာနှင့် သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာများ၏ အဆုံး၌လည်း ထိုနိဂုံးစာ ပါရှိနေသည်။ ထို့

ကြောင့် ယင်းနိဂုံးစာစုမျှဖြင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဖြစ်သည်ဟု ဆုံး
ဖြတ်ခြင်းသည် အထောက်အထား မခိုင်လုံပေ။

မာလာလာဆေးကောရ-ဖော်ပြသော ပူဇော်လိယကျမ်း၏ အဆိုအ
ရမူ သိရိနိဝါသမင်းနှင့် အမတ်ကြီးမဟာနိဂမတို့ တောင်းပန်၍ ရှင်ဗုဒ္ဓ
ယောသသည် ဤဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကို ရေးသားသည်ဟု သိရသည်။ သို့
ရာတွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ကျမ်းဦးဂါထာစုတွင်မူ ရှင်ကုမာရကဿပ
မထေရ် တောင်းပန်၍ ရေးသည်ဟု အတိအကျ ဆိုထားပါသည်။ သိရိနိဝါ
သမင်းလည်း မဟာနာမမင်းပင် ဖြစ်သည်ဟုဆို၍ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည်
ထိုမဟာနာမမင်းကိုယ်တိုင် ဆောက်လုပ်အပ်သော ပါသာဒဝိဟာရ၌ ရံ
ဖန်ရံခါ နေလေ့ရှိသည်ဟု သမန္တပါသာဒိကာမည်သော ဝိနယပိဋကအဋ္ဌ
ကထာနိဂုံးက ထောက်ခံသည်။ သို့ရာတွင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏နိဂုံး၌မူ...
'ဝိဟာရေ အဓိရာဇေန ၊ ကာရိတမိ ကတညုနာ။

ပါသာဒေ သိရိကုဋ္ဌဿ ၊ ရညော ဝိဟရတာ မယာ'။

အဓိရာဇသည် ဆောက်လုပ်စေအပ်သော ကျောင်းတိုက်ဝယ် သိရိကုဋ္ဌ
မင်း၏ ပါသာဒ၌ နေထိုင်သော ငါသည်- စသည်ဖြင့် သိရိကုဋ္ဌမင်း၏ ပြ
သာဒကျောင်း၌ ဤအဋ္ဌကထာကို ရေးသည်ဟု အတိအကျ ဆိုထားသည်။
ထိုသိရိကုဋ္ဌဟူသည် သိရိနိဝါသမည်သော မဟာနာမမင်းပင် ဖြစ်သည်/
မဖြစ်သည်ကို မာလာလာဆေးကောရ-က ရှင်းပြခြင်း မပြုပေ။ မည်သို့ဖြစ်
စေ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ တိုက်ရိုက်အဆိုနှင့် ကွဲပြားနေသော ပူဇော်လိယ
ကျမ်း၏ အဆိုသည် ခိုင်မာသော အထောက်အထား တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု
မယူသာပေ။

ရှေ့၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ကောကာလိကဝတ္ထုပါ အထောက်အ
ထားများအရ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ နိကာယအဋ္ဌက

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ထာများထက် နောက်ကျသည်။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော အထောက်အထားအရမူ ယင်းအဋ္ဌကထာသည် ဇာတကဋ္ဌကထာ၊ ခုဒ္ဒကပါဌနှင့် သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာများထက် ရှေးကျသည်။ သို့သော်လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းဦးဂါထာစုတွင်မူ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ရေးသည်ဟု ဆိုနိုင်လောက်သော အထောက်အထား တစ်စုံတစ်ခုမျှ မပါရှိပေ။ ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ အဆုံး၌လည်း 'ပရမဝိသုဒ္ဓ'စသော နိဂုံးစာစုမှတစ်ပါး ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာဖြစ်သည်ဟု ကောက်ယူနိုင်သော အချက်အလက် တစ်စုံတစ်ရာ မပါရှိပေ။

ဘီစီလောနှင့် မာလာလာဆေကောရ-တို့ မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်းပင် အရေးအသား ခြားနားခြင်းသည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ၏ လက်ရာကို ဆုံးဖြတ်ရန် ခိုင်လုံသော အထောက်အထား မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို စိစစ်ဆုံးဖြတ်ရန်မှာ ဂါထာ၏ အဖွင့်အဆို အယူအဆများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဤစာတမ်းရေးသူက ယူဆပါသည်။

ဂါထာတစ်ခုခုသည် အကြောင်းနိဒါန်း အမျိုးမျိုးသို့လိုက်၍ အကြိမ်ကြိမ်လာရှိစေကာမူ ထိုဂါထာကို ဆရာတစ်ဦးတည်းက ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုရာ၌ကား အရေးအသား အယူအဆတို့၌ တူညီမှု ရှိသင့်သည်။ သို့မှသာ ထိုဆရာ၏ အယူအဆကို မှန်ကန်စွာ သိရှိနိုင်ပေမည်။ ဂါထာတစ်ခုတည်းကို ထိုကျမ်း၌တစ်မျိုး ဤကျမ်း၌တစ်စုံ စသည်ဖြင့် အနည်းနည်း အသွယ်သွယ် ဖွင့်ဆိုထားပါက ထိုဆရာ၏ ကိုယ်ပိုင်အယူ ကိုယ်ပိုင်ထင်မြင်ချက်သည် မည်သို့ရှိသည်-ဟု မသိနိုင်တော့ပေ။

ဂါထာတစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်စေကာမူ မှီငြမ်းပြုသော မူရင်းကျမ်းစာတို့ အဖွင့်အဆိုများ ကွဲပြားနေကြသဖြင့် ပါဠိဘာသာပြန်ဆိုသူသည်

လည်း ထိုအတိုင်းပင် ကွဲပြားစွာ ပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု မဆိုနိုင်သလော- ဟု မေးဖွယ် ရှိပါသည်။ ဤသို့ မေးလာသည်ရှိသော် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ စွမ်းရည်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရပေမည်။ ဤအရှင်သည် 'ပရမဝိသုဒ္ဓိ' အစချီသော နိဂုံးစာစုအရ ယုတ္တမုတ္တဝါဒီ ဖြစ်သည်။ သင့်သည် မှန်သည် ထင်သော အကြောင်းအရာကို လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုရေးသားသူ ဖြစ်သည်။

'ပဟာယာရောပယိတူနန္တံ၊ တန္တိဘာသံ မနောရမံ။

ဂါထာနံ ဗျဉ္ဇနမဒံ ၊ ယံ တတ္ထ န ဝိဘာဝိတံ'။

ပါဠိဘာသာ တန္တိဘာသာသို့ ပြန်ဆို၍ ထိုကျမ်းတို့၌ မဖွင့်ဆိုသေးသော ဂါထာတို့၏ သဒ္ဓါပုဒ်ကို ရေးသားမည်- ဟု မိမိကိုယ်ကို နိမ့်ချ၍ ဆိုထားသော်လည်း ထိုမူရင်း သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့၏ အဆိုရှိသမျှကို ကြိတ်မိတ်လက်ခံသူ မဟုတ်ပေ။ ပိဋကတ်စာပေတို့နှင့် မကိုက်ညီဟု ထင်မြင်သော အဋ္ဌကထာတို့၏ အဆိုကို ရဲဝံ့စွာ ပယ်ရှားတတ်သူ ပယ်ရှားခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းကို တိပိဋကပါဠိ မြန်မာ အဘိဓာန်နိဒါန်း စာမျက်နှာ(၃၁)၌ အထောက်အထားနှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် မူရင်းကျမ်း ကွဲပြားသည်နှင့်အမျှ အဖွင့်အဆိုကွဲပြားခြင်းကို ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် လက်ခံလိမ့်မည်ဟု မယူဆနိုင်ပါ။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းများကြောင့် ဓမ္မပဒကျမ်းလာ ဂါထာ(၆)ခုကို မူတည်၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့်တကွ အခြားအဋ္ဌကထာတို့၏ အဖွင့်အဆိုများကို ရှေ့ပိုင်း၌ အသေးစိတ် နှိုင်းယှဉ် စိစစ် ဆွေးနွေး တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ထိုစိစစ်ဆွေးနွေးချက်များအနက် အောက်ပါ ခြားနားချက်များကို ပဓာနအားဖြင့် တွေ့ရပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၁။ 'အက္ခောစိ မံ' အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာနှင့် မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာတို့သည် အရေးအသားတွင် ၎င်း၊ အယူအဆတွင်၎င်း၊ တညီတညွတ်တည်း ရှိကြ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ မူ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဖြစ်နေသည်။ ပထမအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်း၌ 'ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ' ဟူသော စာပိုဒ်ကိုသာ ဖွင့်ဆို၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ဂါထာနှစ်ခုလုံးကို အသေးစိတ်ဖွင့်ဆိုသည်။ အပြည့်အစုံ ရှင်းပြသည်။ ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းက ယေ စ တံ ဥပနယုန္တိ- ဟူသော စာပိုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ကွဲပြားနေသည်။ အဋ္ဌကထာ နှစ်ကျမ်း၌ ယေ စ တံ-တွင် တံ-၏ အနက်ကို ဆဲရေးခြင်း၊ နိပ်စက်ခြင်း စသော သူတစ်ပါးတို့၏ အပြုအမူ-ဟု ညွှန်ပြ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကမူ ထိုအပြုအမူကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျက်ဒေါသကို ယူသည်။ ယင်းသို့ ယူသဖြင့် ရန်မငြိမ်းနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းကို စိစစ်ရာ၌လည်း ကွဲပြားလေတော့သည်။ ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်း၏ အဆိုအားဖြင့် သူတစ်ပါးတို့၏ ရန်စဇော်ကားခြင်းကို မမေ့မဖျောက်နိုင်ခြင်းသည် ရန်မငြိမ်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအားဖြင့်မူ ထိုစဇော်ကားမှုကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဒေါသသည်သာ ရန်မငြိမ်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုသည် ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်း၏ အဆိုထက် တစ်ဆင့်ကျော်နေပေသည်။

ထိုအဋ္ဌကထာသုံးကျမ်း၏အနက် ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာနှင့် မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာတို့သည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ အမှန်ဖြစ်သည်။ လက်ရာတစ်ခုတည်း ဖြစ်သည့်အလျောက် အဖွင့်အဆို အယူအဆသည်လည်း တညီတညွတ်တည်း ရှိကြပါသည်။ အကယ်၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည်လည်း ထိုအရှင်၏ လက်ရာဖြစ်ပါက အဖွင့်အဆို အယူအဆသည်

ဤကဲ့သို့ မကွဲပြားတန်ရာ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် ဝိနယပိဋကနှင့် မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာတို့၌ အနက်အဓိပ္ပါယ် တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ဖော် ပြခဲ့သော ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဤဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌လည်း ထိုနည်းအ တိုင်း ဖော်ပြပေရာသည်။

၂။ ထိုအက္ခရာစွဲ မ-အစချီသော ဂါထာအဖွင့်၌ပင် ရန်ငြိမ်းခြင်း၏ အ ကြောင်းအနေဖြင့် ကမ္မပစ္စဝေက္ခကာ(ကံကိုဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်း)ကို ဖော် ပြထားပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌လည်း ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် အမျက်ရန် ငြိုးငြိမ်းစေကြောင်း နည်းလမ်းတစ်ခုအနေဖြင့် ကမ္မဿကတာပစ္စဝေက္ခ ကာကိုပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် ကံကို ဆင်ခြင်သုံး သပ်ပုံမှာ ကွဲပြားနေသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ ပစ္စုပ္ပန်အပြုအမူကို အကြောင်းခံ၍ အနာဂတ် အကျိုးကို ရှုမြော်သုံးသပ်သည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးကို မူတည်၍ အတိတ်အကြောင်းကံကို တွေးတောဆင်ခြင်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ တုံ့ပြန်ရန်ပြုသူအနေဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အပြစ်ကို ရှုမြော်၍ ဓမ္မ ပဒအဋ္ဌကထာ၌ အတိတ်ကံကြောင့် ခံရသူအနေဖြင့် စိတ်ဖြေသည်။ ထို အဆိုနှစ်ခုလုံးသည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယလာ အာယာတပဋိဝိနယသုတ္တံ၌ ပါ ရှိသော 'ကမ္မဿကတာ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ' ဟူသော အဆိုကို ၎င်း၊ ယင်းနိကာယ၌ပင် ပါရှိသော အဘိဏ္ဍပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌာနသုတ်လာ 'ကမ္မဿကောမိ' အစချီသော စကားစုကို၎င်း၊ မှီငြမ်းပြုခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါ သည်။ သို့ရာတွင် အဘိဏ္ဍပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌာနသုတ်၌ ပါရှိသော 'ယံ ကမ္မံ ကရိဿာမိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ ဝါ တဿ ဒါယာဒေါ ဘဝိဿာမိ' ဟူ သော ဒေသနာကို ထောက်ဆပါက ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အဆိုသည် ပိုမို ဆီ လျော်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

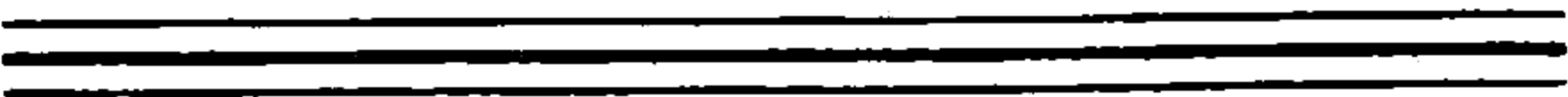
၃။ န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ- အစချီသော ဂါထာနှင့် ပတ်သက်၍ လည်း ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းတွင် သနန္တနော-ဟူသော နောက်ဆုံးစာလုံးကိုသာ ဖွင့်ဆို၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ ဂါထာတစ်ခုလုံးကို အသေးစိတ် ဖွင့်ဆိုသည်။ ဥပမာများဖြင့် ရှင်းပြသည်။ သနန္တနော-ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌လည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုသည် ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းနှင့် မတူပါ။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၏ အဆိုသည် ရှည်လျား၍ အနက်အားဖြင့်လည်း ရှုပ်ထွေးနေသကဲ့သို့ ရှိသည်။ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်လည်း ကျဉ်းမြောင်းနေသည်။ အဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်း၏ အဆိုအားဖြင့် ရန်တုံ့မမူသဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းသည် ရှေး၌ ဖြစ်သည့် ဓမ္မသည် ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့ သွားရာလမ်းကြောင်း ဖြစ်သည်-ဟု ဖြည့်စွက်၍ ဆိုထားသည်။ ယင်းသို့ ဆိုထားသဖြင့် ဂါထာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ကွေ့ကောက်သကဲ့သို့ ရှိပါသည်။

၄။ ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ- အစချီသော ဂါထာကို ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်း၌ တစ်မျိုးတည်းသာ ဖွင့်ဆို၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌မူ နှစ်နည်းမျှ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ယင်းနှစ်နည်းတွင် ပထမနည်းသည် ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်းနှင့် အတူတူလိုပင် ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အဋ္ဌကထာသုံးကျမ်းလုံးသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသတစ်ပါးတည်း၏ လက်ရာဖြစ်ပါက ထိုသုံးကျမ်းလုံး၌ တစ်မျိုးတည်းသော်၎င်း၊ နှစ်မျိုးလုံးသော်၎င်း၊ ဖွင့်ဆိုရေးသားခဲ့ရာသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအဋ္ဌကထာနှစ်ကျမ်း တစ်မျိုးတည်းရှိ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ နှစ်မျိုးဖွင့်ဆိုထားသည်မှာ ထိုအဋ္ဌကထာသုံးကျမ်းတို့သည် ဆရာတစ်ဦးတည်း၏ လက်ရာ မဖြစ်နိုင်သည်မှာ သိသာပါသည်။

၅။ အနိက္ကသာဝေါ- အစချီသော ဂါထာနှစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာအစစ်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာများ၌ မတွေ့ရဘဲ ဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာတို့၌သာ တွေ့ရပါသည်။ ယင်းတို့

တွင်လည်း ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာလာ အဖွင့်သည် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်နှင့်တူညီ၍ ဇာတကဋ္ဌကထာ၏အဖွင့်မှာ တသီးတခြား ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဂါထာ(၆)ခု၏ အဖွင့်အဆိုများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း ဖြင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ လက်ရာ အမှန်ဖြစ်သော ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ များနှင့် အဖွင့်အဆိုအားဖြင့်၎င်း၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်အယူအဆအားဖြင့်၎င်း၊ ကွဲပြား ခြားနားသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ ယင်းသို့ အဖွင့်အဆိုအယူအဆ ကွဲပြားခြားနားသည်ကို ထောက်ဆ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓယော သ၏ လက်ရာ မဟုတ်နိုင်-ဟု ဤစာတမ်းရေးသူက ယူဆပါသတည်း။

ကိုးကားမှီငြမ်းပြုသော

ကျမ်းစာများ

ပါဠိကျမ်းစာများ

- ၁။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ ပထမတွဲ၊ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက်၊ရန်ကုန်၊၁၉၅၈
- ၂။ အင်္ဂုတ္တရ နိကာယပါဠိ ဒုတိယတွဲ၊ ။ ။ ။
- ၃။ အင်္ဂုတ္တရ နိကာယပါဠိ တတိယတွဲ၊ ။ ။ ။
- ၄။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ ။ ။ ။
- ၅။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ ။ ။ ။
- ၆။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ တတိယတွဲ ။ ။ ။
- ၇။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယဋီကာ ပထမတွဲ ၊ ။ ။ ၁၉၆၀

- ၈။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ ။ ။ ။ ၁၉၅၇
- ၉။ အပဒါနပါဠိ ဒုတိယတွဲ ။ ။ ။ ၁၉၅၆
- ၁၀။ အဘိဓာန်ဋီကာ ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်ပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၃၁၈
- ၁၁။ အဘိဓာန်ပုဒ်ပိကာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၃၁၉
- ၁၂။ အဘိဓာန်ပုဒ်ပိကာသုစိ ဇမ္ဗုမိတ်ဆွေပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၃၁၉
- ၁၃။ ဥဒါနအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၈
- ၁၄။ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ ။ ။ ၁၉၅၈
- ၁၅။ ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌသထာ ။ ။ ၁၉၆၅
- ၁၆။ ကစွည်းသဒ္ဒါကြီးပါဠိ ဣတ္ထာသယပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၃၂၆
- ၁၇။ ခုဒ္ဒကနိကာယပါဠိ ပထမတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆
- ၁၈။ ခုဒ္ဒကနိကာယပါဠိ ဒုတိယတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆
- ၁၉။ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၅
- ၂၀။ စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၈
- ၂၁။ ဇာတကပါဠိ ပထမတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆
- ၂၂။ ဇာတကပါဠိ ဒုတိယတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆
- ၂၃။ ဇာတကအဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၂၄။ ဇာတကအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆

၂၅။ ဇာတကအဋ္ဌကထာ တတိယတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆

၂၆။ ဇာတကအဋ္ဌကထာ ပဉ္စမတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆

၂၇။ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆

၂၈။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၈

၂၉။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၈

၃၀။ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၈

၃၁။ ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋီကာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၀

၃၂။ ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၀

၃၃။ ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇

၃၄။ ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၄

၃၅။ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ ပ-တွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇

၃၆။ ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၉

၃၇။ မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇

၃၈။ မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆

၃၉။ မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇

- ၄၀။ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ(ဝိနယ) ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၄
- ၄၁။ မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(ဒီယနိကာယ) ။ ။ ၁၉၅၇
- ၄၂။ မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိ ။ ။ ၁၉၅၆
- ၄၃။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိ ။ ။ ၁၉၅၈
- ၄၄။ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ပ-တွဲ ။ ။ ၁၉၅၇
- ၄၅။ မူလပဏ္ဏာသဋီကာ ပ-တွဲ ။ ။ ၁၉၆၀
- ၄၆။ မောဂ္ဂလာန်ပါဠိသဒ္ဒါ ။ ။ ၁၃၁၆
- ၄၇။ ရူပသိဒ္ဓိ ပိဋကတ်တော်ပြန့်ပွားရေးပုံနှိပ်တိုက် မန္တလေး ၁၃၁၅
- ၄၈။ ဝိဘင်္ဂပါဠိ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ရန်ကုန် ၁၉၅၅
- ၄၉။ ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၆
- ၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ပ-တွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇
- ၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါန ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇
- ၅၂။ သင်္ဂဟဋီကာသုံးကျမ်းတွဲ သုဓမ္မဝတီပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၄
- ၅၃။ သဒ္ဓနီတိ သုတ္တမာလာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၄
- ၅၄။ သဒ္ဓနီတိ ဓာတုမာလာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၄
- ၅၅။ သဒ္ဓါငယ် ဣတ္ထာသယပုံနှိပ်တိုက် ရန်ကုန် ၁၃၂၆

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

- ၅၆။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇
- ၅၇။ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ ပ-တွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၁
- ၅၈။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇
- ၅၉။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာဟောင်း ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၅၇
- ၆၀။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာသစ် ပ-တွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၁
- ၆၁။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ပ-တွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၁
- ၆၂။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ဒု-တွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၁
- ၆၃။ သံယုတ္တနိကာယပါဠိ ပ-တွဲ ဗုဒ္ဓသာသနပုံနှိပ်တိုက် ။ ၁၉၆၁
- ၆၄။ သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ ပ-တွဲ ။ ။ ၁၉၅၇
- ၆၅။ သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ ဒု-တွဲ ။ ။ ၁၉၅၇
- ၆၆။ သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ တ-တွဲ ။ ။ ၁၉၅၇
- ၆၇။ သံယုတ္တနိကာယဋီကာ ပ-တွဲ ။ ။ ၁၉၆၀

မြန်မာကျမ်းစာများ

- ၁။ ကောသလ္လာဘိဝံသ၊ အရှင်၊ ဝိသုဒ္ဓါရုံတိပိဋကအဘိဓာန် တတိယတွဲ၊
သုဓမ္မဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၁၈။
- ၂။ တိပိဋကပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန်နိဒါန်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊
၁၉၆၀။
- ၃။ ပြည် ၊ ဆရာတော်၊ အဋ္ဌသာလိနီနိဿယ၊ ပထမတွဲ၊ သမတပုံနှိပ်တိုက်၊
မန္တလေး၊ ၁၉၅၇။
- ၄။ ဗုဒ္ဓ ၊ ဆရာတော် ဦး၊ သဒ္ဓါကြီးပုဒ်စစ်မူကျယ်ကျမ်း၊ မြန်မာ့တာရာ-
သတင်းစာတိုက်၊ မန္တလေး၊ ၁၉၀၈။
- ၅။ ဗိုလ်ကုန်း ၊ ဆရာတော်၊ အဘိဓမ္မတ္ထဒီပကာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ ပြည်ကြီး
မဏ္ဍိုင်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၁၆။
- ၆။ မဟာရဋ္ဌသာရ ၊ အရှင်၊ စတုဓမ္မသာရကိုးခန်းပျို့ ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာပုံနှိပ်
တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၀။
- ၇။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ၊ ဆရာတော်၊ ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟပါဠိနိဿယ၊ ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်
ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၁၃။
- ၈။ သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ ၊ အရှင်၊ ပရမတ္ထအနုဝဏ္ဏနာကျမ်းသစ်၊ တတိယတွဲ၊
ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၂၈။

ဓမ္မပဒအာဠကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

အင်္ဂလိပ်ကျမ်းစာများ

1. Burlingame.E.W., **BUDDHIST LEGENDS**, Harvard Oriental Series, Vol.28, Harvard University Press,U.S.A. 1921.
2. Davids, C.A.F., **THE BIRTH OF INDIAN PSYCHO- LOGY AND IT'S DEVELOPMENT IN BUDDHISM**, London.1932.
3. Davids, C.A.F., **THE MINOR ANTHOLOGY OF PĀLI CANON**, Part 1. Oxford University Press. London.1931.
4. Davids, C.A.F., **PSALM OF THE BRETHREN, PSALM OF THE SISTERS**, Oxford University Press. London. 1931.
5. Davids, T.W., **DHAMMAPĀLA.**, **Encyclopaedia of Religion and Ethics.**, T and T Clark, London, 1935.
6. Davids, T.W., and Steds,W., **PĀLI – ENGLISH DICTIONARY.** The pāli Text Society, London, 1952.
7. Geiger. W., **PĀLI LITERATURE AND LANGUA GE.**,
8. Gode, P.k., and Karge. E.D., **SANSKRIT-ENGLI SH DICTIONARY.**

စာရေးသူ၏

အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

စာရေးသူသည် ထားဝယ်ခရိုင် လောင်းလုံမြို့နယ် သပြေရှောင်
ရွာ အဖ ဦးအေးဖေ၊ အမိ ဒေါ်လူးတို့မှ ၁၂၈၃ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ် လ
ပြည့်ကျော်(၃)ရက် (၁၉-၁၀-၂၁)ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ နံနက်(၉)နာရီတွင် ဖွားမြင်၍
(၉)နှစ်အရွယ်တွင် သပြေရှောင် အစိုးရမူလတန်းကျောင်း၌ စတုတ္ထတန်း
အောင်မြင်ပြီးနောက် သပြေရှောင် တိုက်ကျောင်းဆရာတော် ဦးပညာထံ
၌ မိဘနှစ်ပါးတို့က အပ်နှံသဖြင့် ပရိတ်ကြီး မင်္ဂလာသုတ်ပါဠိအနက် အစရှိ
သော အခြေခံဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုသင်တန်းစာတို့ကို ကျက်မှတ်သင်ယူ
လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်တွင် အင်းဇောက်အနောက်ကျောင်းမှ လာရောက်၍
လက်ထောက် ဘုန်းတော်ကြီးအဖြစ် ကူညီစာသင်ပေးနေသော ဆရာ
ဘုန်းကြီး ဦးဝိလာသနှင့်အတူ ၁၂၉၆-ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့ အနောက်
ပြင်(ယခု ချမ်းအေးသာဇံမြို့နယ်) အနောက်ထီးလင်းတိုက် တောင်သာ
ကျောင်း (နောင်-သဒ္ဓမ္မရံသီကျောင်း)ဆရာတော် ဦးသောဘနထံ၌ နေ
ထိုင်လျက် သဒ္ဓါ၊ သင်္ဂဟ အစရှိသော ပါဠိအခြေခံကျမ်းစာများကို သင်ယူ
ကာ ၁၂၉၇-ခုနှစ် နယုန်လတွင် သကျသီဟဘုရားဝင်းအတွင်း ကျင်းပ
သော အမျိုးသားပရိယတ္တိစာမေးပွဲ ပထမငယ်တန်းကို ဖြေဆိုအောင်မြင်ခဲ့
သည်။

ဓမ္မပဒအာဠကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

၁၂၉၇-ခုနှစ် တပို့တွဲလတွင် ဆရာဘုန်းကြီး ဦးဝိလာသနှင့်အတူ မန္တလေးမြို့မှ လိုက်ပါလာကာ သထုံမြို့ လယ်ဝန်ဦးအုန်းဖေကျောင်း တိုက် ပဓာနနာယက ဆရာတော် ဦးယောသိတာဘိဝံသ (သကျသီဟ ဓမ္မာစရိယ၊ ပိဋကတ္တယပါရဂူ)ထံ ဆရာဘုန်းကြီးက အပ်နှံသဖြင့် ကျောင်း သားအဖြစ်ဖြင့် ပါဠိအခြေခံကျမ်းစာများကို ဆက်လက်သင်ယူလျက် ၁၂၉၈-ခုနှစ် သင်္ကြန်အလွန်တွင် သပြေရှောင်တိုက် ကျောင်းဆရာတော် ဦးပညာကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ မိဘနှစ်ပါးတို့၏ ပစ္စယာနဂ္ဂဟကို ခံယူကာ ရှင် သာမဏေအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသည်။ ဘွဲ့အမည်မှာ ရှင်လက္ခဏ ဖြစ်ပါ သည်။

ရှင်သာမဏေအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် သထုံမြို့ လယ်ဝန် ဦးအုန်းဖေကျောင်းတိုက်၌ ပြန်လည်နေထိုင်လျက် စာပေဆက်လက်သင် ယူရာ ၁၂၉၈-ခုနှစ်၊ နယုန်တွင် ပါဠိပထမပြန်စာမေးပွဲ ပထမငယ်တန်း၊ ၁၂၉၉-ခုနှစ်တွင် ပထမလတ်တန်း၊ ၁၃၀၀-ပြည့်တွင် ပထမကြီးတန်းကို ဆက်လက်ဖြေဆိုအောင်မြင်ခဲ့သည်။ သထုံမြို့ သုဝဏ္ဏဘူမိပရိယတ္တိသာ သနဟိတအသင်းစာမေးပွဲ ပထမအဆင့် မဟာဝေယျကရဏိကာ၊ ဒုတိယ အဆင့် အာဘိဓမ္မိကာ၊ တတိယအဆင့် ဝိနယဓရစာမေးပွဲများကို ဖြေဆို အောင်မြင်သောကြောင့် ရှင်သာမဏေအဖြစ်ဖြင့် 'သာသနဇောတိပါလ' (ဒုတိယစာချ)ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက် ပဓာနနာယကဆရာတော် ကျေးဇူးရှင် ဦးယောသိတာဘိဝံသသည် ၁၃၀၁-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း(၈)ရက်နေ့တွင် နောက်ပါ တပည့်သံဃာ (၁၇)ပါးနှင့်အတူ စာသင်တိုက်သစ် တည် ထောင်ရန် သထုံမြို့မှ ထားဝယ်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့တော်မူရာတွင် အတူ လိုက်ပါလျက် ထိုနှစ် ကဆုန်လဆန်း(၁၄)ရက်နေ့တွင် ယောသိတာရာမ

စာသင်တိုက်သစ် တည်ထောင်ဖွင့်လှာရာတွင် ဆရာတော်၏ ခြေတော် ရင်းတွင် နေထိုင်ကာ ၁၃၀၃-ခုနှစ် တပို့တွဲလတွင် ဓမ္မမေဒနီတိုက် ပဓာန နာယက ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသူရိယ(အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ သထုံမြို့၊ ဘူတာရုံလမ်း အထည်ကုန်သည် ဦးဟုတ်ဝမ် ဒေါ်ကျင်သုန် တို့ ၏ ပစ္စယာနဂ္ဂဟကို ခံယူကာ လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက် ခဏ္ဍာသိမ်တော်၌ ရဟန်းဖြစ်၍ လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက်၌ စာချဆရာငယ်အဖြစ်ဖြင့် နေထိုင် ၍ လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက် စာချဆရာတော် ဦးနာဂသေနာဘိဝံသ (သကျ သီဟဓမ္မာစရိယ၊ ပိဋကတ္တယပါရဂူ)ထံ၌ ဓမ္မာစရိယ စာချတန်းဆိုင်ရာ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိအဋ္ဌကထာကို သင်ယူပြီးနောက် ၁၃၀၄-ခုနှစ် နယုန်လ တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ အလှည့်ကျ ကျင်းပသော အစိုးရဓမ္မာစရိယ စာချတန်း စာမေးပွဲဖြေဆိုရာ (ကျမ်းရင်း-၂)သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိအဋ္ဌကထာနှင့် ဂုဏ်ထူး ဆောင်(၃)ကျမ်း အောင်မြင်ခဲ့သည်။

ထိုနှစ်တွင် လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ဆက်လက်နေထိုင်ကာ စာ ပေပို့ချရင်း ပြာသိုလတွင် ကျင်းပမြဲဖြစ်သော သထုံမြို့၊ သုဝဏ္ဏဘူမိအ သင်းစာမေးပွဲ စတုတ္ထအဆင့် 'ဒီယဘာဏကနှင့် မဇ္ဈိမဘာဏက'ကို ဖြေ ဆိုပြီးသောအခါ ဒုတိယက္ခန္ဓာစစ်မီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ စတင်ကူးစက်လာ နေ ပြီဖြစ်၍ ထားဝယ်မြို့၊ ယောသိတာရာမစာသင်တိုက်၌ ပြန်လည်နေထိုင် ပြီးနောက် ၁၃၄၆-ခုနှစ် သထုံမြို့၌ ပြန်လည်ကျင်းပသော သုဝဏ္ဏဘူမိအ သင်း စာမေးပွဲ သတ္တမအဆင့် ခုဒ္ဒကနိကာယ်(ဒုတိယ)ပိုင်းကို ဖြေဆို အောင်မြင်သဖြင့် 'သာသနဟိတဂဏဝါစက' ပထမစာချဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့ သည်။

လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ဆက်လက်နေထိုင်စဉ် ဂျပန်တို့ စစ်ရှုံး ၍ မြန်မာနိုင်ငံမှ တရွေ့ရွေ့ဆုတ်ခွာလာရာ မဟာမိတ်စစ်တပ်တို့ ဗုံး အ

ကြီးအကျယ် ကျဲလာသောကြောင့် လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက်မှ သထုံမြို့၊ ဆင်လှိုင်ရပ် တောင်ပေါ်တန်း စိန္တာလီကျောင်းသို့ ဆရာတော်၊ စာချဆရာတော်၊ စာသင်သံဃာတို့နှင့်အတူ ပြောင်းရွှေ့ခိုလှုံနေထိုင်ပြီး ၁၃၀၇-ခုနှစ် ဝါခေါင်လ (၁၉၄၅-ခုနှစ် သြဂုတ်လဆန်းပိုင်း)တွင် ဂျပန်နိုင်ငံက လက်နက်ချ အရုံးပေးသဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပွဲ ပြီးဆုံးသောအခါ လယ်ဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ပြန်လည်နေထိုင်စဉ်တွင် မန္တလေးမြို့၊ ပရိယတ္တိသာသနဟိတအသင်း စာမေးပွဲ(သကျသီဟစာမေးပွဲ)ပြန်လည်ကျင်းပရန် သတင်းစာ၌ ကြေညာသည်ကို ဖတ်ရှုတော်မူရသော ယောသိတာရာမတိုက်ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်က ယင်းသကျသီဟစာမေးပွဲ သွားရောက်ဖြေဆိုရန် လယ်ဝန်တိုက်ဆရာတော်မှတစ်ဆင့် ညွှန်ကြားတော်မူသည်ကို လေးစားသောအားဖြင့် သကျသီဟစာသင်တန်းဆိုင်ရာ ကျမ်းစာများကို နှစ်လတာမျှ ပြန်လည်ကျက်မှတ်၍ ၁၃၄၈-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်းတွင် မန္တလေးမြို့သို့ သွားရောက်ပြီး နယုန်လဆန်းတွင် ကျင်းပသော သကျသီဟစာသင်တန်းတွင် (ပထမ) အဖြစ် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင် အလှည့်ကျ မန္တလေး၌ ကျင်းပသော အစိုးရဓမ္မာစရိယ စာချတန်းစာမေးပွဲတွင်လည်း ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိအဋ္ဌကထာ ကျမ်းရင်းကို ဖြေဆို အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထို ၁၃၀၈-ခုနှစ် ဝါဆိုလဆန်းတွင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး ရေဦးတိုက်သစ် ဇေယျသိန်ကျောင်း ပဓာနနာယက ဆရာတော် သကျသီဟပရိယတ္တိဓမ္မာစရိယ ဘဒ္ဒန္တပညိန္ဒာဘိဝံသ- ထံ၌ နေထိုင်လျက် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာနှင့် မူလဋီကာကို သင်ယူပြီးနောက် ၁၃၀၉-ခုနှစ် နယုန်လဆန်းတွင် သကျသီဟဓမ္မာစရိယ စာချတန်းစာမေးပွဲကို ဖြေဆိုရာ သုံးကျမ်းလုံးကို အောင်မြင်သဖြင့် သကျသီဟဓမ္မာစရိယ ဝဋ်သကာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။ ရန်ကုန်တွင် အလှည့်ကျကျင်းပသော အစိုးရ ဓမ္မာစရိယစာချတန်း စာမေးပွဲတွင်လည်း ပါရာဇိကဏ်ကျမ်းရင်းနှင့် ကျန်ဂုဏ်ထူး သုံးကျမ်းကိုပါ အောင်မြင်

သောကြောင့် `သာသနဇေယျသီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ´ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။ ထို ၁၃၀၉-ခုနှစ် ပြာသိုလတွင် သထုံမြို့၊ သုဝဏ္ဏဘူမိပရိယတ္တိစာမေးပွဲ ပဉ္စမဆင့် `သံယုတ္တဘာဏကနှင့် အဂုံတ္တရဘာဏက´စာမေးပွဲ ဖြေဆိုအောင် မြင်ခဲ့သော်လည်း ဆဋ္ဌမအဆင့် ခုဒ္ဒကဘာဏက(ပထမပိုင်း)ကို ဆက်လက်ဖြေဆိုခြင်း မပြုနိုင်သောကြောင့် `ပိဋကတ္တယပါရဂူ´ဘွဲ့ကို မရရှိခဲ့ပေ။

၁၃၁၀-ပြည့်နှစ်(၁၉၄၈-ခုနှစ်) ဝါဆိုလမှ စ၍ ရန်ကုန်၌ နေထိုင်လျက် ဆရာကြီး ဦးခင်မောင်လတ်၏ အလွတ်ပညာသင်ကျောင်းတွင် တက္ကသိုလ်ဝင်တန်း သင်ယူကာ ၁၉၄၉-ခုနှစ်တွင် တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲကို (ပါဠိဂုဏ်ထူးဖြင့်)လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၁-ခုနှစ်တွင်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်- ဥပစာတန်းကို (ပါဠိဂုဏ်ထူးဖြင့်)လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၃-ခုနှစ်တွင်၊ တက္ကသိုလ် ပြင်ပဝိဇ္ဇာတန်းကိုလည်းကောင်း အောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် ရဟန်းဘဝဖြင့် (B.A) ဘွဲ့ရရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၃၁၅-ခုနှစ် (၁၉၅၃-ဒီဇင်ဘာ)မှစ၍ `ပါဠိတက္ကသိုလ်´အဆင့်ထိ တိုးတက်အောင်မြင်လာသော ထားဝယ်မြို့၊ ယောသိတာရာမပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်တွင် ပါဠိတက္ကသိုလ် ကထိကအဖြစ်ဖြင့် (၅)နှစ်တာအထိ စာပေပို့ချသင်ပြပြီးနောက် ၁၉၅၈-ခုနှစ် ဇွန်လတွင် လူဝတ်ကြောင်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းကာ ထိုနှစ် သြဂုတ်လ(၁၀)ရက်နေ့မှ စ၍ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပါဠိဋ္ဌာန နည်းပြ (Tutor)အဖြစ် စတင် အမှုထမ်း၍ ၁၉၆၀-ပြည့်နှစ်တွင် မဟာဝိဇ္ဇာ အရည်အချင်းစစ် စာမေးပွဲ အောင်မြင်ပြီးနောက် ထို ၁၉၆၀-ပြည့်နှစ်တွင် မေလတွင် ထားဝယ်မြို့၊ ဇရစ်ရပ် ဈေးတောင်လမ်းနေ ဦးထွန်းပေါ် ဒေါ်နှင်းအိတို့၏ သမီးထွေး မထွေးစိန်နှင့် အိမ်ထောင်ပြုကာ ထိုနှစ် ဇွန်လမှ ၁၉၆၃-ခုနှစ် ဇွန်လကုန်အထိ မော်လမြိုင် ဥပစာကောလိပ် ပါဠိဋ္ဌာနတွင် လက်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ

ထောက် ကထိက(ဌာနမှူး)အဖြစ် တိုးမြှင့်အမှုထမ်း၍ ၁၉၆၃-ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပါဠိဌာနသို့ ပြောင်းရွှေ့အမှုထမ်းလျက် ၁၉၆၅-ခုနှစ်တွင် မဟာဝိဇ္ဇာတန်း ရေးဖြေ စာမေးပွဲ အောင်မြင်ပြီး ၁၉၆၈-ခုနှစ် မတ်လတွင် မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့အတွက် 'ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ' စာတမ်းကို ရေးသား ပြည့်စုံသဖြင့် 'မဟာဝိဇ္ဇာ' (M.A)ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၆၈-ခုနှစ် ဧပြီလမှ မော်လမြိုင် ဒီဂရီကောလိပ်သို့ ပါဠိဌာနမှူးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် မန္တလေးတက္ကသိုလ်နှင့် မန္တလေးတက္ကသိုလ်မှ မော်လမြိုင် ဒီဂရီကောလိပ်သို့လည်းကောင်း ပြောင်းရွှေ့အမှုထမ်းစဉ် ၁၉၆၈-ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ(၁၅)ရက်တွင် သက်ပြည့်အငြိမ်းစား ပင်စင်ယူကာ ထားဝယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လာမှာ ယခုအထိ ဖြစ်သည်။

တက္ကသိုလ်များ၌ လ/ထကထိကအဖြစ် အမှုထမ်းနေစဉ်အတွင်း ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ပါဠိဌာနမှူး ကထိက ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်သိန်းနှင့် တွဲဖက်၍ 'တက္ကသိုလ်ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း' ကိုလည်းကောင်း၊ 'တက္ကသိုလ်ဆန်းအခြေပြုကျမ်း' ကိုလည်းကောင်း၊ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ပြီး အောက်ပါ ပါဠိအဓိကတန်း အထောက်အကူပြု ဆောင်းပါးများကိုလည်း တက္ကသိုလ်ပညာပဒေသာစာစောင်၌ ရေးသားခဲ့ပါသည်။

- ၁။ ရာဇကုမ္မာ ပြဿနာ၊
- ၂။ သဒ္ဒန်တိကျမ်း အစီအစဉ်၊
- ၃။ သုတ္တန်ပါတကျမ်း နိဒါန်း၊
- ၄။ ကာဠုဒါယီထေရဂါထာ လေ့လာချက်၊
- ၅။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ နိဒါန်း၊

ထားဝယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည်မှ စ၍ 'ယောသိတာရာမ တိုက် တပည့်များ' အသင်းတွင် ဒု-ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူကာ မိမိတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် စာသင်တိုက်ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်လာသကဲ့သို့ 'ထားဝယ်မြို့၊ ပရိယတ္တိသာသနာနဂ္ဂဟအသင်း' တွင်လည်း (အတွင်းရေးမှူး) ထိုမှတစ်ဆင့် ဒု - ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် အသင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက် လာခဲ့ပါသည်။

'ထားဝယ်မြို့၊ အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်း' တွင်လည်း ၁၃၄၇-ခုနှစ် (၁၉၈၅-ခုနှစ်)မှစ၍ အဘိဓမ္မာဂုဏ်ထူးဆောင်စာမေးပွဲအတွက် 'ဋီကာကျော်သင်တန်း' ကို သင်ပြလာပြီး အသင်း ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ ထိုမှတစ်ဆင့် 'ဥက္ကဋ္ဌ' အဖြစ် တာဝန်ယူကာ (၉)နှစ်တာအထိ ဋီကာကျော်သင်တန်းကို သင်ပြပြီးနောက် ၁၃၅၆-ခုနှစ် (၁၉၅၅-ခုနှစ်)မှ ၁၃၇၁-ခုနှစ်(၂၀၁၀-ခုနှစ်)အထိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်သင်တန်းကို ဆက်လက်သင်ပြပေးခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ထားဝယ်မြို့၊ 'ရတနာမာရ်အောင် သီလရှင်စာသင်တိုက်' တွင် ဓမ္မာစရိယတန်း စာသင်သားသီလရှင်များအား ကျမ်းရင်းအဋ္ဌကထာ(၃)ကျမ်းကို (၇)နှစ်တာအထိ တစ်လှည့်စီလည်းကောင်း၊ ယောသိတာရာမပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်နှင့် ရတနာမာရ်အောင် သီလရှင်စာသင်တိုက်မှ သီလရှင်တို့ကို စုပေါင်း၍ ယောသိတာရာမစာသင်တိုက်၌ (၃)နှစ်တာအထိ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာကိုလည်းကောင်း ပို့ချသင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၅၂-ခုနှစ်(၁၉၉၀-ပြည့်နှစ်)သင်္ကြန်ရက်တွင် ဇနီးဖြစ်သူ ဒေါ်ထွားစိန် ကွယ်လွန်သည်မှစ၍ သမီးသုံးယောက်နှင့် အတူနေထိုင်လျက် အထက်ဖော်ပြပါ သာသနာရေး ဘာသာရေးကိစ္စများကို တတ်နိုင်သမျှ ရွက်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

ဤစာအုပ်၌

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာသည် ရှင်ဗုဒ္ဓဇောသ၏

လက်ရာ ဟုတ်/မဟုတ် ပြတ်သားစွာ သုံးသပ်ထားသည့်အပြင်

အဋ္ဌကထာများစွာကို

ခေတ်အမြင်ဖြင့် ချဉ်းကပ်တို့ထိထားသည်။